הארץ

1.20 ש"ח יום ו' כ"ח בתשרי תשמ"ז, 31 באוקטובר 1986

VOL. 68/20520 OCTOBER 31 1986

השוויון שימנע אלימות

קהילת יהודים התפללה בשמחת תורה בדרך שאינה לטעמו של מישהו. התוצאה — התנפלות אלימה על המתפללים, וחירופם וגידופם על ידי רב אורתודוכסי חובר בריונים.

הסיפור שהגשש לאחר מעשה, אמור שיחה את הדעת מן הוי של בשורש הבעיה. מדינת ישראל מעניקה לרבנות האור תודוקסית מונופול על הדת והמדינה לרעה וזכויות אחרים ביהדות.

התנפלויות מופרעות כאלה תיר פסקנה רק כאשר תכיר המדינה, כתביעת שינוי, בכל הזרמים ביהדות ותבטיח שוויון מלא לכל: דתיים וחופשיים, אורתודוכסים ורפורמים.

שינוי מפלגת המרכז

לאחר חודשים רבים של הכחשות מסר נשיא אוסטריה הודעה באמצעות דוברו

ואלדהיים: שירתתי ביחידה שביצעה טבח ביוגוסלאוויה אך הייתי רק קצין אספקה

ועדת חקירה ממלכתית ביוגוסלאוויה קבעה כי היה מפקד בכוח שביצע הטבח בחבל קוזארה בו נרצחו 13 אלף איש וזכה לעיטור שצורף לתיקו האישי ● ואלדהיים ייעדר מפתיחת ועידה בינ"ל בווינה בלחץ מדינות שאיימו להחרימה

מאת צבי בראל ודניאל דגן כתבי "הארץ"

נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים הודה בפעם הראשונה, כי שירת ביוגוסלאוויה כ"קצין אספקה" בעת שבוצע הטבח בחבל קוזארה. לאחר חודשים של הכחשות שירותו במקום זה ב־1942, כשנערך "מבצע הפציפיקציה", בו נרצחו אלפים יוגוסלאווים, הסכים דוברו למסור ל"וואשינגטון פוסט", כי ואלדהיים אמנם שירת במקום בעת הטבח, אך תפקידו היה "קצין אספקה בלבד. ולא קצין לוחמה".

במכתב, שהעביר בנו של ואלדהיים ל"וואשינגטון פוסט" באפריל 86', הכחיש ואלדהיים מכל וכל את העובדה ששירת ב־42 בחבל קוזארה, בו נערך הטבח. הוא טען כי אמנם, על פי הרשומות, הוא הועבר לשרת ביחידה לוחמת של הוורמאכט במערב בוסניה, אך, למעשה, שירת כקצין קישור ליחידות חיל רגלים איטלקית, שפעלה במרחק של כ־250 ק"מ מן המקום, בו נערך הטבח.

פירסום ראשון לחקירה

ממשלת יוגוסלאוויה השלימה זה מכבר חקירה נגד ואלדהיים, אך סרבה למסור את ממצאיה לגורמים חיצוניים, מחשש של חרם כלכלי אוסטרי על יוגוסלאוויה. (עיקר מטבע החוץ היוגוסלאווי בא לה ממסחר עם אוסטריה, ותעשיית התיי

(סוף בעמוד 2 טור 7)

בתי החולים עדיין במצב חירום מחשש להתחדשות שביתת האחיות

האוצר והאחיות ניהלו הלילה מו"מ מרתוני

ההסתדרות והאוצר תיאמו מראש עמדותיהם

מאת יהודית וינקלר כתבת "הארץ"

משא ומתן מרתוני, שאמור לשים קץ לסכסוך העבודה בין אחיות בתי החולים לבין מעסיקיהן, נכנס סמוך לחצות לשעתו השישית ואמור להמשך ברציפות לתוך שעות הבוקר.

בשלביו הראשונים עסק המו"מ בנושאים המוסכמים פחות או יותר ולא עסק עדיין בשתי נקודות המחלוקת העיקריות: קיצור שבוע העבודה וגובה התמריץ שישולם לאחיות.

אתמול לפנות ערב התכנסו כל הצדדים הקשורים לסכסוך בבנין הוועד הפועל של ההסתדרות בתל אביב לשלב המכריע של המשא ומתן שהתאפשר לאחר שורה של יוזמות מצד נשיא המדינה, חיים הרצוג, הממשלה וההסתדרות. אתמול בבוקר התכנסה הוועדה המרכזית לישיבה שלא מן המניין הדנה על צוות המשא ומתן של האגף לאיגוד מקצועי לסיים את הסכסוך.

חיים הברפלד, מ"מ מזכ"ל ההסתדרות, מתח ביקורת על שיטת הגישות בה נקטו האחיות ואמר, כי נוצרו התנאים לקבלת סיכומים והחלטות. הוא הגיע למסקנה כי צוות המשא ומתן של האחיות אינו שולט על תהליך קבלת ההחלטות של הפורום הרחב שמפעילים גם לדבריו גם גורמים, המתווים ביניהם בעמדות קיצוניות חולקים מודרכים על ידי גורמים חיצוניים.

בריווח לחברי הוועדה המרכזית נאמר כי קיצור שעות העבודה של האחיות יידון במקביל לקיצור שעות העבודה במשק הציבורי הממשלתי. עד אז, כך נודע ל"הארץ", עבור שעות נוספות מעל 36 שעות שבועיות יקבלו האחיות 137% תוספת לשכרן הרגיל. ההסתדרות תתבע מהמעסיקים להגדיל את התמריץ לאחיות במשרה מלאה מעבר ל־8.3% המקובלים על האוצר.

המשא ומתן נפתח אתמול אחר הצהריים בדיון על הסעיפים המוגדרים "קלים" כגון תוספת 1500 תקנים עד אפריל 1988, שיטה לתקינה ושורה של נושאים הקשורים בשיפור תנאי העבודה.

על פי כל הסימנים ההסתדרות והאוצר תיאמו עמדות לפני כינוס של הפורום המלא למשא ומתן ושניהם הסיכויים להגיע להסכם עד כניסת השבת, שכן עמדתה של ההסתדרות להעביר להערה את קיצור שעות העבודה סוללת את הדרך להגמשה נוספת מצד האוצר בנושא התמריץ לאחיות במשרות מלאות. המשא ומתן התנהל אמש באווירה עניינית ורגועה כאשר כללי המשחק בעצם ברורים לצדדים מראש.

כמה ממנהיגות האחיות: יתכן שנאלץ לעזוב את המקצוע

לא נסתפק ב־15% תוספת

מאת מיכאל גרטי

למרות שכל האחיות שבו לעבודה מלאה, פעלו אתמול בתי החולים במתכונת מצומצמת, כשחדרי המיון הונחו שלא לקבל לאישפוז אלא חולים שאי־אפשר לדחות עוד את הטיפול בהם, ובחדרי הניתוח התבצעו בעיקר ניתוחים דחופים וניתוחים אלקטיביים קלים.

משרד הבריאות לא ביטל אתמול את ההוראה להפעיל את בתי החולים במתכונת חירום, והנהלות המשרד מבקשים לודא כי עיצומי האחיות אכן הסתיימו סופית, לפני שתשונה ההוראה. מנהלי בתי החולים הגדולים הביעו אתמול חשש כי מיד עם ההודעה על חזרה לפעילות רגילה, ייסתמו מחלקות, כיוון שחולים רבים, שנמנעו מלבוא לחדרי המיון בעת העיצומים, וכן אלה ששולחו לבתיהם, יבקשו להתאשפז.

כמה ממנהיגות האחיות אמרו שאם אכן ייחתם ההסכם, על פי הסעיפים כפי שהציגה אותם ההסתדרות, הן צופות נטישה נוספת של אחיות מבתי החולים. לדבריהן, אחיות רבות המתינו לסיום המאבק, ועתה, כשיתברר להן שהתוספת הצפויה היא 12–15 אחוזים, הן יממשו את תוכניתן לפרוש.

חדשות הארץ

שיחת היום

עמ' 2: עו"ד יעקב רובין, ראש לישכת עורכי הדין בירושלים.

על: העמדת נשיים לדין ברשות ללא הגבה משפטית (עמ' 2)

★

שר הקליטה מציג תוכנית לצימצום ממדי השליטה הישראלית בשטחים (עמ' 3)

★

בזמן כהונת פרס כראש ממשלה אוכלסו 11 ישובים יהודיים בגדה (עמ' 3)

★

מנכ"ל כלל תעשיות: סכנת סגירה ל"אורדן" בגלל אי חידוש ההשקעות (עמ' 5)

★

סולל בונה יפטר עוד 1000 עובדים (עמ' 5)

★

שקט מתוח בכלא באר־שבע לאחר שדוכאה התפרעות עשרות אסירים (עמ' 5)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). התחזית: מעונן חלקית. ייתכנו סופות רעמים בודדות. ירושלים: 17–27 תל־אביב: 20–27 חיפה: 20–28 באר־שבע: 17–31 הגולן: 17–27, נהריה: 19–28, צפת: 16–26, טבריה: 19–32, נצרת: 18–30, עפולה: 17–33, השומרון: 17–31, נתב"ג: 19–28, אילת: 21–34.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4883	−0.0022
בנקים	1.7690	−0.0026
שוחר	1.4800	−

שער הסל

יציג	1.4896	0.0013

בגליון זה 26 עמודים בצירוף 44 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

האוצר יזום שורת גזירות עם הפעלת תקציב המדינה לשנת 87

באוצר הוכנו טבלאות לייקור המסובסדים

נסים יסכם שורת הצעדים בשבוע הבא

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד האוצר יזום שורה של גזירות שיוטלו עם הפעלת תקציב המדינה לשנת 87. שר האוצר קיים אתמול דיון מקיף בהצעת תקציב המדינה לשנה הבאה. בסוף הדיון, שארך כחמש שעות, הודיע שר האוצר, כי ישקול את ההצעות שהועלו. בראשית השבוע הבא יקיים דיונים נוספים עם ראשי אגפים באוצר במגמה לסכם את הצעת התקציב. אתמול לא נתקבלו החלטות סופיות.

במסגרת הצעת התקציב מוצע להפעיל את הצעדים הבאים:

● העלאת מחירי המצרכים המסובסדים — הכוונה להעלות את מחיריהם של מצרכי היסוד. באוצר הוכנו טבלאות שונות על שיעורי העלאה אפשריים של המצרכים המסובסדים, זאת בהתאם לגובה הקיצוץ שיבוצע בתקציב הממשלה.

● הטלת מיסוי על קצבאות הזקנה — על פי הצעה שסוכמה בין משרדי האוצר והרווחה יחוייב כל זוג קשישים, שהכנסתם החודשית מכל המקורות היא 1000 ש"ח ומעלה בתשלום מס. המס יוטל על 70 אלף גימלאים ושיעורו יהיה בהתאם למס השולי.

● הטלת אגרות חינוך או החזרת הטלת שכר לימוד בבתי הספר התיכוניים. גם הצעה זו הועלתה בעבר על ידי האוצר וגם אז הוחלט לבסוף שלא להפעילה. לנוכח הקשיים בקיצוץ תקציב משרד החינוך והתרבות הועלתה לאחרונה ההצעה מחדש.

● גביית אגרה עבור ביקור אצל רופא — המגמה המתגבשת היא לחייב את הציבור לתשלום בגין שירותים שהוא מקבל מהרשויות. הכוונה שגביית האגרה תסייע להקטנת התמיכה הממשלתית בקופות החולים.

● המשך ביטול קיצבת ילד ראשון — האוצר מציע להמשיך ולבטל את הענקת קיצבת הילד הראשון.

● הטלת מיסוי על קצבאות ...

הרמטכ"ל: האימונים נפגעו בשל חוסר תקציב

● תובע תוספת תקציב האוצר: נקצץ עוד

מאת דן מגור

אתמול התקיים בלשכת ראש הממשלה דיון ראשון בבקשת צה"ל לתוספת תקציב בסך 200 מיליון דולר (כ־300 מיליון ש"ח) לשנת הכספים הקרובה. בפגישה בה נכח שר האוצר הציג הרמטכ"ל בפני ראש הממשלה יצחק שמיר את הצורך הדחוף בתוספת זו כדי שהצבא יוכל לחזור לרמת האימונים ליחידות המילואים והסדיר שהיו לפני ביצוע הקיצוצים בתקציב הביטחון.

במקביל פועל עתה משרד האוצר לקצץ בתקציב המדינה כ־300 עד 500 מיליון ש"ח. בצמרת האוצר עדיין לא הוחלט איזה סכום של קיצוץ בתקציב המדינה יוגש לאישור הממשלה. האוצר הכין תרביות קיצוץ ספציפיות לכל המשרדים כולל קיצוץ בתקציב הביטחון.

שוק ההון

הקשישים יקבלו היום 80 מיליון ש'

מפידיון מניות הבנקים

מאת יהודה שרוני כתב "הארץ" לענייני כלכלה

חשבונות ציבור הקשישים, אשר הודיעו לבנקים עד סוף החודש שעבר, על רצונם לפדות את מניות הבנקים, שהיו חסומות בתכניות דן ושילוח הממשלתיות, יזוכו היום בסכום של 80 מיליון שקל. הקשישים חסמו לפני שנה בקשות בהיקף של 420 מיליון שקל במסגרת תכניות שילוח קידרון ודן הממשלתיות. 19 אחוז מהם ניצלו בעבור שנה את אפשרות הפידיון המוקדם. בנק לאומי מציע לציבור הקשישים ריבית נוספת של אחוז, מכל סוגי הפקדונות השיקליים הקיימים.

בת 34 נאנסה באכזריות ע"י אלמוני בת"א

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

אשה בת 34 נאנסה אמש באכזריות ע"י אלמוני, בעת שהיתה בדרך לביתה בתל־אביב. היא הועברה לטיפול רפואי בבית חולים.

המקרה ארע בשעה 8 בערב לערך, ברחוב שקט בצפון תל־אביב, לא הרחק מכיכר המדינה.

האשה הותקפה מאחור סמוך לחדר מדרגות של אחד הבתים. לאחר שהתוקף נמלט, הנוקפה האשה על דלת שכנים, ואלה הזעיקו את המשטרה.

פצועת התקפת טרור ברומא הגישה תביעה נגד אל על

טוענת כי החברה התרשלה בהגנה עליה

רגמוד (איפי). אישה שנפצעה בהתקפה על מטוס אל־על בשדה התעופה של רומא בדצמבר אשתקד, תובעת את חברת אל על על הגנתה.

האישה, דאן שיגן (67), טוענת בתביעתה, כי חברת אל על התרשלה כשנכשלה להגן על נוסעיה, כפי שהיא חייבת לעשות על פי האמנה המגינה על נוסעי מטוסים.

האישה טוענת, כי בעלה מת מאז השנה מהתקף לב, שנגרם "לפחות בחלקו" כתוצאה מן המתח והטראומה של ההתקפה.

עוד אמרה האישה, כי אל על שהתחייבה לשלם את כל הוצאותיהם, אינה עומדת בהבטחותיה.

כתב סוכנות הידיעות איפי לא הצליח אתמול להשיג תגובה של דובר אל־על בניו יורק.

נער התחשמל למוות

(ע). נער בן 17 ממושב אורה שליד ירושלים התחשמל אמש למוות ליד ביתו.

הנער ביקש לתקן את מכוניתו של הוריו. בשל החשכה הם מתחו כבל חשמל מן הבית כדי להאיר תוך כדי כך התחשמל הנער. למקום הוזעקה ניידת טיפול נמרץ אך מאמצי הרופאים להציל את הנער לא הועילו והוא נקבע את מותו.

ערך את העמוד: ברוך שפירא

ישראל לא תתיר למטוס רומני לנחות בארץ כדי להטיס משתתפי המפגש עם פעילי אש"ף

כוכבי שמש מ"החזית המזרחית": המפגש הוא סימפוזיון ולכן אינו עבירה; ערפאת ישתתף "אם יהיו הסדרי ביטחון נאותים" ● ח"כ נאמן: להעמיד את היוצאים לדין עוד לפני צאתם

מאת עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ"

ישראל לא תתיר למטוס רומני לנחות בארץ על מנת להטיס לרומניה את משתתפי המפגש עם פעילי אש"ף.

אתמול פנתה לשכת שר החוץ שמעון פרס לשגריר ישראל בבוקרשט יוסף גובריין בבקשה שיבדוק אם אכן מתכוונים הרומנים לשגר מטוס מיוחד לצורך זה. אם יתברר כי יש כוונה כזו, יודיע השגריר לשלטונות רומניה כי ישראל תתנגד לכך. גורמים מדיניים בירושלים הטילו עם זאת ספק בנכונות דבריהם של אנשי השמאל שהוזמנו לכינוס בבוקרשט בעניין המטוס המיוחד.

(ע). איש "החזית המזרחית למען השלום", כוכבי שמש, הודיע אתמול במסיבת עיתונאים בבית סוקולוב בתל־אביב, כי מטוס מיוחד של ממשלת רומניה יטיס בשבוע הבא משלחת ישראלית של קרוב ל־100 איש לפגישה עם אנשי אש"ף בבוקרשט.

הצעה דחופה לסדר היום

סיעת הליכוד פרסמה הודעה, בה היא מביעה סיפוק מהחלטת הכנסת ערב יציאתה לפגרת הקיץ לחוקק את החוק האוסר מיפגש עם פעילי ארגוני המחבלים. ח"כ עוזי לנדאו הגיש אתמול בעניין זה הצעה דחופה לסדר היום בכנסת.

יו"ר תנועת התחיה ח"כ יובל נאמן אמר אתמול כי לא יתכן שבשעה שכל העולם מתלכד במאבקו נגד הטרור, יתנו לו כמה עשרות ישראלים יד וסיוע. נאמן קרא להעמיד מיד לדין את הישראלים שהחליטו לצאת למפגש בבוקרשט, לא על עצם העבירה על החוק אלא על ביזויו.

כוכבי שמש אמר, כי מארגנת את הכנס אגודת הסופרים הרומנית שנשיא הכבוד שלה הוא נשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו, אשר גם יעניק חסותו לכנס וישא בו דברי ברכה.

הוא ציין, כי ממשלת רומניה נטלה על עצמה את האחריות להבטחת שלום המשתתפים בו. הכנס יימשך 30 שעות, והוא יהיה על חשבון המארחים.

לדבריו האירוע ברומניה הוא בבחינת סימפוזיון ומן הצד הפלשתיני תשתתף בו משלחת בת 20 אנשי אש"ף, ביניהם אנשי ההנהגה הבכירה, סופרים ומשוררים החברים בארגון זה.

הוא ציין, כי בכנס עשוי להשתתף גם יאסר ערפאת, "אם יהיו הסדרי ביטחון נאותים".

הדובר אמר, כי מן הצד הישראלי ישתתפו כ־70 אנשי "החזית המזרחית", כולם באופן אישי ולא כנציגי ארגונים או מפלגות כלשהן.

הוא אמר, כי "החזית המזרחית" יוצאת לפגישה ברומניה במחאה על קבלת החוק הזה בכנס ומתוך כוונה להעמידו במבחן המציאות.

צרפת מתחייבת לקיים לנקש משפט חוזר אם יוסגר לידיה

נדון כבר למאסר עולם ● בית המשפט העליון ידון בימים הקרובים בבקשת שריר לקבל אורכה כדי להחליט אם להסגירו

מאת גדעון אלון סופר "הארץ"

רשויות המשפט של צרפת מתחייבות, כי אם ויליאם נקש יוסגר לידיהן, הוא יועמד שוב לדין פלילי באשמה, כי רצח יחד עם שלושה אנשים נוספים ערבי בשם עבדאללה חקר בעיר בזנסון בצרפת בפברואר 1983.

במכתב, ששיגר סגן התובע הכללי של בית המשפט לערעורים בעיר בזנסון ליועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש והועבר באמצעות משרד החוץ, נאמר, כי למרות שנקש הורשע על ידי בית המשפט בצרפת שלא בפניו ב־23 במאי 1984 ונידון למאסר עולם, הוא יישפט מחדש אם תיענה בקשת ההסגרה המוגשת נגדו. כן הדגיש סגן התובע הכללי, כי נקש יורשה להסתייע בכל עו"ד שיבקש, על מנת ללמד עליו סניגוריה.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש העביר את מכתבו של סגן התובע הכללי של בית המשפט לערעורים בבזנסון לבית המשפט העליון. כן צירף את פסק הדין של בית המשפט בצרפת שגזר על נקש מאסר עולם.

בית המשפט העליון צריך לדון בימים הקרובים בבקשתו של שר המשפטים אברהם שריר לתת לו אורכה של 60 יום לצורך קבלת ההחלטה אם להסגיר את נקש לצרפת או לא.

בגין רצה לפגוש באסד

הנשיא הסורי סירב

מאת שלמה שמיר כתב "הארץ"

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). ראש הממשלה לשעבר מנחם בגין ביקש בזמנו מפיליפ חביב להסדיר לו פגישה עם חאפז אסד; אבל נשיא סוריה סירב. זאת גילה בעל הטור ב"ניו־יורק טיימס" ויליאם ספייר במאמרו השבועי שאתמול הכלל ראיון טלפוני עם ראש הממשלה יצחק שמיר.

שמיר: פיצוץ הג'מבו היה גורם מלחמה

מאת שלמה שמיר

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). אילו הצליחה מזימתו של המחבל נזאר הינדאוי, והמטוס "אל על" היה מתפוצץ באוויר לאחר המראה מלונדון, היה הדבר עלול לגרום לפריצת מלחמה — דעה זו הביע ראש הממשלה, יצחק שמיר, בדברים שהתפרסמו אתמול ב"ניו־יורק טיימס".

בהמשך דבריו הדגיש שמיר, כי אנשי הביטחון הישראליים, שגילו את מטען הנפץ, "לא זו בלבד שהצילו את חיי הנוסעים, אלא מנעו גם הפעלת כוח צבאי לתגמול, ולבד עשה מטען מלחמה", הדגיש שמיר בראיון טלפוני שהעניק ל"ניו־יורק טיימס". "היה זה המטר מאוד, אילו נרצחו ארבע מאות בני אדם. אכן כזה היה עלול להיות סיבה לעימות צבאי", הוסיף שמיר.

שופט צבאי חדש פסק בסוף השבוע עונשים קלים יותר לנערים ברפיח

קבע ברוב המקרים קנסות של 500 שקל לעומת מאסר או 2000 שקל

מאת דן סגיר כתב "הארץ"

אתמול הסתיימו משפטיהם של 56 הנערים מרפיח, שנעצרו לפני שבוע באשמת הפרות סדר, הפרעות וידוי אבנים, כאשר על כס השופט בעזה ישב ביומיים האחרונים שופט צבאי אחר ולא זה שדן את המשפטים בשבוע שעבר.

בעקבות החרמת המשפטים על רקע פוליטי על ידי כל עורכי הדין הערביים הוטלו על נערים שנשפטו ללא סניגור בראשית שבוע זה עונשים כבדים הרבה יותר מאשר במשפטים שנערכו בסוף השבוע שעבר, שבהם היתה הגנה משפטית.

גזרי הדין, שגזר השופט החדש, היו דומים לאלה שניתנו בשבוע שעבר, כאשר הגנו על הנאשמים עורכי דין ואף קלים יותר. הקנסות היו ברוב המקרים בסכום של 500 שקל לעומת 2000 שקל או ארבעה חודשי מאסר לחילופין בתחילת השבוע על אותה עבירה. יותר מזה השופט החדש אף מצא בראשונה בכל פרשה מעצרים זו מקום לזכות שלושה נערים לחלוטין ואת שחרר זה.

הנערים העצורים במתקן מעצר מיוחד שהותקן לצורך כך והוא נפרד מבית המעצר הרגיל של עזה. דובר צה"ל מסביר כי הכוונה היא לא לערבבם עם עצירים פליליים ועצירים ביטחוניים רגילים. דובר צה"ל מוסיף שתנאי המעצר כוללים אוכל, מקלחת, רופא וחובש מורשים ושמיכות. כמו כן הוסיף, שראש עיריית רפיח הורשה לבקר אצל הנערים העצורים ואף הביא להם סיגריות.

Contents at a glance: 7א, חלק ב' — 10"ו

طبق الأصل

[illegible]

הסגל הבכיר באוניברסיטה העברית מוחה על ההחלטה לא לפתוח את שנת הלימודים

נדחתה הצעת פשרה של שופט לפתוח את המעונות למשך שלושה שבועות ● ח"כ שפירא: מצב הישיבות אינו טוב ממצבן של האוניברסיטאות; אם ישקל סיוע ממלכתי אתבע גם לישיבות

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

החלטת ועדת הפורום לא לפתוח את שנת הלימודים באוניברסיטה העברית בירושלים מעוררת בקרב הסגל הבכיר של האוניברסיטה מחלוקת קשה שתגיע לשיאה בישיבת הסנאט בשבוע הבא. בשיחה עם סופרת "הארץ" טענו חברים בכירים בסגל, כי חברי ההנהלה נק־טו צעדים חפוזים במאמץ להגן על ראשם ועל התקציב שהגישו לחבר הנאמנים בהסתמך על הנחה מוטעית, כי תוסר ההקפאה משכר הדירה במעונות. לדבריהם, חברי ועדת הפורום, שלא כולם באים מהאקדמיה, שכחו כי לאוניברסיטה יש גם פרצוף ציבורי, ואי־אפשר להתייחס לסטודנט כחומר גלם עסקי.

בית משפט השלום בירושלים דחה ליום א' את ההחלטה בענין "צו עשה" שביקשו אתמול באי כוח הסטודנטים בנסיון לאכוף על ה־אוניברסיטה לפתוח את המעונות. אתמול בדיונה בבית המשפט הוצעה פשרה שהציע השופט לפתוח את המעונות למשך שלושה שבועות תמורת הפקדת תוספת התשלום שדורשת האוניברסיטה על שכר המעונות, בתנאי שסכום זה יוחזר לסטודנטים שתתקבל החלטה שלא להעלות את המחיר. הסכום שמפ־סידה האוניברסיטה כתוצאה מאי־אישור תוספת המחיר בשיעור של 50 אחוז שנוי במחלוקת. ההנהלה טוענת, כי נגרם לה הפסד של מי־ליון דולר מהקפאת שכר הדירה במ־עונות ל־5500 סטודנטים. חישוב שעשה יו"ר התאגדות הסטודנטים, אורי ברזמה, על סמך דוח רואה החשבון של האוניברסיטה מעלה, לדבריו כי ההפרש יגיע ל־400 אלף דולר בלבד. שכר הדירה במעונות נע עתה בין 45 ל־55 דולר לחודש וביטול ההקפאה שמבקשת ה־אוניברסיטה יטיל על הסטודנטים תוספת תשלום של עד 25 ש"ח לחודש. התאגדות הסטודנטים תציע לוועד הפועל של חבר הנאמנים של האוניברסיטה למכור חלק מן הנכ־סים שברשות האוניברסיטה לכיסוי הגרעונות.

ועדת הכספים ביתנתה

[illegible], סופרת "הארץ" לענייני כלכלה מוסרת כי ועדת הכספים ביתנה אתמול את האוניבר־סיטה העברית וקראה לה לפתוח מיד את שנת הלימודים ולאכלס את 5000 הסטודנטים במעונות. במקביל תבעה להכנס למשא ומתן עם משרד השיכון על העלאת תעריפי דמי השכירות המוקפאים לקראת סיום ההקפאה של שכר הדירה בסוף דצ־מבר 1986.

יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, ח"כ אברהם שפירא, אמר, כי לפי דיווחי הנהלת האוניברסיטה לחברי הוועדה מצבה חמור ואם לא יעשה צעד דרסטי יש חשש שיצטרכו לסגור את המוסד. ח"כ שפירא הד־גיש, כי מצב הישיבות בארץ אינו טוב ממצבן של האוניברסיטאות בכלל, ואוניברסיטת ירושלים בפרט. לכן אם ישקל סיוע "ממלכתי" לאוניברסיטה יתבע שפירא במקביל סיוע לישיבות.

הנשיא בפועל של אוניברסיטת י־רושלים, פרופ' אמנון פזי, אמר ל"הארץ", כי בשל הקפאת דמי שכר הדירה הגיע שיעור הגרעון של האוניברסיטה במעונות כיום ליותר מ־20% — דבר שמחייב את ה־אוניברסיטה להגדיל את הגרעון הכבד במליון דולרים. יש לזכור כי באו הקפאת המחירים שחודרו בהקפאה שכר עבודה, מחירי מים, החשמל ומיסים. עוד באוקטובר 1984 הושג הסכם עם הוועדה לתכנון ותק־צוב שליד המועצה להשכלה גבוהה, התאגדות הסטודנטים על ביטול הסובסידיה והגבלת דמי השכירות לכדי. האוצר מוכן להפשיר את ההקפאה, דמי השכירות במעונות. אולם שר השיכון הבינוי מתנגד בהסיבה כי את המעונות מאכלסים, לדבריו, סטודנטים מעוטי יכולת.

הגרעון הנצבר של האוניבר־סיטה עד לצאת הלימודים הנוכחית הוא 52 מליון דולרים. השנה צפוי גרעון שוטף של 25 מליון דולרים. הנהלת האוניברסיטה הגישה ל־איגוד הוועד הפועל תוכנית לכסוי חלק מהגרעון. 10 מליון דולרים על ידי קיצוץ בהוצאות שוטפות לרבות ויתור על שכר על ידי הסגל האקדמי ו־12 מליון דולרים נוספים על ידי מימוש נכסים. פרופ' פזי טוען, כי אינו יכול לבוא היום ולדרוש מהסגל ויתור על שכר ול־הסתמך בכספים אלו לסבסוד דמי השכירות לסטודנטים במעונות. ה־ועד הפועל של האוניברסיטה אשר את תוכנית ההבראה ולכן כל הנושא של פתיחת הלימודים ואכלוס המעו־נות חייב לקבל את אישורו. הוועד הפועל מתכנס בשבוע הבא.

חבר הוועדה, ח"כ אריאל וינשטיין, טוען, שהאוניברסיטה חייבת לקיים את הוראת שר הבינוי והשי־כון ולא להעלות את שכר הדירה. אי העלאת שכר הדירה יגדיל את הגרעון והגדלת הגרעון זו דחיה של בעיה והעמקתה. לכן הוא מציע לשקול בכובד ראש הוצאה מיידית של דמי השכירות במעונות מ־הקפאה.

ח"כ בני שליטא מחייב גם הוא הוצאת דמי השכירות מהקפאה אך במקביל לקבוע קריטריונים לזכאות למעונות ונקודות זכוי והעדפות ליוצאי צבא.

ח"כ דן תיכון דרש כי לאור הגרעון של עשרות מליוני דולרים יש לשקול מינוי כונס נכסים שיפקח על ביצוע הייעול והבראת המוסד. דרישתו באה מאחר והוא אינו מאמין שההנהלה הנוכחית מסוגלת לבצע את תוכנית ההבראה.

קפטן רג'ינלד לוי, שהיה קברניט מטוס "סבנה", שנחטף בראשית שנות ה־70, נפגש אתמול עם ממלא־מקום ראש־הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, שהיה אז שר התחבורה. ראה "ראיתי שמעתי".
(צילום: יעל השכל, "סקופ 80")

מצב מושתלי הכבד עדיין קשה

ההשתלה אצל שרייר התאפשרה על פי חוק האנטומיה והפתולוגיה לאחר שבית החולים לא איתר קרובים מדרגה ראשונה של התורם

(ע). מצבם של שני מושתלי הכבד, מירה שיכמנטר (40) מכפר־סבא ואליהו שרייר (59) ממושב שורש מוסיף להיות קשה — על כך מסר אתמול מנהל בית החולים הד"ר אלברט סטינגר.

מנהל בית החולים אמר, כי מושתלי הכבד נתונים בטיפול נמרץ מחוברים למכשירי ניטור, העוקבים אחר פעולות חיוניות של גופם, לב, לחץ דם, ריאות ועוד. כשצוות של רופאים ואחיות שהתמחו בה־תאוששות לאחר השתלות כבד בבית החולים בפיטסבורג שבארה"ב נמצא כל העת ליד מיטותיהם. מושתלי הכבד נמצאים כל העת בתרדמה חלקית המושגת ע"י חומרי הרגעה המוזרמים לגופם והרופאים מטפלים בהם על פי הנתונים של מכשירי הניטור וההנשמה.

להערכת הרופאים המטפלים יעברו עוד ימים רבים עד אשר יתאוששו החולים ממצבם הקשה.

השתלה בהתאם לחוק

ניתוח השתלת הכבד השני בישראל בגופו של אליהו שרייר, התאפשר על פי חוק האנטומיה והפ־תולוגיה, לאחר שבית החולים לא הצליח לאתר קרובים מדרגה ראשונה של התורם.

כתב "הארץ" בחיפה, מאיר שושני, מוסר, כי ההשתלה נערכה לאחר שבית החולים רמב"ם, בסיוע המשטרה, עשו כל מאמץ אפשרי "באופן סביר" (כלשון החוק) לאתר קרובי משפחה מדרגה ראשונה של תורם הכבד השני, טרם ביצוע השתלת הכבד, אך ללא הצלחה.

על פי חוק האנטומיה והפתולוגיה המגדיר קרובים מדרגה ראשונה כבן־זוג, ילד, הורה, אח או אחות, מותר לרופא להשתמש בחלקי גופה לריפוי של אדם, בתנאי שהדבר ייעשה חמש שעות לאחר מסירת הודעת פטירה לאחד מבני המשפחה. אם הניתוח דחוף כדי להשתמש בחלק מהגופה, קובע החוק, כי אם "נתגלה צורך להשתמש בגוייה להציל חייו של אדם, ניתן להוציא אותו חלק מהגוייה לשם שימוש. כל זאת, בתנאי שנעשה נסיון סביר למסור הודעה למי מבני המשפחה".

כיממה לאחר ביצוע השתלת הכבד השנייה והשתלת הכליות הכפולה קיבלו קרובי משפחה של הנפטר (קרובים שלא מדרגה ראשונה) הודעה על ביצוע ההשת־לות. עובדות אלה נבדקו על ידי רו־פאים בכירים וכן על ידי משפטנים בכירים, אשר לא מצאו כל פסול בעבודת בית החולים בנושא זה, שכל כולה בוצעה להצלת חיים, על פי האמור בחוק האנטומיה והפתולוגיה.

ביצוע ההשתלות מעוגן בחוק האנטומיה והפתולוגיה לעניין חלקי גוף־שכמה, לרבות השתלת כליות, קרניות וחלקי גוף אחרים.

חברה תובעת לחקור חשד לעבירה של משרד התעשיה בייבוא שמן משומש

משרד התעשיה: הענקנו רשיון לחברה אחרת בטעות ובטלנו אותו

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

היועץ המשפטי לממשלה, מבקר המדינה, יו"ר ועדת הביקורת של הכנסת מתבקשים לחקור את נושא מתן הרשיונות הנמצא בטיפול משרד התעשיה והמסחר, ליבוא שמן משומש, והאם אין בהתנהגות של המשרד חשד לכאורה לעבירה פלילית.

עו"ד יוסי שפרלינג טוען במכתב אל הגורמים הללו, בשם מרשתו חברת "מור־שיפר", העוסקת באי־סוף שמן, כי החברה הגישה למשרד התעשיה והמסחר בקשה לקבלת רשיון ליבוא שמן משומש. החברה נענתה כי הרשות למתן רשיונות לשמנים משומשים הינה מינהל הדלק במשרד האנרגיה. אולם, מציין שפרלינג, כי תשובה זו הינה יותר מתמוהה, כאשר התברר ש־משרד התעשיה והמסחר חתם על רשיון ליבוא שמן משומש, ליזם פרטי אחר. שפרלינג מציין כי הרשיון "שהוצא בטעות" על פי גירסת משרד התעשיה והמסחר נעשה בו שימוש על ידי חברה אחרת, דבר שגרם לנזק ולאפליה ליבואנים אחרים. לדבריו יש בה־תנהגות משרד התעשיה והמסחר, בעצם הוצאת הרשיון, חשד לכאורה לעבירה פלילית.

עו"ד שפרלינג מבקש מהגורמים הללו כי יבדקו אם יש בהתנהגות משרד התעשיה בנושא זה חשד לכאורה לעבירה פלילית ומעלה כמה נקודות תמוהות כדבריו. "אם משרד האנרגיה הוא הרשות ה־מוסמכת למתן רשיונות לשמנים משומשים, כיצד משרד התעשיה עוקף את משרד האנרגיה ומוציא רשיון משלו. משרד התעשיה אף טען, לדבריו, כי אותה העובדת הוציאה רשיון כתב אלא שלטענתה עשתה זאת בטעות. העובדת מסרה, כי היא מחקה בטיפקס את חתימתה על הרשיון שהוציאה וזאת לאחר שהוברר לה כדברי שפרלינג "שיש באלאגן המחיקה בטיפקס כמוה כפסילת הרשיון". עו"ד שפרלינג מוסיף עוד כי הדעת אינה סובלת ולא תסבול מצב לפיו גורם מסויים נענה בשלילה לבקשתו להוציא רשיון, ואילו גורם אחר מקבל באותה שעה רשיון ליבוא שמן משומש על ידי משרד התעשיה והמסחר.

אתמול לא ניתן היה להשיג את תגובת מנהל חטיבת הכימיה במשרד התעשיה והמסחר. דובר משרד התעשיה מסר אתמול בתגובה כי הרשיון ניתן בטעות וכשנתגלתה הטעות בוטל הרשיון.

קיסר נפגש עם שולץ

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). מזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, נפגש אתמול לשיחה עם שר החוץ, ג'ורג' שולץ.

זכו בפיס

בהגרלת "רב־פרס" כמבצע של מפעל הפיס מס. 44/86 שהתקיימה ביום 30/10/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך "180,000.00 ש"ח המספר 298460

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 580,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך "12,000.00 ש"ח זכה ה־מספר: 075376.

בסך "300.00 ש"ח זכו המספרים: 041640; 042148; 058270; 103866; 136211; 140167; 145557; 152371; 172555; 176441; 227977; 251489; 278578; 292869; 298028; 301242; 306189; 306654; 362916; 407290; 413951; 495054; 544555; 546604; 562352; 562352; 577569; 585239; 651766; 657786; 659158; 839836; 888942.

בסך "150.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0597; 8672.

בסך "25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 443; 702.

בסך "16.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 147; 423; 582.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיי־מים בספרה 7 זכו בסך של "2.50 ש"ח.

בסך "5.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 085; 133; 134; 146; 155; 169; 217; 244; 253; 258; 291; 305; 388; 392; 397; 444; 515; 572; 747; 753; 769; 788; 821; 862; 883; 965.

בסך "2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 07; 13; 18; 23; 26; 31; 35; 39; 45; 48; 49; 52; 53; 55; 61; 62; 78; 80; 89; 91; 92; 94; 95; 97; 98.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: עורך־דין יעקב רובין, ראש לשכת עורכי הדין בירושלים
על: העמדת נערים ברפיח לדין ללא הגנה משפטית

נאשם שלא זכה להגנה משפטית לא צריך לשאת עונש כבד יותר

הידיעה שפורסמה אתמול ב"הארץ" שלפיה על נערים ברפיח, שלא היתה להם הגנה משפטית, הוטלו עונשים כבדים יותר מאלה שנגזרו על נערים שיוצגו על־ידי עורכי־דין. האם אין בכך פגם חמור?

לא נראה לי מצב, שבו מי שמיוצג על־ידי עורך־דין יקבל עונש קל ממי שאינו מיוצג. העיקרון שצריך להנחות את בית המשפט, והדבר נקבע לא אחת על־ידי בית המשפט העליון, הוא הכלל של אחידות העונשים. מי שאינו נהנה מהגנה משפטית — אינו צריך לסבול, בשל כך, מעונש כבד יותר. אולם יתכן שאותם נערים שקיבלו עונשים כבדים יותר, הואשמו בביצוע עבירות חמורות יותר.

בפירוש לא. בידיעה נאמר שכל 153 הנערים הואשמו בהפרת סדר, יידוי אבנים והתפרעויות.

אם הנחת היסוד היא שהעבירות, כפי הם הואשמו, הן עבירות דומות או זהות, העיקרון שצריך להנחות את בית המשפט הוא להטיל עונשים דו־מים או זהים.

האם בית המשפט, או במקרה זה — בית הדין הצבאי, אינו

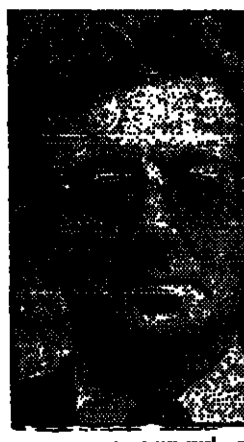

צריך להתחשב בכך שנערים ללא כל ידע משפטי מופיעים בפניו?

מנסיוני אני יכול לומר שבדרך כלל, כשנערים מובאים לדין, ואין להם יצוג משפטי — בית המשפט יהיה, בלשון התלמוד, בבחינת "אביהם של יתומים" — כלומר, במצב כזה — בית המשפט צריך לסייע לנאש־מים שאין לה הגנה, בעיקר כשמ־דובר בקטינים, ולהסביר להם מה הן הטענות המשפטיות, שעליהן הוא יכול לבסס את הגנתו.

עורכי הדין של חלק מהנערים התרימו את הדין, משום שבית הדין תבע לקיים משפט קולקטיבי. האם עורך־דין רשאי לדרוש קיום משפט נפרד ללקוחו?

בוודאי. לנאשם או לבא כוחו יש זכות לדרוש הפרדה, ובמ־קביל, התביעה רשאית לדרוש לצרף לכתב אישום אחד כמה נאשמים. אולם ההכרעה היא בידי בית הדין. יחד עם זאת, לא מתקבל על הדעת שעו"ד נוקט טכניקות של השהייה, ובוודאי לא של הרמת משפט.

מדוע?

לדעתי הרמת בית המשפט על־ידי עורך־דין היא תופעה חמורה מבחינת ההתנהגות האתית של עורך הדין. הוא אינו יכול להפקיר את לקוחו, בעיקר כשמדובר בנערים וקטינים, בשל שיקולים, שיתכן כי הם זרים לעניין המקצועי הטהור.

מהו השיקול של בית הדין לקיים משפט קולקטיבי?

בעיקר יעילות הדיון. כדי לנהל 155 משפטים נפרדים נגד כל כך הרבה נערים, יש צורך באדמיניסטרציה משפטית רחבה. בנוסף לכך — המגמה היא להשיג פסק־דין מהיר ככל האפשר, למען יראו וייראו.

ואלדהיים: שירתתי ביחידה שביצעה טבח

(סוף מעמוד 1)

היוגוסלבית נשענת על רכישת אסטוריון.

אתמול הוגש תיק החקירה המקורי, הנשען על עדויות של קצינים אוסטריים ששרתו במקום, ושחלקם הוצא מאוחר יותר להורג כפושעי־מלחמה, על־ידי מנהל "מרכז ויזנטאל", הרב מרוין מאייר, לקונסוליה הכללית של ישראל בלוס אנג'לס. פרטים ממנו פורסמו ב"וואשינגטון פוסט" וב"מבט" בט־לוויזיה הישראלית. מתברר כי ועדת החקירה הממלכתית היוגוסלאווית קבעה בדצמבר 1972, כי ואלדהיים הוא פושע מלחמה.

על־פי החקירה היוגוסלאווית, עולה כי בניגוד לטענתו, היה ואלדהיים לא כקצין אספקה, אלא כקצין פיקוד במפקדתו של הגנראל פרידריך פון־שטאל, שהיה מפקד הכוח שביצע את הטבח בכובל קוזארה, ועל־פי רישומים גרמניים, זכה ואלדהיים מאוחר יותר לעיטור על פעולתו שם. העיטור, שנעשה על־פי המלצת שטאל, היה על "גבורה עילאית בקרב נגד הפרטיזנים באביב ובקיץ 1942". שלושה חודשים מאוחר יותר קודם ואלד־היים לדרגת לויטננט ראשון. על־פי רישומים של משרדי [illegible] כלל ואלדהיים את קבלת העיטור מטעם [illegible], ואלדהיים [illegible] כי מדובר היה במלחמה קשה נגד הפרטיזנים היוגוסלאוויים, ולא בטבח. אך על־פי רישומים יוגוס־לאוויים, מתוך 81 אלף תושבי המחוז נרצחו 15 אלף, ו־68 אלף הועברו למחנות־ריכוז ועבודות־כפיה בגרמניה ובנורווגיה.

ממסמכים ועדויות שנאספו בידי הוועדה הממלכתית היוגוסלאווית, עולה כי הפיקוד הצבאי העליון של הגרמנים ביוגוסלאוויה נהג לקבוע באופן כללי את מדיניות הענישה כלפי התושבים, ואילו הדרגים הנמו־כים בשטח היו קובעים את מימדי הדמים. לויטננט קורט ואלדהיים עסק אישית במחלקתו בקביעת פרטים כגון: כמה בני ערובה יוצאו להורג בכפר אחד, כמה בתים יהרסו בכפר אחר, איזה כפר יושרף כליל.

תיק החקירה מס' 25572

הראיות בתיק החקירה מס' 25572, הכתוב בשפה הקרואטית, מבוססות גם על עדויות של שותפיו לשירות. כך, לדוגמה, מתאר יוהאן מאייר את חלקו הישיר של ואלד־היים בפעולות נקמה נגד שבויי מלחמה האורחים. מאייר העיד כי ואלדהיים היה מכין את ההצעות לפעולות נקמה, והגישן לממונים עליו. התוצאה: עשרות כפרים הרו־סים, מאות שנרצחו — גברים, נשים וילדים.

בתום 7 עמודי העדויות מסכמת הוועדה: "על בסיס כל האמור לעיל, נקבע כי לויטננט ואלדהיים הוא פושע מלחמה, האחראי לפשעים המתוארים כאן. חובה להביאו למעצר, להסגירו לרשויות היוגוס־לאוויות ולהעמידו לדין". על הדו"ח חתומים חברי ועדת החקירה מדצ־מבר 1947.

בעקבות הדיווח אתמול ב"וואשינגטון פוסט" על חלקו של ואלדהיים בפעולה זו, הודיע משרד המשפטים האמריקאי, ארתור מיו, כי דיווחים חדשים אלה יהוו חלק מן החומר, אליו יתייחס משרד המש־פטים בעת החלטתו, באשר למתן אישור לוואלדהיים לבקר בארה"ב. לפני משרד המשפטים מונחת בקשה שלא לאשר לוואלדהיים להיכנס לארה"ב, בעקבות העדויות על חלקו במעשי הטבח.

דובר מחלקת המדינה סירב להתייחס לפרשת ואלדהיים, אך ציין כי הגילויים החדשים ישמשו את החקירה התקפה גבוה. הוא גם התחמק מלומר אם שר החוץ שולץ יסכים לראות את ואלדהיים בעת ביקורו של שולץ בווינה, במסגרת כינוס מועצת שרי החוץ.

ואלדהיים ייעדר מוועידה

נשיא אוסטריה, קורט ואלדהיים, ויתר על השתתפות בטקס הפתיחה של הוועידה הבין־לאומית לביטחון ולשיתוף פעולה באירופה, לאחר ששרי חוץ אחדים הבהירו לוינה, כי יחרימו את האירוע אם יהיה נוכח בו.

ערך את העמוד: בועז שפירא

וכי חייב בין השתלות כבד
לבין דני כץ
נמה עם בריאות הנפש
של האומה
באין מושיע השואה שלום
/ההגנה [illegible] אינה בנשמע
באה שהחשיה [illegible]
הדבר הסופי הוא החוט

[redacted]

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מקסי	מזג	הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	8	12	גשום	6	11
אתונה	15	18	גשום	15	17
בוקרשט	6	10	מעונן	-	-
בריסל	8	12	גשום	6	12
וינה	6	12	מ"ח	3	7
ז'נבה	7	14	מעונן	5	10
לונדון	8	12	גשום	10	14
ליסבון	12	18	מ"ח	14	22
מדריד	10	16	מ"ח	7	22
ניו־יורק	15	21	11	10	23
פאריס	8	14	מעונן	6	14
פרנקפורט	7	12	ממטרים	-1	11
ציריך	7	15	מעונן	-	-
קהיר	22	35	ב"ה	20	30
קופנהאגן	7	11	גשום	7	13
רומא	13	21	מ"ח	8	21
שטוקהולם	6	11	גשום	3	4

ELAL אלעל

הארץ
טלפונים חדשים
מרכזיה ראשית:
5121212

מחלקת המודעות:
קבלת מודעות יום 5121112
קבלת מודעות לילה 5121212

מחלקת הפצה:
חלוקה ומשלוח 5121331
חשבונות מנויים/סוכנים 5121342
מנויים בחו"ל 5121341
הפצה (לילה) 5121100

מחלקת חשבונות מרכזית 5121316
דפוס 5121136
פאקסימיליה 810012

חברה כלכלית לירושלים בע"מ
ללקוחותינו
הננו להודיעכם
כי ביום שני א' בחשון תשמ"ז 3.11.86
יוחלף מספר הטלפון במשרדינו
ל־ 02—380111
רב קוי

ראיתי שמעתי

הסכם לחילופי חוקרים ישראל — הונגריה

הסכם ראשון מסוגו לחילופי חוקרים ומידע בין מכוני מחקר מישראל ומהונגריה נחתם בין מכון לבון של ההסתדרות לבין המכון לחקר הקואופרציה של הונגריה, בסיום ביקור משלחת מטעם המכון בישראל. ראש המכון ההונגרי, פרופסור ב. הירבצ'אר, הביע את אמונתו בהרחבת הקשרים ההדדיים בין ישראל להונגריה, ותקוה שהמ־כון יוכל לתרום לפיתוח קשרים אלה.

ירוחם משל

משלחת בת שלושה חברים מטעם מכון לבון, בראשות יו"ר המכון, ירוחם משל, הוזמנה לבקר בהונגריה ב־1987 כ־אורחות המכון ההונגרי. כן סוכם על עריכת מחקר משותף בין שני המכונים על מצבה ומא־פייניה של התנועה הקואופר־טיבית באירופה, שיכלול גם את ישראל.

ע.ר

הקברניט המפורר

קברניט מטוס "סבנה" ש־נחטף בשנת 1972, רג'ינלד לוי, אזרח בריטי המתגורר בבל־גיה, נפגש אתמול עם מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, בליווית בתו לינדה, שהשתקעה בארץ. לוי פרש לגמלאות לפני שנים אחדות, לאחר 41 שנות תעופה ומאז הוא משוטט בעולם ומבקר את ארבע בנותיו הפזורות בעולם. בשיחה הזכיר לוי לפרס (שכיהן בעת החטיפה כשר התחבורה), כי כבר אז הבטיח לו שבבוא היום הוא יהיה ראש הממשלה והנה התגשמה הבטחתו. "יש לי חדשות בשבילך", השיב לו פרס, "אני כבר לא ראש ממשלה".

א. לם

קלייטון נגד שרון

הכרזת המלחמה של שר המסחר והתעשיה, אריאל שרון, על אקדחים ורובי צע־צוע, זכתה לדיווח קצר ומעניין ב"לוס אנג'לס טיימס" ולשאלה סקרנית במהלך מסיבת ע־תונאים שקיים פה שר התיירות והמשפטים, אברהם שריר.

תגובת השר להגבלות הסחר התעשייה שהוטלו על ידי עמיתו היתה משעשעת. "כש־היינו ילדים", סכה, "שיחקנו במלחמות עם צעצועים כאלה." תגובתו של השגריר קלייטון יאטר, חבר הקבינט בממשל רייגן, האחראי לנושאי הסחר של ארה"ב, היתה פחות משעש־עת. אל מול גרעון שיא במ־אזן המסחרי — כ־150 מי־ליארד דולאר — אין ארה"ב זקוקה לחרם אמריקני על צעצועי "ראמבו". הגיב השגריר בדאגה: "אני נגד כל ההגבלות על חופש המסחר, יהא ההגיון שמאחוריהם אשר יהיה."

לוס אנג'לס

בני לנדאו

קהל הקונצרטים הישראלי מוכר גם בפולין

ירזי מקסימיוק, מנצחה של התזמורת הקאמרית הפולנית, שתגיע לישראל לסדרת הופ־עות במחצית נובמבר, שלח מכתב תודה נרגש על ההזמנה למארחים הישראליים. ה־תזמורת הפולנית, שזכתה ל־אחרונה להצלחה רבה בסיורים בארה"ב ובמערב אירופה, היתה במעקב מתמיד מצד פסטיבאל ישראל, אולם הפגישות בחו"ל היו תמיד גישושיות וללא תו־צאות ממשיות. רק לאחרונה, משנעשה הצעד הראשון, נ־אותה התזמורת להשיב בחיוב על ההזמנה.

מקסימיוק, שהוא רב־אמן בז־כות עצמו וניצח על תזמורות פילהרמוניות רבות, מוכן לגלות עתה, שהוא וחברי התזמורת השתוקקו להפגש עם הקהל הישראלי שהמוניטין המו־סיקאלי שלו הגיע גם לפולין.

ע.ר.

ביקורים בצה"ל ובמערכת הביטחון

סגן מזכיר ההגנה של ארה"ב, ויליאם טאפט, יגיע בתחילת השבוע לביקור בארץ כאורח מנכ"ל משרד הביטחון, האלוף (מיל) דוד עברי. סגן השר האמריקאי מגיע לכאן לאחר ביקור במספר מדינות באירופה ובמזה"ת. תלויים אליו קבוצת קצינים מצבא ארה"ב. במקביל לאורח מארה"ב, מגיע לישראל ביום ראשון רמטכ"ל צבא נורווגיה לביקור בן ארבעה ימים. האורח, הגנרל פרדריק בול הנסן, שהיה בעבר מפקד הכוח הבינ־לאומי בסיני, יגיע במטרה לבקר את יחידות יוניפ"ל, אולם באותה הזדמנות יבקר בי־חידות צה"ל השונות.

בעת ביקורו יתלווה אליו נספח צה"ל בהולנד.

דן פטיר

בעריכת עירית רוזנבלום

אנו מודיעים בצער על מות אמנו היקרה
אלישבע (אלזה) מוריץ
ביום ה' כ"ו תשרי תשמ"ז 30.10.86
יצחק ויעל מוריץ
סוזי ומשה סטרכילביץ
הנכדים והנינים
נא להמנע מביקורי תנחומים

לאלברט זיוה והמשפחה
ולבית "אבן זיו"
משתתפים באבלכם הכבד
במות האב
יצחק ז"ל
משה כהן
בית מסילת סיגמה
בית "יהודה רשתות"

לסוזי סטרכילביץ
יו"ר ויצו ת"א
איתך באבלך הכבד במות עליך
אמך היקרה
אלזה מוריץ
חברותיך בויצו ת"א

בצער רב הננו מודיעים על פטירת אמנו
חוה גולדשטין (ארליך)
ההלוויה תצא היום יום ו' 31.10.86 בשעה 12.30
מרח' דפנה 5 ת"א לקרית שאול
המשפחה

המומים וכואבים עם רותי שלנו
ביגונה על מות
אורי פרנקל ז"ל
בית סמינר הקיבוצים
תל־אביב

סוליה בוגורוף
איננו
ההלוויה התקיימה ביום ה' 30.10.86
המשפחה
נא להמנע מביקורי תנחומים.

שר הקליטה מציג תכנית כוללת לצמצום מירבי של ממדי השליטה הישראלית בשטחים

השר צור מציע להקטין התלות הכלכלית והמינהלית של השטחים ולהקטין את עוצמת השליטה הישראלית בחיי היומיום, עד למינימום הדרוש לקיום הביטחון

(ע). תוכנית כוללת לצמצום מירבי של ממדי השליטה הישראלית בשטחים, ולהקטנת תלות השטחים בישראל, הציג אתמול השר לקליטת-עליה, יעקב צור, בדיון סמינריוני שנערך ב"יד טבנקין" באפעל.

הדיון היה במסגרת יום עיון בנושא "עקרונות למדיניות ישראל ביהודה, שומרון ועזה". מטרת התוכנית, למנוע התגברות של סיפוח בפועל של השטחים, עד לשלב, בו יתאפשר משא-ומתן, וכן "כדי למנוע את ההשפעות המשחיתות של הכיבוש על החברה הישראלית". התוכנית מבליטה גם ליצור תנאים מתאימים לפעילות של מנהיגות ערבית מתונה, השואפת למו"מ מדיני, תוך קבלת הסדר-פשרה.

[...]

10—5 שנים נוספות, ולהבטיח את השקט, הביטחון והיציבות בשטחים. במשך השנים גרמה מדיניות ישראל בשטחים לתלות גוברת והולכת של השטחים והשפעתם בישראל, עד-כדי יצירת מציאות של סיפוח זוחל לדרגה מתקדמת. זה משפיע באופן שלילי על ההתפתחויות בקרב האוכלוסיה בשטחים, וגורם תנאים של הקצנה פוליטית. במקביל, מתחזקת בישראל רעיונות של אלה, הדואים [...]

במציאות הקיימת מצב של קבע, הוא ציין, כי גם בתקופת ממשלת האחדות הלאומית נמשכו תהליכי הסיפוח והעמקת התלות, גם אם נמנעה הקמת התנחלויות חדשות.

צור קרא להגשים מדיניות חדשה בגרף וברצועה, מדיניות שתשנה את כיוון ההתפתחויות הפוליטיות, הכלכליות והחברתיות. מדיניות כזו צריכה לצמצם את התלות הכלכלית והמינהלית, ולהקטין את עוצמת השליטה הישראלית בחיי היומיום, עד למינימום הדרוש לקיום הביטחון.

לא מכרת לא שילמת!

"לוח העיר" פותח במבצע חסר תקדים

לפני חצי שנה נפתח עידן חדש בתולדות פרסום המודעות בישראל. בחודש אפריל החל לפעול לוח העיר, שמודעותיו מתפרסמות בארבעה עיתונים בעת ובעונה אחת: העיר של ת"א וגוש דן, הארץ, חדשות והנוסת השרון.

[...]

השלב הזה החל, ומי שמרוויח הוא רק הצרכן.

התפרעות של תיירים ישראלים מאוכזבים במלון במצריים

מאת זהר בלומנקרנץ

תיירים מישראל התפרעו בבית מלון מהשורה הראשונה במצריים, לאחר שהתברר כי אין מקום, כמתוכנן, עבור חלק מחברי הקבוצה, והמארגנים ביקשו להעבירם ולשכנם במלון המפואר "מינה האוז" הממוקם בסמוך.

המשתוללים לא ידעו, ניטען, כי מבקשים לשכנם במלון ברמה טובה יותר. לדברי עד ראיה במלון "סייג פירמיד" היו המארחים המצריים המומים מהתנהגות חברי הקבוצה מישראל. חברי הקבוצה שכנו במשך ארבעה לילות (כמתוכנית מזמן הטיול) במלון המפואר וחזרו בה' חילת השבוע לישראל. מחיר של לילה אחד במלון "מינה האוז" הוא 112 דולר, כשמחיר חבילת סיור למשך ארבע לילות הוא 135 דולר.

ראש מחלקת המודיעין של שירות בתי־הסוהר פורש מ"סיבות אישיות"

נראה כי גונדר משנה ישראל־הרן התאכזב מאופי תפקידו

מאת ראובן שפירא

ראש מחלקת המודיעין של שירות בתי־הסוהר גונדר משנה ישראל הרן הודיע בימים אלה לממונים עליו על פרישתו מהשירות. נראה כי הפרישה תיכנס לתוקף בעוד כמה חודשים. הסיבה לפרישת הקצין הבכיר שהגיע לשירות בתי־הסוהר רק לפני כשנה וחצי, אינה ברורה ולפי הידוע הוא נימק זאת ב"סיבות אישיות".

גורמים בשירות בתי־הסוהר אמרו, כי אין קשר בין פרישתו הצפויה של ראש מחלקת המודיעין לבין האירועים שהיו בחודשים האחרונים בשירות בתי־הסוהר והתפטרותו של הנציב רפי סויסה. עם זאת נראה כי גונדר משנה ישראל הרן שהגיע לשירות בתי־הסוהר לאחר שירות ביטחוני בגופים ממלכתיים, התאכזב מאופי התפקיד שבו שירות ובאפשרויות הביצוע והסכסוכים שציפו בידיו.

מקבל החלטות!
כשמחשבים משתלמים בקדם.

מקבל החלטות! אם יש לך P.C אנו ממליצים לך להכיר אותו טוב יותר בעזרת הקורסים וימי עיון הנערכים במכללה הטובה ביותר.

לבחירתך:
- קורס ניתוח מערכות למנהלים (75 שעות) בוקר - 26.11.86
- סמינר: מחשב אישי ככלי ניהולי. 15-17.12.86
- גליון חישוב אלקטרוני LOTUS 1-2-3 בוקר 7.12.86, ערב 17.11.86
- קורס הכרת IBM-P.C. בוקר - 28.11.86, ערב 22.12.86
- מעבד תמלילים WORDMILL בוקר - 23.12.86, אחה"צ 3.11.86
- מעבד תמלילים אי בי בוקר 8.12.86, אחה"צ 24.11.86

קדם — המכללה למחשבים ולמערכות מידע בע"מ

קהילת ונציה 12 (בית מגור), נאות אפקה טל' 03-490114. משרדנו פתוח עד 20.00.

הארץ 30.10.86

סוס חדש לפנסיה הגרמנית:

השקיע 1000 שקל וקיבל פנסיה של 240 מארק לחודש

בפרסומי הלשכה נאמר שגם מי שלא שהה תחת הכיבוש הגרמני יכול להירשם, בתנאי שיעבוד חודש בגרמניה וישלם תשלום חודשי אחד לביטוח הלאומי הגרמני

איגוד מקבלי גימלאות מגרמניה בע"מ

הלשכה לטיפול באקדמאים.

ת"א, בן־יהודה 1 (בנין מגדלור) ת.ד. 55/6 טל. (03)659155

ימים א'—ה' 8.00 - 19.00, יום ו' 8.00 - 12.00

"שורשים" מרכז לימודים יהודיים

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים
המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח
"ברית יוצאי מרוקו"

המרוקאים

סמינר מיוחד על תולדות הקהילה היהודית במרוקו

קבלה ומיסטיקה, מדינאות ופייטנות, ערגה לארץ הצוונות, אוטונומיה בקהילה, שירה ופילוסופיה, מוזיקה וספרות, פסקי הלכה ויוצרים בכל תחומי החיים מגירוש ספרד ועד לעליה לארץ־ישראל.

בסמינר יטלו חלק:
פרופ' מיכאל אבוטבול; המוזאי ד"ר גבריאל בן־שמחון; ד"ר מנחם בן־ששון; חזמר שלמה בר; ד"ר שלום בר־אשר; עו"ד אלי דיין, ראש עיריית אשקלון; פרופ' יוסף הקר; ד"ר אפרים חזן; מר עמיר פרץ, ראש מועצת שדרות

הסמינר יעסוק בין השאר ב:
- "הארגון הקהילתי והאוטונומיה היהודית"
- "ספרות, מדרש, הגות, פסיקה ושירה של קהילת מרוקו"
- "יחסי יהודים ללא יהודים במרוקו"
- "ההבדלים בין יהדות מרוקו ליהדות אשכנז"
- "תגובות הקהילה לקולוניאליזם הצרפתי"
- "שואת אירופה ויהדות צפון אפריקה"
- "הקהילה, הציונות והעליה"

מועד הסמינר: ימי שישי־שבת, י"ב־י"ג חשון תשמ"ז, 14—15.11.86
המקום: מלון "גני שלמה", אשקלון
פרטים והרשמה: אגודת "שרשים", טל' 02-286749, 02-280873
"מועדון מטיילי מעריב", רח' קרליבך 2, תל־אביב, טל' 03-439207

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להשתלמות עו"ה

קורס להכשרת מרצות ומדריכות
בנושא: מעמד האשה: שויון הזדמנויות לבת ולבן במערכת החינוך

מטרת הקורס:	הכשרת עתודה של מרצים ומדריכים למסגרות ההשתלמות וההדרכה למורים ומתכנים בתחום הכל.
המועד:	שנת הלימודים תשמ"ז וחופשת קיץ תשמ"ז עם אפשרויות השלמת הכשרה והשתלמות בשנת תשמ"ח.
ימי הלימוד:	יום ב' בשבוע אחת לשבועיים (בערך) משעה 10.00 עד 16.00 סה"כ 112 שעות לימוד בשנת תשמ"ז.
הפתיחה:	יום ב' ט"ז חשון תשמ"ז 17 בנובמבר 1986 בשעה 10.00-9.30 מתוכננים 15 ימי לימוד עד ה־8 ביוני 1987 ועוד 5 ימים מרוכזים מן ה־5 עד ה־9 ביולי 1987.
המקום:	תל אביב על הכתובת נודיע.
גמול:	הקורס יקנה גמול השתלמות למסיימים שיעמדו בכל הדרישות.
תנאים לקבלת מועמדות:	א. נסיון בהוראה ובהדרכת מורים הנחיית קבוצות או פעילות בתחום הנושא. ב. נכונות והתחייבות לשמש כמרצה כמדריכה ומנחה לקבוצות לעובדים במערכת החינוך. אין התחייבות מצד משרד החינוך להעסיק את הבוגרים.
הרשמה:	על המועמדות לפנות בכתב עם פרוט הכשורים הנדרשים לעיל אל המחלקה להשתלמות עו"ה רח' דוד המלך 8 ירושלים עד יום ו' 7 בנובמבר 86. עדיפות תינתן למשתתפות.
הערה:	הקורס שהתחיל ברמות שפירא בחודש יולי 1986 למשתתפות אלה אין צורך בחודש הרשמתן.

בזמן כהונתו של שמעון פרס כראש ממשלה אוכלסו אחד עשר ישובים יהודיים בגדה

ד"ר מירון בנבנישתי מוסר, בסקירה חדשה על מצב ההתיישבות בגדה כי מספר המתנחלים מגיע ל־60 אלף

מאת אודי ניר, סופר "הארץ"

11 ישובים אוכלסו בגדה המערבית במהלך תקופת כהונתו של שמעון פרס בראש ממשלת האחדות — כך נמסר בסקירה חדשה על מצב ההתיישבות בגדה, שחיבר ראש פרויקט הגדה והרצועה, ד"ר מירון בנבנישתי.

בנבנישתי מכליל בסקירתו, ישובים שהוכרו רשמית על הקמתם, האחזויות נח"ל שאוזרחו, וישובים שהוכרו על הקמתם עוד לפני הקמת ממשלת האחדות. אך אוכלסו רק במהלך השנתיים האחרונות.

לפי הדו"ח, מאוכלסים כיום 118 ישובים יהודיים בגדה המערבית, ועוד 12 היאחזויות נח"ל. לפי סקירתו של בנבנישתי, גדל מספר המתנחלים בגדה בשנים 1984-86 ב־15,854 נפש, והגיע ל־60,000 איש. שיעור הגידול בישובים העירוניים מכלל זה היה 85%.

ד"ר בנבנישתי בודק בסקירתו את מצבם של 27 הישובים שעל הקמתם הוסכם במסגרת ההסכם הקואליציוני של ממשלת האחדות. בדיקתו מעלה כי שלושה מהישובים הללו כבר הוקמו בפועל בשנתיים האחרונות (באוה, חשמונאים והד־בית"ר), ואילו ארבעה אחרים המוזכרים ברשימה היו קיימים בעת הכנתה (עלי, נאות ארומים, פדואל ואביר־יעקב). שמונה מהישובים שאוכלסו בתקופה הנדונה אינם מד פיעים ב"רשימת ה־27".

בנבנישתי גורס כי לנוכח הנ־ תונים האלה, הוויכוח הפוליטי על הקמת ההתנחלויות מנותק לגמרי מהמציאות. "למעשה נמשך התהליך ללא כל הפסקה, הן מבחינת מספר הישובים, והן מבחינת מספר התושבים בהם", אומר בנבנישתי. "התוצאה היא התממשות התייצבות של המצב הקיים, לשביעות רצונם של כל הצדדים בפוליטיקה הישראלית, גם לשביעות רצונם של ירדן ואש"ף".

לאור העובדה הנסתמנת, לא יהיה אפשר עוד לדבר על שלטון משותף במובן הטריטוריאלי, אלא רק כמה שנוגע לחלוקת השליטה על האוכלוסיה. שלושת הצדדים מודעים לכך, ושלושתם מעוניינים בכך", אומר ד"ר מירון בנבנישתי.

השבועון הדתי "ערב חדש":

"בעת מניית הקולות לבחירת הרב הראשי האשכנזי לת"א לא יתחשבו בקולות הנשים"

יו"ר המועצה הדתית מכחיש קיומה של פגישת רבנים, שבה סוכם — ע"פ השבועון — לנקוט בקו זה והוא מאשים: זו בחישה של חוגים קיצוניים

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל־אביב

בבחירות לרב הראשי האשכנזי בתל־אביב יתעלמו מקולות הנשים, מדווח השבועון הדתי "ערב חדש".

יושב־ראש המועצה הדתית בתל־אביב, פנחס שינמן, הודיע אתמול רשמית כי המועצה הדתית מתנגדת לכל מינוי של אשה לגוף הבוחר של הרב הראשי האשכנזי בעיר. שינמן ציין כי לפני המועצה הדתית הופיעה השבוע משלחת של רבני תל־אביב, שציינה כי קיימים עשרות פסקי הלכה האוסרים על נשים להשתתף בבחירת רב.

העיתון הדתי "ערב חדש" מוסר כי בהתייעצויות שהתקיימו השבוע בין רבנים, סוכם כי הבחירות לרב הראשי בתל־אביב לא יעוכבו, ובעת מניית הקולות — יתייחסו לגוף הבוחר כאילו לא היו בו נשים. עלפי הידיעה — במהלך התייעצויות שהתקיימו בירושלים, הועלתה הצעה להורים כליל את הבחירות לכהונת הרב הראשי, והעלם ההולט שלא לקבל הולצה זו, מחשש כי הרשויות יקפצו על ההזדמנות, ויבטלו את משרת הרב האשכנזי משיקולים כלכליים או אחרים. בסופו של דבר התקבל הסיכום, לפיו יתעלמו מקולות הנשים. במקרה שנשים יתמנו לשתי־נאמנים, ובחירת הרב תהיה תלויה בהן, יתפטרו כל המועמדים לתפקיד רב, דבר שיגרום למינוי גוף בוחר חדש לתפקיד הרב.

יו"ר המועצה הדתית, שינמן, הכחיש את קיום פגישה זו, ולדבריו גורם, המעורה בתחומים אלה, הרקע לפרסום הידיעה הוא ניסיון מצד גורמים קיצוניים ללבות את הרוחות. חבר הנהלת עיריית תל־אביב, עו"ד חיים בסוק, אומר כי כל הדיונים וההחלטות בנושא הם חסרי ערך, הנושא לא יוכרע במישור המקומי, אלא על־ידי מועצת הרבנות הראשית.

חבר מועצת עיריית תל־אביב, עו"ד אברהם פורז (שינוי), עומד להעלות הצעה בישיבת מועצת העיריה, לפיה לא ייבחר רב אשכנזי לעיר. לדעת פורז — די ברב עיר אחד, ואין זה משנה אם הוא ספרדי או אשכנזי. ביטול מינוי שכזה יחסוך כסף רב לקופה הציבורית, שכן רב עיר זכאי לדירת שרד, לשכה, מזכירים, נהג ומכונית חלוה.

ברלב לשב"ס: לא להחזיק שפוטים על עבירות סמים ואסירים המשתמשים בסמים בכלא מעשיהו

מאת ראובן שפירא, סופר "הארץ"

שר המשטרה, חיים בר־לב, תובע משירות בתי הסוהר להעביר מיד מחודש וקפדני את אסירי הכלא הפתוח, מתגה מעשיהו ברמלה. כמו כן תובע שר המשטרה לקבוע קריטריונים חדשים ומחמירים להפניית אסירים למתקן מעשיהו ולאגפים הפתוחים הקיימים בבתי הכלא האחרים במדינה, כדי שלא יוחזקו בהם אסירים השפוטים על עבירות סמים או אסירים המשתמשים בסמים.

השר בר־לב העלה את הנושא בביקור ממושך שערך אתמול בכלא מעשיהו. בשיחה עם קציני הכלא וקציני בכירים בשירות בתי הסוהר שקיים השר במהלך הביקור נדונו גם המקרים הכלליים שנחשפו לראשונה ב"הארץ" לפני כשבוע — ואשר היו ידועים כבר מזמן לאחראים מקציני שירות בתי הסוהר — על אסירים ממתקן מעשיהו, המבצעים בלילות גיחות אל מחוץ לכלא, לצורך ביצוע פשעים והבאת סמים וחוזרים עד הבוקר אל הכלא מבלי שיבחינו בהם הסוהרים. נתונים רשמיים שנמסרו לשר ואשר גם פורסמו בהבלטה באחרונה על לוח המודעות של הכלא, איששו את הידיעה של "הארץ" בעניין גיחות האסירים אל מחוץ לכלא.

מנתונים אלה מתברר, כי ב־11 החודשים האחרונים נתפסו על ידי הסוהרים 13 אסירים שביצעו בלי־לות גיחות אל מחוץ לכלא. אחדים מהם נתפסו על ידי מארבים של סוהרים ליד הגדרות בעת שחזרו מהגיחות. אחרים נתפסו על ידי המשטרה בלילה מחוץ לכלא, בעת שהיו אמורים להיות כלואים. מרבית האסירים שביצעו את הגיחות עשו זאת כדי להביא סמים לכלא.

אסיר אחד "יצא" לכמה שעות מהכלא, כדי להסדיר בעיה רומנטית שהיתה לו. לא ברור מספר האסירים שביצעו גיחות אל מחוץ לכלא ולא נתפסו. עוד מתברר, כי יותר מחמישית מ־550 האסירים בכלא מעשיהו שפוטים על עבירות סמים. רבים נוספים משתמשים בסמים.

בעקבות זאת הורה השר בר־לב לרכז בכלא מעשיהו והאגפים הפתוחים בבתי הכלא האחרים רק אסירים מתאימים שאינם צרכני סמים ושלא יהיו זקוקים לגיחות מהכלא כדי להביא סמים.

יצויין כי באחרונה הוגברו אמצעי הביטחון והפיקוח בכלא מעשיהו. נערכות מידי לילה ספירות וביקורות פתע. אסירים שאינם נמצאים בזמן הספירה מוכרזים כבורחים ומועברים לבתי כלא סגורים. כך גם אלה הנתפסים בגי־חות. נגדם גם נפתחים תיקים פלי־לים במשטרה.

אופק באופרה

מודעה

עשוי היטב

"אני לא ראפורטר", מאת הרב גאריקר, בבימויו של הוי קילום בתיאטרון הקאמרי, הוא מחזה־מוסיקה אמריקאי רקוע וחושב ובנוי מתוכן מסופים בדוקים ומנוסים: שני זקנים, כושי ויהודי, של דור הקבוצים שנבדלים, באמריקה הדיוונית, הולה להוות אותו "לב יהודי חם". הזרי מוקשם במה להצלחה.

[...]

בועז עברון

עדות ראיה / חיים הנדוורקר

הילדים אהבו את הנשק; בייחוד את הארפי־ג'י

אבל המציאה הגדולה בכנס הצנחנים היתה מכירת סטיקים ב־5 ש"ח — ההכנסות קודש לקרן הצנחנים

ההערכות הרשמיות דיברו על 60 אלף צנחנים ובני משפחותיהם, שיבואו לכנס בפארק הירקון. אתמול נראה היה כי הגיעו יותר.

ג'ורג'י בעל הצל"ש הראשון בצנחנים, ב־1950, בעת צניחה, נתפס בזנב מטוס הדקוטה היק אחר כך שוחרר בשד לום. אתמול צנח עם הצנחנית הוותיקה (78 צניחות וצנ־ חת תעשיות) לאה לומבוץ (רוזנבלט). (צילום: עודי קרן).

[...]

ישראלי בראש שדולה שקיבלה את פולין לארגון עו"ד בינלאומי

מאת גדעון אלון

יו"ר לשכת עורכי הדין, עו"ד מנחם ברגר, עמד באחרונה בראש שדולה של עורכי דין מכמה מדינות שניהלו מאבק למען צירופה של פולין לארגון בינלאומי של עורכי דין.

לסופר "הארץ" נודע, כי עו"ד ברגר, המשמש כסגן נשיא ארגון בינלאומי של עורכי דין בו חברים נציגים מ־60 מדינות, השקיע במהלך הכינוס השנתי של הארגון שהתקיים באחרונה בלונדון, מאמצים רבים כדי להביא לצירוף נציגי לשכת עורכי הדין של פולין לארגון.

ערך את העמוד: יצחק לאור

1987. שנה טובה מתחילה באופל!

זה הזמן לרכוש אופל מדגמי 1987.
לבחירתך: אופל קורסה, אופל קדט, אופל אסקונה.

ליאו גולדברג בע"מ

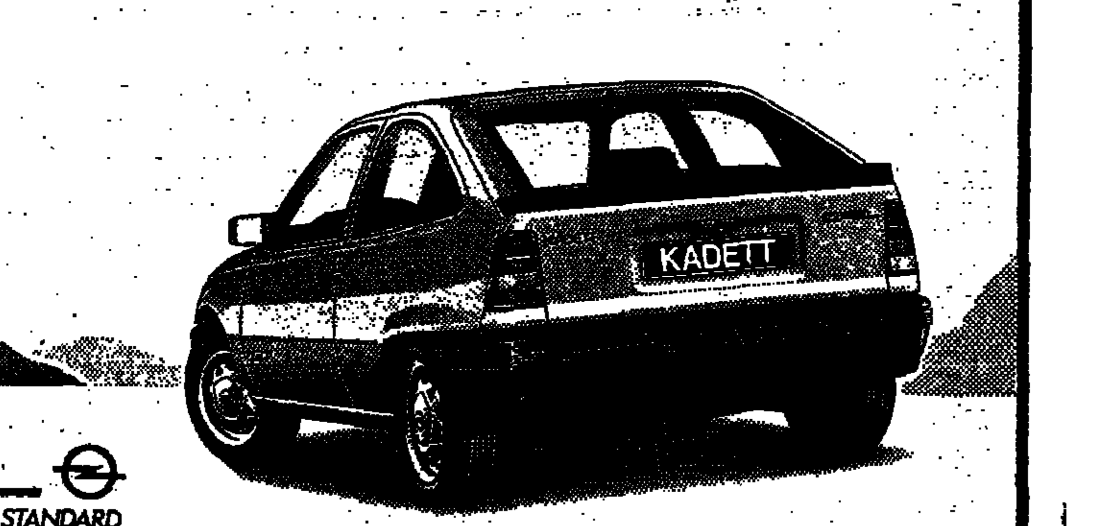

ת"א: אולם תצוגה, דרך פ"ת 86, טל. 336911 :
ירושלים: שלומציון המלכה 15, טל. 231788, 234536 :
חיפה: דרך יפו 132, טל. 530281
ב"ש: מורדי הגיטאות 96, טל. 70507 :
סוכני משנה: חיפה: בית המכונית יפו 18, טל. 512251 :
פ"ת: כהן את מילר, בר כוכבא 39, טל. 911159

OPEL
RELIABILITY COMES AS STANDARD

مكتاعند الأصل

להשכרה
קומות משרדים ותעשיה
בסמוך לקניון איילון
בבנין מיידי
* מבני משרדים מפוארים – 300 ממ"ר בכל קומה.
* אולם לתעשיה בקומת קרקע – 400 ממ"ר
* מרתף לתעשיה – 500 ממ"ר
* טלפונים * מיזוג אויר *
* כח * חניה *
פרטים: 7545217, 03-7545111 (לרגב)

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נמשכת הפעילות השקטה

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה מעורבת, עם נטייה לעליות שערים. השבוע הוזל בשר חיקה בשערי המניות הכבדות, והבר בהמשך היה תיקון ברמת השערים. היקף מחזורי המסחר במניות הר שיות הצטמצם, עובדה המלמדת כי רבים מסוחרי הבורסה ממתינים על הגדר. בניירות ערך דלי סחירות נמשכה הפעילות יוצאת הדופן, ומספר מניות עלו השבוע אף למעלה מ־30 אחוז. קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים הפגינו תמיכה בניירות הערך המוחזים בעיקר איתם. מחזור המסחר במניות הר שיות הסתכם אתמול ב־6.2 מליון דולר.

מדד		שינוי יומי ב%
מדד מניות כללי	120.15	+0.92
כללי ללא בנקים	158.00	+2.04
מדד אג"ח כללי	112.29	−0.10
אג"ח צמוד מדד	114.07	−0.28
אג"ח צמוד מט"ח	93.48	−0.11

יציבות בבנקאות

מניות הבנקים שבהסדר נמצו השבוע

	תשואה שנתית דולרית ב%
בל"ל 0.1	16.45
הפועלים ש	16.42
איי.די.בי. רג	16.58
דיסקונט א	16.30
המזרחי ש	16.44

מיציבות ברמת השערים, אם כי בחלק מהם נרשמו עליות קלות. מחזורי המסחר המצומצים בבנקאות, בעו סביב מליון דולר.

הוארך תוקף הצעת הרכש בחיפה כימיקלים

קבוצת גבגר החליטה אתמול להאריך את תוקפה של הצעת הרכש במניות חיפה כימיקלים בשבוע נוסף. הבורסה הודיעה כי מכיוון שהענין לא תואם איתה, ולא ברורים תנאי ההארכה, הרי כל מי שייענה להצעה בתקופת ההארכה, לוקח על עצמו את האחריות. נודע על התארגנות קבוצת משקיעים מבני תניה, המחזיקה במניות החברה, אשר החליטה למנות ועד פעולה, שיקבל ישפוי כוח מכל בעלי המניות. ועד הפעולה מתכוון להגיש ל־קבוצת גבגר הצעת רכישה נגדית. ביקוש קטן בהיקפו למניות החברה, סופק אתמול במהירות וללא שינוי שער.

נמשכת הפעילות יוצאת הדופן

הפעילות יוצאת הדופן באחוזים מניירות הערך נמשכה גם אתמול. על הפרק עמוד ניירות ערך נוספים שעלו ב־10 אחוזים. כך היה למשל במניות אינקובה 5, פראויל, יעסור 1 ואוקטגון. פעילות ערה נרשמה גם במניות שנהר, שעלו ב־8.7 אחוז. היצעים שנקלטו בירידות קלות היו במניות קליל ומקס.

בלל מוכר אג"ח

בנק לאומי מכר אתמול כמות גדולה מהרגיל של איגרות חוב מסוג שטא וגליל, הלא המצומדות חלקית למדד. בנק ישראל גייס אתמול 95.8 מליון שקל, באמצעות שלוש סדרות של איגרות חוב. התיסות חסר נרשמה באיגרות מסוג גליל הנפרעות בעוד 10 שנים. היקף הביקושים הכולל להנפקות הסתכם ב־108.2 מליון שקל. בנק הפועלים גייס אתמול 13.5 מליון שקל. בשל הנפקה נרשמה התיסות יתר של פי 2.2.

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
1116	5	99.75	1.53
1126	12	99.41	1.51
1136	19	99.06	1.52
1146	26	98.73	1.51
1216	33	98.40	1.50
1226	40	98.06	1.50
1236	47	97.67	1.54
1246	54	97.32	1.54
1256	61	97.00	1.57
117	68	96.57	1.57
127	75	96.19	1.58
137	84	95.81	1.60

הודעות בורסה

● אמפא הפסידה במחצית ה' ראשונה של 1986 111 אלף שקל לעומת הפסד של 5.6 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.

● הדר ביטוח הגישה לבורסה טיוטת תשקיף לגיוס 3.6 מיליון שקל, באמצעות הנפקת זכויות והנפקה לציבור.

● מנכ"ל חמן, גד זילברשטיין התפטר מתפקידו, ובמקומו מונה יעקב קלמר. כסמנכ"ל החברה מונה דב שגב.

● קדור הגישה לבורסה טיוטת תשקיף לגיוס 2.6 מיליון שקל בהנפקת זכויות.

● בנק המזרחי אישר כי קיבל מניות לרכישת השקעתו בממטר.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	4112.17	4053.18	27.29	0.68
אבוקה	36052.10	35922.09	210.06	0.59
אגוז	200.37	196.47	−0.18	−0.09
אדיר	1339.56	1313.05	−0.76	−0.06
אדם	1892.36	1855.57	13.02	0.71
אופיר	1629.29	1597.27	0.89	0.06
אור	385.03	377.01	1.04	0.28
אוריון	143.35	140.45	−0.17	−0.12
אוריאל	217.70	216.13	0.37	0.17
אורן	628.26	615.92	0.12	0.02
אייל	3218.56	3155.32	−15.57	−0.49
איילת	3892.37	3812.01	18.06	0.48
אירים	4103.45	4014.52	17.92	0.45
איתן	588.20	580.38	0.43	0.07
אלון	505.65	495.06	0.16	0.03
אלמוג	587.74	580.55	−0.32	−0.06
ארז	486.37	480.52	3.34	0.70
אש	119.95	119.49	0.95	0.80
אשל	162.17	158.96	0.11	0.07
אתגר	193.95	192.04	0.25	0.13
בדולח	1905.98	1868.74	11.18	0.60
ברוש	405.86	397.94	1.39	0.35
ברק	402.64	394.55	1.86	0.47
ברקת	748.66	733.94	1.68	0.23
גבים	1185.53	1162.45	3.30	0.28
גבע	877.94	864.86	−2.39	−0.28
גורן	596.63	589.21	−0.28	−0.05
גיא	7864.98	7748.29	11.17	0.14
גיל	2479.87	2431.98	12.44	0.51
גילה	512.31	506.02	0.43	0.09
[illegible]	309.19	306.16	1.10	0.36
[illegible]	551.49	544.72	1.81	0.33
[illegible]	190.51	186.40	0.20	0.11
[illegible]	1246.05	1222.06	0.29	0.02
[illegible]	220.07	215.78	0.16	0.07
[illegible]	428.01	423.76	1.36	0.32
[illegible]	342.95	336.33	3.22	0.97
[illegible]	305.97	299.97	2.70	0.91
[illegible]	298.98	297.53	1.48	0.50
[illegible]	424.28	416.67	0.49	0.12
[illegible]	2525.78	2473.00	−6.75	−0.27
זוהר	16585.70	16339.94	6.85	0.04
זיו	15518.75	15288.64	−11.41	−0.07
זמיר	717.88	709.23	5.17	0.73
חוחית	127.60	125.88	0.09	0.07
חליפין	113.89	113.40	0.11	0.10
חלמיש	567.94	556.67	−0.83	−0.15
חן	113.34	113.11	−0.02	−0.02
טופז	1181.16	1153.55	1.56	0.14
טל	4418.44	4038.39	−328.20	−7.52
יבול	673.05	664.85	−0.93	−0.14
יהלום	1734.70	1700.93	12.12	0.72
יסודות	34331.02	34004.55	608.06	1.82
יערה	572.85	565.25	−0.75	−0.13
כוכב	855.70	845.49	5.05	0.60
כחל	113.46	112.07	0.42	0.38
כלנית	474.03	469.29	1.45	0.31
כספית	615.92	609.56	1.71	0.28
כרמל	118.19	116.78	0.44	0.38
כתר	930.40	920.17	2.77	0.30
להב	3671.80	3600.37	15.10	0.42
למשקיע	100959.94	99232.55	142.08	0.14
לפיד	12216.90	11984.60	140.81	1.19
לפס	1501.97	1471.60	−0.28	−0.02
לשם	840.44	823.86	−0.69	−0.08
מבחר	1003.22	983.23	0.33	0.03
מבטח	2890.72	2863.22	−7.34	−0.26
מגן	192.98	190.14	0.41	0.22
מגדן	2678.65	2653.15	7.54	0.29
מגל	634.50	626.88	0.44	0.07
מור	1303.09	1284.57	8.79	0.69
מורן	713.08	706.13	3.77	0.54
מנחם	24906.67	24334.52	215.20	0.89
מיתר	745.69	730.84	2.74	0.38
מנוף	3170.70	3108.78	11.47	0.37
מעיין	651.97	639.37	−0.18	−0.03
מקסה	868.21	851.15	−2.94	−0.34
מרגלית	1043.70	1023.31	5.55	0.55
[illegible]	[illegible]	969.28	−1.16	−0.12
נגה	21662.31	21341.19	57.51	0.27
[illegible]	699.78	696.62	4.68	0.69
[illegible]	396.01	393.36	1.81	0.46
[illegible]	4470.28	4404.56	13.17	0.30
סביון	472.84	464.16	2.01	0.43
סגולה	119.22	116.84	0.01	0.01
סלע	854.46	837.36	−0.50	−0.06
סנונית	588.88	581.67	0.42	0.07
סער	639.02	631.52	1.88	0.30
ספיר	495.39	492.93	1.23	0.25
עוז	691.07	682.89	3.18	0.47
עידית	1807.90	1772.20	12.02	0.68
עידן	6026.32	5937.39	15.23	0.26
ענבר	1111.96	1087.67	2.54	0.23
ענת	2102.08	2081.74	1.48	0.07
עפרוני	560.30	552.82	0.95	0.17
ערמון	132.87	130.26	−0.23	−0.18
פיא	1270.92	1245.73	5.02	0.40
צבר	493.73	487.33	1.17	0.24
צופית	527.45	520.99	0.98	0.19
צוק	102.02	101.62	0.04	0.04
צמיר	872.26	853.57	0.28	0.03
צמרת	6568.15	6471.66	26.71	0.41
צפרה	1514.34	1484.41	2.66	0.18
קלע	1762.63	1753.82	6.83	0.39
רונית	15929.01	15782.26	14.87	0.09
ריפון	104.82	104.64	0.06	0.06
רקפת	561.68	552.62	0.81	0.15
רשף	645.74	636.38	1.16	0.18
שבים	665.65	657.51	0.22	0.03
שהם	824.55	804.61	−0.45	−0.06
שירה	332.19	329.83	1.59	0.48
שניר	314.34	308.19	0.15	0.05
שנהב	647.78	638.46	6.45	1.02
שמש	614.08	599.17	4.70	0.79
שקד	161.08	157.87	0.01	0.01
תאנה	190.19	188.36	1.14	0.61
תבור	738.39	730.17	−19.41	−2.59
תדהר	403.02	401.02	3.29	0.80
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
תרשיש	1278.82	1253.91	−1.67	−0.13
תשרי	400.87	394.98	0.34	0.09

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3601	34292	−212
3602	31496	+161
3603	29650	+294
3604	26725	−489
3605	24460	+39
3606	23620	+48
3607	22077	−40
3608	20997	+11
3609	19842	+10
3610	17913	−140
3611	17235	−63
3612	16778	−64
3613	15714	−53
3614	15085	−55
3615	13928	−50
3616	12751	−47
3617	12072	+5
3618	11685	+6
3619	10755	+5
3620	10132	+6
3621	9626	+5
3622	8681	+4
3623	8111	+21
3624	7637	+19
3625	6968	+22
3626	6446	+21
3627	5978	+19
3628	5495	+9
3629	5149	+8
3630	4966	+8
3631	4558	+2
3632	4292	+2
3633	4055	+2
3634	3591	−5
3635	3397	−4
3636	3272	−4
3637	3062	+8
3638	2851	+7
3639	2610	+6
3640	2132	−10
3641	1848	−9
3642	1685	−6
3643	1462	−5
3644	1331	+21
3645	1200	+19
3701	931.2	+0.5
3702	710.6	+0.4
3703	626.7	+8.7
3704	536.4	+7.5
3751	286.8	+0.2
3752	112.5	+0.1
3753	108	+0.1
3754	98	−0.3
3755	94.2	−0.5
3756	90.8	−0.3
3757	89	−0.5
3826	99.8	−0.6
3827	97.9	−0.5
3828	94.6	−0.5
3829	92.5	−0.6
3901	185.5	+1.5
3902	100.3	+1.3
3903	95.9	+1.2
3904	99.4	— —

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	124.1	+1.2
4103	119.1	+1.1
4104	113.4	−0.8
4301	113.4	−0.8
4302	107.9	−0.8
4201	104.9	−0.7
4204	97.3	−0.6
4205	95.3	−0.7
4206	93.5	−0.6
4207	93.1	−0.6
4303	105	+1.2
4304	109.2	— —
3116	231650	— —
3118	234500	— —

4% 6% 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	202000	+400
3202	204100	+100
3203	200602	+600
3204	195600	+600
3205	195250	+450
3206	191600	— —
3210	188500	+1500
3211	182201	+200
3212	179302	+400
3213	174000	— —
3214	169200	— —
3501	163900	−4000
3502	161500	— —
3503	149300	— —
3504	149200	— —
3505	141800	+200
3521	139900	— —
3522	133300	−500
3523	126400	— —
3524	125600	−500
3525	124600	+200
3526	123800	+400
3527	120700	−300
3528	117550	— —
3529	117600	— —
3530	115290	−342
3531	115010	−360
3532	111644	−350
3533	111495	−368
3534	105151	−350
3535	105357	+117
3539	99250	+105
3536	104963	−182
3537	104848	−191
3538	98688	−180
3540	98493	−190
3541	99384	−173
3542	99242	−182
3543	94404	−175
3544	94509	+51
3546	92175	+49
3547	91974	+50
3548	91873	+50
3550	87068	+47
3551	86735	+47
3545	91993	−140
3549	86897	−139
3552	79756	−154
3554	79599	−141
3555	79599	−141
3553	79195	−172
3571	68660	−168
3556	73734	−169
3558	75623	−175
3559	72949	−171
3560	69038	−167
3561	68848	−169
3557	76546	+41
3572	69610	+57
3573	68934	−138
3574	63565	−127
3577	63507	−132
3578	58671	−123
3575	63356	−161
3576	65183	−161
3579	58318	−156
3580	54870	+118
3581	49916	+107
3582	48041	+105
3583	44660	+100
3584	42550	+23
3585	40356	+21
3586	36557	+19
3588	34316	+19
3587	36139	−117
3591	32930	−110
3592	32894	−110
3593	33840	−110
3589	32943	−82
3594	31408	−85
3590	35027	+18
3595	31476	+17

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	135400	+500
2002	135500	+700
2003	129900	— —
2004	131100	+400
2005	122000	— —
2006	123000	+500
2007	128400	+400
2008	117700	— —
2009	120600	+400
2010	119400	−400
2011	117700	— —
2012	116400	+500
2013	117200	−300
2014	114300	— —
2015	114298	−402
2016	115500	−500
2017	112887	+61
2019	112547	+60
2020	109253	+59
2018	113074	+177
2021	109434	+177
2022	103161	+54
2023	103197	+172
2024	96654	+230
2027	96235	+239
2031	89085	+235
2025	97174	+234
2026	96858	+235
2028	96354	−181
2030	91627	−101
2029	91150	+269
2033	83869	+204
2035	76978	+250
2032	89408	−530
2034	84461	−519
2036	77525	−496
2037	73113	−81
2052	61338	−78
2038	73715	+180
2040	70971	+178
2051	67134	+175
2039	70392	+38
2041	66619	+36
2053	62011	+33
2054	56798	−396
2064	52549	−379
2058	47795	−358
2060	48504	−337
2055	37063	−13
2057	32792	−16
2059	47986	−20
2061	34786	+18
2063	32879	+16
2065	30471	+16

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	226.9	−0.1
7002	219.9	−0.1
7003	210.8	−0.5
7004	193.6	−0.4
7005	181.5	−0.7
7006	170	−0.1
7007	158.3	−0.2
7008	150.3	−0.2
7009	145.6	−0.2
7010	137.2	−0.2
7011	129.7	−0.1
7012	125	−0.2
7013	121.9	−1.1
7014	106.3	−0.1
7015	87.8	— —
7016	87	+0.1
7017	89	— —
7018	88.8	— —
7019	89.2	+0.1
7020	89	+0.1
7021	88.1	— —
7201	85.7	−0.5

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11756	−37
6102	6808	−17
6103	6089	−8
6104	5660	−52
6105	5563	−50
6106	5196	−48
6107	5000	−47
6108	3549	+15
6109	3373	+15
6110	3313	+15
6111	2715	+13
6112	2639	+12
6113	1786	+14
6151	711.9	−1
6152	681.7	−0.9
6153	590.4	−6.1
6154	579.5	−8
6155	377.5	−0.5
6156	305.2	−0.4
6157	226.8	−0.3
6158	214.1	−0.3
6159	182.7	−0.2
6160	171.7	−0.2
6161	165.3	−0.2
6162	149.1	−0.1
6163	138.6	−0.2
6164	135.1	−0.2
6165	125.1	−0.2
6166	118.6	−0.2
6167	113.7	−0.2
6168	113.5	−0.2
6169	106.7	−0.1
6170	101.5	−1.5
6171	72.4	−0.1
6172	72.1	−0.1
6801	79.5	−0.1

ארנון

סדרה	שער	שינוי
2501	153.8	−0.1
2502	151.1	−0.1
2503	146.2	−0.1
2504	145.4	−0.1
2505	139.8	−0.1
2506	135	−0.2
2507	180.5	−0.1
2508	97.5	−0.2

100% מט"ח

	שער	שינוי
אל אם	855	— —
אליס	202.3	— —
אלתא	1026	−5
אלסינט	59.4	— —
[illegible]	729	— —
תוד 84	100	−0.1
תוד 85	400	— —
גב ים	183.2	−0.6
דיס הש	164.2	−0.8
כור	136.9	−0.1
כלל	425	— —
כימ ד	219.1	— —
כימ ב	313	— —
כימ י	586	−5
רן	98.4	— —
סול בנ	139.4	— —
תישע	181.3	−0.8

מדד/מט"ח

	שער	שינוי
בלת	118.8	— —
דיס הש	118.5	— —
כור	115	+0.2
כלל	146.5	+1.5
זב דיס	118	−0.2
טשא	114.5	+0.5
[illegible]	108.5	+1
[illegible]	101	— —

שערי מטבע חוץ

30.10.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.45	1.52	1.4788	1.4972	1.45	1.51	1.4788	1.4972	1.45	1.52	1.4798	1.4984	1.4883	−0.0022
1 לישט	2.04	2.14	2.0836	2.1096	2.04	2.14	2.0809	2.1069	2.05	2.15	2.0849	2.1112	2.0989	−0.0087
1 מארק גרמני	0.72	0.75	0.7324	0.7416	0.72	0.75	0.7334	0.7426	0.72	0.76	0.7340	0.7432	0.7371	0.0015
1 פרנק צרפתי	0.22	0.23	0.2241	0.2269	0.22	0.23	0.2238	0.2266	0.22	0.23	0.2241	0.2260	0.2256	0.0000
1 גולדן הולנדי	0.64	0.67	0.6480	0.6561	0.64	0.67	0.6487	0.6568	0.63	0.67	0.6477	0.6558	0.6521	0.0012
1 פרנק שווייצרי	0.87	0.91	0.8847	0.857	0.87	0.91	0.8868	0.8978	0.87	0.91	0.8866	0.8977	0.8911	0.0001
1 כתר שוודי	0.21	0.22	0.2133	0.2159	0.21	0.22	0.2132	0.2159	0.20	0.22	0.2134	0.2161	0.2146	−0.0001
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.1997	0.2022	0.20	0.21	0.1996	0.2021	0.19	0.21	0.1996	0.2021	0.2010	0.0002
1 כתר דני	0.19	0.20	0.1947	0.1971	0.19	0.20	0.1946	0.1970	0.19	0.20	0.1948	0.1973	0.1959	0.0005
1 מרק פיני	0.29	0.31	0.2998	0.3035	0.29	0.31	0.2999	0.3036	0.29	0.31	0.2998	0.3036	0.3018	—
1 דולר קנדי	1.05	1.10	1.0666	1.0798	1.05	1.10	1.0665	1.0798	1.04	1.10	1.0657	1.0791	1.0736	−0.0001
1 דולר אוסטרלי	0.89	0.98	0.9472	0.9590	0.91	0.98	0.9455	0.9572	0.92	0.99	0.9470	0.9589	0.9530	−0.0050
1 ראנד דרא"פ	0.42	0.50	0.6485	0.6565	0.39	0.66	0.6484	0.6565	0.44	0.61	0.6481	0.6562	0.6526	−0.0032
10 פרנק בלגיים	—	—	0.3525	0.3569	—	—	0.3531	0.3575	—	—	0.3523	0.3567	0.3548	0.0005
10 שילינג אוסטריים	1.02	1.07	1.0410	1.0540	1.02	1.07	1.0403	1.0533	1.02	1.07	1.0424	1.0555	1.0474	0.0019
1000 לירות איטלקיות	1.03	1.10	1.0599	1.0731	1.04	1.11	1.0608	1.0740	1.03	1.11	1.0615	1.0748	1.0660	0.0017
100 יינים יפאניים	0.91	0.95	0.9263	0.9378	0.91	0.95	0.9241	0.9356	0.91	0.95	0.9265	0.9382	0.9296	−0.0032

שערי המניות 30.10.86

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי ע"נ	השינוי ב%	הצע/ביקוש
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אוה"ה ש	16400		5	+180	+1.1	+5
המסחר 0.1	1140		1581	−35	−5	−2085
המסחר 0.5 א	785		1039	−17	−2.1	−900
המסחר אפ 2	824		2200			+2721
כללי לא בהסדר	22600		36	−199	−0.9	−34
בנק צנאמר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנאמר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנאמר אופ			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3537		1963			
ט.ב.ב 0.5	4180		2946			−153
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0	79270		285	+162	+0.2	+112
אידיבי ב 100.0	79400		18	+450	+0.6	+43
אידיבי בכ א	485000			−1000	−0.2	−1
אגוד 0.1	59200		60			−101
דיסקונט ב	101600		11	+500	+0.5	+7
דיסקונט א	101650		85	+950	+0.9	+242
דיסקונט שה ב	11960		25	+100	+0.8	+199
המזרחי ש	32700		106	+80	+0.5	+660
המזרחי מ	32720		46	+20	+0.1	+304
המזרחי שה 9	14910		62	+80	+0.5	+88
הפועלים מבכ	110100			+100	+0.1	+11
הפועלים ש	54000		729	+90	+0.2	+263
הפועלים מ	54010		121	+10		+151
כללי א 1.0	138070		19	+850	+0.6	+36
כללי שה 5	104600	שב				
כללי שה 7	6585		70	−70	−1.1	−70
כלל 0.1	34295		2201	+100	+0.3	+844
כלל שה 11	12980		49			−19
מימון ומסחר 1.0	45570		1	+200	+0.4	+1
מימון ומסחר 5.0	23400		2	+200	+0.9	+2
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	16800		8			−7
לאומשכנ ש	5050		111			
לאומשכנ מ	5170	שב				
כרמל ש	3850		16			
כרמל שה 1	3260		80	+20	+0.6	+120
בנין ב 5.0	7400		91	−49	−0.7	−19.2
פת מבכ ש	2187		1170	−20	−0.9	−952
משכן ב ש	2220		458	+21	+1	+66
עצמאות 0.1	8300		56	−200	−2.4	−57
טפחות מבכ ש	14450		5			−3
טפחות רג ש	14100		8			−8
טפחות שה 1	8080	שב				
טפחות שה 2	4212		9			
יעסור 1.0	2783	תב	695	+253	+10	+1361
יעסור 5.0	1100		1201	+10	+0.9	+25
מירב 1.0	5900		133			+2
מוסדות מימון						
שלמון אש	497		12723	+20	+4.2	+14190
הקלאות מבכ א	88000	לב				−2
הקלאות מבכ ב	150500	לב				
לאומי תעש' א ש	7930		150	−130	−1.6	−369
פתוח תעש' מבכ	75000	לב				
פת תעש' בכ 2	345124	לב				
פת תעש' בכ בב	210700	לב				
פת תעש' בכ בבב	206000	לב				
פת תעש' בכ ד	226443	לב				
פת תעש' בכ דד	70173	לב				
מרכז קבלנים 5.0	822		5024	+1	+0.1	+107
תיירות בכ	166000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	17800		31			
כלל ליסינג 0.52	10980		89	−200	−1.8	−109
כלל ליסינג אופ	11250		74			−46
ביטוח						
איתן	240		8794	−8	−3.2	−6834
אריה 0.1	1185		1172	+45	+4	+1450
אריה 0.5 א	588		5577			−1152
בטוח משנה 0.1	522		194	+10	+2	+227
בטוח משנה 0.5	173.5		7760	+6.5	+3.9	+12158
הדר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
הדר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
הסנה ש	330		37245	+10	+3.1	+52457
הפניקס 0.1	811		840	−24	−2.9	−1093
הפניקס 0.5	582		1330	+12	+2.1	+7869
המגור-הראל 1.0	7020	שב				
המגור-הראל 5.0	3320					
מנורה 1.0	2042			+41	+2.1	+59
מנורה 5.0	922		25			
סהר ג 1.0	6599		496	+200	+3.1	+160
סקוריטס 0.1	2550		401	+20	+0.8	+54
צור ש	345		5014	+9	+2.7	+5332
ציון החזקות 1.0	8470	שב				
ציון החזקות 5.0	2042		50	−38	−1.8	−147
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	6982	תב	46	+500	+7.7	+356
אינטר גאמא 5 ש	3240		1385	+144	+4.7	+1093
מאיר עזרא 1.0	8600		1275	+147	+1.7	+965
מאיר עזרא אפ 1	7400		307			−129
כלל סחר	363		14303	+9	+2.5	+11970
קריסטל 1.0	18530		138	−10	−0.1	−214
רפק 0.1	33800					
רפק 0.5	9700		100	−50	−0.5	−122
שופרסל 2.0 א	6610		1244	+140	+2.2	+955
שופרסל ב 10.0	4810		1382	+100	+2.1	+1059
שירותים						
דלק ג ש	3225		2415			−882
הראל 1.0	3447	בח	300	−385	−10	−523
הראל 5.0	2070	תב	359	−230	−10	−459
ספנות הפסקה 0.1	15000		93			
ספנות הפסקה 0.5	4680		151			−1
קידר 0.1	2115	בח	150	+15	+0.7	+233
קידר 1.0	325		5844			−2301
חברות השמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עזובה 0.1	4950		100	−50	−1	−38
מוס' עזובה 0.5	2499		481	−1		−51
קומודרים 0.1	4967	תב	1605	+440	+9.7	+1696
קומודרים 0.5	4487	תב	1441	+350	+8.6	+4699
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מלונות דן 1.0	1920		355	+30	+1.6	+577
מלונות דן 5.0	1262		198			+114
חוף האלמוג 1.0	6680		496	+120	+1.8	+558
כנם מר 1 ש	2550		705	−66	−2.5	−490
מלונות הירדן	2899		120	+79	+2.8	+51
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
איכות מחשבים	2300		3388	−99	−4.1	−3406
דנה מיכון 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
ת.י.ל.ן 1.0	24020		10			−10
יעבא 1.0	5000		329	+50	+1	+175
כלל מחשבים 1.0	12460	בח	179	+950	+8.3	+211
מ.ל.ל 1.0	18480		73	+880	+5	+144
מ.ל.ל 5.0	6500		155			−15
משכב מחשבים 1.0	1116	בח	4553	−124	−10	−5037
ניקוב מחשבים 1	19200		91			−19
ניקוב מחש' 5	13310	תב	454	+1210	+10	+431
תים מחשבים 1.0	1681		357	−31	−1.8	−377
תים מחש' אפ	17000		7	+620	+3.8	+7
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אברהם בינוי 1ש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם בינוי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	840		1253	+2	+0.2	+154
אורן 5.0	365		3218			−1864
אזורים 1.0	796		3000	+10	+1.3	+268
אזורים אפ	502		7127			−2151
אזורים אגח	102		8055	−2	−1.9	−9655
אילון 1.0	529		12699	+13	+2.5	+13363
אל-רוב 1.0	1800		2838	−30	−1.6	−3668
אגמים 1.0	3500		858	+135	+4	+276
אפריקה 0.1	36172		68			−22
אפריקה 1.0	29900		190	+600	+2.1	+225
ארים	2370		230			−169
אלדן 0.1	2789		591	−11	−0.4	−400
אלדן 0.5	1400		826			−194
בן-יקר גת 1.0	3300		235	+100	+3.1	+647
ברמבין 1.0	3300		428			−313
ברמבין 5.0	2049		598			−66
דנקנר 1.0	4906		287	+70	+1.5	+211
דוקור 1.0	335	שב		−17	−4.9	−2488
דוקור 5.0	270		1208	−5	−1.8	−1068
דוקור אופ 1	125		758	−5	−3.9	−5809
ורד 0.1	8400	תב	380	+431	+5.4	+320
ורד 0.5	5689		245	+140	+2.5	+149
הסמלל 1.0	1480		580	+44	+3.2	+747
הסמלל 5.0	968	תב	920	+55	+6	+1204
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2810		1936	+80	+2.9	+3501
גבים 0.1	4177		340	+27	+0.7	+32
גבים 0.5	2710		699			+13
הכשרת הישוב ש	34700		140	+710	+1.3	+230
ישפר 0.1	3980		380	−38	−0.9	−815
ישראלום 1.0	1711	תב	305	+156	+10	+867
ישרס 10.0			—	הפסקת	מסחר	—
לס פיתוח 1.0	7410		62	+10	+0.1	+58
כלל נדל 1	390		15601			−11264
לוסד 1.0	4306		105	+1		+195
לוסד 5.0	1550			+45	+3	+249
מתם 1.0	499		6501	+17	+3.5	+5401
מגאד בניה 1.0	740		4047			
מישגאל 5.0	332		1649			−1132
מגרב 5.0	1423	תב	8672	+95	+7.2	+12390
מו"לן 1.0	552		145			
לוינשטין 1.0	421		2416	−8	−1.9	−1066
לוינשטין 5.0	127		16468	−1	−0.8	−2781
לישקין 1.0	1520		612	+36	+2.4	+1050
לישקין 5.0	804		1943	+2	+0.3	+1267
נאות אביב 0.5	7400		589	−70	−0.9	−339
נכסי אזורים	841		2525			−136
סהר החזקות 1.0	13310			+10	+0.1	+38
סהר החזקות 5.0	8460			+10	+0.1	+30
סוף 1.0	6355					+3
סוף 5.0	3810	שב				
עשר ועלט מר 1 ש	971	תב	1659	+61	+6.7	+1909
עיר 3.0			—	הפסקת	מסחר	—
קריה 0.1	3060		559			−448
קריה 0.5	1537		966	+52	+3.5	+7768
רובנין 1.0	3639	תב	2997	+239	+7	+4209
רובנין 5.0	1268		1642			−669
רסק מבכ			—	הפסקת	מסחר	—
רסק רג			—	הפסקת	מסחר	—
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2800		165			−34
מטעי הדר 0.5	1977		212			−62
מהדרין 0.1	8101		332	+201	+2.5	+565
נכסי הדרים 1.0	1306		2590	+36	+2.8	+5481
פרי אור 0.5	3340		354	−10	−0.3	−520
שגיור 5.0	14964	תב	714	+1200	+8.7	+641
מזון וטבק						
אסם	1415		235	−5	−0.4	−45
גולדפרוסט 1.0	3220		258	−110	−3.5	−420
גולדפרוסט 5.0	1790		120	−10	−0.6	−179
גולדפרוסט אפ 1	1527		17	+70	+4.8	+89
דובק מב ש	3480		1301	−120	−3.5	−1323
דובק מב מ	3460		2784	−110	−3.1	−2784
עלכל 1.0	992		2200	+28	+2.9	+2980
עלכל 5.0	619		1284			−22
פרי-גן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרי-גן 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
טמפו בירה 1.0	17750		256	+520	+3	+316
טמפו בירה 5.0	11650		129	+321	+2.8	+186
יצהר 1.0	1751		875	+1	+0.1	+72
יצהר 5.0 א	1110		1916	+35	+3.3	+4476
מן 1.0	12200		35			
מן 5.0	6550		144			−166
סנפרוסט 1.0	9760		10	+60	+0.6	+5
עלית	17220		129	+220	+1.3	+55
עסיס ב 0.5	36000		63	+100	+0.3	+54
אגול שקל 1	3145		122	−135	−4.7	−227
שמן מבב א	5300	בח	449	+100	+1.9	+551
טכסטיל והלבשה						
ארגז מר 1 ש	595		15569	−15	−2.5	−26073
אופים 1.0	1840		2202	+35	+1.9	+1486
אופנת ברוך 1.0	593		883			
אופנת ברוך 5.0	411		1020	−6	−1.4	−3664
אפנה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפנה אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
אינמן רג ש	14200		536	+400	+2.9	+705
דלתא-גליל 1.0	2952		2186	+52	+1.8	+1003
דלתא-גליל א 3.0	1980		1902	+58	+2.7	+2503
מטווית מאוחד 1	1830		54			
מטווית מאוחד 5	850		395	−45	−5	−1737
וילנג 1.0	1500		46	−19	−1.3	−139
וילנג 5.0	900		360			−260
וורדינן 1.0	9800		1097	+400	+4.3	+759
ויקות 1.0	1589		2111	+60	+3.9	+3064
ויקות 5.0	1029		1866	+14	+1.4	+834
לודזיה 0.1	2730					
לודזיה 0.4	1185		472	+5	+0.4	+1656
ליבת 1.0	757		2966	−8	−1.1	−1685
כיתן גליק			—	הפסקת	מסחר	—
מקס 0.1	5350		1482	−97	−1.8	−1058
מקס 0.5	2725		2486	−10	−0.4	−726
עית 1.0	13046		110	−600	−4.4	−144
עית 5.0	6620		96	−100	−1.5	−67
עסק מריבה 1 ש			—	הפסקת	מסחר	—
פולגת א 0.1	3580		1058	+60	+1.7	+1766
פולגת ב 0.4	2410		2569			−2927
פולימן א 0.5	8640		94			
פרמד			—	הפסקת	מסחר	—
גיבור סברינה	14930		23	+200	+1.4	+11
תעש רהטין 1.0	3300		679			
מתכת ומוצריה						
אקסטן 5.0	3080	תב	1581	+280	+10	+1670
אורדן 0.1	7520	תב	219	+420	+5.9	+355
אורדן 0.5	6350		10	−30	−0.5	−61
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	6300		67	−100	−1.6	−67
אלומית 5.0	4205		9	−5	−0.1	−8
כבלים ש	19654		182	+450	+2.3	+250
התבוף 1.0	6982		132			−32
התבוף 5.0	3890		48	+80	+2.1	+87
התבוף אפ	3400		158	+55	+1.6	+158
זיקה 1.0	6325	תב	190.4	+575	+10	+599.2
זיקה 5.0	2750	תב	382.7	+250	+10	+1503.8
קלסמאות פז 1.0	2492		3242	+78	+3.2	+5310
קלסמאות פז 5.0	2205		370			−370
מתכת מרום 1.0	2187	תב	873	−245	−10	−1203
כבלי ציון 1.0	2345		463			−308
כבלי ציון 5.0	1110		3290	+10	+0.9	+1950
כבלי ציון אפ	606		1252	+6	+1	+841
מרכן 1.0	729		311			−311
מרכן אפ א	509			−16	−3.1	−666
קרמטי 1.0	1038		1481	+8	+0.8	+316
קרמטי 5.0	550		2342			
נחושתן 0.1	40293		33			−26
נחושתן 0.5	14600		302	+610	+4.4	+1182
פקר פלדה 1.0	9800		261	+106	+1.1	+234
קינג 1.0	1110		159	−5	−0.5	−53
קינג 5.0	646		4160			−1332
קליל 1.0	7800		495	−93	−1.2	−729
קליל 5.0	3953		893	+100	+2.6	+883
שלדות 5.0	5500	תב	665	+500	+10	+662
תעשיות לכיש 1.0	1036		500	+18	+1.8	+697
תעשיות לכיש 5.0	545		510	+10	+1.9	+1208
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	391000		9			+2
אלקו 0.1	7953		46			
אלקו 0.25 ש	3140		376	+140	+4.7	+599
אלקו 0.25 מ	3030		20	+30	+1	+4
אלקטרה 0.1	22000		6			
אלקטרה 0.5 א	13190		497	+621	+5	+701
אלרון 3.0	301000		30	+12000	+4.2	+71
אריה 1.0	30150		211	+400	+1.3	+192
כלל תעש אלק	1990		1022	−20	−1	−1305
מפקטרוניקס 1.0	1801		503	+2	+0.1	+152
מפקטרוניקס 5.0	1265		1646	+25	+2	+2358
פימנגר 1.0	475		1545			
פימנגר 5.0	287		1460	−3	−1	−1960
ציקלון 1.0	2150		118	−1	−0.1	−60
ציקלון 5.0	970		449			+248
קבשטיין אולך 1.	5171		14	+51	+1	+5
קבשטיין אולך 5.	3470		126			−76
ת.א.ת 1.0	3720		562			
ת.א.ת 5.0	1520		1744	+25	+1.7	+1540
ת.א.ת אפ 1	12100		26	+500	+4.3	+108
תדיראן	7827	קב		+377	+5.1	+1820
מוצרי בניה						
א.י.ב. תעשיות 1.	938		1763	+8	+0.9	+1437
א.י.ב. אפ	477		7728	+10	+2.1	+5972
א.י.ב. אגח	180.5		1047			−47
אלקול 5.0	14950		155	−50	−0.3	−147
אקרשטיין 1.0	880		3295	+40	+4.8	+5124
אקרשטיין 5.0	668		3718	+10	+1.5	+1382
בטון הדיר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בטון הדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בי-טון 1.0	1591		1372	+75	+5	+918
בי-טון 5.0	562	תב	2789	+51	+10	+3327
טרומוקובט 1.0	7790					
טרומוקובט 5.0	2773		374			−189
מ.ל.ב 1.0	1076	תב	1151	+98	+10	+2020
מ.ל.ב 5.0	649		817			−317
מודל השק בתעש	4841		252	+48	+1	+81
מתמיקה ולפמן 1	12500	לב				−2
מתמיקה ולפמן 5	12100					
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	17900		55			−4
אליאנס ב	2430	תב	729	−170	−6.5	−1190
גל תעשיות 1.0	11400	שב				
גל תעשיות 5.0	6850		109			
דקספר 1.0	3520	תב	342	−238	−6.1	−562
רשפים 0.1	5373	בח	38	+53	+1	+37
רשפים 0.5	1420		1525			−1525
חיפה כימי 10.0	390		50482			+4250
מבע ש	7068		1785			+313
לידסקי 1.0	2180	תב	933	+120	+5.8	+2072
ים המלח	4410		3065	+18	+0.2	+1641
פטרוכימים 10.0	534		6178	−2	−0.4	−4457
מקסימה 1.0	6535		15	−60	−0.9	−80
מקסימה 5.0	3380		73	+50	+1.5	+13
מקה כמיקל 1.0	5970		370			−392
מנ 1.0	20030		139			
מנ 5.0	12160		137			−51
קים כימיקל 1.0	6459	בח	12	+90	+1.4	+55
ת.ג.ל 1.0	5070	בח	91	−250	−4.7	−813
ת.ג.ל 5.0	4380		22	−60	−1.6	−79
תיא 5.0	8850		18			−9
פרוטרום 10.0	13800		89			−33
תרד א 5.0	6600		502	+41	+0.6	+329
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0	6178		46	+178	+3	+34
דפרון 5.0	4059	בח	20	−41	−1	−8
הגג 1.0	11740		473			
יאה 1.0	4900		97	+100	+2.1	+150
לבידי אשקלון 1	530		2656	−9	−1.7	−2133
לבידי אשקלון אופ	899		585			+749
מלט ב 0.5	34850		15			−10
מפעלי ניר 10.0	251000		167	+3000	+1.2	+140
סקאנדיה 1.0	3556		90	+67	+2	+140
רים 0.1	4960		175			−109
רים 0.4	3000		145	+50	+1.7	+26
תעל ב 0.2	15950		35	+100	+0.6	+35
אמרין 1.0	4801		206			+235
אמרין 5.0	2400		253	−100	−4	−850
חמישה יד	10650		69	+250	+2.4	+54
הגבפולק 1.0	1594		852	+3	+0.2	+1494
הגבפולק 5.0	980		815	+6	+0.6	+795
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1	8150		268	+150	+1.9	+201
כור בב' ש	6400000		2.4	00000	+3.2	+2.1
כלל תעש' 1.0	1480		12200	+11	+0.8	+7276
מאגר טכנולוגיה	448		1562			
חברות השקעה						
אביק ש	5510		230	+60	+1.1	+278
אדיבי פתוח 2.0	4270		1586	+90	+2.2	+2046
אינקובה 0.1	1768	תב	2913	+117	+7.1	+2152
אינקובה 0.5	1440	תב	5060	+131	+10	+5599
אלגד ש	11380		54			−21
אלגד מ	11480		12			
אלון ש	3490		1120	+100	+3	+2272
אלון מ	3480		51	+80	+2.4	+51
אמישר בב'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0	220	תב	5344	−14	−6	−8219
אפיק 5.0	157		6288	−4	−2.5	−6288
בהלת 1.0	1349		190	−51	−3.6	−190
הבה לישראל 1.0	8460		589	+160	+1.9	+442
הבה לישראל 5.0	5555		521			+270
הלפמן 0.1	115000	תב	1.5	−7000	−5.7	−5.5
הלפמן 1.0 ש	26700		211			−99
אבסא 0.5 א			—	הפסקת	מסחר	—
מפעלים השק ש	5750		290			−155
כלל השק			—	הפסקת	מסחר	—
דיסקונט השק ש	2465		5115	+68	+2.5	+5251
כוחי השק ש	14050		44			−44
מר השקעה 124	10460	שב				
חירון 1.0	2749		166	+100	+3.8	+171
חירון 5.0	1801		1977	+1	+0.1	+1902
יבם החזקות	320	תב	37670	+19	+6.3	+43774
יבוא ש	11080		78			−21
ירדן א 0.1	3100	בח	586	−51	−1.6	−162
כלל 10.0	850		3532			−779
כלל 50.0	746		2618	−4	−0.5	−2618
לנדסק 0.1	5325		49			−52
לנדסק 0.1	1645		582			+544
מגור 0.1	774		3329	+3	+0.4	+2064
מגור א 0.5	435	תב	1407	+29	+7.1	+6203
שז השק ב 0.1	3750		552			−328
שז השק ג 0.5	2140		468	+41	+2	+369
פז השק ש	6010		330	+9	+0.2	+68
פמה א 0.1	9200		35	−1		−46
פמה 0.5	5680		355			
פריון ב 2.5	3720		571	+120	+3.3	+1314
גליל טכנולוגיות	495	תב	5498	+25	+5.3	+6485
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0	2990		192			+42
דלק חיפושים 5.0	1770		340			−340
דלק חיפ' אפ 2	985		970	−19	−1.9	−1218
פז חיפושי נפט	16110		65	+100	+0.6	+41
מראויל 1.0	607		4976	+7	+1.2	+3468
מראויל 5.0	490		889			+11
יואל 5.0	2900		951	+60	+2.1	+1030
מ.ב.ג 1.0	3950	תב	617	−240	−5.7	−564
מ.ב.ג 5.0	1515		1250	+11	+0.7	+660
פראויל ב 0.3	7469	תב	1365	+679	+10	+1795
צנ'אמריקס 1.0	272		5661			−2661
צנ'אמריקס 5.0	201		536	+4	+2	+464
נפטא ש	1390000			+40000	+3	+1
נסחרות במט"ח						
בוית מ	220		100	+1	+0.5	+100

שף נאמנות
בטחה כלל
ניהול תיקי השקעות ניהול קרנות נאמנות בע"מ

שערי מטבע בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 30.10.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

ל"י שטרלינג	$ ארצות הברית	1.4090/1.4100
ל"ש ארה"ב	מרקים גרמניים	2.0160/2.0170
"	פלורינים הולנדיים	2.2835/2.2845
"	פרנקים שוויצריים	1.6690/1.6700
"	פרנקים בלגיים	41.95/42.00
"	פרנקים צרפתיים	6.5990/6.6025
"	לירטות איטלקיות	1394.00/1395.00
"	יינים יפאניים	159.70/159.80
לס.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.1931/1.1936

שער הזהב $ 404.45 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה עתידית (פורוורד)

	$/ל"ש	פ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.4030/1.4043	1.6654/1.6669	2.0137/2.0150
3 ח'	1.3902/1.3917	1.6611/1.6626	2.0092/2.0107
6 ח'	1.3726/1.3741	1.6536/1.6556	2.0032/2.0052

הנתונים נמסרו ע"י בנק דיסקונט לישראל בע"מ

במסגרת שינויים ארגוניים לנוכח המשבר בתנועה:

תנועת המושבים תפחית את סמכויות ארגוני הקניות

מאת יהודה שרוני
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מזכירות תנועת המושבים נערכת להצעה מרחיקת לכת של שינויים ארגוניים בתנועה, שעיקרם: הקטנת סמכותם של ארגוני הקניות האיזוריים, והגדלת יכולת הפעולה העיסקית של המושב היחיד.

הצעת השינוי הוגשה עקב המשבר העמוק את התנועה, בשל כשלונות ניהוליים בארגוני הקניות האיזוריים, שהכביד על חלק גדול מהמושבים, אף שהיו מבוססים כב־ היתה כלכלית.

הצעת השינוי המרכזית היא ביטול ההסתאה הבלתי חוזרת, שבאמצעותה שועבדה תוצרת המושב לארגון הקניות, והחזרת האחריות לפרנסת המשפחה לבעלי המשק, האחריות לחלוקת האשראי במושב — לחברי האגודה השיתופית.

הנהגת השינוי באה עקב הימנעותה של המערכת הבנקאית ממתן אשראי והחזר חוזר למושב היחיד, באיזורים שבהם ארגון הקניות במצוקה, מחשש שבגין הערבות שניתנה לארגון על ידי המושב, יעוקלו כספי המושב הנ"ל, והוא לא יוכל לכבד את התחייבויותיו לבנק.

להלן עוד שינויים המוצעים לביצוע בידי מזכירות התנועה:

- ● ארגון יתן אשראי אך ורק לקניית תשומות ייצור, ולא למטרות אחרות, תמורת בטחונות נאותים.
- ● ארגון הקניות לא יעסוק למפעלים האיזוריים.
- ● הקמת מפעלים תיעשה אך ורק ביוזמת הארגון, ולא על פי החלטת המושב היחיד. הניהול ייעשה באופן עצמאי בלא זיקה לארגון.
- ● מועצת המנהלים של הארגון תבחר אך ורק בידי מושבי הארגון. שליחי תנועת המושבים, יכהנו לפרק זמן מוגבל בלבד.

חבילות שי בשני מיליון וחצי דולרים מכרה עלית בחגים

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ"
לענייני כלכלה

חברת עלית הכפילה את מספר חבילות השי שמכרה בחגים לעומת השנה שעברה ובחודש שעבר מכרה חבילות שי בסכום כולל של 2.5 מיליון דולר.

בסך הכל נמכרו למעלה מ־50 אלף חבילות שי, שמחירן מ־20 שקל החבילה עד 150 שקל.

לוח טיסות חורף ממחר

מאת זהר בלומנקרנץ
כתב "הארץ" לענייני תעופה

לוח זמנים חדש של טיסות חורף יונהג ממחר, ה־1 בנובמבר, על ידי חברות התעופה הסדירות וחברות השכר הפועלות בישראל. לוח החורף יהיה זהה ללוח החורף שהיה נהוג בעונת החורף שעבר, ומשער שיהיו צפויים של כ־50 אחוז במספר התנועות האוויריות לישראל וממנה. מספר זה של טיסות שבועיות יהיה בתוקף עד סוף חודש פברואר.

ג'ק לטון במעלה: ביו"ר כבוד של פרוייקט השלום הבין־לאומי, הוא נוטע (אתמול), את העורך הראשון לפארק השלום של הקק"ל, לאורך גבול ישראל־מצרים. (צילום: יצחק אלהרר)

מנכ"ל כלל תעשיות: סכנת סגירה לאורדן בשל אי חידוש ההשקעות

"המדיניות הממשלתית מאלצת אותנו לנהוג על פי שיקולים לא־לאומיים"

מאת יהודה שרוני
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

"המדיניות הממשלתית הנוכחית, שעיקרה הפיקוח על המחירים, התעלמות מבעיית רווחיות הייצוא, מדיניות הפיחות והעלויות הגבוהות במשק, מאלצת אותנו לנהוג על פי שיקולים לא־לאומיים, ואת התוצאות השליליות נראה בעתיד". כך הודיע אתמול עמוס מרחיים, מנכ"ל כלל תעשיות, בפגישה עם יועצי השקעות בבירים, מטעם המרכז הישראלי לניהול, שנערך בכלל תעשיות.

כלל תעשיות היא חברה בעלת מחזור מכירות שנתי של 750 מיליון דולר, ומעסיקה כ־12 אלף עובדים.

מרחיים הסביר את "השיקולים הלא לאומיים" ואמר כי חברת הטכסטיל כיתן הפחיתה עד למינימום את הייצוא לארה"ב, ובמקום זה היא מוכרת לשוק המקומי. הנהלת הקונצרן החליטה להפחית עד למינימום את היקפי ההשקעות. הח־ השקעה בכיור נעשית רק כשהמדובר הכרחי. ההנהלה גם החליטה לצמצם את המלאים, ולהימנע מלקיחת קווי אשראי מאושרים בבנקים.

אי־חידוש ההשקעות, עלול לפגוע בחברות של הקונצרן, ואף לסכן את מעמדן. כך למשל, העובדה שתקציב המחקר והפיתוח בחברת אורדן צומצם לשליש מהיקפו בשנים הקודמות, עלולה להביא לסגירת המפעל. מנכ"ל כלל תעשיות סבור כי תהליך קבלת ההחלטות בתנאים הנוכחיים של המשק הוא קשה יותר, והמנהלים חייבים לגלות כשרונות ניהול משופרים.

עמוס מר חיים סבור כי תהליכי התייעלות בכלל תעשיות כמו צמצום כח האדם, חיפוש מקורות זולים לחומרי גלם, ושיפור צורתי הניהול, יצעידו את החברה על דרך המלך, והדבר יבוא לידי ביטוי בתוצאות העיסקיות של החברה.

עיצומים במלונות הבירה; עובדי בתי המלון בתל אביב דחו צעדיהם בשבוע

המלונאים: לא ניכנס למו"מ מפעלי כל עוד דנים עם ההסתדרות בוועדת המעקב

מאת זהר בלומנקרנץ
כתב "הארץ" לענייני תיירות

עובדי בתי המלון בירושלים החלו אתמול לנקוט בעיצומים במחאה על המבוי הסתום שלטענתם נקלע אליו המשא ומתן על הסכם העבודה החדש ותשלום תוספת שכר.

עובדי מלון "הילטון" בירושלים הפסיקו בשעות הבוקר את עבודתם והתכנסו לאסיפת הסברה בהנהלתם, אשר נמשכה כשלוש שעות. מזכיר מועצת פועלי ירושלים הגישה תביעה לכל בתי המלון בבירה להיכנס איתה למו"מ על חתימת הסכמים מפעליים עם כל בית מלון בנפרד.

איגוד עובדי האירוח בתל־אביב, לעומת זאת, החליט לדחות בשבוע ימים נקיטת צעדים שנועדו לשבש את העבודה בבתי המלון בעיר. זאת כדי לאפשר להתאחדות המלונות לשקול את הצעתם לחתימת הסכם עבודה אחר.

דרישותיהם של העובדים במגזר המלונות בתל־אביב שונות אך במעט מדרישות אירגון הגג של הסתדרות עובדי האירוח.

מועצת פועלי אילת שיגרה מברק ובו היא דורשת לזמן את ראשי סניף התאחדות המלונות בעיר, כדי להיכנס למו"מ מפעלי עם כל אחד מבתי המלון בנפרד.

בתגובה אמר אתמול סמנכ"ל התאחדות המלונות יעקב אביבתן, כי הצעדים שהחלו לנקוט העובדים הם בניגוד לקביעת ועדת המעקב כי כל עוד נמשך המו"מ לא יינקטו עיצומים. לדבריו, שבוש העבודה בירושלים נעשה בלא התראה מוקדמת. לדברי אביבתן, אין התאחדות המלונות מוכנה להיכנס לכל מו"מ מקומי נפרד, כל עוד נידונים חילוקי הדעות בינה לבין הסתדרות עובדי האירוח בוועדת המעקב. אתמול שיגר מברק ליו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, ובו דרש כי הוועד הפועל יטיל את מרותו על ארגונים מקומיים למען הפסקת כל העיצומים.

הסמנכ"ל דחה את הטענה כאילו הציע הממונה הארצי על יחסי העבודה הצעת פשרה וכי אירגונו דחה אותה.

סולל בונה יפטר עוד 1000 עובדים

הנימוק: מספרן הקטן של העבודות שיש כעת לחברה ★ תסיסה בקרב העובדים

מאת אריה לביא
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מועצת המנהלים של קונצרן סולל בונה הגיעה למסקנה שיש לפטר 1000 עובדים נוספים מעובדי החברה, בנוסף על העובדים שפוטרו במסגרת ההסדר בין הממשלה לבין החברה.

ההחלטה גורמת תסיסה בקרב העובדים. הנימוק לה הוא מספרן הקטן של העבודות שיש כעת לחברה והצורך "להתאים את מספר העובדים להיקף העבודה".

דירקטוריון סולל בונה החליט שיש לכבד את מדיניות השכר לנוכח מצבה הכלכלי והכספי של החברה אך לדחות את ביצוע ההחלטה בשלבים החל מאפריל 1987. זאת בכוונה שהחברה תוכל במועד זה לממן את תוספת השכר ממקורותיה הפנימיים שיווצרו מהשלמת מהלכי הייעול החסכון והעלאת הפריון.

בעניין זה הוחלט כי במגן הקרוב יחול צמצום של אלף עובדים מעבר ל־3200 אשר יפרשו עד סוף 1986. במסגרת דיונים עם ארגוני העובדים בחברה על הסכם העבודה החדש, כמתחייב מהסכם ההבראה עם הממשלה והאיגוד המקצועי, יושם דגש על הנהגת שיטות שכר עידוד ומתן תמריצים באתרי העבודה במפעלים והיחידות להגביר את התפוקה והפריון תוך שיתוף העובדים בפירות החסכון וההתייעלות.

דירקטוריון החברה פנה לארגוני העובדים להיענות להחלטה ולהגיע להסכמה על ביצוע קווי מדיניות אלה כבר בימים הקרובים, זאת על מנת לאפשר כושר תחרות לקבלת עבודות חדשות בשוק הבנייה המצטמצם, ולהבטיח בכך את פעולות התקינה של החברה.

בעלי תחנות הדלק: לא נאפשר הקמתן של תחנות אוטומטיות

מכינים תשדיר שירות בטלוויזיה להדרכת נהגים בקניית דלק

מאת יהודה שרוני
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

"לא נאפשר הקמת תחנות דלק אוטומטיות, מכיוון שהדבר נוגד את החוק".

כך הגיב אתמול ישראל שטריקס, מזכיר ארגון בעלי תחנות הדלק, על הצעתו של שר האנרגיה, משה שחל, בנידון.

שטריקס, שביקש פגישה דחופה עם ראשי משרד האנרגיה, אמר לא עלה על הדעת הקמת תחנות דלק נוספות על אלה הקיימות כיום.

ארגון בעלי תחנות הדלק נמצא בעיצומן של הכנות להפקת תשדיר שירות חדש, אשר ישמש את הנהגים בתחנות הדלק. התשדיר, אשר יופק בשיתוף חברות הדלק ומשרד האנרגיה, יודיע את הנהגים איך כדאי שימלאו את מיכלי המכוניות, זאת לנוכח מכת הגניבות שהיתה בתחנות הדלק לפני מספר חודשים.

עלות הפקת התשדיר, שהכנתו תסתיים בתוך חודש ימים, מוערכת ב־8 אלפים דולר, ועוד 3 אלפים דולר לכל שידור. אורך התשדיר יהיה כמחצית הדקה.

המכס ומע"מ בדקו המשביר המרכזי

מנכ"ל החברה: אין ממצאים על עבירה כלשהי על החוק

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

אנשי אגף המכס ומע"מ בדקו במסגרת פעילותם השגרתית את פעילות היבוא של חברת המשביר המרכזי, ובמסגרת זו אף חקרו את שלמה אייזנר, מנכ"ל המשביר המרכזי ואת ראול דוכיק, מנהל אגף היבוא ויצוא של המשביר.

באחרונה נערכו בדיקות דומות גם בחברות "דובק" ו"עלית", וב"דובק" נתגלו חשדות לרישומים כוזבים לשם העלמת הכנסות ומטבע חוץ.

שלמה אייזנר, מנכ"ל המשביר המרכזי אישר בשיחה עם סופר "הארץ", כי אכן נערכה בדיקה בחברה, אך למיטב ידיעתו לא נמצאו כל ממצאים המצביעים על עבירה כלשהי על החוק.

אייזנר ציין, כי חוקרי המכס נטלו לימים אחדים את ספרי החברה ולאחר שסיימו את בדיקתם החזירו אותם כמות שהם לחברה.

יצויין, כי באחרונה נוקטים חוקרי אגף המכס ומע"מ יוזמות רבות בתחום חקירת חברות ותשומת לב מיוחדת מוקדשת לחברות המייבאות כמויות גדולות של חומרי גלם.

הצלחה לבגדי ילדים מישראל ביריד בארה"ב

מאת לאה פורת
סופרת "הארץ"

בגדי ילדים מתוצרת ישראל זכו להצלחה יוצאת דופן ולהתעניינות גדולה ביותר ביריד הבין־לאומי שהתקיים בשבוע האחרון בניו־יורק והסתיים אתמול.

נראה שלא רק האופנה המוצלחת סייעה לכך, אלא גם הסכם הסחר החופשי בין ישראל לארה"ב, שייכנס לתוקפו בינואר 1987 ואשר מעניק הקלות ניכרות בשיעורי המכס על מוצרים מישראל.

כך, לדוגמה, שיעור המכס על בגדי כותנה מישראל יהיה 4% במקום 20%. ההתעניינות באופנת הילדים הינה בה גדולה, עד כי הנציגות המסחרית של משרד התעשייה והמסחר הביאה ליריד שני עורכי דין המתמחים במיסוי כדי להשיב על כל השאלות הקשורות בהסכם הסחר החופשי.

ביריד השתתפו 1500 יצרנים של בגדי ילדים מכל העולם וביקרו בו כ־10 אלפים קניינים. בביתן הישראלי השתתפו 14 יצרנים. הנציב המסחרי של ישראל בארה"ב, דודי ליטבק, מסר, כי תודות להתעניינות הגדולה נוצרו קשרים וכן נחתמו עסקות עם רשתות שיווק גדולות וכן עם בוטיקים.

ערך את העמוד: משה ויינפלד

במלאת שנה לפטירת יקירנו

יוסקה לוי
ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום שלישי ב' בחשון תשמ"ז (4.11.86) בשעה 15.30 בבית העלמין ברמת השרון
(הכניסה בצומת מורשה)

בית כימיקלים לישראל — המשפחה

גילוי המצבה של יקירנו

מנו (עמנואל) אורן

יערך ביום שני, א' בחשון תשמ"ז (3.11.1986)
בשעה 3 אחה"צ
בבית העלמין בחולון (נפגשים ליד השער הראשי)

אשתו: דבורה אורן
בנותיו: רונית ואריה ארמה
טלי ומישה אונגר
אחיותיו: בת־ציון מלמד
ידידה להב
הדסה אורן
אחיו: אלי ויהודית ארן

המועצה המקומית רמת השרון

משתתפת בצער במות

אינג' זאב קדרון

נשיא מועדון הרוטרי במושבה

ורבין משה ראש המועצה

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

לאלברט בדדוד יו"ר חוג ידידי הפקולטה
משתתפים בצערך ובאבל המשפחה במות אביך

יצחק ז"ל

הפקולטה להנדסה אזרחית בטכניון
אגודת דורשי הטכניון

לאלברט וזיוה בדדוד

אתכם בצערכם במות האב

יצחק ז"ל

יוספה ומוטי עמק
מאשה בוצ'קו

לעו"ד יצחק מוריץ

אתך באבלך על מות

אמך ז"ל

הנהלת ועובדי
אנטן תקשורת בע"מ
הנהלת ועובדי פרוקום בע"מ

לשכת עורכי הדין בישראל

אבלה על מותו של

עו"ד יצחק שבו
ז"ל

מראשוני ההסתדרות עורכי הדין בישראל

ומשתתפת בצער המשפחה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

אבלה על מות חברה

דב כץ ז"ל

ומשתתפת בצער המשפחה

לדליה יוסקי ומשפחתה

אתכם אנו באבלכם
על מות האב, חברנו היקר

שלום דברת ז"ל

יעקב גיל, יוסי סיון
ועובדי המשרד

עיריית תל־אביב־יפו — חב' נתיבי איילון בע"מ

טקס קריאת גשר ע"ש דוד שיפמן ז"ל

סגן ראש עיריית ת"א־יפו
יו"ר מרכז המפלגה הליברלית
סגן שר התחבורה

במעמד:
מר חיים קורפו - שר התחבורה
השר יצחק מודעי
מר שלמה להט - ראש עיריית ת"א־יפו.
מר דב בן מאיר - יו"ר ועדת השמות וההנצחה
ביום שלישי, ב' בחשון תשמ"ז (4.11.86) בשעה 15.30
ברחבת מסוף המטענים של ייאל־עלי
ליד תחנת רכבת צפון,
הכניסה מרחוב על פרשת דרכים, חנייה במקום

בצער רב ובכאב אנו מודיעים על פטירת בננו ואחינו

אשר בר ז"ל

ההלויה תצא היום יום ששי כ"ח בתשרי תשמ"ז
31.10.86 בשעה 14.30 מבית העלמין בסנהדריה
להר הזיתים

הוריו: חוה ויהושע בר
אחיותיו: רחל ומרים וב"ב

לאלברט וזיוה בדדוד ולמטי ובנימין קרסו

השתתפותנו הכנה
באבלכם על מות האב

יצחק בדדוד ז"ל

ידידיכם:
עו"ד א. סוכובולסקי
עו"ד ז. הרטבי
וכל עובדי המשרד

שינויים, חידושים ושיפורים בקוי הנסיעות בכל הארץ
החל מ־2.11.86 באישור המפקח על התעבורה.

אזור צפון

קו חדש מס' 367
נהריה - צפת וחזרה
מסלול הקו: מנהריה דרך מעלות / תרשיחא, חורפיש, בית ג'אן, שדה הר־מירון, צומת חירם, גוש חלב, צומת מירון, צפת וחזרה באותו מסלול.
לוח זמנים: מנהריה בימים א'־ו' בשעה 08:40. מצפת בימים א'־ה' בשעה 14:00 ובימי ו' בשעה 12:00.

קו חדש מס' 11
ממצפה אביב לצומת משגב דרך מורשת
לוח זמנים: בימים א'־ו' בשעה 06:15.

קו 170 חיפה - מצפה אביב
קו 170 מחיפה יוארך ויגיע מעתה עד מצפה אביב. לוח זמנים: בימים א'־ה' בשעה 15:40.

שיפורים בשרותי התחבורה במעלות / תרשיחא
★ הורחבו שרותי האוטובוסים לשכונות נוספות.
★ תוגברו השרותים בשרות הפנימי.
★ מעתה יופעל שרות לאזור התעשייה מעלות ואזור התעשייה בגוש תפן.

קו 991 אילת - חיפה
הנסיעה של חצות מאילת לחיפה תוקדם לשעה 23:00

אזור דרום

תל־אביב - ישובי אשכול
★ להזכירכם: בימי ו' בשעה 12:30 יוצא אוטובוס ישיר מתל־אביב לישובי אשכול בקווים 374, 379 מרחוב נוה שאנן בתחנה המרכזית.

★ במוצאי שבת החל מ־8/11/86 יצא קו 036 מבאר־שבע למועצת אשכול בשעה 21:00 עם קשר לכל ישובי אזור אשכול ובשעה 22:00 יצא אוטובוס ממועצת אשכול לבאר־שבע.

קו 991 - אילת - חיפה
הנסיעה של חצות מאילת לחיפה תוקדם לשעה 23:00.

קו 444 - אילת - ירושלים
ראה אזור ירושלים.

אזור מרכז

קו 082 - תל־השומר - שבענה - קרית־שרת
הקו הנוסע מתל־השומר לשבענה - אזור יוארך מעתה ויגיע עד קרית־שרת בחולון.
לוח זמנים: מחולון בימים א'־ה' בשעות 07:25, 10:30, 14:45, בימי ו' בשעות 07:25, 10:30, מתל־השומר בימים א'־ה' בשעות 11:00, 15:15, 17:40. בימי ו' בשעות 11:00, 14:00.

קו חדש מס' 18 - שרות פנימי בעיר יבנה
עוד שיפור של אגד לתושבי העיר יבנה:
הפעלת קו חדש מס' 18 - שרות פנימי בעיר ומתן קשר לאזור התעשייה.
לוח זמנים: בימים א'־ו' בשעות: 08:00, 08:40, 09:20, 10:00, 10:40*, 11:20, 12:00, 12:40*, 13:20, 14:00, 14:40, 15:20, 16:00*, 16:40, 17:20, 18:00, 18:40, 19:20, 20:00, 20:40, 21:20, 22:00
* כניסה לאזור התעשייה.
בימי שישי האוטובוס האחרון בשעה 15:20.

כמו־כן יחולו שינויים במסלולים, תחנות ולוחות הזמנים של הקווים 48, 178
(ראה פרטים בעתונים המקומיים).

אזור ירושלים

קו חדש 076
ירושלים - אלון מורה
הקו החדש יסע מירושלים לאלון־מורה דרך תל־חיים וחזרה.
מסלול הקו: מירושלים דרך מסעף עפרה, מסעף בית־אל, מסעף מעלה לבונה, מסעף עלי, מסעף תפוח, מסעף מחנה חורון, תל־חיים, אלון מורה וחזרה.
לוח זמנים: מאלון מורה בימים א'־ו' בשעה 07:00 מירושלים בימים א'־ה' בשעה 17:30 ובימי ו' בשעה 13:30.

קו 444
אילת - ירושלים - אילת
הנסיעה של חצות מאילת לירושלים ומירושלים לאילת מפסיקה לפעול לתקופת החורף.
להלן לוח הזמנים החדש מאילת לירושלים ומירושלים לאילת:
בימים א'־ה' בשעות 07:00, 10:30, 14:00, 17:00 בימי ו' בשעות 07:00, 10:30, 13:00.
במוצ"ש מאילת בלבד בשעה 15:00.

שימו לב!
לוחות הזמנים יהיו בתוקף מ־2/11/86 ועד 1/3/87 למעט בחג החנוכה שלגביו תפורסם הודעה בנפרד.

מרכזי מידע
למידע נוסף ולוחות זמנים מפורטים אנא פנה ללשכות המודיעין בכל תחנות אגד ולמרכזי המידע.
אנו מזכירים לציבור הנוסעים כי מספרי הטלפון של מרכזי המידע הם:
תל־אביב: 03-432777
ירושלים: 02-523456, 528231/2
חיפה: 04-549121

אגד
עוד שיפור למענך

[illegible] الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

בניצחון 92–85 על דיוואריזה מאיטליה

לארגי ורובינסון הותירו תקווה להפועל תל־אביב

גביע קוראץ'

מאת גיא צוקר

למעלה מחודש ימים חיכו בהפועל תל אביב לבואו של דון רובינסון. הוא אמנם שיחק בפרק זמן זה בקבוצה, אלא לא בא לידי ביטוי כשחקן חיזוק התורם ואף מכריע משחקים. אמש זה קרה סוף סוף ובזמן החשוב ביותר: במהשחק הניצחון על דיווארזה מאיטליה 92–85 (45–47), בשמינית גמר גביע קוראץ'.

ב־20 הדקות האחרונות של המשחק הציג רובינסון את מישחקו הטוב ביותר בישראל ועזר להפועל להשיג ניצחון חיוני, לשמירת סבירות המוראל.

תל אביב לא התייצבה למשחקה הביתי כמועמדת לניצחון מול יריב איטלקי שהציג יכולת טובה בליגה בארצו. אבל הקבוצה התעלמה מן התחזיות המוקדמות, וסיימה את המישחק מאוכזבת במקצת. למרבה הפלא, לאחר ששמטה יתרון של 11 נקודות, דקה וחצי לפני הסיום. ספק אם 7 הנקודות יספיקו כדי לעבור את האיטלקים, שהיו חלשים מאד, אולם הפועל עשה את שלו וייצא למשחק הגומלין בידיעה שאין לו מה להפסיד.

המחצית הראשונה עמדה בסימן יתרון תל־אביבי קבוע, שהגיע ל־11 נקודות בדקה ה־16, בעיקר בזכות יכולתו המצויינת של מייק לארגי, שצבר 21 נקודות ב־20 הדקות הראשונות. אצל האיטלקים בלט שחקן החיזוק קורטי תומפסון, שהוד־יק את וארזה במגמה, עם 16 נקודות ו־5 כדורים חוזרים. בדקות האחרונות של מחצית זו שיפרו האיטלקים את הגנתם ונדמה היה שבמחצית השניה יישבר הפועל.

בפתיחת המחצית השנייה עלו האורחים ליתרון 49–52 (22), אבל דקה אחת אחר כך נכנס רובינסון לפעולה. הוא קלע 8 נקודות ברציפות. להם מתחת לשני הסלים ובדקה ה־29 הוליך הפועל 68–64. משהו קרה לאיטלקים, ששיחקו בר־שלנות מחרה, לא שמרו היטב ואיפשרו לת"א לברוח. רובינסון, לארגי ומרסר העלו את היתרון בהתמדה ובדקה ה־33 הוליכה קבוצתם 80–69. בדקה ה־39 עוד הוליכה תל אביב 90–79, אבל שחקני וארזה התעוררו, תודות לרכז מאסימו פראילו ולתומפסון, שנשמר עד אז היטב, והקטינו את פיגורם ל־5 נקודות. הסל האחרון, של לאונרד מרסר, קבע את התוצאה הסופית והותיר להפועל תל אביב תקוה כלשהי למשחק הגומלין בשבוע הבא.

רובינסון, שקלע 23 נקודות, קלט 15 כדורים חוזרים ועזר לבלום את תומפסון ופיטמן. לארגי היה מצויין לכל אורך המשחק. אצל האיטלקים איכזב מאד הבינלאומי, רומאו סאקטי, שקלע 6 נקודות בלבד (שמירה טובה של לארגי) ושיחק באדישות בלתי מובנת. צ'ארלי פיטמן וקורטי תומפסון לא נוצלו כהלכה וזו אחת הסיבות להפסד האיטלקי.

"החלטתי לשחק בצורה רגועה ולעשות את מה שאני יודע לעשות. במקום להקשיב לכל מה שאמרו לי לעשות", אמר רובינסון אחרי שריקת הסיום. "זה היה המישחק הטוב ביותר שלי בישראל ואני חושב שכל הקבוצה שיחקה היטב, בהגנה ובהתקפה. ברור שיהיה מישחק קשה באיטליה, כי אי אפשר לדעת איך הם ישחקו שם", אמר בסיום דון רובינסון.

המאמן האמריקאי של וארזה, ג'ו אייזאק, לא נראה מאוכזב במיוחד: "הפועל קלע בצורה מצויינת. לא הופתעתי מיכולתו של לארגי, למרות שקלע 37 נקודות. אני חושב שהלחות פגעה מאד במישחק שלנו, כיוון שאנו משחקים בדרך כלל בצורה טובה בהרבה. אני סבור שנע־בור את תל־אביב בסיכום שני המישחקים".

הפועל תל אביב – דיוואריזה 92–85 (45–47)

● המצטיין: מייק לארגי

● לתל־אביב קלעו: לארגי 37, רובינסון 23, מרסר 14, פרישמן 8, ויליס 5, קאליש 5.

● לוארזה קלעו: תומפסון 23, פראילו 20, וסקובי 16, פיטמן 13, סאקטי 6, בוזלי 3, רוסקוני 2, קאבוזה 2.

● שפטו: קאפלני (טורקיה) וג'דאר (אנגליה), 1100 צופים באולם אוסישקין בתל־אביב.

קורטי תומפסון (עם הכדור), שחקן החיזוק של דיוואריזה, בצבת בין שני שחקני הפועל תל־אביב דון רובינסון (מימין) ולאונרד מרסר (צילום: עודי קרן)

הצ'כית קלוחוקבה מבודדת על־ידי אחיה בירוח בניצחון הדראמטי על אליצור תל־אביב 53–52. מאחור: ענת דרייגור (צילום עודי קרן)

כמעט סנסציה: הפסד 52–53 לאליצור נגד ספרטה פראג

אלופות נשים

מאת יוסי הכבב
כתב "ספורט הארץ"

אלופת ישראל בכדורסל נשים אליצור תל־אביב, החמיצה אמש הזדמנות להשיג ניצחון על קבוצת צמרת אירופית, כאשר נכנעה על חודה של נקודה 52–53 (26–33) לאלופת צ'כוסלובקיה ספרטה פראג.

למרות ההפסד מגיע לשחקניות אליצור ת"א מירב המחמאות על רוח הלחימה שהפגינו מול הקבוצה הצ'כית החזקה. במחצית הראשונה הד־ליכו שחקניות אליצור מרבית הזמן. כבר בפתיחה היה להם יתרון 6–0 כשאר הצ'כיות קלעו את הסל הראשון רק בדקה החמישית. דרייגור קבעה 12–6 בדקה השמינית ורק בדקה ה־15 השיגו האורחות יתרון ראשון 22–21. שחקנית החי־זוק של אליצור יולנדה פלצ'ר קבעה בסל מרהיב 26–24. אבל בשתי הדקות האחרונות לפני ההפסקה עלו שחקניות ספרטה ליתרון 33–26.

הצ'כיות הגדילו את יתרונן ל־41–31 בדקה ה־25. אבל מישחק מצויין של אורלי גרוסמן ואורית האלף, איפשרו לאליצור להקטין ל־40–41 בדקה ה־30. לקראת סיום המישחק גבר המתח כאשר אליצור עשתה נסיון להשיג ניצחון. 26 שניות לסיום קלעה האלף את הסל האחרון. בסיום אמר מאמן אליצור מארק ולצר שמישחק ההגנה הגרוע שלנו מנע מאיתנו הפתעה...

● לספרטה פראג קלעו: קר־סילקובה 16, ולובה 10, קלוחוקבה 10, סולקובה 6, פרטלובה 5, סתחה 4, ויסרובה 2.

● לאליצור קלעו: דרייגור 14, האלף 12, פלצ'ר 11, גרוסמן 9, דורית כהן 3, ובלומנפלד 3.

● שפטו: מוסאר (בלגיה) ולאנץ (גרמניה) לעיני 250 צופים באולם האוניברסיטה ברמת־אביב.

● מירוץ מטה אשר יחל מחר בשעה 13.00. המירוץ התחרותי יהיה למרחק 30 ק"מ ול־5 ק"מ. הזינוק יהיה בכניסה לקיבוץ עברון בגליל המערבי.

ניצחון צפוי למכבי ת"א בהלסינקי אבל רק 95–89

גביע האלופות

מאת אליהו הזבי
סופר "הארץ" בסקנדינוויה

קופנהגן (מיוחד ל"ספורט ה ארץ"). מכבי תל־אביב ניצחה אמש כצפוי בהלסינקי את אלופת פינלנד טורפאן פיאט 95–89 (50–59) במישחק הראשון בסיבוב השני של גביע אירופה לאלופות.

הניצחון היה אמנם צפוי אבל הפער הקטן בן 6 הנקודות מחמיא לקבוצה הפינית שהיתה מוכנה נפשית להפסד גבוה יותר. למכבי היה יתרון ברור לפני ההפסקה אבל במחצית השניה עברו עליה דקות קשות עד שהבטיחה את ניצחונה. הקבוצה הפינית הפתיעה לטובה, לחמה בחירוף שיניים ולא נבהלה מיריב העדיף. השחקן הבולט היה הרכז הצעיר קלינגה שקלע 17 נקודות. הקלעי הטוב ביותר בקבוצה טורפו היה האמריקאי אנדריו ווי־ליאמס 27. האמריקאי השני, רוני וייד, קלע 12 נקודות בלבד.

באולם הקטן בהלסינקי, שתכולתו 1,500 צופים, נדחקו כ־אלפיים איש, ביניהם כמה עשרות יהודים שעודדו את מיקי ברקוביץ' וחבריו. כשבוע הבא ביד־אליהו נראה כי לא תהיה למכבים בעיה להבטיח את עליתם לבית הגמר כפעם הי11 ברציפות.

● למכבי קלעו: ג'מסון 25, ג'מצ'י 25, מגי 21, ברקוביץ' 15, לאסוף 6, ליפין 2, קורנליוס 1.

שפטו: ריגאס (יוון) ווידר (פולין).

● קליעה: בחולון תהיה מחר בבוקר (9.00) אליפות הפועל באקדח חו־פשי. כן יהיו תחרויות חצי הגמר לאליפות הפועל ברובה אויר אולימפי. במיטווחי דגניה א', גבעת נשר, מעברות, פתח־תקוה, תל־אביב ונירים.

מחר בליגה: חולון מארחת את בית"ר

קבוצת הכדורסל של הפועל חו־לון תארח מחר (19.00) את בית"ר תל אביב, במישחק במסגרת המחזור ה־6 בליגה הלאומית, שהוקדם מיום שני. זאת בשל יציאתם של החו־לונים למישחק הגומלין נגד וילרבאן הצרפתית שיהיה ביום שלישי בצרפת.

הכניסה למישחק מחר לבני נוער, תהיה חופשית.

נבחרת מערב־גרמניה תשחק בישראל ב־25 במרץ

מנשנגלאדבך וקלן בטורניר מרובע בפברואר בישראל

בכדורגל

מאת יהושע שגיא
שליח "הארץ"

קלן (מיוחד ל"ספורט הארץ") אוהדי הכדורגל בישראל יוכלו לראות החורף כדורגל גרמני מעולה כאשר בישראל יבקרו נבחרת הלאומית של גרמניה וכן הקבוצות בורוסיה מנשנגלאדבך ו־פ.צ.קלן.

אתמול החליטה התאחדות הכדורגל הגרמנית לבטל את ביקור הנבחרת הלאומית שנועד להיות בבריה"מ ובמקום זאת לקיים ב־25 במרץ 1987 מישחק בין־ארצי בישראל. באותו מועד היו הגרמנים מתוכננים לשחק כמבלילסי נגד בר־יה"מ כאשר ההסכם אומר כי הרוסים יחזירו ביקור בגרמניה ב־29 באו־גוסט 1987. שלשום נודע לגרמנים בעת ביקורם בווינה (כזכור הובסו 4–1 על ידי האוסטרים), כי הרוסים מתחמקים מלהחזיר ביקור בגרמניה. לפיכך התכנסה אתמול הנהלת ההתאחדות הגרמנית והחליטה להענות לבקשת הישראליות ול־קיים ב־25 במרץ בישראל את המישחק שנועד להיות בברית המועצות. קצין העתונות של ההתאחדות הגרמנית, ריינר הולצשה, אישר אתמול כי הגרמנים החליטו לשחק בישראל במרץ 1987.

בינתיים נתברר כי בחודש פברואר תקיים בורוסיה מנשנגל־ארבך מחנה אימונים בישראל שיי־משך 9 ימים. גלארבך תשתתף בטורניר מרובע יחד עם פ.צ.קלן ושתי קבוצות ישראליות. הבוס של מנשנגלדבך הלמוט גראשוף אמר לי כי עדיין אינו יודע מי יהיו הקבוצות הישראליות. הוא הוסיף כי מתוכנן לקבוצתו גם מישחק רעים בכפר־סבא, לציון חנוכת איצטדיון הכדורגל החדש.

דימונה ובית־שאן עשויות להדיח את טבריה וחולון

טבלת הליגה הארצית

.1	הפועל טבריה	5	5–12	12
.2	הפועל חולון	5	1–6	11
.3	הפועל חדרה	5	8–13	10
.4	מכ. שעריים	5	3–8	10
.5	הפועל יהוד	5	6–10	10
.6	הפועל עכו	5	5–9	9
.7	הפועל חיפה	5	5–7	8
.8	בית־שאן	5	4–5	7
.9	בית"ר רמלה	5	8–5	6
.10	הפ. רמת־גן	5	5–2	5
.11	ב. נהריה	5	3–1	4
.12	הפ. מרמורק	5	8–4	4
.13	רמת־עמידר	5	10–4	4
.14	הפ. דימונה	5	4–0	3
.15	הכח רמת־גן	5	8–3	3
.16	הפועל י־ם	5	11–4	1

ליגה ארצית

מאת סופר "ספורט הארץ"

תבנית מישחקי המחזור השישי העידה מישחקי חוץ לארבע מחמש קבוצות הצמרת. המוליך וסגנו ית־מודדו עם שניים מהעולים: הפועל טבריה יתארח ביורוחם אצל הפועל דימונה. הפער הגדול בטבלה אינו מבטיח מאומה לצועדים בראש. גם הפועל חולון, המדורג שני, עלול לחזור מבית־שאן עם פחות משלוש נקודות לאחר מישחק עם הפועל המקומי.

המישחק המרכזי יהיה ביהוד. הפועל המקומי, שהודח בשבת מראש הטבלה, יארח את הדורד מכבי שעריים. שתי הקבוצות מדור־גות בשכבות בצמרת עם מספר נקו־דות זהה, עובדה המרמזת על חלוקת שלל. גם להפועל חדרה המדורג שלישי צפוי מיכשול גבוה. ב־מיגרשו של הפועל רמת־גן, שגילה התאוששות מסויימת במחזור האח־רון.

הפועל חיפה יבקש להתאושש מהפסד הבית המגרב 1–0 להכח רמת־גן, אך ספק אם ישיג את המטרה במישחק החוץ עם בית"ר רמלה. הכח יתמודד עם יורד נוסף, כשיארח במגרשו את הפועל י־רושלים המדורג אחרון, עדיין ללא ניצחון. הפועל מרמורק מסוגל להשיג משהו במישחק הביתי עם הפועל עכו. כך גם העולה החדש בית"ר נהריה, שיארח היום ב־14.00 את מכבי רמת־עמידר.

השעה הראשית למישחקים 14.30.

בכדורעף

הפועל בת־ים, כפר־סבא וקרית אתא נכנסים לזירה האירופית

נציגי ישראל בגביע אירופה בכ־דורעף יתמודדו מחר בסיבוב הראשון בארץ ובחו"ל.

הפועל בת־ים יתמודד בלוכסמבורג עם ו. ס. ממר בגביע אירופה לאלופות. הפועל כפר־סבא יתמודד באמסטרדאם עם דלתה לייד בגביע אירופה למחזיקות גביע. הנציג השלישי, הפועל קרית־אתא, יתארח בלחאן אצל נבחרת האוניברסיטה המקומית בגביע ההתאחדות.

אלופת הנשים, קבוצת הפועל בת־ים, תארח באולמה (19.00) את פוסט וינה מאוסטריה.

רק בלוח העיר!

מהפכה גדולה במודעה הקטנה:

לא מכרת לא שילמת

מוכר מכונית? דירה? מחפש עובדים?
עכשיו, בלוח העיר, אתה יכול רק להרויח
כי המבצע החדש של לוח העיר הוא מהפך אמיתי!
אתה משלם 42 ש"ח בלבד (פחות מכל הלוחות האחרים),
ומודעתך תתפרסם שוב ושוב בעתונים:
העיר (העתון הנקרא ביותר בת"א וגוש דן)
וגם ב: הארץ, חדשות וצומת השרון. אבל...
אם אחרי חודש עדיין לא מכרת, כל מה שעליך לעשות הוא
לצלצל למשרדי הלוח, להודיע שלא מכרת,
וכספך יוחזר לך. לוח העיר מוכר מהר. בזאת אנחנו בטוחים, לכן
רק לוח העיר יכול להציע לך הצעה מהפכנית כזו.
עכשיו בלוח העיר - מרויחים בלבד.

פרסם עד שתמכור
אבל...
אם לא תמכור בתוך חודש -
תקבל את כספך בחזרה!

לוח העיר

זה עובד!

מודעות מתקבלות בכל משרדי הפרסום ובמשרדי הלוח בטלפון: 03-371261

כפר־סבא תודח בפתח־תקוה, מכבי חיפה ישוב לפיסגה

טבלת הליגה הלאומית

.1	כפר־סבא	5	4–7	10
.2	מכבי חיפה	5	3–6	10
.3	בית"ר י־ם	5	7–10	9
.4	בני־יהודה	5	5–8	9
.5	מכבי ת"א	5	4–9	8
.6	מכבי פ"ת	5	4–8	8
.7	מכבי נתניה	5	4–4	8
.8	הפועל פ"ת	5	3–5	7
.9	שמשון ת"א	5	3–4	6
.10	מכבי יפו	5	7–5	6
.11	בית"ר ת"א	5	12–9	6
.12	מכבי יבנה	5	4–2	5
.13	באר־שבע	5	6–3	5
.14	הפועל ת"א	5	3–2	4
.15	הפועל לוד	5	5–2	2
.16	ב. נתניה	5	12–2	1

מוקד מישחקי הליגה הלאומית יעבור מחר לאיצטדיון בפתח־תקוה, לאו דווקא בזכות ההצגה הכפולה. הסיבה העיקרית היא מישחק החוץ של המוליך החדש הפועל כפר־סבא נגד הפועל המקומי. במישחק הראשון יתמודדו מכבי פתח־תקוה והפועל באר־שבע. מכבי חיפה, המדורג שני, יארח את הפועל לוד. גם לבית"ר ירושלים המדורג שלישי יהיה מישחק בית, נגד בית"ר נתניה, באיצטדיון בלומפילד שיארח כרגיל שני מישחקים. השעה הראשית — 14.30.

הפועל פתח־תקוה — הפועל כפר־סבא

המאמנים טוענים לא אחת כי קל יותר להגיע לפיסגה מאשר להחזיק בה. הפתח־תקואים מסוגלים להוכיח, כי יש בטענה נושנה זו גרעין מוצק של אמת.

★ התחזית שלי: ניצחון להפועל פ"ת.

מכבי חיפה — הפועל לוד

החיפאים מאוכזבים מאבדן הנקו־דות בשבת שעברה, לעולה החדש בית"ר נתניה. מול עולה אחר, הפועל לוד, יש להם כל הכלים להצליח מהר יותר, גם בזכות הביתיות.

★ התחזית שלי: ניצחון למכבי חיפה.

בית"ר ירושלים — בית"ר נתניה

בית"ר ירושלים סובל לעיתים מחוסר יציבות, אך לאחר התצוגה הנפלאה בשבת בניצחון החוץ 5–3 על בית"ר תל־אביב, אין סיבה שלא להעניק לו את מלוא האשראי.

★ התחזית שלי: ניצחון לבית"ר ירושלים.

מכבי נתניה — הפועל תל־אביב

האלוף הפועל תל־אביב, עדיין ללא ניצחון, מדורג במקום ה־14. ספק אם מישחק חוץ בנתניה הוא העיתוי המתאים לעלות על דרך המלך.

★ התחזית שלי: תיקו.

מכבי יבנה — מכבי תל־אביב

מכבי תל־אביב איבד מעט מי התנופה שאיפיינה אותו במחזורים הראשונים. מחר הוא עשוי לשוב למסלול הרצוי, למרות יתרון הבי־תיות של יבנה.

★ התחזית שלי: ניצחון למכבי ת"א.

שמשון תל־אביב — בית"ר תל־אביב

הבית"רים ספגו מכה מוראלית קשה בהפסד הבית לבית"ר ירושלי־ם. השמשונים ינסו להפיק מכך תועלת מירבית במישחק הראשון בבלומפילד (12.30).

★ התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

מכבי פתח־תקוה — הפועל באר־שבע

לשחקני מכבי פתח־תקוה יש כמה וכמה סיבות להיות אופטימיים לפני שריקת הפתיחה. אני מהמר על הפתעה, על סמך תחושה בלבד. תחילת המישחק בשעה 12.30.

★ התחזית שלי: ניצחון לבאר־שבע.

בני־יהודה — מכבי יפו

הניכיו של יצחק שניאור עדיין בלתי מנוצחים. על סמך הטבלה קשה להאמין, כי דווקא במגרשם ייפרדו מהר מתואר זה; ההיפך מזה הוא הנכון.

★ התחזית שלי: ניצחון לבני־יהודה.

ליגה אנגלית

ליוורפול תנסה להתאושש נגד נוריץ'

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). אחרי ההפסדה המפתיע בלוטון 1–4, בשבת שעברה, תנסה מחר ליוורפול להתאושש מול השניה בטבלה, נוריץ' סיטי, שתתארח באיצטדיון אנפילד.

המובילה, נוטינגהאם פורסט, שנר־צחה גם היא במחזור הקודם, תארח את שפילד וונסדיי. ארסנל, אחרי ארבעה ניצחונות ליגה רצופים שהעלו אותה למקום הרביעי, יוצאת למישחק חוץ בדרבי לונדוני עם צ'רלטון אתלטיק.

יתר המישחקים במחזור ה־13: אסטון־וילה — לסטר, צ'לסי — ווט־פורד, לוטון — קווינס פארק ריינג'רס, מנצ'סטר יונייטד — קובנטרי, ניוקאסל — אוכספורד, סאותהמפטון — מנצ'סטר סיטי, טוטנהאם — ווימבלדון. המישחק בין וסטהאם ואוורטון יהיה ביום ראשון.

בונדסליגה

ועידת פיסגה במינכן: באיירן נגד לוורקוזן

פרנקפורט (שרות "ספורט הא־רץ"). הראשונה והשניה בבונדסליגה יתמודדו מחר באיצטדיון האולימפי במינכן, שם תארח באיירן את באייר לוורקוזן המפגרת אחריה בשתי נקודות.

יתר המישחקים במחזור ה־12: נירנברג — דיסלדורף, פרנקפורט — מאנהיים, ברמן — אירדינגן, האמבורג — דורטמונד, קייזרסלאוטרן — שאלקה, קלן — ברלין, מנשנגל־אדבך — שטוטגארט, בוכום — הומבורג.

ישראל נגד אירלנד בכדורת — מחר ברעננה

מישחק בינארצי בכדורת בין נבחרות ישראל ואירלנד יתקיים מחר, החל ב־9.30, במועדון הכדורת ברעננה.

בנבחרת הישראלית ישחקו: ססיל ברנסקי (כפר המכביה), ג'ף רבקין (רעננה), סם סקודביץ', ג'ו גולדברג וג'ק סטרסלר (כפר המכביה).

שר הנפט הסעודי החדש יפעל לכינוס אופ"ק ולהעלאת מחירים

מומחה אמריקאי: הדחת זאכי יאמאני — תזכורת לעצמתו של המלך פאהד

מאת אליהו זהבי
כתב "הארץ" בסקנדינביה וסוכנויות הידיעות

שר הנפט הסעודי החדש יפעל להעלאת מחירי הנפט.

הישאם נאזר, שר הנפט החדש במנעל של סעודיה, קרא לכינוס חירום של ארגון אופ"ק, במגמה לקבוע את מחירי הנפט למינימום של 18 דולרים לחבית — על כך מסרה אמש סוכנות הידיעות הסעודית הרשמית.

לדברי סוכנות הידיעות, מבקש השר החדש לכנס את מושב החירום "לפני החודש הבא".

מומחה אמריקאי לענייני סעודיה סבור כי "השינוי הוא תזכורת רבת־עוצמה לעובדה שהמלך הוא השולט במצב שם" — יש הרואים בפרישתו של ימאני תוצאה של הניגוד שנתגלע בינו לבין המלך פאהד.

בשוק הנפט הגבירה אתמול הידיעה על הדחת שר הנפט הסעודי השייח' יאמאני בלילה בין יום רביעי לחמישי, כידוע ביום בהיר.

מחירי הנפט בשוק העולמי שירדו אתמול בבוקר בעקבות הידיעות על הדחתו של זאכי יאמאני, חזרו והתאוששו שעות אחדות לאחר מכן, כאשר נודע שלא יחול שינוי במדיניות הנפט בסעודיה.

על שחרורו של זאכי יאמאני מתפקידו נמסר בצו מלכותי שפורסם בלילה שבין יום רביעי לחמישי. לא ניתן כל הסבר להחלטה.

יאמאני, שהיה שר הנפט הסעודי מאז 1962, נחשב יותר מכל שר נפט אחר בקרטל אופ"ק, כגורם מייצב בשוק הנפט העולמי.

ימאני הפך לדמות בינלאומית, כאשר הוביל את האמברגו על הנפט הערבי ב־1973, דבר שהביא לזינוק במחירי הנפט.

ירידות תלולות במחירי הפחם

מחיר הפחם בשוק ה"ספוט" ירד באחרונה ירידה תלולה: מ־38 דולר טונה בראשית השנה ל־28־30 דולר טונה סי־אי־אף (נמל הלקוח). בשל החלטות דנמרק וצרפת להפסיק רכישת פחם מדרום אפריקה, מציעה כיום דרא"פ פחם באיכות מעולה המיועד לתחנות כוח לייצור חשמל במחירי היצף של 19־20 דולר טונה פ"ב במסוף הפחם של מפרץ ריצ'ארדס־ביי (רא"פ).

מערב אירופה רכשה השנה 170 מליון טונות פחם, ובשל אסון צ'רנוביל מעריכים כי צריכת הפחם במדינות מערב אירופה תגיע ל־200 מליון טונות עד סוף העשור (1990).

שגריר סוריה בלונדון, ד"ר לטוף עלה חיידר, יוצא מבניין השגרירות תחת משמר משטרתי. היום ישנו האולטימטום הבריטי בעקבות ניתוק היחסים. בין שתי המדינות השגריר אמור לעזוב את בריטניה (צילום: אי־פי)

ה"גארדיין" האנגלי במלאת 30 שנה למבצע סואץ:

הנחתת הצנחנים במיתלה אחרי לחץ בריטי כבד על משה דיין

פרטי המיבצע האחרונים סוכמו בפגישה ליד פאריס, שבוע לפני תחילתו ★ בן גוריון הלך עם דיין אחרי הפגישה לבלות בפיגאל

מאת שאול צדקא
לונדון (מיוחד ל"הארץ"). אנתוני אידן, ראש ממשלת בריטניה בזמן מבצע סיני, השמיד כל מסמך שהס־ ... ביד את העובדה לפיה הוא וישראל עיבדו תוכנית משותפת להתקפה על מצרים. ... אלא אף בספרו של שר החוץ דאז, סלווין לויד.

את הפרטים האחרונים של ה פעולה סיכמו שני הצדדים עם צרפת, בפגישה המפורסמת שהתקיימה ליד פאריס ב־25 באוקטובר 1956, אך כשאידן שמע כי התוכנית הועלתה על הנייר, והעתק ממנו נמצא בידי הישראלים, הוא נחרד ושלח שני פקידים בכירים כדי לפעול להשמדתו.

ה"גארדיין" טוען כי הבריטים הפעילו לחצים כבדים על ישראל, ושבועיים אחרי מאמצים רבים את משה דיין להנחית צנחנים במעבר המיתלה. הטלוויזיה הבריטית, המקדישה בימים אלה תוכניות רבות למבצע סואץ, במלאות לו 30 שנה, מספרת כי לאחר הפגישה בצרפת, היו דוד בן־גוריון ומשה דיין שבעי רצון מתוצאותיה, הלכו לבלות את הלילה במועדון פיגאל בפאריס.

בריטניה משמרת אזור דיג בתחום 200 מילים מחוף איי פוקלנד

לונדון (סוכנויות). בריטניה הכריזה על אזור של 200 מילין ימיים מסביב לאיי פוקלנד כאזור שימור דיג. תחולת ההחלטה מיידית, וכבר בפברואר כל מי שיבקש לדוג בתוך 240 קמ' מן החוף יזדקק לרשיון.

שר החוץ הבריטי, סר ג'פרי האו, הצהיר אתמול, כי אף שהחלטתה של בריטניה גרמה לרוגז בארגנטינה, הדבר נחוץ כדי להפסיק דיג־יתר באזור. באידן ודיד אמר עוד האו, כי בריטניה ניסתה להגיע להסכם שיתקבל על דעת כל המדינות. "אך התהליך היה איטי מדי". עוד אמר השר, כי צעדה של בריטניה הוא על פי החוק הבין לאומי.

יצויין כי לאחרונה חתמה בריה"מ על הסכם דיג עם ארגנטינה. בכיר שגיה נמתחה ביקורת חריפה על הממשלה השמרנית, שטוכחתה על אזור שימור הדיג היא עלולה להביא לעימות עם מוסקווה.

עורך את המדור: יצחק לאור

הצעה בלתי חוזרת
לונדון 23 דצמבר עד ה־5 ינואר
רק $299
כולל: טיסות הלוך ושוב
7 לילות איכסון כולל ארוחות בוקר במלון בדרגה תיירות
כולל מיסים מקומיים
רק $299 לאדם בחדר זוגי
תוספת לחדר ליחיד — $75
מחירים מיוחדים ללילות נוספים ומלונות בדרגות אחרות.
השכרת רכב
מחיר מיוחד לטיסה בלבד
תתקשר מיד, מספר מקומות מוגבל מאוד
ל־ 240093, 247765, 02/242567
פמילי טורס
מרכז כלל E523 יפו 97 ירושלים

הפועלים הנפקות בע"מ
הודעה
על תוצאות הנפקה
של אגרות חוב (סדרה 2)
בסכום נקוב כולל של 13,500,000 שקל חדש
עפ"י תשקיף החברה שפורסם ביום 22.10.86, הוצעו לציבור בדרך של מכרז, אגרות חוב רשומות על־שם, 1992־1998 (סדרה 2), צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן, בסכום נקוב כולל של 13,500,000 שקל חדש.
רשימת החתימות נפתחה ביום 29 באוקטובר 1986 ונסגרה בו ביום בשל חתימת יתר. נתקבלו 161 הזמנות לרכישת אגרות החוב מהסדרה הנ"ל בסכום נקוב כולל של 30,747,000 שקל חדש.
הוחלט, להקצות את אגרות החוב במחיר של 102% בשיעורים דלהלן:
להזמנות במחיר של 102% — 34.363185% מסכום ההזמנה.
להזמנות במחיר מעל 102% — את כל ההזמנה.
ל' בחשון התשמ"ז — 2 בנובמבר 1986

הסתדרות מדיצינית הדסה
היחידה ללימודי המשך בסיעוד
בית־הספר לסיעוד ע"ש ה. סאלד
מודיעים על פתיחת קורסים על־בסיסיים לאחים/יות מוסמכים בתחילת דצמבר — 1986.
★ **סיעוד בחדר ניתוח** משך הקורס 9 חודשים:
הקורס יתקיים בחדרי הניתוח החדשים והמתקדמים של המרכז הרפואי האוניברסיטאי בע"כ ובהר־הצופים.
★ **סיעוד בטיפול נמרץ כללי**
משך הקורס כ־7 חודשים:
הקורסים מוכרים לתעודה ע"י אגף הסיעוד במשרד הבריאות.
למועמדים מתאימים, אשר יבחרו לעבוד במוסדותינו, יינתנו מלגות וסיוע בדיור.
נותרו מספר מקומות לקורסים אלה.
ההרשמה במשרד בית"ס לסיעוד בקרית הדסה. נא לפנות לגב' רחל כהן שאולוף, ת.ד. 12000, מיקוד 91120, טלפון 447148־04 עד 9.11.86

הלוח הארצי
הארץ חדשות

למושבמנוחה
דרושות
הצעות להפעלת הצרכניה החדשה
לפרטים נוספים
טל: 82282־051

לחברת מחשבים ותוכנה מהגדולות בתחומה
דרושים
אנשי מכירות
צעירים ונמרצים
תנאים טובים למתאימים
טל. 335862/3/4/5, האמבים 7 תל־אביב

במשרד פרסום ותיק
העוסק בפיתוח מערכות שיווק בישראל ובחו"ל
התפנה שולחן
המיועד
לרעיונאי/ת
או לאיש/ת יחסי ציבור
או לאיש/ת שיווק ומחקר
השולחן ייתפס ע"י בעל מקצוע עצמאי בלבד בתחומים הנ"ל
לקביעת ראיונות, נא להתקשר
החל מיום א' 2.11.86
לטלפון: 221058־03 ולבקש את ציפי
סודיות מובטחת

דרוש
מנהל חשבונות ראשי למפעל בנמל תעופה בן־גוריון
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה עצמאית, במערכת ממוחשבת 36־IBM, שפת עברית ואנגלית
נא לטלפן: 9711090, 9711266/7 לגב' חיברי

לעיתון יומי דרושות:
דיילות מכירה
לאזור ת"א־גוש דן ולאזור חיפה
★ 3־4 פעמים בשבוע
★ שעות עבודה גמישות
★ שכר בסיסי + עמלות
★ מתאים במיוחד לסטודנטיות
להתקשר ביום ו' החל משעה 09.00
ת"א 5121339־03 עירית
להתקשר החל מיום א' שעה 09.00
661168־04 ירון

גרבי דלתא
DELTA Socks
בע"מ LTD.
טכנולוג/ית סריגה
לתפקיד ניהולי
★ עדיפות לבוגר/ת שנקר
★ רצוי ניסיון בסריגת גרביים
תינתן עזרה בדיור למתגורר בכרמיאל
נא להתקשר: 985753־04

למפעל באזור שדרות
דרושים
★ **טכנולוג/ית מזון**
ניסיון של 5 שנים
בעיבוד ירקות
★ **חשב**
כישורים נדרשים:
רואה חשבון,
ניסיון בעבודה בתעשייה
נא לפנות למר אבי פינס
בכתב או בע"פ
ת.ד. 108 מיקוד 77100
טלפון: 21611־055

דרושה
מזכירת יצוא/יבוא
משרה מלאה (הכרוכה בשעות נוספות במידת הצורך)
שפות: עברית, אנגלית
כולל הדפסה
טל: 223184־03

לחברה לאביזרי אופנה אקסקלוסיביים
דרוש
איש מכירות להפצה בבוטיקים
באזור המרכז/דרום
דרוש
★ ניסיון במכירות ★ רכב ★ הופעה נאה
★ נכונות לשעות עבודה רבות
הכנסה גבוהה
נא לפנות בכתב לת.ד. 1154 חיפה בצרוף קורות חיים.

למפעל יפרמור אשדוד
דרושים
עובדי ייצור לעבודה במשמרות
נא לפנות למחלקת כ"א
לגב' עליזה טלפון: 21611־055

לסניף "הארץ" בחיפה
דרוש **עובד**
אפשרי סטודנט
לעבודה בשעות גמישות
להתקשר מיום ראשון
טל: 661166־04
למר יעקב אותיאל

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מנוסה
לעבודה במשרה מלאה
(לתושבי אשדוד)
טל: 32703־055
לבקש את חנה או יהודה

דרושה
פקידה
תושבת אשקלון
לתפקיד אחראי
רצוי ניסיון קודם
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 5043 אשקלון 78150

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
הכישורים:
ניסיון בניהול מחלקת חשבונות בהיקף גדול, ידע רב וניסיון בניהול מערכות ממוחשבות רב מטבעות, ידע בנושא יבוא ויצוא.
השכלה:
רואה חשבון מוסמך.
בעל/ת ניסיון של 5 שנים לפחות.
מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע, 84100
סודיות מובטחת
מ מ כ

למפעל העופות אמריקאי ביהוד
דרוש
רתך ארגון תעשייתי
5 ימי עבודה, הסעות וארוחות חמות
טלפון: 362641־03־2, 354047־03

לסניפנו באשדוד
דרושה
מזכירה מנוסה
שפת אם אנגלית
או שליטה מלאה באנגלית
+ הדפסה
+ רשיון נהיגה
לעבודה בשעות נוחות
עדיפות לתושבת אשדוד
לפנות לנילי
אשדוד רוגוזין 8
☎ 32221־055, 33644־055
דנאל בע"מ
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

לארגון כלכלי
דרוש
איש מכירות בכיר
בעל ניסיון במכירות (רצוי בענף הפרסום) ובניהול צוות, בעל יוזמה ומעוף, נכון לאתגרים ולעבודה מאומצת.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 9350 ת"א
עבור "איד"
סודיות מובטחת

אושר מהנדסים יועצים בע"מ
דרוש/ה
מהנדס תעשייה וניהול
כישורים נדרשים:
★ 2־3 שנות ניסיון
★ השכלה פורמלית במערכות מידע
★ ניסיון מעשי בתעשייה של שנה לפחות
★ ניסיון מוכח בניתוח מערכות הכרחי
נא לפנות בכתב למנהל כ"א
הארזים 1 מרכז מסחרי רמת־אילן 51905
מועמדים מתאימים יוזמנו לראיון
סודיות מובטחת

מקור
לחברה עתירת ידע
הפועלת במדינות רבות
דרוש
סמנכ"ל להנדסה ולפיתוח
מהנדס מכונות, בעל השכלה הנדסית רחבה ובעל ניסיון מעשי של שנים בני־הול מערכות מרפ והנדסה רב־תחומיות, הכוללות פעילויות הקש־ורות להבאה לייצור, ניהול פרויקטים ומגע עסקי עם לקוחות בארץ ובחו"ל.
על המועמדים להתקשר
לטלפון: 248211־03
סודיות מלאה מובטחת
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד
מקור שירותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 10 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון
בשיבוץ לתפקידי מפתח

לרשת מרפאות שיניים ארצית
דרושים
רופאי שיניים
כלליים ומומחים
בכל המקצועות
בכל חלקי הארץ למשרות מלאות/חלקיות
אנו מציעים:
עבודה במסגרת צוות מיומן כולל מומחים בניהולו של מנהל רפואי
לקביעת ראיון להתקשר טלפונית:
241313־03, 264241/2/3, 255188־03

פטרוגז
אנשים חמים
דרוש
אחראי בית מלאכה
בוגר בי"ס מקצועי
עדיפות לתושבי גן רמה 1־2
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 714 ראשון לציון או לפנות טלפונית לאריק 995995־03
טל.03-995995
ת.ד.714 ראשון לציון 75106

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים
המכון רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 81333־052
רחובות 451333־08
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00, ביום ו' 8.00־15.00
טלפונים: 433500־03, 433500־03
"שקמי" — שירות רפואי לקב
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19־24 טל' 7549111־03 "שקמי" קור מבוי 222
שח"ק — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
חיפה 672222/3־04
תל־אביב 261111־03
חיפה 672222/3־04
נתניה 35316
באר־שבע 48111־057
מרכז רפואי באר יעקב 223958־03
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 245554־02
חיפה טל' 382611־04
מרכז סיוע לנפגעי הלוך "מעגלים"
א רח 13.00־11.00
ב ירד 18.00־16.00
רח' מאזה 13 תל־אביב
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 284649־03 פתוחה בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822־03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00 אחרי הצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה:
רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 523566־04 שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
שח"ק • שירות רפואי ביה"ס ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום • 660585, 669531־02
מוקד לילה שבת וחג • 226191 בבית ס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן במוקד ב"ד
תל אביב, מוקד יום • 218820, 218898
מוקד לילה • 631011 מוקד 3752 ול־השאיר הודעה לרופא תורן במוקד ב"ד

תורנות בתי חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)

איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ע"כ — (ילדים, פנימית, עיניים)
בקור חולים — (פנימית,א.א.ג)
הדסה ה"צ — (אורתופדית)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בני דיזנגוף 174 222386
שור סבבליק המלך ג'ורג' 54 288644
ירושלים
הגבעה הצרפתית ההגנה 23 מרכז מסחרי 810955
חיפה
נוה שאנן התיכון 37 235530

חולון
אחוזת המעיין 52 889153
בת ים
בלפור בלפור 90 583448

פתח תקוה
מוסדות סמילנסקי 43 909830
נתניה
קריאל מ. מסחרי קרית נורדאו 51774
הקריות
הקריות ההגנה 1 קרית ביאליק 721665
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 35884

דלת פתוחה
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות, אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ו' — 17.00־20.00
בגבעתיים 66 ת"א, טל. 281228
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הסתדרות 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים
המכון רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 81333־052
נתניה 925555
רחובות 451333־08
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 221022־08
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' • 8.00־20.00
ביום ו' • 8.00־15.00
טלפונים: 433500־03, 433500־03
שח"ק — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 672222/3־04

נתניה 35316
באר־שבע 48111־057
מרכז סיוע לקורבנות אונס 24 — שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים 245554
חיפה — טל' 82611־04
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 284649־03
פתוחה בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822־03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי הצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 523566־04. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00
שח"ק • שירות רפואי ביה"ס 24 שעות ביממה כולל רופאי שיניים
מוקד יום • 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג • 226191 בבית ס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן במוקד ב"ד

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (ילדים, א.א.ג)
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ה"צ — (אורתופדית)
הדסה ע"כ — (פנימית, נשים, עיניים)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
שחר רב האשי 3 תכנית ל' 428510
ויזה אבן גבירול 52 שכ' התקוה 378403
מרכ"ם, שחר רב האשי 3 תכנית ל' 428510
מרכ"ם, רימונה (שרי דיזנגוף 16) 257678
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מרכ"ם, מרפאת חוכמה הנר"צ 28 525191

חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
מור הביבה ריד 20 583360
פתח תקוה
אסותא ברון הירש 21 911710
רמת גן
הגנן ביאליק 30 723474
נתניה
הגנן שד' ויצמן 13 22985
הקריות
הרמן מכבי מרידין קרית מוצקין 715136
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 35884

מרכזי מידע — אגד
03—432777 04—549121 02—528231—2

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.15	5.27
תל אביב	4.33	5.29
חיפה	4.24	5.27
באר־שבע	4.31	5.29

[مطابق للأصل]

סניגורי יערי וגרנות זה לזה בנאומי הסיכום: הלקוחה שלך האשמה העיקרית

עו"ד קנת: יערי שלפה מערוך מהדובון שלה והיכתה בראשה של מלבסקי ★ עו"ד קפלן: לא היה לה דובון אלא מעיל פרווה וגם לא היה כל מערוך או כתם דם

חוה יערי ואביבה גרנות אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, עם השמעת סיכומי ההגנה של גרנות (צילום: שאול רהמים)

(ע). אביבה גרנות לא היתה שותפה לרצח התיירת מלה מלבסקי, שנגרם בידי חוה יערי, ולכן יש לזכות אותה מכל אשמה — טענה זו השמיע אתמול בסיכומיו הסניגור עו"ד נתן קנת. ואילו סניגוריה של חוה יערי טוענים, כי גירסתה של גרנות היא שקרית לכל אורך הדרך, וכל אשר קרה למלבסקי אירע באשמת אביבה גרנות.

קנת קרא כמה שעות את סיכומיו מן הכתב, ולאחר מכן החלו סניגוריה של חוה יערי, עו"ד ערנה קפלן ודרור מקרין, להעלות את סיכומיהם וניר־סותיהם־שלהם.

עו"ד קנת חזר וטען כי מאחר שחוה יערי הוכחה כלידור במשפט כשקרנית בלא תקנה, וגירסתה נופלת ומתמוטטת בעליל — נותרה גירסתה של אביבה גרנות לגבי מה שאירע בשטח בחוף תל ברוך בערב הגורלי.

"היה דובון"

לדבריו, ביקשה חוה מאביבה להצטרף אליה לנסיעה, עם מלה מלבסקי, לכיוון מלון מגדיר, לאחר שחוה סיפרה למנוחה כי היא קשורה עם חברת ברוקרים הפועלת במלון זה. בכוונת חוה היה "לסדר" את המנוחה, כדי לטשטש את עקבות גניבת הכסף שביצעה, טען הסניגור. אלא שבהגיעם ליד המלון עצרה חוה את רכבה, ירדה "כאילו לנגב את השמשות" ולכן ביקשה ממלבסקי להרכין ראשה, ואז שלפה מהדובון שלבשה מערוך והיכתה בו מאחור על ראשה של המנוחה. לאחר מכן, כגירסת גרנות, נסעה יערי לשביל מבודד בחוף תל ברוך, ושם הורידה את המנוחה, הניחה אותה לפני המכונית ובנסיונותיה להסתובב ולהימלט מהמקום פגעו הגלגלים בגופת המנוחה.

"שקרנית מניפולטורית"

עו"ד ד"ר ערנה קפלן ביקשה, לעומת זאת, מבית המשפט לקבוע, כי אי־אפשר להאמין לדברי אביבה גרנות לכל אורך הדרך. "אשה זו היא שקרנית מניפולטורית, הבונה במחשבה קרה מסכת של שקרים כדי לקדם את האינטרסים שלה", טענה. הדבר הוכח לדברי הסניגורית מתחילה ועד עתה — החל מפרשת הכספים, האירועים בשטח שגרמו למות המנוחה, החקירות במשטרה והעדויות בבית־המשפט — כאשר מטרה אחת מרכזית לנאשמת זו: להטיל הכל על חברתה, כדי לנקותה מכל אשמה.

"אנחנו נטען שהכל קרה באשמתה של גב' גרנות באותו יום סגרירי בחוף תל־ברוך" — הבהירה עו"ד קפלן, בהביאה לעזרתה את האירועים בזירת המוות, עדויות הפתולוגים והראיות השונות.

"שקרנית נעבעך"

להלן עסקה הסניגורית שעה ארוכה בניתוח מפורט של האירועים, בציינה, כי חוה יערי היא אמנם שקרנית, אבל הייתי מכנה אותה "שקרנית נעבעך", ואילו אביבה גרנות היא כולה שקרים וחכמים ועשויים היטב. "בכל שנותי בבית־המשפט, טרם ראיתי התנהגות כזו — של אדם המשקר בקור רוח ולו בנושאים הקשים ביותר", אמרה בהתרגשות.

עורבא פרח

הסניגורית הגדירה כ"עורבא פרח" את הסיפור של גרנות על מערוך שהוציאה לפתע חוה מתוך לדובון שלה. לא היה כלל דובן, אמרה, אלא מעיל פרווה שהיה מונח בתא המטען של המכונית ולא היה כל מערוך — זה חלק מהמצאות שד־מוח של אביבה ממציא. גם לא נמצא שם כתם של דם על תקרת המכונית — בניגוד לסיפורה של אביבה, כאילו פרץ דם עד לתקרה ממכותיה של חוה יערי על ראש המנוחה.

המשך סיכומי הסניגורים של חוה יערי, עוה"ד ערנה קפלן ודרור מקרין, יישמע ב־10.11.86, ובכך יסתיימו המשפט — עד למתן פסק הדין בעוד מספר חודשים.

בקשה להעביר 38 מיליון שקל עודפי הכנסות ממסי עיריות ל־180 ישובים

מאת עדנה אריהוד
כותבת "הארץ" לענייני כלכלה

משרד הפנים הגיש לוועדת הכספים של הכנסת, בקשה לאשר העברת סכום של 38 מליון שקל ל־180 ערים, עיירות פיתוח ומועצות אזוריות, וכפרים דרוזיים. המדובר בסכום עודף מהכנסות ממס רכוש ומס שבח שגובות העיריות והר־שויות המקומיות.

השנה הוא נצבר על פי נתוני המשרד מ־25 עיריות גדולות. הסכום יועבר ל־180 הרשויות במענק. הנהלות הערים אלו מתנגדות לצעדו זה של משרד הפנים ופנו לא מכבר לבג"צ. החלטת ועדת הכספים, להעביר מענק זה ל־180 הרשויות, יש בכוחה למנוע החלטה צפויה של בג"צ כנגד ביצוע העברת הסכום.

המערך התנגד

סיעת המערך בוועדת הכספים התנגדה לאישור העברת הסכום ותבעה לזמן את ראשי העיריות המתנגדים לצעדו זה של משרד הפנים, להשמיע טענותיהם בוועדה. הוחלט לזמנם ביום שני הקרוב ולאחר מכן, על פי החלטת יו"ר הוועדה, ח"כ שפירא, יועמד הנושא להצבעה.

שקט מתוח שורר בכלא באר־שבע לאחר שדוכאה התפרעות של עשרות אסירים

96 אסירים באגף 6 השתוללו ביום ד' בלילה שעה וחצי ופוזרו בגז מדמיע

הרקע: הקפאת החופשות וסגירת מקלט הטלוויזיה בתגובה על תקיפת סוהר

מאת איתן רבין

שקט מתוח שורר עתה בכלא באר־שבע, וזאת לאחר התפרעויות אלימות של 96 אסירים באגף 6 בכלא. ההתפרעויות הממושכות החלו ביום רביעי בחצות, כאשר אסירים השפוטים לתקופות מאסר ממוש־כות, החלו לזרוק חפצים מתוך תאיהם לעבר המרוזדור באגף ולנפץ את נורות הניאון.

ההתפרעויות נמשכו כשעה וחצי, כאשר מצד שלטונות בתי הסוהר לא נוקטים בשום תגובה. בשעה 1.30 בלילה החלו האסירים לצאת מתאיהם לאחר שפרצו את המנעו־לים ויצאו למסדרון. כוח סוהרים אשר קיבל הוראה בשלב זה לדכא את המרד הגיע למקום ובעזרת כמויות גדולות של גז מדמיע, הצ־ליחו להניס את העצירים לתאיהם, גרימת צריבה בעיניהם.

נשק קר

במשך יום אתמול ערכו אנשי שירות בתי הסוהר חיפושים בתוך התאים ונמצאו כלים מאולתרים כמו דוקרנים וכלי נשק קרים אחרים. מקורות בשירות בתי הסוהר מצאו כי לכלא באר־שבע הגיע נ"מ נציב שירות בתי הסוהר תת־גונדר שלום רחוליץ אשר קיבל דיווחים על המאורעות בבית הכלא.

מנהל כלא באר־שבע גונדר משנה אשר כהן, אמר אתמול כי הרקע להתפרעויות [illegible] באגף נבעה בעקבות סגירת האגף ביום שבת, לאחר ששני אסירים רעולי פנים תקפו סוהר וקיללו אותו. אחד מן האסירים הוכנס לצינוק עקב כך. עוד מסר מנהל הכלא כי בעקבות תקיפת הסוהרים הוא הורה להקפיא את החופשות ולסגור את מכשיר הטלוויזיה. "האסירים מנסים להתיש אותנו אך לא יצליחו בכך".

לסופר "הארץ" נודע כי בעקבות האירועים בכלא באר שבע הוחלט עתה לנקוט ביד קשה אם יחזרו מקרים דומים. נ"מ נציב שרות בתי הסוהר מינה אתמול ועדת חקירה אשר החלה בבדיקת נסיבות ההתפרעויות ולחקור מי מהאסירים עומדים מאחורי ההתפרעויות. כן בודקים אפשרות והעביר מספר אסירים הידועים כמנהיגים, לבתי כלא אחרים.

עוזרת נשרפה למוות בביתה באשקלון

(ע). אשה עוזרת מאשקלון נשרפה למוות בדירתה ביום חמישי. סבורים כי הציתה עצמה על רקע דכאון נפשי.

כבאי אשקלון שהוזעקו בשעות הבוקר לדליקה שפרצה בדירה בש־כונת שמשון באשקלון, השתלטו על הדליקה, אולם לא הצליחו להציל את חיי האשה, בת 86, שהועברה לבית החולים ושם נקבע מותה.

ככל הנראה הציתה עצמה האשה בשפיכת בנזין על גופה.

מטען התפוצץ ליד קיוסק בבני ברק

איש לא נפגע

(ע). מטען חבלה קטן התפוצץ אתמול לפנות בוקר ברחוב רבי עקיבא 100 בבני־ברק, סמוך ל־קיוסק. איש לא נפגע ולא נגרם נזק.

הפיצוץ היה סמוך לשעה 3.30 לפנות בוקר. למקום הוזעקו כוחות משטרה שערכו סריקות, מצוידים [illegible] מחשש שישנם מטענים נוספים.

שיטה להנחה על טיסה לחו"ל: בלדר אוויר

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

שיטה חדשה למתן הנחות על כרטיסי טיסה לחו"ל תוך עקיפה לכאורה של התקנות הקיימות, נחשפה על ידי הוועדה הממונה על הנושא בהתאחדות סוכני הנסיעות והתיירות.

הוועדה קראה לסדר את חברת "איסת"א", אשר הציעה בפרסומים בכלי התקשורת "חיסכון של 100 דולר ממחיר כרטיס הטיסה לניו־יורק וגם לכרטיסים הנמכרים ממילא במ־חירי מבצע".

מדובר בנוסעים שיהיו מוכנים לוותר על זכותם לשאת יותר מטען, להסתפק במזוודה אישית אחת ולשמש בלדרי אוויר להובלות דואר דחוף שיירשמו על שמותיהם.

באיסת"א הבטיחו, כי רישום ההובלה על שמו של הנוסע תהיה פורמלית בלבד וכי העברת ההובלה דרך [illegible] הביטחון והמכס והעברתה לשדה התעופה [illegible] תתבצע על ידי אנשי החברה. הוצעו גם עסקות כאלה ללונדון וציריך.

לאחר בירור שנערך בנושא זה על ידי הוועדה שליד התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות התחייבה חברת איסת"א שלא להציג יותר את הנושא בפרסו־מיה, שכן האפשרות לשמש בלדר אוויר פתוחה לכל נוסע ללא קשר עם חברת נסיעות כזאת או אחרת או חברת לבלדרות אוויר כזו או אחרת.

בת 70 נשדדה והוכתה בביתה בבת־ים

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

אשה בת 70 נשדדה באלימות אתמול בצהריים בדירתה בבת־ים.

ממשטרת מחוז תל־אביב נמסר, כי האשה הפתיעה שני פורצים שחדרו לדירתה ברחוב שדרות העצ־מאות, סמוך לשעה 12.20 בצהריים. אחד מהם היה רעול פנים. הם דחפו והיכו אותה נטלו עימם כמה חפצים ונמלטו מהמקום.

מרפדיה ביום — קאזינו בלילה

(ע). 10 מהמרים נעצרו אתמול לפנות בוקר בפשיטת משטרה על מרפדיה ששימשה, לפי החשד, בלי־לות "קאזינו" שבו נערכו משחקים אסורים.

חוקרי מחלק המוסר במשטרת תל־אביב החרימו במרפדיה ברחוב מקסים גורקי ביפו ־ 3900 ש"ח, 1000 דולר ואת שולחן הרולטה.

למשטרה הגיע מידע, כי המרפדיה הופכת בשעות הלילה למועדון הימורים בלתי־חוקי.

תצפיות איששו את החשד והוחלט על פעולה גלויה.

כוח משטרה בפיקודו של פקד עזרא מבורך הקיף את המרפדיה. אחד הבלשים, רס"ב יעקב כל התחזה למהמר וכאשר נפתחה הדלת ־ פרצו השוטרים פנימה ועצרו את הנוכחים. גם בעל המקום, בן 52 ־ נעצר לחקירה.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

אלקטרה
לשרות לקוחותיה
מרכז תקשורת חדש
עומד לשרות לקוחות אלקטרה.
מעתה ניתן לחייג ישירות
למחלקות החברה.

לבירור מספרי הטלפון הישירים, יש לפנות למרכז התקשורת החדש:
טלפון: 03-9630303

חיוג ישיר לשרות
מכשירי חשמל ביתיים:
03-9630466
מעליות סניף ת"א:
03-9630345/9630332

תודתנו נתונה לחברת בזק
אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו

נחום תעשיות תכנון (?)

לארכיטקטים וליצרני עבודות אלומיניום

עידן חדש בענף האלומיניום

קומפלט + הדרכה + מידע
הכל תחת גג אחד

1 קומפלט — קיימים במרכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם, חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז ארפל בע"מ טל' 03-805320 | איזור ירושלים אלמיר בע"מ טל. 02-854468 | איזור הדרום רוכל בע"מ 057-73124 | איזור הצפון קליל תעשיות בע"מ טל' 04-710957

3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

מוצר איכות נוסף של קליל

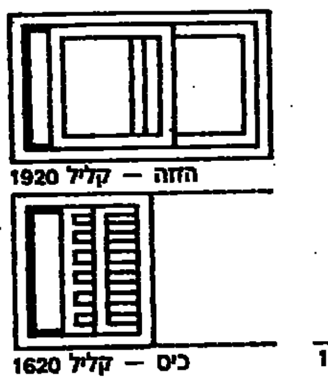
הזזה — קליל 1920
כיס — קליל 1620

חלון הזזה · חלון כיס*
דגמים קלים מפרופילים משותפים
החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום".
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים.
*חלון כיס 1620 נוסף לדגמים בעלי המוניטין: 1660, 1661, 1662

קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 700424, 710957 (04) ■ טלקס 471537 KLIL IL.

הזמנה אישית לאנשי המקצוע בענף המתכת

חברת א. פומרנץ מכונות בע"מ מתכבדת להזמין אותך, איש המקצוע בענף המתכת, לתצוגה והדגמה של ציוד מדידה כדלקמן:

* מכונת מדידה XYZ מסדרת APOLLO תוצרת "שפילד" ארה"ב דגם RS-30 DCC אוטומטית ממוחשבת.
* מכונת מדידה XYZ מסדרת CORDAX תוצרת "שפילד" ארה"ב דגם 1808 MEA ממוחשבת.
* מכונת מדידה מתוצרת "טיפ" ג'נבה, שוויץ דגם SIP-302M למדידה וכיול של מודדים מדויקים.
* מערכת אביזרי מדידה וכיול מגבים תוצרת IFA, מערב גרמניה.

התצוגה מתקיימת במסגרת העידה ה־6 של האיגוד הישראלי לאבטחת איכות, במרכז הקונגרסים — גני התערוכה, תל־אביב בימים 6,5,4 בנובמבר 1986 בשעות 11.00 עד 18.00.
המעוניינים בתאום מראש יתקשרו לטלפן 03-7515114

E. POMERANZ MACHINERY LTD.
א. פומרנץ מכונות בע"מ
EPM

רץ קוראת

למי שחרות הפולחן היא נר לרגליו
למי שמאמין כי קול זרם היהדות
זכאי למלוא הזכויות במדינת ישראל
למי שנקעה נפשו מאלימות כדרך
לכפית דעות ועמדות.

לבוא ולהזדהות עם התנועה ליהדות מתקדמת במוצאי שבת – גן הכנסת הישנה – ירושלים 19.00
"מדינת ישראל...תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת גזע ומין, תבטיח חופש דת ומצפון..." (מגילת העצמאות).
כתובתנו החדשה רח' שדרנחובסקי 21 ת"א. 03-299611/2

הודעה מטעם הנהלת ארגון "מושבי הצפון"

לאחרונה התפרסמו בעיתונות כתבות מהן משתמע כאילו בדיקת רואה חשבון גילתה לנו

נתונים שנועדו להלם ולהזמה ושהם מנוגדים לנתונים שנמסרו להנהלת הארגון ולאסיפות הכלליות מפי המנהל הקודם של הארגון – אברהם בן מאיר – כמו כן משתמע מהכתבות כאילו נעשו פעולות כספיות בין מושבי הצפון לבין חברת "יריב" של האחים הורוביץ או שנערכו איתם הסכמים שלא עפ"י החלטות ההנהלה. עוד משתמע מהכתבות, כאילו מיוחסת ההנהלה לאברהם בן מאיר כשלונות תגבירות חובות גבוהים במשבים ובמפעלי הארגון.

כדי להעמיד דברים על דיוקם ובכך להפריך ולהזים שמועות חסרות בסיס, הננו להבהיר:

1. אברהם בן מאיר פרש מתפקידו מרצונו תרף פניות האסיפה הכללית שהביעה בו אמון מוחלט וביקשה שימשיך לכהן כמנכ"ל הארגון.
2. כל הנתונים הכספיים הכלולים בדוח רואה החשבון נמסרו לא אחת ע"י אברהם בן מאיר להנהלה ולאסיפה הכללית של המושבים חברי הארגון.
3. הפעולות שנעשו עם חברת יריב מעוגנות בהחלטות ההנהלה כש־סובת הארגון הנוהגה אותה.
4. כאמור הנתונים בדבר היקף חובות המושבים והמפעלים נמסרו לא אחת ע"י אברהם בן מאיר. ואנו רואים בגובה חובות אלו תולדות המציאות הכלכלית של השנתיים האחרונות, בהן שורות, ועדין תוצאות הריבית הריאלית בת עשרות אחוזים, וגרם כמעט, שמעל בני מפעלי עבוד לתוצרת חקלאית המיועדת לייצוא, וזאת בתקופה בה בזולרים שמושבו ברבית שקלית מופרזת מצא עצמו מוסה קשות.
5. המפעלים הוקמו עפ"י החלטות מוסדות הארגון ובני הענף המשבים לעסוק בעבוד תוצרתם.
6. חלק מהנטל נבע מתוצאות המפעלים ומקור בעבודה שמפעלים אלה, היו משותפים לארגון "מושבי הצפון" ולארגונים נוספים שהדי סתפקד והשאירו את המעמסה כולה על "מושבי הצפון".

"הנהלת מושבי הצפון"

קרן מקפת
מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ

האזינו הבוקר (יום ו')
לתכנית "מפגש", בקול ישראל רשת א'
בשעה 09.45
לראיון עם מנכ"ל "קרן מקפת"
עו"ד יצחק שילון
בנושא: **"הפנסיה המקיפה"**
מראיין: אפרים אבא

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 201, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

מטבחים
חדרי שינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל
תכנון אדריכלי ועיצוב פנים
דיור 2000
מול היפר כל החדש מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720

נמשכת המכירה של דירות וקוטג'ים שלב ב'.

■ שני בנייני איכות נוספים!!! צמודי קרקע.
■ קוטג'ים שיקליים לא
■ תשלומים – ללא ריבית צמודים

קוטג'ים 6 חדרים צמודי קרקע.
(אכלוס מאי 1987) יעוץ וטיפול אדריכלי בתכנון פנים ינתן ע"י אדריכל פנים מנוסה.
הדירות המוצעות – 6, 5, 4 חדרים בתכנון חדשני ובסטנדרט גבוה במיוחד.
■ חניה מקורה ומוארת עם שער חשמלי, המופעל בשלט רחוק. (בכל כניסה ישירה מהחניון למעלית. חניה וגישה רק ב"מקום בצמרת" חניה מסוג זה).
■ צלחות לקליטת שידורי טלויזיה ירושלים
■ מלוויינים.
■ הסקה פרסית.
■ מחסן
■ חדרי מגורים גדולים במיוחד עם חלונות צרפתיים

מכירות – "מקום בצמרת", מרכז כלל קומה 9, טל. 02-244621,232687,244842
ובאתר הבניה טל. 02-664506

חדר מגורים של אחת המשפחות המתגוררות ב"מקום בצמרת".

ערבות בנקאית צמודה.

מקום בצמרת שכונת היוקרה של ירושלים

הארץ

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הרום | הלוח הבטוח

הלוח הארצי | הארץ חדשות

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 42 ש"ח
המחיר למילה 5.25 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

הלוח הארצי | כלהעיר ירושלים

דירות

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

3.5–3 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות מרוהטות

דירות בשכר חודשי

ביקוש דירות

דירות להחלפה

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

חבר

מכוניות

או.אר.אס.

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

ווקסהול

טלבוט

מרצדס

סובארו

אודי

אופנועים

אוטוביאנקי

אינוצנטי

אלפא

אמריקאיות

אוסטין

אופל

מוסך צמח
(יאיר)
מומחים למכוניות
אודי, אופל ופולקסוואגן
טל' 718633

מודעות ללוח הארצי
פרסמו באמצעות
שיטפון
קבלת מודעות ללוח הארצי
לבעלי כרטיס אשראי "ויזה" ו"ישראכרט"
פרסום שיטה
02-244543, 243076, 244564

ירושלים

המשך

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פיאט

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פיז'ו

רנו

קיה

מזדה

מוסכים

מחסנים

חנויות

עבודות

משרדים

אולמות

מגרשים

השקעות

עסקים

מבני תעשייה

ספרים

מציעים למכירה

כתב — הדפסות

מסחריות

ביקוש רכב

בריאות ים־המלח

צילום

בתי אבות

חוגים

חימום והסקה

מחשבים

מכונות כביסה

מכונות תפירה

מקררים

משכנתאות

מערכות חשמל

סיעוד

עבודות פרך

רהיטים

עתונות

שידוכים

מערכות קול

הברזיות

שיעורים פרטיים

צילום

רהיטים

אגודה מתי"ל

לוח קיר

אופניים

בעלי חיים

וידיאו

חימום והסקה

מלוויות

כלי נגינה

מוצרי חשמל

מערכת סטריאו

מכונות כביסה

מקררים

צילום

פסנתרים

בריאות

מחשבים

תנורי אפיה

עתונות

שמיכים

קונים זהב

ויהלומים גדולים

יהודה הלוי 143 ת"א

טל. 03-235924

ZAMLER

הלוח הארצי — העיר — צומת השרון

תל אביב — גוש דן והשרון

דירות

תל אביב

4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

וילות ובתים

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

קבלת מודעות ללוח העיר

"רשפים"

טל. 371622

אשראי ל־60 יום.

מקבלים ויזה וישראכרט

מגוון — MIGVAN

תיווך, ניהול נכסים והשקעות

פרוייקט אודיאס

חברה לבנין

03-471433 03-497914

מתמטיקה: מרכז הלמידה

426293-7

המרכז הישראלי לדירות

דיור פלוס

השקעות ושווק נדלן

מעסיק!!!

מדא"ל — הדרך היעילה ביותר לאיוש עובדים!!

* במדא"ל — תקופת הניסיון של העובד על אחריותינו מבחינת עובד ומעביד

* בתקופה זו אינך משלם תשלומי חובה (ביטוח לאומי, מס מעסיקים)

ולכן איתנו — אתה מקבל עובדים טובים בתנאים נוחים!!

לפנות טל. 03-374178 ת.ד. 31015 ת"א

במשכנתאות יש עדיפות לטפחות*

*"בדקנו, השווינו... הם המומחים".

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון

המשך

מוזיאון תל־אביב
ביתן הלנה רובינשטיין
שד' תרס"ט 6 ת"א

הרשמה לסדנאות נוספות:

לתלמידי כתות א'־ב', ג'־ה', ו'־ז'
בנושאים: ציור, פיסול והדפס.
למבוגרים: סדנת קולנוע ווידאו.

ימים: א'־ה' 9.00־13.00 טל' 299750
15.00־19.00 טל' 287196

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

ראשל"צ

נתניה

שכרה

חולון בת־ים

גוש דן

אזור השרון

מכוניות

קבלת מודעות
ללוח העיר
"ירשפים"
טל: 371622
אשראי ל־60 יום.
מקבלים ויזה וישראכרט

אמריקאיות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

הונדה

לנציה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סימקה־קרייזלר

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

רנו

פוז'ו

מונדים

מסחריות

משאיות

אופנועים

אלפא רומאו

"יורים" 03-235667

למרכז הרפואי שיבא
מכון לחקירה
הפקודית/שיקום
דרושה
עובדת סוציאלית
עם נסיון בשיקום
ל־3 פעמים בשבוע
נא להתקשר החל מיום א'
03-714424 לטל' 2.11.86

דרושה
מזכירה
בעלת שליטה
מלאה
בעברית ואנגלית
כולל הדפסה
ונסיון לחברה
אמריקאית
מקודמת
רצוי מעל גיל 30
שכר של 1,500 ש"ח
+ גילומים
א.ש. סמטה בע"מ
03-247727

ת"א גוש דן והשרון

המשך

איתור רכב גנוב

חלפי רכב

מ ל פ ו נ י ם למכוניות

הצעות עבודה

קבלת מודעות ללוח העיר "ר ש פ י ם" טל: 371622 אשראי ל־60 יום. מקבלים ויזה וישראכרט

אחיות

גזירה ותפירה

מ כ נ א י ם / הנדסאים

יהלומים

מוכרים/ות

סוכנים/ות

מחסנאים

דפוס

הנהלת חשבונות

חשמל

נהגים

ספרים/ות

עובדי מתכת

בתי אבות

רפואת שיניים

עובדי סעד

מזכירות

עוזרות ומטפלות

"דרור" שרותי אופר, מטפלות, עוזרות, פיזיוטרפיסטיות, אחיות 03-290911

נערים

תינוק

תעשה

אקספידיטור

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

פקידים/ות

שונים

בקשת עבודה

עסקים

קבלת מודעות ללוח העיר "ר ש פ י ם" טל: 371622 אשראי ל־60 יום. מקבלים ויזה וישראכרט

בתי־מלאכה

מחסנים

לחברת "הכוון" בע"מ שרותים כלכליים ליוצאי צה"ל, משטרה וכוחות הבטחון
דרושים: עסקים טובים ובריאים בכל חלקי הארץ
לקניה, שותפות והשקעה
03-372629, 03-371086

אולמות

חנויות

מבני תעשיה

מגרשים

משרדים

דיור פלוס — ברחובות להשכרה במרכז למשרד או קליניקה 4 חד׳ + טלפון. ברחובות מתאים לבית מרקחת במקום מצוין, 150 מ"ר למכירה או להשכרה. ברחובות להשכרה במרכז מקום מסחרי - מבנה בן 3 קומות 20 חדר. תנוה מסודרת. רוז בית המעלים 6 טל 08-453055 רחובות

למכירה מיידית
מרכזיית תדקס 60
עם כל האופציות
גת בגבעת חיים לברוך גושן
063-65668

מציעים למכירה

קבלת מודעות
ללוח העיר
"רשפים"
טל: 371622
אשראי ל-60 יום.
מקבלים ויזה וישראכרט

בריאות
יודהמלה

דפוס ורישוך

ריפוי והדרכה

תכשיטים
וכלי כסף

אותיות דביקות

שירותים

טיפוצים

נפש וקיים

ניקוי ופוליש

דהיטים

מערכת סטריאו

בריאות

הלוואות

תקלאות

צילום

מוצרי חשמל

בלצר
אלקטרוניקה
יבוא ויצוא חלקי אלקטרוניקה
רכיבים ● COMPONENTS
לטלוויזיה וידאו ותעשייה
וכלי עבודה לאלקטרוניקה

סניף ראשי
שד' הרצל 17 ת"א
טל: 03-376997
03-383726

סניף רמת גן
רח' ז'בוטינסקי 30
טל: 03-735707

כלי עינה

כרטיסי ביקור

חיות בית

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

ציפוי אמבטיות

מחשב

סיפור

שידוכים

עלון "קשר"
עלון הפנויים/יות
מס' 1
בישראל

כ-5000 פנויים/יות, שני משרדים, צוות מקצועי ומיומן, 10 שנות נסיון. נתחשב מכל כ-1050 פנויים/יות מציגים עצמם תחודש בעלון "קשר" במודעות מפורסות מאוד (60% עם תלפונים) סוחים לקשר איתך.

קשר אסטרולוגי
לפנויים ולפנויות

הסיכויים הגבוהים ביותר לכמציאת בן/בת הזוג האידיאלי/ת!!!
יצירת קשר בין בני-מזלות מתאימים לפי מפתח האסטרולוגיה, בהתכתבות בכל הארץ. לקבלת פרטים ודף השתתפות כתוב: ת.ד. 71004, ירושלים, טל: 02-720429

ברזוג

חונים

בתיוג

קח־תן
חצי־חינם

הבריות

שכירויות

קפ

מקרר

דירות

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

2 — 2.5 חדרים

שכ"ח

בקשו דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

סובארו

וילות ובתים

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

אופנועים

הצעות עבודה

נגרים

שוחרות ומטפלות

מכונות כביסה

טלוויזיות

תן

ספר

אזור הדרום
הכוח הארצי כאן דרום

פקידים/ות

ביקוש עבודה

עסקים

מגרשים

בריאות יודהמלה

שידוכים

הבריות

מכירות

למחסן תרופות
דרושה:
פקידה
לעבודה
15.30 — 7.30 ●
● גיל בין 25-35
● מבית ספרותי או דתי
● ידיעת אנגלית
לקביעת ראיון
טל' 670783 מיום ד'

ליובל הנדסה בע"מ
דרושים:
מנהל עבודה
בעל נסיון
מזכירה
בכירה
למשרה
מלאה

مطابقة للأصل

הלוח הבטוח

חיפה והצפון

דירות

בניה קולקטיבית

ביקוש דירות

קבלנים

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

4–4.5 חדרים

חנויות ועסקים

מחסנים

מגרשים

גליל

דירות למכירה

נצרת

דירות למכירה

משרדים

מבני תעשיה

שירותים

שיפוצים

עסקים

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

וולוו

וקסהול

מלבוס

לנציה

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

מסחריות

משאיות

אופנועים

חלפי רכב

הצעות עבודה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

למשרד העוסק בתיירות פנים
דרושה
פקיד/ה
בעלת הכרות מוכחה לתיירות פנים עם נסיון מעשי בענף. לפנות אישית לבעלנו שבתאי לוי 8 חיפה
דחוף

לחברת בניה גדולה דרוש
מנהל עבודה
מנוסה מאד
04-700959

מפעל מתכת חניתה בע"מ
דרושים:
* כרסמים
* משחזים
* מפעלי C.N.C
* מבקרי איכות

בוגרי בתי ספר מקצועיים 12 שנות לימוד
נסיון בתעשיית המתכת רצוי
מקום מגורים בחירה. שלומי. מעלות
5 י"ע בשבוע למתאימים תנאים טובים
נא לפנות למשרד כ"א בקיבוץ חניתה
(אל דיאנה)

למפעל תעשייתי גדול
דרושים:
חשמלאים מוסמכים לעבודה במשמרות
נא לפנות לטל. 065-71020

ש. חנני בע"מ
לחצנות, כבישה ועבודות מתכת
דרושים:
1. מנהל עבודה
• נסיון של לפחות 5 שנים.
בעבודות פח. (מבלטנות, כבישה ומסגרות)
• יכולת ניהול צוות עובדים (עדיפות לבעל נסיון בייצור מבלטים ומתקנים)
2. עובדי ייצור
• בוגרי בתי-ספר מקצועיים-בענף המתכת.
לפנות בכתב לת.ד. 10188 מ. חיפה 26111

בינה
פסיכולוגיה ישומית
לאחד מלקוחותינו:
חב' בניה באזור הצפון
דרוש:
מנהל שיווק/מכירות
דרישות התפקיד:
מגורים באזור הצפון.
נסיון בשיווק ומכירות.
רצוי בענף הבנין מקרקעין.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 190 ק. ביאליק 27000

חברת הפצה בענפי הקוסמטיקה
וחומרי ניקוי דרוש:
סוכן מכירות
רשיון נהיגה בתוקף
נכונות לעבודה קשה
עצמאי ונמרץ
ערבויות-בטחונות

לפנות בכתב יד קורות חיים, ת.ד. 1316 חיפה
לציין "סוכן מכירות"

אופנת כל-בו שלום
מרכז פנורמה שד' הנשיא, חיפה
דרושות:
מוכרות-קופאיות
לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים ונסיון
לאופנת כל-בו שלום שד' הנשיא 109 חיפה.
רק פונים מתאימים יענו סודיות מובטחת

למטבחי דנאר
דרושים:
1. שרטט/ת בוגר/ת אורט או ויצ"ו
2. נגרים
3. צבעי רהיטים
4. עובדי יצור להפעלת מכונות נגרות
נא לפנות במקום או להתקשר טלפונית
רחוב הנס מולר 6 א.ת. ק. ביאליק
טל' — 04-711252/3

לדשת בתי אופנה
דרוש:
שותף פעיל
פרטים בבתי אופנה אביסטייל
טל' 04-718099 04-717937 בשבת

לחברת בניה באזור חיפה
דרושה:
אשת מכירות
רצוי נסיון קודם בענף הבניה
הופעה נאה.
לקביעת ראיון נא להתקשר
טל. 04-334040 לברוריה.

לספריה במרכז הנצחה בקרית טבעון בע"מ
דרושה
מנהל/ת כללי/ת
לבית יד לבנים בק. טבעון
[illegible]

אטמקו
למפעל מוצרי גומי דינמי
המעסיק כ-100 עובדים המוצא את רב תוצרתו
דרוש:
מנהל מפעל
(PLANT MANAGER)
הכישורים:
★ מהנדס מכונות/או חומרים ו/או ייצור (תואר ראשון לפחות)
★ נסיון קודם בניהול, ידע בגומי
רצוי שליטה מלאה באנגלית.
★ תינתן עדיפות למועמד המתגורר בחיפה וצפונה.
על המועמדים לפנות בכתב לאטמקו-אסט ת.ד. 46 כרמיאל
מיקוד 20101 לידי גב. בן יעקב

לשירות פולפס
דרושים
1. טכנאי טלויזיה ווידאו נסיון של 3 שנים לפחות, רשיון נהיגה הכרחי.
2. טכנאי שירות למכונות כביסה ומקררים נסיון של 3 שנים לפחות. רשיון נהיגה הכרחי.
• נא להתקשר לטלפון 04-740236 מיום א'.

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרושה
כימאי/ת
בעל תואר ראשון-שני.
לפנות בכתב לצרף קורות חיים ונסיון לת.ד. 8030 חיפה (עבור 253)

ורטס בע"מ נהריה
דרושים:
★ מכונאי אחזקה
בעל נסיון של 5 שנים במכונות לעיבוד שבבי. ידע בהידרוליקה ופנאומטיקה
★ חשמלאי
נסיון של 5 שנים במכונות לעיבוד שבבי
★ עוזר מחסנאי
נסיון בסיסי בעבודות מחסן.
רצוי תושב נהריה
בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 266 נהריה

עיריית קרית מוצקין
קרית מוצקין
ללשכת הרווחה
דרושה
עובדת סוציאלית
ל-3/4 משרה
עם אפשרות למשרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות
למנהלת הלשכה, הגב' זלדה קיסין 04-702395

לחברת מחשבים
דרושים:
1. טכנאי מחשבים
עדיפות לבעלי נסיון במחשבי PC
2. נער שליח
עם קטנוע (+ רשיון רכב)
3. אנשי מכירות
למערכות I.B.M. 36
טל. 04-337123/4/5/6 רותי

קליל
מוצרי אלומיניום בע"מ
דרושים
מרכיבים בכירים
להרכבת מוצרי אלומיניום באתרי בניה.
דרוש נסיון של שנה לפחות
רצוי מאזור עכו והקריות
המעוניינים יתקשרו לטלפון
04-234481
בימי א'-ה' בין השעות 19-22 ליעקב

קרית חינוך אורט
המכללה הטכנולוגית
קרית ביאליק
דרושים
מורים/מהנדסים לאלקטרוניקה
למכללה הטכנולוגית באורט קרית ביאליק
להוראה / והדרכה בשעות הערב
בפרטים נא לפנות למשרדי המכללה
בימים א'-ה' בין השעות 08.00-14.00
אחה"צ 17.00-20.30
ביום ו' בין השעות 08.00-13.00
רח' נירעם 3 קרית-ביאליק טל' 720141/2
בשבת — לטלפון 702102 לעפרת

ל"שחתי איילה" בע"מ
סוכנויות לביטוח (1984) רח' ירושלים 27
דרושים דחוף!!!
4 סוכנים בעלי ידע ונסיון מוכח בביטוח חיים
(ולא לעבודת מכירות)
העבודה:
מעקב צמוד עם סוכנים קיימים וחדשים
עזרה בהדרכה
גיוס וראיונות סוכנים חדשים.
למתאימים:
תנאים מצוינים באופן מיוחד
לא נדרשת השקעה כספית
לפרטים נוספים: 04-865266 מיום א' (לאורית)

ל- ידיעות הגליל
דרושים/ות
אנשי מכירות
לעבודה קשה אך מכניסה
עדיפות לבעלי רכב פרטי
לקביעת ראיון נא להתקשר
לטל' 71542, 77184, 065-73285
ידיעות הגליל זה לא עוד פרויקט פרסומי
ידיעות הגליל הוא העתון הנפוץ ביותר באזור העמקים והגליל
ידיעות הגליל כלי הפרסום היעיל ביותר באזור העמקים והגליל

לבית אבות על הכרמל
דרושות בדחיפות
1. מבשלת מנוסה
למשרה מלאה
2. אחות מעשית
למשרה חלקית
3. חדרניות
למשרה חלקית
להתקשר מיום ראשון בין השעות 12.00 — 8.00
טל' 04-243611

לחברת מחשבים
דרושים
לתפקיד בכיר:
טכנאים-מהנדסים
חומרה-תוכנה, בעלי נסיון
VMS VAX
התפקיד דורש נסיעות לחו"ל
אפשרות לשילוב כשותף
— סודיות מובטחת —
ת.ד. 7095 חיפה למס' 100

למתפרה בינלאומית,
דרושים
1. גזרן/ית
2. עוזר/ת לגזרן/ית
3. תופרות מקצועיות
תנאים טובים + הסעות
5 ימי עבודה בשבוע
לפנות טל' 065-98470 לכה אדם

משרד הנדסי בחיפה דרושה
מזכירה
שעות עבודה 08.00-15.00
טלפון בשעות העבודה 04-256297

דרוש/ה:
שוזר/ת פרחים מקצועי
לעבודה מלאה
נא לפנות 04-731560, 04-731600

לחברת סחר בינלאומית
דרוש
מנהל שיווק
פניות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומספר טלפון
לחברת אינטרדיז מובטחת בע"מ שדרות הנשיא 7.
חיפה 34453

למפעל טקסטיל
בנצרת עילית
מנהל גזרניה
נסיון בגזירה ובניהול
הסעה מחיפה והקריות מובטחת
נא לפנות טלפונית 065-71633

למפעל ליצור לוחות חשמל
באזור הצ'ק פוסט
דרוש:
הנדסאי או טכנאי חשמל
• לבדיקת לוחות חשמל.
• בעל נסיון
לטלפון: 04-211321

לחברה ארצית
בתחום הדאנטאלי
קנין
★ בעל נסיון
★ ידע בסיסי באנגלית
★ בעל רישיון נהיגה
טל — 04-515804
04-530785

למשרד תכנון
מהנדס
מיזוג אויר
עם נסיון
טל 04-529881

פי. סי. בי. בע"מ
יצור מעגלים מודפסים
דרושים
בעל רקע טכני
(בשרטוט בנין/מכונות)
לתפקיד של תכנון הנדסי
★ עדיפות לדוברי גרמנית
המתאימים יעברו הכשרה
העבודה באווירה נעימה באולמות ממוזגים
הסעות מסודרות וארוחות
שעות העבודה 07-16 (יתכנו שעות נוספות)
לפרטים נא לפנות לכ"א בטלפון 065-41051

אחראית יבוא והספקה
לעבודה עצמאית
אנגלית שוטפת
הדפסה
משרה מלאה
04-385811
,385502

דרושים בראשל"צ
גרפיקאים
נסיון בעיתונות
יתרון
לפרטים טל' 03-651131
לאמיר

מבוקש
קריני
• בעל יכולת ליצור קשר עם אנשים.
• לא עובד בתקופה האחרונה
• פנוי להצלחה
• נשוי + רכב.
פנה עוד היום
לטלפונים 723324 722102

למרפאת שיניים
גדולה בשרון
דרושים
טכנאי שיניים מנוסים
תנאים טובים
למתאימים
לפנות לסטיב
052-445227

מהנדס מכונות
• לפתוח מנגנונים
• נסיון שנתיים
• אנגלית
• 5 ימים בשבוע
לפנות: פופר טכנולוגיות
04-726534
04-740152

למוסך
מלכוס אשדוד
דרושים
מכונאי רכב
תנאים טובים
למתאימים
לפנות טל:
055-24558
או במקום:
אזור התעשיה
רח' עמל 18,
אשדוד

מנהל מכירות
לחברה לציוד רפואי
במרכז הכרמל
כושר ארגון
ידיעת אנגלית חובה
04-385811
04-385502

למפעל כימי במפרץ חיפה
דרושים
כימאי אורגני
כימאי אנליטי
טכנאי כימיה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 10067 מפרץ חיפה 26110

דרושה
עובדת סוציאלית מנוסה
לעבודת כוללנית יזידה
לניהול מחלקה קטנה
באזור כפר-סבא
33% משרה
לפרטים: 03-470012
בשעות הערב

שרטט מכונות מעולה
בעל נסיון
03-5562901

למפעל תעשייתי
במפרץ חיפה
דרוש:
מנהל מכירות
לפנות בכתב
ת.ד. 1606 חיפה

ללהקת קצב חדשה השואפת לצמרת עם חומר מקורי ומעולה
אם את/ה זמר/ת או נגן/ית הובב/ת ונהנה סבור/ה שיש לך איכות מקצועית אולי נעשה במשותף משהוא נפלא.
טלפון: 04-444721

לחברה ליבוא רכב
דרושה
מזכירה - לתדקס
★ ידיעת השפה האנגלית - הכרחית
★ נסיון בעבודה פקידותית - חובה
לפרטים: 03-334974 לרחל

דרוש:
שותף פעיל
לחברה להפצה
השקעה כ-$ 20,000
טלפון 663469
בין השעות 12.00-16.00

למפעל רהיטים ותיק
במפרץ חיפה
דרוש:
מחסנאי טכני
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים
ת.ד. 344 ק. אתא 28102

ADACOM
TECHNOLOGIES
תקשורת כחול לבן
החברה המובילה בתקשורת IBM 3270.

לפתוח מוצרי תקשורת חדשניים דרושים:
מהנדס תכנה בכיר
• 3-5 שנות נסיון בפתוח תכנה בזמן אמיתי למיקרו מחשבים.
• רצוי נסיון בפרוטוקולי תקשורת SNA,X.25
מהנדסי תכנה (3 משרות)
• לפתוח תכנת תקשורת למיקרו מחשבים בזמן אמיתי.
• רצוי נסיון של 1-2 שנים.
• יתקבלו גם בוגרים מצטיינים ללא נסיון.
מהנדס חמרה
• לפתוח חמרה סביב מיקרו מחשבים.
• בעל 3 שנות נסיון.
מהנדס אבטחת איכות
• בעל נסיון רלוונטי של 2-3 שנים במפעל אלקטרוניקה

100 עובדי אדאקום טכנולוגיות מביאים לחברה בשנתה הראשונה מכירות של 10 מליון דולר ב-30 מדינות.
אם אתה רואה עצמך נענה לאתגר הצמיחה בחברה דינמית וצעירה זו אנא פנה לאדאקום טכנולוגיות בע"מ מרכז תעשייתי ת.ד. 118, יקנעם 20698 בצרוף קורות חיים או טלפונית 04-892444 ולבקש את רינת.

לבית מרקחת "בר-אילן" דוקטור י. סמואלוב
דרושים
רוקח/ת, עוזר/ת רוקח/ת
דוקטור י. סמואלוב, טלפון 052-443579, 052-31613

דרושים
נהגי משאיות
מעל 15 טון
עובדים
פקידה
בעלת נסיון (עבודה בנהריה)
לפנות לטל' 04-928411

למפעל מתכת — מגדל העמק
דרוש
מנהל ייצור / עבודה
עם נסיון רב בעיבוד שבבי
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים
ונסיון קודם לת.ד. 7109 חיפה מיקוד 31070

מרכז קהילתי עירוני
"שפרינצק" ק. אתא
דרושים:
מורים + מדריכים
לאורגן, גיטרה, בלט ג'אז,
תנועה ומחול וריקודי עם
לפנות לריק. 04-449911

לחברת מחשבים דינמית
דרוש
איש מכירות
למערכות מחשב
* ידע בהנה"ח (כלכלה) ממוחשבת
* כושר ביטוי ושכנוע
* יוזמה, מרץ ועצמאות בעבודה
* הכרת שוק המחשבים – יתרון
סודיות מלאה מובטחת
מועמדים יענו בכתב
בצירוף קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 33077 חיפה

לחברה קבלנית בקריות
דרוש:
הנדסאי בניין
לעבודות ביצוע
עם נסיון קודם.
ובעל רכב.
נא לשלוח קורות חיים ונסיון הקודם לת.ד. 648 ק. מוצקין

לחברה קבלנית לבניין
דרוש:
מהנדס ביצוע
* נסיון קודם הכרחי
* נא לפנות בכתב יד בצרוף המלצות וקורות חיים לת.ד. 26 ק. ביאליק מיקוד 27000

הלוח הארצי — הארץ חדשות

RS חיפה בכירים

עבור לקוחותינו דרושים

*** מהנדס רכיבים — מהנדס אלקטרוניקה**
בעל ניסיון רב בתחום הנדסת רכיבים.

*** שרטט מכונות**
בעל ניסיון רב בתחומים הבאים: שרטוט ממסורות, מכונות, שרטוטים, הרכבה, שרטוטי קופסאות, שרטוטי מקבעים ואיזומטריות

*** קניין — הנדסאי טכנאי אלקטרוניקה**
הכרת שוק רכיבי אלקטרוניקה • כושר ניהול מו״מ ושליטה בשפה האנגלית לעבודה קבועה!

כל המשרות לתקופה ממושכת
תנאים טובים למתאימים
RS — רחוב הרצוג 2, 663703, 664002

חסם — חסם תעשיות בע״מ
למפעלנו בחולון
דרושים

1. **הנדסאי מכונות וייצור** לקשר עם גורמי חו״ל, שליטה בעברית, אנגלית (רצוי שפת אם), בעל ניסיון ביבוא ודוקומנטציה.
2. **מכופפי פחים** בעלי ניסיון קודם.
3. **אחראי משלוחים** בעל ניסיון בארגון והכנת משלוחים לארץ ולחו״ל.
4. **עובדי ייצור** למשמרות יום וערב.

למתאימים תנאים ושכר הולמים
מועמדים העונים לדרישות יפנו לטלפון 03-803170 מחלקת כח־אדם

תלם

דרושים

1. **חשמלאי מוסמך** + נסיון בתעשייה
2. **כרסם C.N.C.** יוצא צבא
3. **טכנאי מכשור ובקרה** במגמת מסוקים יוצא חיל האוויר
4. **משחזן** + ניסיון בתעשייה
5. **חשמלאי ראשי ובכיר** רצוי במיכשור ואלקטרוניקה תעשייתית
6. **מנהל חשבונות סוג 3** עד גיל 40 לקביעות
7. **מסגר מכני** בוגר בי״ס מקצועי לקביעות
8. **קלדנית** + ניסיון בהנהלת חשבונות
9. **עובדי ייצור** בוגרי בי״ס מקצועי יוצאי צבא מאיזורים: עכו, נהריה

לתלם הקריות, דרך עכו 14 טל. 661945, 711130

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה
דחוף

כתבניות
עברית/אנגלית
לכל כתבנית אשר מדפיסה מעל 30 מילים בדקה בשתי השפות יש עבודה מיידית לבחירתך באנה למשרדינו בהקדם

קלדניות
משנתיים נסיון רצוי ידע בתוכנת חשבשבת לעבודה מיידית בתעריף חדש וגבוה

העצמאות 104, א-ה 8:00-14:00
טל: 04-530051
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

להיפר שוק תנובה בכפ״ס
דרושים

עובדים יוצאי צבא

א. עובד למח. ירקות/פירות
ב. עובד למח. מכולת

מועמדים מתאימים תושבי כפ״ס וסביבתה הקרובה מתבקשים לפנות ישירות למנהל ההיפרשוק מר א. שטייפנלד רח׳ המייסדים 9 כפ״ס טל: 052-22468 לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה
- סודיות מובטחת -

תלם

דרושים

1. דרושה בדחיפות קלדנית מעולה עב׳/אנ׳ + ידע בהנה״ח.
2. דרוש נהג משאית + מנוף לעבודה מידית + נהג משאבת בטון מעל 15 טון.
3. דרוש נהג בעל רשיון לקטנוע לעבודות משלוחים.
4. בדחיפות דרוש חשמלאי רכב בעל הסמכה למתאים שכר הולם.
5. דרושה מבקרת איכות ניסיון בביקורת של מעגלים מורכבים.
6. דרוש מכונאי רכב כבד מנוסה ניסיון על מק ומרצדס.
7. עובד המתמחה במכונה המבצעת הלחמות או בעל ידע בזיווג אלקט׳ מכני.
8. עובד/ת יצור במיון פסולת נייר למתאים שכר נאות.
9. דרוש סוכן/ת + רכב + קשרים אישיים לעבודה מלאת אתגרים למתאים/ה שכר נאות.
10. לבורנטית/ הנדסאי כימיה, ניסיון לא מחייב למעבדה לפתוח דוגמאות.

לתלם סניף חיפה, רח׳ הנביאים 28 ק. ג. טל: 669822, 663272/0

למחלקה המשרדית
בתל־אביב
דרושות

★ **כתבניות עברית/אנגלית**
שליטה טובה באנגלית
רצוי ידע בעיבוד תמלילים
לעבודה ממושכת באזור המרכז
5 ימי עבודה בשבוע

★ **מעבדת תמלילים**
שליטה בתוכנה א־ב
לעבודה ברמת השרון
5 ימי עבודה בשבוע

★ **מעבדת תמלילים**
תוכנה D.C.S.
רצוי ידע באנגלית
לעבודה ממושכת באזור לוד

★ **כתבנית אנגלית**
שפת אם
רצוי ידע בעיבוד תמלילים
לעבודה באזור לוד

מועמדות בעלות נסיון ולאחר שרות צבאי מתבקשות לפנות למשרדינו בהקדם למתאימות תנאים מעולים ושכר גבוה

תל־אביב, גורדון 88 — 03-240878, 245531; 03-245541, 222266
ירושלים, בן יהודה 7 — 02-242801
באר שבע, ההסתדרות 37 — 057-78719
רחובות, הרצל 187 — 08-455904
אשדוד, רוגוזין 8 — 055-32221, 33644

דנאל בע״מ
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע • רחובות • אשדוד

---

1. מאבטחים למתקן בטחוני
* עד גיל 30
* בוגרי יחידות קרביות.
* פרופיל 76 ומעלה.
* תנאי שכר מצויינים.
(מעל ‎-.1,000 ש״ח + נסיעות).

2. שומרים — שוערים
* למשמרות יום.
(אפשרי משרה חלקית).
* למשמרות לילה.
* עד גיל 60.
* אחרי שרות צבאי מלא.
* עדיפות לבעלי נשק פרטי.
* תנאי שכר מצויינים.

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדנו, רח׳ הנמל 33, חיפה.
קומה ה׳. בימים: א׳-ב׳, בין השעות 10.00-14.00
נא להביא פנקס מילואים, תעודת שחרור ו־2 תמונות.

קונצרן שטראוס

במפעלנו מאות עובדים המפעילים קווי יצור ומערכות מגוונות המייצרות מוצרים בשיטות מתקדמות המבוססות על ידע מקומי ובינלאומי
למחלקת מערכות מידע בקונצרן הנמצאת בתנופת פתוח והתרחבות
דרושה

מתכנת/ת

עם נסיון של שנתיים לפחות ב־COBOL
עדיפות לבעלי ידע ב־A.O.S/V.S D.G.SYSTEM
מקום עבודה נהריה
למתאימים שכר ותנאים הולמים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים והתעסוקה לת.ד 5 נהריה 22100 עבור מח׳ כח־אדם
סודיות מובטחת

למחלקת שרות גדולה המטפלת בהתקנות ושירות לציוד אלקטרוניקה ומחשבים
דרוש

פקיד/ה למשרד קבלה

התפקיד כולל: טיפול בקריאות שירות, תיאום עבודות הטכנאים, קשר עם לקוחות
דרישות התפקיד: נכונות לעבודה בתנאי לחץ, הרבה סובלנות, הדפסה עברית הכרחית. ידע באנגלית יתרון
יום עבודה מלא 08:00-17:00
חמישה ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ולציין עבור ״שירות״

איסטרוניקס בע״מ
ת.ד. 39300 תל אביב 61392

קונצרן שטראוס

במפעלנו מאות עובדים המפעילים קווי ייצור ומערכות מגוונות, המייצרות מוצרים בשיטות מתקדמות המבוססות על ידע מקומי ובין לאומי.
דרוש לנו:

מנהל מחלקת הנדסת יצור קונצרן

לנהול מחלקת הנדסת היצור של מפעלי הקונצרן.
הכישורים הדרושים:
• מהנדס תעשיה וניהול
• ניסיון של 10 שנים בתעשיה תהליכית
• עדיפות בכימיה ובמזון
• נסיון קודם הכרחי, בשכר עדוד, שפור שיטות, ומערכות מידע ממוחשבות
• נדרש אדם נמרץ ודינמי המחפש אתגרים בתעשיה.

מקום עבודה נהריה
למתאים שכר ותנאים הולמים
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים ותעסוקה לת.ד. 5 נהריה 22100 עבור מחלקת כח אדם.
סודיות מובטחת

זמיר שרותי כח־אדם בע״מ

לסניפינו בחיפה ובקריות
דרושים/ות למפעל עתיר ידע

מזכירה עב׳/אנ׳
הדפסה מעולה בשתי השפות
שליטה טובה באנגלית
ידע בהפעלת מעבד תמלילים
למשרה מלאה.

הנדסאי אלקטרוניקה
2 שנות נסיון
בפיתוח מיקרו- פרוססורים וחומרה
למשרה קבועה.

צנרים/מסגרים/רתכים מנוסים
קוראי תוכניות

שרטטת/כתבנית
רצוי נסיון צבאי

תנאים טובים למתאימים,
ארוחות והסעות
חיפה, רח׳ החלוץ 3, טל. 04-670373
קרית ביאליק, בן גוריון 63, טל. 04-709284
תעסוקה ברמה גבוהה

להבי ישקר

■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

מהנדס/ת מכונות
הנדסאי/ת מכונות
הכשורים הדרושים:
יועדפו בעלי ידע ונסיון בתעשיה ובתחום המחשבים

עובדי ייצור
יועדפו בעלי רקע טכני ונסיון בתעשיה.
עדיפות לתושבי נהריה והסביבה.

ב־1985 - 88% יצוא. התחזית ל־1986 - 95% יצוא!

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למחלקת כח אדם, להבי ישקר בע״מ
ת.ד. 330 נהריה 22102 טל. 04-927831

אלסינט

לאלסינט נצרת עלית דרושים

פחחים ורתכי ארגון
מס׳ משרה 31101
ליצור ציוד אלקטרוני. בעלי נסיון קודם.

סודיות מובטחת
נא לפנות בצירוף קורות חיים ת.ז ומס׳ משרה לענף כח אדם ת.ד 550 חיפה

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

למוסך המרכזי של מילר ושות׳ מוסך מרצדס
חיפה רח׳ תירס 15 חוף שמן
דרושים

□ **פחחי רכב**
□ **מכונאים לחדר שיפוצים**

5 ימי עבודה בשבוע
טל׳ 04-845471, 04-840815
כח־אדם הלבץ בועז

למתנס שלומי
דרוש/ה

רכז/ת מבוגרים
בחצי משרה

רצוי בעל/ת השכלה אקדמית ויכולת הבעה בכתב ובע״פ, ניסיון בתכנון ובניהול תוכניות תרבות והשכלה למבוגרים.
נא לפנות למתנ״ס טלפון 04-968487 ת.ד. 1 שלומי

TMR

תמר — תעשיות מ.ר אלקטרוניקה בע״מ
דרוש **טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה**
לתחזוקת מערכות מחשבים וקופות רשומות
• התפקיד כרוך בנסיעות
• רצוי נסיון קודם בתחזוקת מחשבים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
ת.ד. 2324 חיפה מיקוד 31022
סודיות מובטחת

לבית דפוס גדול בחיפה
דרושה

מונטג׳ר/ית
במחלקת פוטוליטו

לפנות לטלפון 04-667789 לאריה
04-726004 ליצחק

למפעל תעשייתי בתחום תעשיית המזון באיזור חיפה
דרושים

1. **הנדסאי מכונות** — נסיון מעשי במכשור ובקרה. ידע והכרת מכונות אריזה פנאומטיות.
2. **מסגר/רתך** — נסיון בעבודות ריתוך ומסגרות. הכרה וידע בכלים כבדים
3. **חרט/כרסם** — נסיון של 3–2 שנים בעבודה.

תנאים טובים למועמדים המתאימים
פרטים בטלפון 04-842351
נא לציין המשרה המבוקשת

דרושות

סרגניות במכונות סריגה
לעבודה בבית

סרגניות למשמרת צהריים
תנאים טובים למתאימות
טלפון 04-645213

טרומאסבסט
חברה להרכבת מבנים טרומיים בע״מ
למפעלינו בעכו
דרוש/ה

שרטט/ת
בתחום בנין הארכיטקטורה.
נסיון בתחומים אלה הכרחי.
משרה מלאה (5 י״ע בשבוע)
בדבר פרטים לפנות אל ... 04-911615

הסוכנות היהודית — עלית הנוער
כפר הנוער ״חופים״
דרושה

מדריכה חברתית

מגורים במקום
עדיפות לבוגרת תנועת נוער דתי
מועמדות דתיות יפנו טלפונית
טלפון 04-912244

מערך ישראלי לשווק בע״מ

דרושים
צעירים/ות
★ בעלי נסיון בקידום מכירות
★ עד גיל 28
★ 5 ימי עבודה
שכר חודשי קבוע + בונוסים
לתיאום ראיון 03-379969

לדפוס ״הארץ״
רח׳ שוקן 21 ת״א

דרושים עובדי עזר לעבודה חלקית
בימי חמישי בערב ובלילה

אפשר להגיע מיום א׳
בשעה 10.00 בבוקר למחלקת הדפסה
או בטלפון 03-5121105
לפנות ליהודה בוך

לבית הספר התיכון המקיף
ע״ש ״דנציגר״ בקרית שמונה
דרוש/ה

מורה להסטוריה

טלפון: 069-42870 069-40345
בשעות הערב 069-49592
למנהל מר ידון שור

כפר הנוער הדתי כפר הסידים
דרושים:

1. **טבח ראשי** למשרה מלאה בעל נסיון אפשרות מגורים במקום.
2. **עוזר טבח** משרה מלאה
3. **אחיות** מוסמכות במשרה חלקית בשעות אחה״צ
4. **חשב שכר** חצי משרה בעל נסיון רב ועצמאי. בהכנת שכר.

המועמדים מתבקשים לקבוע ראיון בטלפון 952244 952259 952022

לחברת כימיקלים
דרוש

איש מכירות
(רצוי בעל רקע בכימיה)
בעל רכב

טלפון 04-383519

למפעל תעשייתי בענף הבניה
במפרץ חיפה
דרוש

מנהל אחזקה

■ הנדסאי/מהנדס חשמל או אלקטרוניקה
■ ידע במכניקה — עדיפות
■ נסיון בעבודות אחזקה מונעת ושבר
■ נסיון בניהול צוות עובדים
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 33997 חיפה 31339
סודיות מובטחת

עירית רעננה
MUNICIPALITY OF RAANANA

מנהל מרכז פיס קהילתי לספורט

שיעור המשרה: משרה מלאה.
כישורים: מורה לחינוך גופני.
רצוי בוגר בי״ס למאמנים במכון וינגייט.
ניסיון בעבודה בחינוך משלים.
כושר ניהול וניסיון בארגון צוות גדול.
העובד שיתקבל יעסוק במסגרת חוזה מיוחד.
העבודה מתבצעת בשעות בלתי שגרתיות.
בדבר פרטים נא לפנות לצבי סלע, מנהל המחלקה לתרבות נוער וספורט. טל. 052-22221-2-3

בפיברוניקס אתה בחברה טובה

דרושים

1. הנדסאי/ית.אלקטרואופטיקה
★ אפיון סיבים אופטיים.
★ פיתוח שיטות אפיון סיבים.
כישורים
• הנדסאי אלקטרואופטיקה מוסמך
• נסיון של שנתיים (רצוי בסיבים אופטיים)
• ידע בתכנות מחשב אישי — יתרון.

2. מתאם/ת יצור למחלקת תפ״י
★ טכנאי/הנדסאי תעשיה וניהול בעל נסיון של שנה.

3. שרטט/ת
★ דרוש ידע ונסיון בשרטוט מכני וחשמלי.
★ עדיפות לבעלת סיווג בטחוני.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט ל״גיוס עובדים״ פיברוניקס בע״מ, שלכות דואר מת״ם, חיפה 31905
סודיות מובטחת.

פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

זמיר שרותי כח־אדם בע״מ

לסניפינו בת״א וברחובות
דרושים/ות
למחלקה הטכנית:

★ **הנדסאי אלקטרוניקה** יוצאי ח״א, פרופיל ושלב מקצועי — גבוהים, לתכנון ופיתוח חיוט אוירוני
★ **מכונאי מטוסים** יוצאי ח״א, פרופיל ושלב מקצועי — גבוהים
★ **חשמלאי מטוסים** יוצאי ח״א, פרופיל ושלב מקצועי — גבוהים
★ **עובדי ייצור/מפעילי מכונות** רצוי בוגרי בית״ס מקצועי, אפשרי במשמרות
★ **צבעי ריסוס/מתכת** מטוסים יוצאי צה״ל ובעלי פרופיל גבוה
★ **מסגרים כלליים/ מבנאי מטוסים** רצוי יוצאי צה״ל ובעלי פרופיל גבוה

תנאים מצוינים, ארוחות, הסעות ושכר גבוה
ת״א: שדרות מוצקין 22, טל. 03-5464514
רחובות: בית־הפועלים 6, טל. 08-454651
תעסוקה ברמה גבוהה

דרושים

1. **פיזיותרפיסטית**
בעלת נסיון וגישה לגיל הרך לרבע משרה.

2. **פסיכולוג/ית**
קליניק/ית חינוכי/ת לגיל הרך 2/3 משרה.

לפנות בציון קורות חיים ונסיון מקצועי לפנימית ילדים רח׳ מונטיפיורי 15, חיפה.

לתפקיד מעניין ורב אתגר
דרוש

נציג מכירות

למערכת ענייא
(מחשבים ותוכנה)
לפנות בכתב לת.ד. 236 ק. ביאליק
מיקוד 27000
— סודיות מובטחת —

למעונות בכוכב יאיר
דרושות

1. **מטפלות** למשרה מלאה - חלקית
2. **עוזרת למבשלת**

נא לפנות ליעל גרדימן
טלפון 050-23116

למפעל תעשייתי בחיפה
דרושה

מנהלת חשבונות ראשית

* ניסיון בנהול חשבונות
* ניסיון בנהול צוות עובדים (במשרד)
נא להתקשר החל מיום ג׳ 14.10
לטלפונים 664045, 666631 -04

א.דורי
חברה לעבודה הנדסית בע״מ

למשרד המכירות בחיפה
דרוש/ה

פקיד/ת מכירות

ימים א׳-ה׳ בין השעות 15.00-19.00
יום ו׳ בין השעות 08.00-13.00
כשורים נדרשים:
* נסיון במכירות
* יכולת יצירת קשר עם קהל
* רצוי נסיון בעבודת מזכירות
נא לפנות בכתב יד בלבד ולפרט קורות חיים נסיון קודם למאירה ת.ד. 7382 חיפה 31070.

בבית חולים ״אלישע״ בחיפה
פנויות המשרות הבאות:

1. מנהל/ת חשבונות
סוג 3-2
לעבודה במערכת ממוחשבת
הכישורים הדרושים:
- ידיעת עברית ברמה סבירה
- ידיעת אנגלית בקריאה ודיבור
- בסיס תיאורטי בהנה״ח
- נסיון יתרון, אך אינו הכרחי

2. פקידת הנה״ח
עם רקע חשבונאי
נסיון במערכת ממוחשבת יתרון, אך אינו הכרחי
המשרות מלאות וקבועות
שעות העבודה: 06.00-10.00

הצעות בכתב יד בלבד
נא להפנות לת.ד. 6518 חיפה 31064
— סודיות מובטחת —

הלוח הארצי — הארץ חדשות

חיפרכל גבעת שאול
דרושים
קצבים
מועמדים מתבקשים לפנות למנהל החיפרכל
(מעל אולמי מונדיאל).
אוטובוס מס' 11

דרושה
כתבנית עברית מעולה בשיטה העיוורת
055-21414 לדפנה

דרושים מחכחשים!
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

מהנדסי כימיה
מהנדסי כימיה המעוניינים להשתלב בתפקידים שונים במתקני הייצור.
המשרות המוצעות הן במגוון רחב ויתאימו בחלקן למועמדים חסרי ניסיון ובחלקן למהנדסים מנוסים.
דרושה נכונות לעבודה בשעות לא מקובלות.

כימאים/יות
לעבודה באגף מחקר ופיתוח עם מיכשור אנליטי ממוחשב ומתקדם MS/GC, MS/LC שיטות תרמיות NMR, TGA, DSC
בעלי/ות כושר עבודה עצמאי.
ניסיון קודם רצוי אך אינו הכרחי.
נכונות לעבודה ב־2 משמרות.

מועמדים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע, 84100
סודיות מובטחת

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ

דרושים
מכשירן
* עדיפות לנסיון במכניקה עדינה.
* לעבודה במעבדת כיול — כלי מדידה

אנשי חמ"מ בנושא מסוקים
* יוצאי חיל האויר

חשמלאי תעשיה
* ידע באלקטרוניקה
* נסיון של 3 שנים במפעל תעשייתי

כרסמים
* לעבודה במכונות קונבנציונליות.
* נסיון של 3 שנים לפחות

מבנאים / מסגרים מעולים
* עדיפות לבוגר בי"ס מקצועי וחי"א במקצוע הנ"ל
* מסגרים מעולים — נסיון של 3 שנים לפחות.
הכשרה למבנאות תינתן במפעל

המפעל מציע תנאי עבודה טובים. 5 ימי עבודה בשבוע. הסעות מחיפה וחבל הגליל המערבי. מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים, למדור קליטת עובדים, ציקלון בע"מ, ת.ד. 114 כרמיאל.
— סודיות מובטחת —

Computer consulting firm in New York City seeks many consultants
Natural/adabas; Cics Idams/adso
Competative salaries, benefits and sponsorship
please write to: DATARICH. 1170 Broadway NYC 10001, or call: (212) 684-7006

למועצה המקומית מעלה אדומים
דרושים
מפקח/ת חוקי עזר
(משרה מלאה)
* דרגה ט־י בדרוג האחיד
* התפקיד מחייב עבודה עם קהל, כושר הסברה, הדרכה ושיכנוע, וכן יכולת לייצג את המועצה בפני גורמים שונים.
* נדרשת השכלה תיכונית מלאה.
* רצוי נסיון בתפקידים דומים.

מנהל/ת חשבונות סוג 2
* דרגה ט־י בדרוג האחיד
* נסיון מוכח של 3 שנים לפחות

המעוניינים מתבקשים לפנות למועצה המקומית מעלה־אדומים, למזכירות כח־אדם לסמדר טל' 02-351262
תאריך אחרון: 10.11.86

מיקרומאל MICROMAL

למיקרומאל תעשיות ירושלים בע"מ
גבעת שאול ב'

דרושים:

1. מכונאי רכב בעל נסיון בתיקון מלגזות/או מנועי דיזל.
2. למחלקת האחזקה מסגר רתך מנוסה ומסגר תיקוני מכונות מנוסה.
3. עובד מכניקה מעולה לעבודות יד בתיקון שטנצים.
4. מחסנאי משלוחים לאגף היצור, במשמרות.

להתקשר 02-522201

למפעל מזון בירושלים
דרושים
מנהל עבודה
למשמרת שניה
קניין
בעל ניסיון מוכח והמלצות
לקביעת ראיון 02-537659, 02-532805
מנהל פרוייקט בבניין
(14 יח' דיור) במשרה מלאה, בעל נסיון
לפנות: 02-525045,
02-864536, 02-666929

לחברה ציבורית בירושלים
דרושה/ה
מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
סוג 3 — 2
5 שנות נסיון בהנהח"ש ממוחשבת
יש לפנות בכתב לת"ד 13211
ירושלים 91131

חסם
חסם תעשיות בע"מ
אנשי שירות והתקנה
(בעלי רכב מיקרודי)
למפעל באזור המרכז
* הדרכה מתאימה תינתן למועמדים המתאימים
תנאי שכר הולמים + תוספות!!
לבקש את כ"א 03-803170

לעיתון "הארץ" דרוש
עובד
לאחר שרות צבאי
לאריזת עיתונים
העבודה במשמרות
ראיונות יערכו בבנין הארץ רחוב שוקן 21 ת"א
ביום שני 3.11.86 משעה 12.00
לפנות לרמי

למוסד חינוכי בירושלים
דרושה
פקידה לקבלת קהל
ידע בהדפסת התקליט, עבודה מעניינת, בלי יום שישי
לפנות לת"ד 4702 ת"א למספר 18

לאורט — בית־אל
דרוש
מורה להתעמלות
רצוי עם ידע בחינוך
טלפון בביה"ס 02-976822
בערב 02-342380

לכל־בו ראשון־לציון של המשביר לצרכן
דרושים/ות
מנהל/ת מחלקה
למחלקות ספורט, בדים וכלי עבודה
לעבודה קבועה במשרה מלאה
נדרשת יכולת לעבוד בפיצול
לתאום ראיון נא לפנות לכל־בו ראשון לציון טל. 03-9643737

דרושים/ות
מפיצים
לסדרות ספרים יוקרתיות
1. ראשי חוליות, סוכני מכירות מנוסים בעלי רכב
2. מפיצים, ללא רכב
נא לפנות:
אז באזור פתח־תקווה ותל־אביב 03-9327894 (דני).
בן בירושלים, ושאר חלקי ארץ 02-248379 (כמיל). מתאים גם לסטודנטים ווינמסטים רווחים גבוהים!!!

ORS
דרושים
לאו.אר.אס חיפה
דרושים
* **חשמלאים**
מוסמכים/עוזרים
בעלי נסיון לעבודה מידית.
* **טכנאי קרור בתעשיה**
בעל ידע בסיסי מבי"ס מקצועי
אפשרות להכשרה.
* **מרכיבות/מחווטות**
בעלות נסיון במיקרו־אלקטרוניקה
לעבודה מידית.
* **מכשירנים**
בוגרי בית־ספר מקצועי, עדיפות ידע בשרטוט טכני ומכניקה עדינה
עדיפות למועמדים מאזור הקריות.
* **מזכירה**
הדפסה עברית/אנגלית
עבד תמלים חובה.
לעבודה ממושכת
תנאים טובים למתאימים
רחוב הרצוג 2
663703, 664002
ORS שירותי כח אדם

משאויר
סעינה אוירית בע"מ
דרושים
עובדים
בלתי מקצועיים
תנאים טובים למועמדים הכוללים:
* תנאים סוציאליים מלאים
* הסעות
* ארוחות
* ביגוד
* אפשרות לקביעות
נא להתקשר לטלפון 03-9711696

למסעדה סינית בי"ם
לאוכל מהיר
דרושים
* **טבח לאוכל סיני**
* **מנהל/ת משמרת** (בוקר או ערב)
* גיל 24—35
* הופעה נאה
* השכלה תיכונית לפחות
* יוזמה ועצמאות
בעלי כישורים מתאימים
להתקשר בשעות 9.00—13.00
טלפונים 02-234086 02-247056 (רותי)

לאפנת ברוך בקרית מלאכי
דרושות **תופרות מקצועיות ולא מקצועיות**
פרטים: 055-85283 ביום, 051-886749 בערב

לחברה מסחרית בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
מחופלם
כישורים נדרשים: * נסיון של 5 שנים לפחות כחברה מסחרית
* ניסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת
* ניסיון בניהול צוות עובדים
נא לפנות בצירוף קורות־חיים לת"ד 11003, ירושלים

מזכירה למחלקת שיווק
אחראית, חרוצה ומסודרת, בעלת ניסיון קודם בעבודת מזכירות
יכולת עבודה עצמאית ויצירת קשר עם לקוחות
ראיונות במוד כח אדם
רח' השפלה 4 ת"א
ביום א' 2.11.86, 11.00-12.30
החברה להגנת הטבע

לעתון "הארץ" דרושים:
1. מחלקי עתונים בת"א
להתקשר למאיר 824271
2. סוכן ביהוד
להתקשר 824271 ליורם
אחרי השעה 10.00

דרושה
גרפיקאית/בצועסטית
לפרסום
יישום כוונים
למשרה מלאה
נסיון במשרד פרסום – יתרון
נא לפנות לאלי 03-613183

חב' מובילה למוצרי מזון
מחפשת
סוכן/מוכרן
(שכיר רכב צמוד של החברה)
נסיון קודם חשוב
טל': 02-858490

לקרן לירושלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
לתפקיד עוזר/ת לאדריכל ראשי בהפעלת צוות תכנון, קביעת הנחיות, תכנון ופקוח על תהליכי התכנון בעל/ת 5 שנות נסיון מקצועי, מוכן/ה להשקיע מעבר לשעות העבודה הרגילות
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ליח' המגנגון
ת"ד 1312 ירושלים 91012

לעתון צומת השרון
דרוש
אחראי מסדרה למערכת סדר צילום
★ לבעלי נסיון בלבד
★ אחריות ופיקוח מקצועי וטכני
תנאים טובים למועמד המתאים
לתאום פגישה נא לפנות לאורנה
052-447984-5, 052-453137

לרשת מרפאות שיניים ארצית
דרושים
רופאי שיניים מנוסים
למשרה חלקית/מלאה
לאזורים: קרית־מלאכי, רחובות, יהוד, אור יהודה
טלפונים: 03-363653
04-515804
04-530785

דרושות
דיילות מכירה
2—3 פעמים בשבוע
מתאים לסטודנטים
רווחים גבוהים למתאימים
נא להתקשר טל':
02-224245, מיום ראשון למשה

דרושה
סייעת מנוסה למרפאת שיניים
תנאים טובים למתאימה
052-445227

למוסד פנימייתי
דרושים:
★ מדריכים חינוכיים
★ מבשלת חצי משרה
★ עוזר אדמיניסטרטיבי חצי משרה
להתקשר 02-424859

לימית — שמירה ואבטחה
דרושים
קצינים במיל. לקציני בטחון מאבטחים יוצאי צבא
לקביעת ראיון טלפון:
02-245421, 233966

למטע - תעשיות מזון באזור התעשיה עמק־חפר
דרוש/ה
מכונאי אחזקה
רצוי ידע בקרור ואוטומציה
נסיון קודם של 3 שנים
5 ימי עבודה
לפנות בכתב למנהל כוח אדם
מטע תעשיות מזון ת.ד. 160 חדרה

ממן maman
ממן - מסופי מטען וניטול בע"מ
לאגף התפעול
דרושים
ראשי צוות
★ בוגרי 12 שנות לימוד לאחר שירות צבאי מלא.
★ שליטה טובה באנגלית
★ גיל עד 26
★ בריאות תקינה (פרופיל מ־72 ומעלה)
טרקטוריסטים ומלגזנים
★ בעלי רישיון נהיגה לרכב פרטי ומשא
★ שליטה מלאה בעברית
★ לאחר שירות צבאי מלא
★ בריאות תקינה (פרופיל מ־72 ומעלה)
העבודה במשמרות
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 3.11.86 בין השעות 09.00-12.00 בבניין ממן, נמל תעופה בן גוריון, מח' כח אדם, חדר 228. נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, רישיון נהיגה ואישורי לימודים
ממן - מסופי מטען וניטול

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ
לסניפינו בת"א וברחובות
דרושים/ות
★ **מהנדסי מכונות**
נסיון של 3 שנים באחזקה ובגיבוי הנדסי לייצור
★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
נסיון של 3 שנים — לתיכנון לוחות זמנים ותפ"י
★ **מהנדסי אלקטרוניקה**
נסיון של 3 שנים
בתכנות ואחזקת N.C
★ **מבקרי איכות**
הנדסאי טכנאי/הנדסאי,
נסיון בפיקוח ובקרת מוצר
★ **תכנתי I.M.S.** מנוסים
נסיון ב־D.C./D.B. וידע בקובול
תנאים מצוינים, ארוחות, הסעות ושכר גבוה
ת"א: שדרות מוצקין 22, טל. 03-5464514
רחובות: בית־הפועלים 6, טל. 08-454651
תעסוקה ברמה גבוהה

ליפאורה בע"מ — יצרני שופס ומיץ פז
דרושים:
1. מנהל/ת חשבונות
★ סוג 2-3
★ לטיפול בנושאי מלאי
★ נדרש נסיון קודם בתעשיה וידע בניהול מלאי באמצעות מחשב
המעוניינים יפנו בכתב ל־ליפאורה בע"מ ת.ד. 2340, רחובות מיקוד 76120
2. מפעיל/ת מחשב IBM-36
★ עם נסיון בקלדנות
★ העבודה במשמרות
המעוניינים יפנו טלפונית למר עמי העיזי 08-467151

לחברת ביטוח
דרושה
עובדת עם השכלה תיכונית
נסיון בעבודה משרדית + הדפסה
5 ימי עבודה
לפנות לשושנה 02-246777

לאופטיקה שמואלי
דרוש/ה
מוכר/ת
★ רצוי ניסיון קודם
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ומס' טלפון לת.ד. 28025 ת"א 66186
עבור ברק

למעונות ויצ"ו
דרושות
★ מטפלות
★ מנהלת למעון גבעת זאב
02-361799, 02-523031

דנאל
החברה לשירותי כח־אדם
בן־יהודה 7, 242801
למפעל עתיר ידע
דרושה
אחות מוסמכת
למתן שירותי עזרה ראשונה והדרכת עובדים
רצוי נסיון בטיפול נמרץ, כשר ארגון וכושר הדרכה
העבודה — במשרה מלאה, 5 ימים בשבוע, לשלושה חודשים או יותר

דרוש באשדוד:
נהג סמיטריילר
לעבודה על פל־טריילר + ניסיון ותק בעבודה
055-91071
ובעבודה:
055-31759

לחברה העוסקת ביצוא חקלאי
דרושים
★ מרכז משלוחים ליצוא
★ עובדים/ות לבית אריזה לפרחים/ שתילים
★ עובד/ת להתמחות לעבודות מחקר ופיתוח
★ עובד אחזקה עם ידע ורישיון לעבודות חשמל
נא לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים
לת.ד. 107 סביון ולציין עבור עסק חקלאי

לחברה הגדולה בעולם בתחום עיסוקה
דרוש/ה
לסניף ירושלים
רכז/ת משאבי אנוש
תאור התפקיד:
★ גיוס, מיון, קליטה והשמת כח־אדם במקצועות משרדיים.
★ קיום וטיפוח יחסים עם עובדי ולקוחות החברה.
כישורים:
★ כושר ארגון ותודעת שרות גבוהה.
★ ידע ונסיון בעבוד תמלילים
★ דרוש נסיון מוכח בתחום כח־אדם.
אם את/ה תושב/ת ירושלים, עונה לדרישות ומוכן/ה להיענות לאתגר, אנא פנו בכתב יד בלבד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 23032 ת"א, 61230, עבור "מספר 270"
רק פניות מתאימות ייענו
— סודיות מובטחת —

صورة عن الأصل

هكذا في الأصل

הלוח הארצי | הארץ | חדשות

מזכירה השולטת
בעברית ואנגלית
ומדפיסה ב־2 השפות
תמצא אצלנו
מקום שנעים לעבוד בו
טל' 715048 מ־09.00 עד 16.00
לבקש את רות

למוסך אוטוצ'ק
ירושלים
דרושים/ות
1. **מכונאים** בעלי ניסיון
2. **בוחני רכב** לרישוי
3. **שליח** (בעל רשיון נהיגה)
4. **אשת מכירות** (למועדון מנויי אוטוצ'ק)
נא לפנות: 02-719298

מור המכון למידע רפואי בע"מ
דרך ז'בוטינסקי 7 רמת־גן
למחלקה הקרדיולוגית
דרושים
רופא
קרדיולוג / פנימי
★ למשרה חלקית בשעות הבוקר
טכנאי/ת
ארגומטריה
★ למשרה מלאה
פרטים בטל' 03-803170

לחנות ספרים ברעננה
דרושה
עובדת
ליום עבודה מלא מפוצל
להתקשר לאילנה 03-7515121

עובד/ת
ליחידת הימחור והתקציבים
רקע בכלכלה/חשבונאות, נסיון בעבודות משרד, יכולת עבודה עצמאית, משרה חלקית.
ראיונות במחלקת כ"א
רח' השפלה 4 ת"א
ביום ב' 3.11.86 12:00-13:00
החברה להגנת הטבע

עיריית ירושלים
המחלקה לנוער ספורט וחברה
אגף הנוער
דרושים
מרכזים ומדריכים
לבתי תלמיד במקצועות:
מחול, בלט, חליליות, אומנות, ספורט, תעופה וטבע
פרטים: באגף הנוער רח' יפו 19, טל' 228171/256

לחברת שילב
לסניף הקניון בר"ג
דרושה
יועצת
אם צעירה או סטודנטית
לשעות אחה"צ
טל' 702320, 702275

ויטמן
גלידת ויטמן 1979 בע"מ
למפעלנו בחולון דרושים:
מכונאי אחזקה
★ בוגר בית ספר מקצועי
★ נסיון תעשייתי קודם של 2 שנים לפחות.
חשמלאי
★ חשמלאי מוסמך עם ידע במערכות פיקוד
★ נסיון קודם של 2 שנים לפחות בתעשיה.
שומרים
לעבודה במשמרות
מועמדים מתאימים יפנו לטל: 03-804166 לנאוה

למרפאת שיניים
בירושלים
מנהל
למרפאה
ידע בניהול
שיווק
ומכירות
טל: 04-530785
04-515804

ב. ג. מוסקוביץ (סיטרואן)
למוסך השרות דרושים
מכונאים
מכל הסוגים
תנאים טובים למתאימים
טל. 332896; 03-331339

דרושים בכל הארץ
רופאים
לביצוע בדיקות רפואיות
עדיפות לבעלי מכשירי א.ק.ג.
לקביעת ראיון טל. 03-200461

סיבים כימיים ישראלים בע"מ (לשעבר אקרילן)
מקבוצת כלל אשדוד
דרושים
★ **מכונאי תעשייה** רצוי בוגר חיל הים או חיל חימוש
★ **חשמלאי מוסמך** בעל נסיון בתעשייה
★ **חרט** למחלקת אחזקה
★ **מסגר/ רתך**
בפרטים נא לפנות למחלקת כ"א טל: 055-31234

לפוליקלינקה פרטית
(של בוגרי הדסה באשקלון)
דרוש
רופא
אנדודנט
(למשרה חלקית)
טל' (ד"ר זוסמן)
051-32505

למפעל תעשייתי מהמובילים בענף הדפוס
לנייר רציף למחשבים
דרושים
★ **דפסים/ עוזרי דפסים**
★ **עובדים** המעוניינים ללמוד את מקצוע הדפוס
★ תנאים טובים למתאימים
051-98282 בין השעות 07.00-16.00

בורדו
Bordeaux
למפעלנו בירושלים
דרושים
1. פקידת מחסן
אחרי שרות צבאי, השכלה תיכונית, מסודרת ובעלת מרץ, שעות עבודה 8.00 — 17.00 ימים בשבוע
2 תופרות
שעות עבודה 15 — 8, 5 ימים בשבוע, תנאים טובים למתאימות
טלפון 4-534283-02

FIAT
למוסך המרכזי פיאט
ברמת החייל
דרושים
מכונאי רכב
מחסנאי
חלפים/כלים
פקידי קבלה
פקידה
נא לפנות למנהל המוסך
ברמת החייל, רח' עשר טחנות 20
טל. 03-483131

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

אנטומולוג/ית

בעל/ת תואר שני לפחות באנטומולוגיה ★ נסיון בתחום חומרי הדברה ★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריה ★ רצויה ידיעת שפות נוספות ★ רקע בשיווק בחו"ל – יתרון ★ ארגון מעקב וניתוח של ניסויי שדה ומעבדה ★ השתתפות בצוות אינטרדיסציפלינרי.

לקידום מוצרי החברה

מועמדים יפנו
בכתב יד
ובצרוף קורות חיים
ותאור נסיון קודם
לאגף משאבי אנוש
ת.ד 60 באר־שבע, 84100
סודיות מובטחת

האם אתה סוכן מכירות מעולה?
עם הוכחות בשטח?
בוא והשתלב בצוות צעיר ונמרץ
בענף הפרסום
למתאימים תנאים מעולים
08-230249 בין 09.00-13.00

יותר טוב
מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
רח' בן־יהודה 12, א'־ה', 08:00—14:00
טל: 03-298877

דרושות
לחברה עתירת ידע באזור הרצליה
מזכירה בכירה עברית/אנגלית
דינמית, בעלת נסיון, ליום עבודה מלא.
עבודה מלאת אתגר בחברה מעניינת.
תנאי שכר גבוהים למתאימה.
כתבניות עברית/אנגלית
בעלות נסיון בלבד, שליטה טובה באנגלית
עדיפות ליום עבודה מלא.
מעבדות תמלילים עברית/אנגלית
בעלות נסיון בלבד,
ידע בלאגיר PC IBM ,תוכנות א"ב ד.ד.WORDMILL.

מנפאואר
MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

למחלקה הטכנית
בתל־אביב, רחובות ואשדוד
דרושים
★ **מהנדס/הנדסאי תעשיה וניהול**
בעל ניסיון 3-5 שנים
רצוי בתעשייה
★ **מכונאי מטוסים**
יוצאי חיל האויר
עם ניסיון במטוסים אמריקאיים
★ **מפעילי מחשב**
ידע וניסיון בהפעלת I.B.M.
למתאימים שכר מעולה ותנאים סוציאליים מלאים (הסעות, ארוחות, ביגוד, חופש, הבראה פעם בשנה וביטוח מנהלים "עדיף" לאחר שלושה חודשי עבודה)
תל־אביב, גורדון 88
03-240878, 245531
ירושלים, בן יהודה 7
02-242801
באר שבע, ההסתדרות 37
057-78719
רחובות, הרצל 187
08-455904
אשדוד, רוגוזין 8
055-332221,33644
דנאל בע"מ
החברה לשירותי כח אדם
תל אביב • ירושלים • באר־שבע • רחובות • אשדוד

לרשת מרפאות שיניים ארצית
דרושים:
רופאי שיניים
מומחים בתחומי
האורטודנטיה והפריודנטיה
★ למשרה חלקית / מלאה
בכל רחבי הארץ
טל: 04-515804, 04-530785
03-363653

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920
משרה פנויה מס. ח/237/86
רכז/ת
תא תכנון
אזורי כולל
מקום: בארשבע
תיאור המשרה: אחראי/ת על צוות תכנון העוסק בתכניות פיתוח כוללות לאזור כפרי בנושאי חקלאות, תעשייה, תיירות וכד'.
הכישורים הדרושים 1. בעל/ת תואר שני בתכנון עיר ואזור, עדיפות לבעל/ת תואר ראשון בכלכלה 2. בעל/ת נסיון של לפחות 3 שנים. 3. בעל/ת רכב פרטי.
הדרגה המוצעת 6 — 9 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת מועמדות: 12.11.86

דרושים*
* בלשון זכר ונקבה.
לרב בריח אריאל - אזור תעשיה ברקן
כוון מכונות אוטומטיות
מסוג טראוב ESCO-D6-D2
בעל נסיון קודם בכיוון והחלפת סט-אפ למכונות אוטומטיות.
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות ליעקב
טל. 03-9366168
לרב בריח ביבנה
מזכירת יצוא - אנגלית
תפקיד עם אתגר לבחורה אחראית. שולטת בשפות אנגלית ועברית על בוריין (כולל הדפסה), צרפתית - יתרון.
השכלה תיכונית ומעלה.
העבודה במשרה מלאה
5 ימים בשבוע.
לפנות למירה טל. 08-437911.
רב-בריח® מקום גדול לעבוד בו.

מפעלי
חובלה בע"מ
למוסכינו בחיפה, אשדוד
באר־שבע, דימונה ואילת
דרושים
מכונאי רכב
כבד דיזל
★ נסיון של 5 שנים + תעודות מקצועיות
★ לבעלי הסמכה יתרון
המעוניינים יפנו בכתב למפעלי תובלה בע"מ
כח־אדם ת.ד. 72 באר־שבע מ. 84100
או טלפונית 057-74961
בקבוצת כימיקלים לישראל

למשרד קטן ליחסי צבור
דרושה
עובדת עצמאית
★ לעבודה חלקית
★ נסיון בראיון וכתיבה עתונאית
★ הדפסה במכונת כתיבה
טל: 03-223713

לבית הבראה
יערות הכרמל - חיפה
דרוש/ה במשרה מלאה
מזכיר/ה
היודע/ת קריאה,
כתיבה והדפסה בגרמנית
המתאימים יפנו בכתב
לבית הבראה יערות הכרמל - חיפה

אפרת
EFRAT
FUTURE TECHNOLOGY LTD
לאפרת, חברה אמריקאית-ישראלית, העוסקת במו"פ של מערכות תקשורת מתקדמות, עבוד ספרתי של אותות וארכיטקטורה של מחשבים
דרושים
לאגף הפיתוח
מהנדס תוכנה
בעל נסיון של 3-4 שנים בתחום הטלפוניה. רצוי רקע בתמורה והברת מרכזיות פרטיות וציבוריות. ידע ב-RMX 86, יכולת עבודה עצמאית ושליטה באנגלית.
למשרה זו בלבד ניתן לפנות בשעות הערב לזיו - 03-484820
מהנדס תוכנת SYSTEM
בוגר מדעי המחשב. בעל שנתיים נסיון בנושאי SYSTEM ב-RMX-86.
למשרה זו בלבד ניתן לפנות בשעות הערב לדורון - טל: 03-952061
לאגף הייצור
מחסנאי
בעל 12 שנות לימוד לעבודה במחסן חומרי גלם המתמצא ברכיבים וחלקים אלקטרוניים.
למשרה זו בלבד ניתן לפנות בשעות היום לאודיס טל: 03-330539
למחלקת לוגיסטיקה
אחראי משק ואחזקה
בעל נסיון ויכולת אישית לעסוק בנושאי בניין ואחזקה שוטפים.
התפקיד כולל אחריות על נשאי משק שונים, שליחויות ורכבים.
עובדת חדר אוכל
למשמרת צהריים של 3-4 שעות ליום (ללא יום ו')
למשרות אלו בלבד ניתן לפנות בשעות היום ליהודית טל: 03-332370.
כמו־כן ניתן לפנות לגבי כל המשרות הנ"ל בכתב אל:
אפרת טכנולוגיה עתידית בע"מ - ת.ד. 9050 ת"א 61090.
- סודיות מובטחת -

לאחד מלקוחותינו - חברה בתחום המדעי־רפואי
הנמצאת בתנופת התפתחות
דרושים
מנהל/ת מעבדה (משרה 1280)
לניהול מקצועי ומינהלי של מעבדה ביוטית ומיקרוביולוגית, פיקוח ותיאום בין המעבדה למערך הייצור, והפעלת צוות עובדים.
תוכל/י להתאים אם לך —
• כושר ארגון וניהול • יכולת לקיים יחסי עבודה טובים
• נסיון ניהולי קודם (רצוי) • תואר ראשון או שני ממוסד אקדמי מוכר ברוקחות, כימיה, או מדעי החיים • שליטה מלאה בעברית ואנגלית.
טכנאי/ת מעבדה (משרה 1285)
לביצוע בדיקות אנליטיות בתחום הכימיה ובדיקות מיקרוביולוגיות.
המועמד/ת מתאים/ה נדרשים —
• תעודה של קורס לבורנטים מוכר • נסיון קודם בעבודת מעבדה • ידע באנגלית • נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות • מגורים באזור אשדוד והסביבה.
אנו מציעים 5 ימי עבודה
ותנאים טובים למועמדים המתאימים.
מעוניינים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בעבודה, תוך ציון מספר משרה ותנאי עבודה מבוקשים, בכתב־יד בלבד, אל ת"ד 11024 ת"א 6110
ייענו רק מועמדים העונים לדרישות. סודיות מובטחת.

תחנת ייעוץ
לנושאי כח־אדם
בע"מ

רופאי שיניים
מנוסים
לעבודה /חלקית/ מלאה
בכל רחבי הארץ
04-530785

ספקטרוניקס בע"מ
דרושים/ות
אנשי שיווק מנוסים
הכישורים:
שליטה מלאה באחת או יותר מהשפות הבאות: גרמניה, צרפתית, איטלקית ● ידע ונסיון בשיווק בינלאומי ● נסיון בשיווק מוצרים טכנולוגיים ● רקע מקצועי - יתרון ● רקע צבאי, או בתעשיות בטחוניות - יתרון.
בא לפנות בכתב־יד בלבד, בצירוף קורות חיים ופרטים על הנסיון לת.ד. 28356 תל־אביב 61282.

ויטמן
גלידת ויטמן 1979 בע"מ
למפעלנו בחולון דרושות
אורזות לקו ייצור
לעבודה במפעל מסודר
הסעות ממקום המגורים למפעל
מועמדות מתאימות יפנו
לטל: 03-804166 לינאוה

סטודנטים
אתם בוחרים...
— את שעות העבודה
— כמה כסף תרוויחו
(בתמורה למאמץ)
— והחשוב מכל: אתם בוחרים
בעתיד בענף הפרסום
אם אתם יזמים, עקשנים, אינטלגנטים ובעלי הופעה
אתם מוזמנים להתקשר ביום א' בלבד –
בין השעות 17.00-19.00 ל 8-336702 או 03-332936
לבקש את רמי או בני

הארץ

יום ג', כ"ח בתשרי, תשמ"ז
21 באוקטובר 1986

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001
ירושלים: רחוב ההסתדרות 2 טל' 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל הוצאת עיתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן · עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ודרת, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בהבירור

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

על האחיות להסתפק בהישגיהן

האחיות חזרו לעבודתן בבתי־החולים — בעקבות מערכה משו־לבת של השפעות ולחצים מצדדים שונים. שר האוצר והבריאות החליטו להפעיל צווי ריתוק, ובית הדין לעבודה בירושלים הוציא צווי מניעה שתוקפם עד יום ראשון אחרי הבחירות. הדיון במליאת הכנסת הוכיח לאחיות כי אפילו סיעת מפ"ם אינה תומכת בהן: ההסתדרות אמרה להן כי תחתום על ההסכם ללא הסיבת האחיות, ונשיא המדינה פנה אליהן והפציר בהן שלא להוסיף ולהתכחש לשליחות המסורתית ולאתיקה הרפואית.

יתכן כי פנייתו של נשיא המדינה היא שמילאה תפקיד מכריע בקבלת ההחלטה, אשר לה ציפה הציבור מזמן. נועם התבטאותו, שדברי תוכחה לא נעדרו ממנה, סייע מן הסתם למנהיגות השביתה "לרדת מן העץ" ולהורות לחברותיהן להפסיק את שביתתן ולסלול בכך את הדרך לחידוש המשא והמתן עם המעסיקים.

אפשר, אף צריך, היה להעלות על הדעת כי ראש הממשלה יגבה להביא לידי הפסקת השביתה, מכיוון שברוגז השרים לא הושגה המטרה הזאת. אך מתברר כי לא שמעון פרס ולא יצחק שמיר אורו עוז לומר קבל עם ועדה מה דעתם בעניין. אין זה רצוי כי נשיא המדינה יאולץ להטיל משקלו על כף המאזניים כדי שיושם קץ לסכסוך על תנאי שכר ועבודה בין איגוד מקצועי לבין המוס־דות המעסיקים. ויש לציין בדאגה את חוסר הסמכותיות של ראש הממשלה, שהצריך את התערבותו של נשיא המדינה.

אולם מכיוון שהנשיא השמיע את דברו והאחיות נענו לפנייתו־הטפתו, מגיעה לו לחיים הרצוג תודה וברכה. הוא יכול לרשום לזכותו את הפסקת השביתה האומללה והבלתי־נסבלת, ומאחר והצ־ליח גם לפני זמן קצר ליישר את ההדורים שבין שתי המפלגות הגדולות בהקשר להגשמת הסכם הרוטציה, אין ספק כי הוסיף ליוקרתו האישית וליוקרת משרתו.

צריך עתה לקוות כי האחיות יקבלו את ההסכם שעוצב כבר שלשום בראשי פרקים, ושלא יסבכו את המשא והמתן המסיים שהחל בו אתמול בדרישות לאחוזים נוספים בפריט זה או אחר. מה שמוצע להן על־ידי המעסיקים חורג בהרבה מכל מה שיכול היה להיראות מוצדק, לו התנהל המשא והמתן תוך מודעות להשלכות שעלולות לנבוע מויתורי המעסיקים לגבי המשק בכללו.

האוצר, משרד הבריאות, קופת החולים והאגף לאיגוד המקצועי של ההסתדרות באו לקראת האחיות. עליהן מוטל עתה להסתפק במה שהשיגו, ולא לחדש את ההפרעות בפעילותם התקינה של בתי החולים והמרפאות.

ארה"ב לא תמכור חיטה מסובסדת לסוריה

בריסל (ע"צ, ע"ה). אתמול נמסר כאן כי ארצות הברית הודיעה לשוק המשותף שלא תמכור חיטה במחירים מוזלים לסוריה.

השוק המשותף כבר הודיע כי לא ימכור חיטה במחירים מוזלים לסוריה, אך ישקול עמדתו מחדש לנוכח צעדיה של ארה"ב.

בחצי קיטור נגד ולדהיים

מאת פולס

[illegible]

האחיות: סיכום מחלה

מאת אברהם טל

אם יקבלו עובדי ציבור אחרים את התוספות שלדברי האוצר ניתנו ויינתנו לאחיות — אפשר יהיה לתאר את מצב המשק בביטוי רפואי שהתאורה: קריטי — ולא יציב

[illegible]

★ עם מי מנהלים מו"מ ומתי?

[illegible]

★ האם התארך הסכסוך ללא צורך?

[illegible]

★ האם נפים עמוי במבחן?

[illegible]

גמילה קשה

מאת א. שוייצר

ויתור חלקי על החימוש הגרעיני יאותת לאנשי הצבא בשני הצדדים, כי מעצמות־העל מבקשות ליישב את ניגודיהן בדרך לא צבאית

[illegible]

מנגינגלס עד אוגרקוב

[illegible]

להאם את המודרך

[illegible]

חוק בחצי הדרך

מאת דן מרגלית

אכיפת החוק ביהודה שומרון ועזה צריכה להתחיל ביהודים

[illegible]

תעשיין, בעל מלאכה, מנהל עסקים, בעל מקצוע חופשי

יחידה מיוחדת לעסקים שלך

• שעות פתיחה מורחבות המותאמות לצרכים שלך.
• הסדרי אשראי מיוחדים לקידום הפעילות העסקית שלך.
• קווי אשראי למימון יבוא ציוד ולמימון יצוא ושרותים אחרים בתחום סחר חוץ.
• עיסקות ליסינג.
• אפיקי השקעה מגוונים שבאים לענות על צרכי המימון שלך.
• הסדרים מיוחדים בניהול החשבון השוטף.

צוותי היחידות העסקיות ומנהליהן עומדים לרשותך בכל עת, בפניה טלפונית או בפגישה אישית.

בסניפי בנק הפועלים, השוכנים בלב מוקדי פעילות עסקית, עומדות לרשותך מחלקות מיוחדות ללקוחות עסקיים. בכל אחת מיחידות אלה, תמצא את כל השרותים הבנקאיים שאתה צריך וצוות עובדים הערוכים לסייע לך בקידום עסקך.
ביחידות העסקים של בנק הפועלים תוכל לרכז את כל ענייניך במקום אחד וליהנות מיעוץ מקצועי, מידע והדרכה.

שרות כמו שצריך
שרות עסקים
בנק הפועלים בע"מ

אבגת|קרמן|שיפרין|תגמן

مطابق للأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדד

בין פוליטיקה לדיפלומטיה

שלוש פרשיות דיפלומטיות אר־עו בשבוע האחרון וכל אחת מהן מאששת את הכינה שדיפלומטיה היא במקרים רבים פוליטיקה בצי־לבדה.

נתחיל בפרשה האחרונה: יחסי ירושלים־וינה. בשבוע שעבר קורט ולד־היים לנשיא אוסטריה, ותוך מבול הכסבסים והעדויות המתמשכות, הו־חלט להחזיר את השגריר מיכאל אליצור להתייעצויות. צעד שגרתי ומקובל בלחץ־סוק במקרה הנו. בינ־תיים החזיר אליצור לווינה והשר החוץ לשעבר יצחק שמיר הוליט לשגר לשם גם את גדעון ירדן. הלה יועד לתפוס בבוא היום את מקומו של אליצור כממונה על השגרירות, בדרג של ציר. השאלה היתה מתי יבוא יום זה. ישראל זינגר, מנכ"ל הקונגרס היהודי העולמי, הכשיף לספק באיסיות ובהתמדה חומר חדש נגד הנשיא האוסטרי. הציר הלאנגלאה, המוח שמאחורי המ־ליחמה נגד ולדהיים, ידידו של שמ־עון פרס. לא הניח לממשלת ישראל לבלוע את פרשת ולדהיים. לעומתו, הציע אליצור להמנע מהחזרת השגריר, ולמרות שהגיעה שעתו לצאת לגימלאות, "ההגרב" לשרת בווינה ככל שיידרש.

הסמנכ"ל לאירופה ישעיהו ענוג הגיש מסמך שעיקרו הצעה לדחות

ולדהיים: צירים וחורקים

מעט את החזרתו של אליצור. הדחיה היתה מאפשרת לישראל לבצע תימרון דיפלומטי של מינוי שגריר מבלי להחזיר את ידו של ולדהיים, דבר שאיש אינו מעלה עתה על הדעת. אולם מקבלי ההחלטות במשרד החוץ לא עמדו בלחצים ובחרו להחזיר את השגריר הביתה בעיצומה של מערכת הב־חירות הכלליות באוסטריה. כאן נכנסת הפוליטיקה לתמונה: ב־ישראל חששו הפוליטיקאים מהד־מין, פן יואשמו בסלחנות יתר לאוסטריה בעניין ולדהיים. באוס־טריה חוששים הפוליטיקאים מה־שמאל שסלחנות כלפי ישראל באותו עניין תעלה להם בשלטון. הם התעלמו מ־20 ויותר מדינות המ־מאנות לארח את נשיא אוסטריה. האמריקאים עשויים להחליט בימים אלה אם לצרפו לרשימת הפושעים הנאצים שעליהם אסורה הכניסה לארה"ב. ההפסד שנחל בבחירות לנשיאות לימד את הסוציאליסטים שכאשר מדובר בישראל נכבשת בלוזות הפטריוטיות של האוסטרי המנוצע לפעילות מואצת. מה שהיה צפוי התגשם איפוא: האוסטרים הקפידו על הדדיות והחזירו את שגרירם להתייעצויות.

בכך רחוד למעשה את ההסבר המפוקפק שניסו במשרד החוץ למכור להם בעניין החזרתו של אליצור. בניסיון למנוע את ההת־דרדרות, במגעים עם השגריר אשר פליינרס בכך ויתר המנכ"ל המדיני יוסי ביילין על הטענה שאליצור לא סיים פורמלית את כהונתו. עכשיו ממתינים במשרד החוץ שהפו־ליטיקאים בווינה יניחו לדיפלומטים לנפשם. והיה אם יקרה הלא־צפוי, ותוך גילוי הפטריוטיות יפסידו הסוציאליסטים את השלטון לימין, יתנהלו יחסי ירושלים־וינה בדרג של צירים — וחורקים.

איך לא לקלקל לתאצ'ר

בסוף השבוע צלצלו הטלפונים לשווא בבתיהם של דוברי הממשלה. עם הגיע הידיעה על החלטתה של ממשלת בריטניה לנתק את קשריה הדיפלומטיים עם סוריה, נדרשו לש־כות ראש הממשלה ושר החוץ להתייעצות קצרה. הכל היו תמימי דעים שהודעות ניצחון ישראליות לא יועילו לעניין. המעשה הבריטי הפך את המלים למיותרות. כך, אולי לראשונה, דיברו שלושה מקורות מדיניים — לשכת ראש הממשלה, לשכת שר החוץ והדובר משרד החוץ — באותה לשון. מרוצה ומאופקת. שמיר ופרס לא התחרו איש ברעהו בדברי הלל לבריטים. בדיעבד התברר שהיתה בכך גם תבונה דיפ־לומטית. עקב הסודים כעמו שמ־

אוהדי הבריטים מסתייגים מהפלגת הישראלית־אמריקאית. קפיצה ב־ראש שורת המברכים היתה משרתת את הרטוריקה הסורית. יש לכך מן הסתם קשר לדברים שפרס אמר השבוע באסיפת העובדים הסוערת שלו במשרד החוץ: "העולם למד להפריד בין תופעת הטרור לתופעת הסיכסוך הישראלי־ערבי".

הפרשה הבריטית־סורית היתה האירוע המדיני הראשון שממשלת שמיר־פרס נדרשה אליו לאחר החי־לופים. היתה זו גם הפעם הראשונה בשבע שנות הקריירה הממשלתית של שמיר שמשרד החוץ אינו נתון ישירות למרותו. המנכ"ל יוסי בן אהרן, הדובר אבי פזנר והיועץ אריה מקל באו עם שמיר מאותו משרד, והם פיתחו תלות במערכת הדיפ־לומטית הממוסדת.

בשבוע האחרון נוצרה התקשורת בין לשכת ראש הממשלה לדרגים השונים במשרד החוץ. בשני האת־רים דיברו בסיפוק על הפתיחה הדמוקרטית. מתברר כי הם צייתו גם להמלצתו של השגריר בקנדה אלישיב בן הורין שבריטניה ששלח לירושלים הציע שלא לשבח יתר על המידה את ממשלת אוטאווה שליוותה את הצעד הבריטי החריף במחווה מינימלית, ושגרירה של קנדה בדמשק אף נפנף בידו לשלום בדרכו הביתה והצהיר "אינשאללה, אני מקווה לשוב במהרה".

בשקט, בשקט

הן זכניו שגרירות בריטניה זרה בירושלים לשפלה היתה מעלה את לחץ הדם הלאומי של הזוגים המדיניים. הפעם הסתבר שהעניין עבר בשלום. אולי משום שבמעט הכל (במשרד החוץ ובמשרד הביטחון הסורי) מסכימים היום שהתק ירושלים הוא בניה לזוהרות. אין לצפות מהנשיא הצרפתי שבאי גילה גבורה גדולה יותר מהנשיא רונלד רייגן, שאינו מעלה על דעתו לשלוח את דיפלומטיו ירושלימה. ראשונים להחזיר את הנשיא האפ־ריקאי הישיש היו דווקא ערבים מתונים (מנהיגי מצרים ומרוקו). אף שהדבר היה ידוע היטב בירושלים, לא היו הנשיא מובארק והמלך חסן יעד להתקפות.

סיפור מעניין נרקם השבוע סביב איגרת הברכה של נשיא מצרים לשמעון פרס. פרשנים מדיניים זרי־זים מיהרו לפרסם מאמרים שניתחו את המשמעויות העמוקות הטמונות בהתעלמות מובארק משמיר. לא נקפו אלא שלושה־ארבעה ימים עד שהתברר ש"ההתנהגות הבלתי־דיפ־לומטית" לא היתה אלא תקלה טכנית ביותר בתקשורת הפנים בין משרד החוץ למשרד ראש הממשלה.

תכנית הטרור של פרס

בשיחה (האחרונה) כשלח לירוש־לים. מספר הציר המדיני היוצא בוואשינגטון והמזכיר הממשלה הב־כבם אלי רובינשטיין שאיש במשל בכיר הבהיר לו שהממשל שוקל הב־צעת הטלת עיצומים כלכליים ואחרים על דמשק. הסורים, מתברר, תלויים מאוד בענייני בים שיבנתנו עליהם מהבנק העולמי. לדברי אותו מקור, מעכבת ארה"ב את ההחלטה בדבר עיצומים על סוריה כיוון שהיא מעדיפה תגובה מולטילטרלית ופועלת מאחורי הקלעים לצרף את הקהילה האירופית לענישה הקולקטיבית.

מתברר כי במסמך סודי ששלח שמעון פרס למנהיגי מספר מדינות, ובהן ארה"ב, הוא מציע התארגנות בינלאומית להטלת עיצומים פולי־טיים וכלכליים על כל מדינה שי־תברר כי היא מושיטה סיוע לטרוריסטים.

זמן קצר לפני שהעתיק את מושבו למשרד החוץ העביר פרס את המסמך לראש ממשלת צרפת ז'אק שיראק, במהלך פגישתם בפאריס. התגובה הצרפתית במקביל גם למד לקה במשרד החוץ האמריקאי העוסקת במלחמה בטרור ויש כוונה להעבירה למדינות נוספות. כפי שהבטיח פרס במהלך ביקורו האח־רון באמריקה. הוא אינו מציע — כפי שפורסם תחילה — הקמת יחידה בינלאומית, דבר שהוגדר כבלתי מעשי.

המסמך שהוכן בידי מומחים ישר־אלים למלחמה בטרור כולל הצעות בשורה של תחומים: מדיני, משפטי, אבטחתי ועוד. מוצע למשל שהמ־דינות שיצטרפו לתכנית ינהיגו שינויים בחקיקה בנושא ההסגרה על מנת להקל על הליכי הסגרתם של מחבלים למדינה הנפגעת. עוד מציע המסמך כללים לאבטחת נמלי תעופה. שגרירויות ונציגויות של מדינות "רגישות" לנוכח הניסיון שצברה ישראל בשטח הזה.

כל אנשי מ"מ ראש הממשלה

לטובת אנשי משרד החוץ הנ־מבוקרים, להלן מורה נבוכים ללשכת ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס.

לשכת שר החוץ: מנכ"ל: אברהם טמיר (מינוי פוליטי). מנכ"ל מדיני: יוסי ביילין (מינוי פוליטי). מנהל הלשכה ויועץ תקשורת: אורי סביר (עובד משרד החוץ שהושאל כמוסר חוזר כבכירה). יועץ מדיני: נמרוד נוביק (מינוי מבחוץ). עוזרת השר: עליזה אשר (מינוי מבחוץ). עוזר ליועץ תקשורת: דני שק (עובד המשרד). יועץ תפוצות והמורת שקל בשנה: אברהם בורג. יועץ פוליטי: ברוך אסק־רוב (מינוי פוליטי). יועץ: אריה עופרי (הועבר ללשכת הס"מ מלשכת טמיר במשרד רה"מ) בגלל סירוב עובדי משרד החוץ לקבלו.

לשכת ממלא המקום במשרד רה"מ: מנהל הלשכה בועז אפל־באום. יועץ לענייני אזורי פי־תוח: אלחנן ישי. עוזריו צבי צוהר (הנגב והדרום) ותמן סלע (אזור הצפון). יועץ רווחה: חיים אילה.

לשכת השר ויצמן במשרד החוץ: (עדיין מנסים לשכנעו לשוב למשרד רה"מ ולהיות מ"מ קבוע של שר החוץ המתכוון להרבות בנסיעות לחו"ל). עוזר לשר: יעקב היכל. עוזר לשר: אריה שומר (לבקשת המנכ"ל החדש של משרד רה"מ יוסי בן אהרן אפשר שיישאר בתפקידו כסמנכ"ל במשרד זה).

אנשי פרס במשרד החוץ התנהגו בימים הראשונים שלהם שם כעדר פילים בחנות חרסינה: המעשה הראשון היה הסרת שלט הנצחה מעל האולם לזכרו של חיים יחיל ז"ל, מגרש החניה הפנימי של המשרד המיועד למנהלי מחלקות "ומעלה" נפתח בפני כל העוזרים החדשים והותיקים נאלצים לטפס על המדרכות. עוזרים, לרבות אנשי לשכת הס"מ, הוזמנו (או הזמינו עצמם) לישיבת ההנהלה ה־ראשונה המיועדת רק למנהלי אגפים "ומעלה".

כל הזוטות הללו החריפו את תחושת התסכול ואי הוודאות עם בואם של צוות מנכ"לים חדשים ועוזרים המאיימים על פרנסתם. פקק התנועה מדי יום בשעה שלוש בדיוק בשער משרד החוץ ותנועת הקניות של דיפלומטים בשוק מחנה יהודה הסמוך בשעות מחוות אינו מעיד שעד כה ידיהם היו עמ־וסות עבודה בין שליחות לש־ליחות.

מצא את ההבדלים

בהופעותיו הפומביות הראשונות כשר החוץ מרבה שמעון פרס לדבר על "מדיניות חוץ יהודית". תהליך השלום עם הערבים מוסבר כעניין שאין להניח לו לגווע. אך פרס אינו מעניק לו סיכויי הצלחה גבוהים במרוצת השנתיים הקרובות. שר החוץ הורה לעוזריו לדלג על וואשינגטון בתכנית סיוריו הקרובה בארה"ב. וכי אחרי פסגת רייק־יאוויק ופרשת הנראה ... יתייחס ברצינות לוועידה בינ"ל עם ארה"ב וברה"מ. בריטניה וסוריה: פרס יעסוק איפוא בגיוס כספים לנגב ויחפש דרכים לטוקיו, ל־אפריקה ומשהו בגוש המזרחי. הוא יבטח לעשות זאת טוב יותר מקודמו יצחק שמיר ודה.

השיא מאחוריו ואולי גם לפניו. מקורבים מעידים שפרס מתייחס לשנתיים הקרובות כתקופת מעבר בדרך חזרה לראשות הממשלה. לפי טעה הוא "מפרגן" לשמיר ונותן לו את הבמה. בקרוב, כעדות מנהל לשכת ממלא המקום בועז אפלבאום, יחדש פרס את מסעותיו ברחבי הארץ "אין שום סיבה שיאבד את הקשר". השנתיים הקרובות הן גשר אל ראשות הממשלה. פרס יעביר משקל רב לכף המפלגתית על מנת להכין את המפלגה לבחירות. כמ־מלא מקום רה"מ הוא יהיה כתובת לראשי רשויות האחרים שאינם זו־כים לתמיכה המגיעה להם בגלל שמשרדים הלוואגטים אינם בי־דינו". פרס הוא לדברי העוזר הוו־תיק, רק לפרוקים ארוכים שריצתו נקטעה.

שמיר יודע אף הוא שהכהונה הקצרה שלו מובילה בהכרח אל יום הבחירות. הדימוי החזק של פרס המצליחן ירדוף אותו כאשר יילך. פרס כבר הוציא את צה"ל מלבנון והביא את האינפלאציה וגבה מה־אמריקאים את הדולר האחרון. המלך חוסיין אינו מתכנן כנראה נסיעות לירושלים בשנתיים הקרובות. קשה איפוא מאוד לשמיר למצוא משהו ספקטקולרי שידביק גם לו תואר של מצליחן. התכנסו היועצים לטכס עצה — תשובה ליכודית הולמת לשמעון פרס. רוני מילוא הציע לחדד את ההבדלים בין שני האישים והמפלגות. להניף אל על את הדגל השמש משהו של המחנה הלאומי: התנחלויות. עוצמה צבאית וכיוצא באלה דברים שמלהיבים את הכי־כרות. דן מרידור ורוב היועצים התלכדו סביב גישה שונה לחלוטין. הם הציעו ושמיר בירך — לנצח את פרס והמערך בלי קרב. תחת הכותרת "המשכיות" ייעוד שמיר במגבלות הזיכרון הציבורי הבעוד שנתיים יאמר להמון משהו כמו: "יחד ניצחנו את האינפלאציה, הרגענו את המצב בגבולות ואפילו הושטנו יד לשלום לערבים".

שמיר ידבר על שלום ואף יעשה יותר למען "ערביי ארץ ישראל" (אם רבין יניח לו). הוא כבר הבטיח השבוע להעביר סמכויות לראשי ערים ערבים ולפקידים שיתפשו את מקומם של קציני הממשל. שמיר מאמין שלירדן ולישראל אינטרס משותף — החלשת אש"ף ולפיכך יעודד כל פלשתינאי שנמנה עם המחנה הירדני. לדידו, אין זה עניין של מה בכך, שהרי השר משה ארנס המקורב אליו, תומך בגישה הגורסת שיש לעצור את תהליך הירדניזציה ולפעול בכיוון של סי־פוח גלוי. שמיר מבקש לשמור על האידיליה ביחסים עם וואשינגטון ועל כן יימנע מפרובוקציות גם במ־חיר השמצות מעברו של גוש אמונים. במילא מצביעים המתנחלים היהודים ליד ביתו בעד הרב לוינגר או "ליך" אחר.

פרס דיבר על צמיחה ושמיר יעשה זאת תחת הסיסמה המופלאה "כלכלה ציונית". כאשר יצוצו בעיות יפנה שמיר "אחריות לאו־מית" וישתף את פרס בהכרעות. הוא עשה זאת השבוע כאשר טרח לבקש את הסכמתו של ממלא המקום להצעת שר האוצר להוציא צו־חירום נגד האחדות. שמיר ישים עם פרס בסירה אחת ואף אם לא תהיה זו בדיוק ספינת אהבה, אם יצליח התרגיל, יהיה קשה בעוד שנתיים להבחין בין הקברניטים התאומים.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

שמיר ולוי: מסתדרים

שמיר, לוי: הבנה

המגעים בין הסיעות בחרות לכינוסה של הוועידה, הוקפאו שבועות אחדים לפני מועד הרוטציה מחשש שהמתח שעלול להתעורר בתנועה, יפגע בכניסתו של שמיר ללשכת ראש הממשלה. עתה, שבועיים לאחר כינון הרוטציה, עומד שמיר לחדש את המגעים לכינוסה של הוועידה. שמיר גורס כי יש לקיים את ועידת התנועה רק כאשר קיימת הסכמה מוקדמת בין כל אנשי הצמרת לחלוקת ההשפעה והתפקידים. השר דוד לוי אומר לעומתו, כי יש לקיים את הוועידה גם אם אין הסכמה. ההכרעה בנושאים השונים לדבריו, תיפול בהצבעות דמוקרטיות.

כבר כמה חודשים קיימת הבנה בין לוי לשמיר ברוב הנושאים הקשורים בחלוקת מוקדי הכוח בתנועה. בין השניים נכבש לפני שבועות אחדים מעין הסדר שיוביל לקיומה של הוועידה. אולם מקורבי לוי עדיין אינם מוכנים לקבל בשלי־מות את הצעתו של שמיר. על פי הסדר זה יתמנה שמיר ליו"ר התנועה ולוי ליו"ר הנהלתה. לוי ישמש כממלא מקום בשני תפקידים אלה, ולמעשה יוכר באורח בלתי רשמי כאיש מספר שניים בתנועת החרות. לתפקיד יו"ר מרכז התנועה ייבחר השר אריאל שרון ויו"ר מזכירות חרות יהיה השר משה ארנס. שמיר גורס כי לוי יואלץ בתמורה להסדר זה, לוותר על דרישות התיקונים שלו להסכם בין תנועת החרות למפלגה הליבראלית, ובמקביל ינסה לשכנע את שרון (שניתק את שיתוף הפעולה שהיה לו עם שר השיכון) וארנס להסיר את התנגדותם, לכך שלוי ישמש מ"מ בתפקידים הב־כירים בתנועה.

לוי דורש במקביל לתואר מ"מ להעניק לאחד מאנשיו גם את אחד התפקידים הביצועיים. אולם שמיר אינו מוכן לשמוע על הסדר שלא יכלול מתן תפקיד בכיר לכל אחד מארבעת השרים המובילים בתנועה. עד לפני כמה שבועות טען שמיר כי בתפקידים, יו"ר מרכז ויו"ר מזכירות התנועה, צריכים לשמש פעילים מהמעגל השני אולם באחרונה שינה עמדתו. שמיר רוצה במקביל הצעות כי השר אריאל שרון יוטרל מעמדות השפעה בתנועה ועמדות הכוח יהיו בידי שני המחנות הגדו־לים בתנועה, שמיר ולוי.

מינויים פוליטיים כעסקת חבילה

אחד מסעיפי מזכר ההבנה בין הליכוד למערך, שהבטיחו את כניסתו של יצחק שמיר ללשכת ראש הממשלה, היה נושא המי־נויים הפוליטיים. ודרישות מפל־גת העבודה התחלקו במסגרת זאת לארבע רמות: במועצות המנהלים של התאגידים והח־ברות הממשלתיות, בנציגויות הישראליות בחו"ל, במסגרות רשות השידור, ובתפקידים ממ־שלתיים בכירים העומדים להת־פנות בקרוב.

פעילי מפלגת העבודה תפשו לפני כשנתיים, כמעט את כל התפקידים הבכירים במשרד ראש הממשלה, עם כניסתו של פרס לתפקיד. עתה במסגרת מזכר ההבנה ביקש פרס להבטיח את מעמדם של אחדים ממקור־ביו, בין היתר של ישראל פלג כראש לשכת העיתונות הממ־שלתית, יועצת ראש הממשלה לענייני האשה, היועץ לענייני טרור ועוד. הסיכום בין פרס לש־מיר בנושא זה היה, כי ראש הממשלה החדש יודיע על כוונתו לפרס, טרם החלפתם של בעלי התפקידים, ורק לגבי החלפתו של מנכ"ל שרות התעסוקה, הודגש בהסכם, כי הוא יבוצע בהסכמתו של פרס.

לראש הממשלה יצחק שמיר, תוכניות לאיוש מרבית התפקי־דים בהם נמצאים כיום אנשי פרס. יועצו לענייני תקשורת יוסי אחימאיר, מיועד כראש לשכת העיתונות הממשלתית, עוזרתו של יורם ארידור לימור ליבנת, יועצת למעמד האשה, ומבוקש החלפתו של היועץ לעניינים ערביים. לפיכך דנים בליכוד ובמפלגת העבודה, בבי־צועה של "עסקת חבילה", שבמסגרתה יוסכמו מינויים של כל בעלי התפקידים הממשל־תיים הבכירים העומדים להת־פנות בקרוב.

כך למשל עומדת ועדת הכנסת לדון בימים הקרובים במינויו של עו"ד יצחק טוניק לתפקיד מבקר המדינה. במפלגה הליבראלית מציעים את יו"ר הכנסת לשעבר מנחם סבידור, או את ח"כ אריאל וין. במערך מעלים מחדש את שמו של חיים קוברסקי מהמפד"ל, מנכ"ל משרד הפנים לשעבר. מפלגת העבודה מבקשת למנות את השר עזר ויצמן ולמנות את מוטי הוד ליו"ר התעשייה האווירית, ובליכוד מבקשים למנות את משה עמירב כנציב שירות המדינה במקומו של אברהם נתן שמונה לנספח כלכלי בלונדון. במפלגת העבודה קיימת דרישה לקבל את תפקיד יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור, אשר מתפנה בסוף מארס.

בליכוד ובמערך העריכו השבוע, כי רק ביצועה של עסקת חבילה בנושא המינויים, תמנע עימותים והחרפת היחסים בין שני הגושים, בשבועות הרא־שונים לתפקודו של שמיר כראש הממשלה.

העבודה ויחד — "חשבון נוקב"

ההתנגדות להסכם האיחוד בין מפלגת העבודה לתנועת יחד הולכת ומתגברת בשורות העבודה. לראש החוץ שיגרו חברי הכנסת אליהו שפייזר ומיכאל בר זוהר, הצטרפו בימים האחרונים עשרות חברי מרכז, הדורשים כעת ממזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם, לכנס לאלתר את מוס־דות המפלגה לדון בהסכם.

עיקר ההתנגדות לנוסח הסכם האיחוד שנחתם בראשי תיבות לפני שבועות אחדים, הוא הייצוג של חברי יחד במוסדות העבודה (ששה אחוזים) והשריון של שלושה מקו־מות ריאליים ברשימת מפלגת העבודה לכנסת הבאה. שפייזר נועד באמצע השבוע עם ברעם, ובשיחתם הועלתה האפשרות כי ההסכם יידון בתחילה, בלשכה החדשה של מפל־גת העבודה. זו תבחר מטעמה ועדת בדיקה, שתבחון מחדש את ההסדר ותגיש את הערותיה והסתייגויותיה מההסכם למליאה, ולאחר מכן ההסכם והתיקונים יובאו לאישור מרכז מפלגת העבודה. בעבודה קיימת התנגדות נחרצת, כי נושא ההסכם עם יחד יבוא לאישור מושב מיוחד של ועידת המפלגה, מתוך חשש כי במסגרת הוועידה, יהיה קשה לערער על ההסדרים שסוכמו עם ראשי יחד.

בינתיים מסתבר כי בקרב ראשי יחד, כלל לא מרוצים מהקולות ההסתייגויות הנשמעים במפלגת העבודה. השר עזר ויצמן היה בשבועיים האחרונים בחו"ל. אתמול שב לארץ, ובבואו הבטיח כי בקרוב יערוך "חשבון נוקב" עם כל אלו שקמו במפלגת העבודה נגד ההסדר. ראשי יחד טוענים, כי במפלגת העבודה ממהרים לשכוח את עצם העובדה כי ויצמן וראשי יחד, הם אלו שהעניקו לשמעון פרס את האפשרות להיות ראש הממשלה לפני כשנתיים, והם אלו שבהחלטתם להתייצב לימין המערך, מנעו הקמת ממשלה צרה בראשות הליכוד.

המרכז הליבראלי — מכירת חיסול

בלשכתו של ראש עיריית תל אביב שלמה להט, עומדת להתכנס היום בצהריים קבוצת מייסדי מפ־לגת המרכז הליבראלי, כדי להכריע באורח סופי, אם יש טעם בהמשך פעילותה של מפלגת המרכז הח־דש. מבין 16 ראשי התנועה, ייעוד יצחק ברמן, אשר אותו מבקשים אחרים מהמייסדים בראשותו של להט, להרחיק מהתנועה בטענה, כי הוא אחד הגורמים העיקריים לכש־לונה של המפלגה כבר בצעדיה הראשונים.

להט כמוכן, הודיע לפני כחו־דשיים כי החליט לפרוש מראשות רשימת מפלגת המרכז לכנסת והתפטר מתפקידו כיו"ר הנהלת התנועה. הוא אמר אז כי נוכח לדעת, שהציבור אינו מקבל את התנועה החדשה שלא מצליחה להתאושש ממחלוקות פנימיות, ולא שלל את אפשרות פרישה. ברמן, אריה דולצין ומנכ"ל התנועה טומי לפיד, טענו לעומת זאת כי תוך פרישתו של להט, ניתן להמשיך בהד־בנות להקמת מפלגת המרכז. כש־היעד הסופי הוא שילוב פוליטי ביניהם לבין ל"ע ושינוי לקראת מערכת הבחירות הבאה לכנסת.

לברמן אין כל נכונות להסתלק עתה ממאמציו להביא לקמת הגוש המרכזי לקראת הבחירות הבאות. השבוע הוא המשיך בשיחותיו עם ראשי שינוי על שיתוף הפעולה הצ־פוי. בתגובה לצעדיו של להט אמר כי לראש עיריית תל אביב קשה כנראה להיות עם מי שמתנגד לדעו־תיו. "להט מבקש לידו רק אפסים, ואני אינני כזה" אמר ברמן.

כך או כך, גם אם לא תיפול ההכרעה היום, כבר הודיעו אחדים מבין מייסדי מפלגת המרכז החדשה, כי בכוונתם לשוב הביתה, למפלגה הליבראלית. סגן ראש עיריית תל אביב יצחק כספי, שהלך לכל אורך הדרך עם להט, כבר הצהיר על חזרתו לליבראלים. ראש עיריית רחובות יחזקאל הרמלך, נועד לשי־חות עם השרים יצחק מודעי ואברהם שריר והשבוע הכריז כי שובו למפלגה האם אינו רחוק. כמוהו יעשה ככל הנראה גם יחזקאל פלומין.

הטור השלישי / לילי גלילי

רוטאציה, שבוע אחרי

גב' שמיר: העוזרת שלה
על פי הלקח הזה, צריך כבר להתחיל לחשוב על הרוטציה הבאה.

פירושה האמיתי של הרוטאציה הוא שר בלי לשכה, מזכירה בלי כיסא, עוזרת־בית שנאלצת לצאת לפנסיה. שומר אומר: מדינת ישראל לא היתה מוכנה לרוטאציה.

מחייגים למשרד ראש הממשלה, מבקשים את לשכתו של השר מו־דעי. מזכירה נבוכה משיבה: "אני לא בטוחה שיש לנו כבר שר כזה". כמה "קליקים" של מרכזיה, ומזכירה אוחזת על הקו. אכן, היא מזכירתו של השר מודעי, אבל היא לא יכולה לדבר עכשיו: מסביב בנים. אם אפשר, אנא, התקשרו עוד מעט ללשכת המשנה לנציב שירות המדינה: משם תוכל לדבר. המזכירה במשרד המשנה לא יודעת מה רוצים ממנה, ומציעה להתקשר בעוד כמה ימים, כשהכל יסתדר. עוד שחזור של השיחה הקודמת עם המזכירה של מודעי, משכנע אותה לחפש. המזכירה של מודעי מתגלה באחד החדרים, ניגשת אל הטלפון. פני־שת, היא מציעה, בבקשה לדחות עוד קצת: עוד אין לה כיסא, שולחן, ופנקס לרשום בו את ההודעות. עוד תמונה מהווי הרוטאציה.

שבוע אחרי, הרוטאציה עדיין בעיצומה. רוטאציה, וכי איך יכולנו לדעת מראש, איננה חילופי כיסאות בין שני אישים בצמרת. רוטאציה, היא משאיות הובלה החונות עדיין מול משרד ראש הממשלה, עשרות קופסאות קרטון שממשיכים לפרוק שם, ספירה קפדנית של הריהוט החדש, ריח דבק להדבקת שטיחים מקיר לקיר, אבק של שבירת קירות על־פי צורכי הדיירים החדשים. הבעה של והיות־דעת על פניו של רוני מילוא, שהתאקלם מהר, אווירה מלנכולית בחדר "הממשלה הגולה", המאכלס בצפיפות את בועז אפל־באום, אלחנן ישי וחיים אילה, הח־לופי גברי של עוזרת־בית הנודמים

מהומת־הוטה במשרד ראש־הממשלה במשך השבוע: הגב' שמיר, העומדת בתוקף על זכותה למנות את העוזרת שלה לסוכנת בית־השרד של ראש הממשלה, למרבה עלבונה של מר כנת־הבית העובדת שם שנים. סוף טוב, הכל טוב: הסוכנת הוותיקה יוצאת לפנסיה, החדשה תופסת את מקומה. גם זאת רוטאציה.

על כל המהומה הזאת, מנצח בהצלחה לא־מבוטלת הסמנכ"ל לענייני מנהל, ועוזרו של עזר וייצמן, אריה שומר. במשרד ראש־הממשלה חולקים לו מחמאות על "הממלכ־תיות" שלו. "אני משתדל", הוא אומר, "זה גם מגיע להם, וגם אברשה הנחה אותי כך". איש לא אומר מלה רעה על שומר, אבל זכות ההצלחה אינה עומדת לו מול הלחצים הפוליטיים. הרואים את שומר, חושבים על וייצמן. מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יוסי בן־אהרן, ייענה כנראה ללחצים המופעלים עליו מצד אריק שרון ומיכאל דקל למנות "איש משלנו". כלומר מהלי־כוד. שומר מתרוצץ ומנסה להשביע את רצון כולם, נשאר בשבילם בב־חינת דגל אדום. כמועמד להחליפו, מוזכר מנהל כוח האדם במשרד החקלאות.

שומר מכיר היום את פירושה האמיתי של הרוטאציה יותר טוב מכל אדם אחר. ביקשנו ממנו סיכום ביניים, ושמענו הצהרה: "מדינת ישראל לא היתה מוכנה לרוטאציה. כמו בליל החתונה, שהזוג לא חושב מה יהיה אתו בעוד שנתיים. אני מכבד את זכותו של שמיר להביא את עוזריו, בדיוק כמו שפרס הביא בזמנו את האנשים שלו. מה יש גם, אבותנו נהגו כך. אבל בפועל, הלקח הוא שצריך לחשוב על שנתיים, ולא יום אחד מראש. הפניות באנשים חייבות להילקח בחשבון".

למה לרצוח רק ערבי אחד

רב־אלוף (מיל') רפאל איתן ידוע בחוש־ההומור הנפלא שלו, ובעולם דימויים עשיר שכבר הפיק לנו את "הג'וקים המסוממים בבקבוק". גם כחבר־כנסת לא איבד רפול מאומה מסגולותיו אלו. לפני זמן־מה, באה לרפול במזנון הכנסת נציגות השדולה הפועלת נגד הסגרתו של ויליאם נקש. באו ודיברו על לבו, הסבירו וביקשו. רפול הקשיב קשב רב, ובהפסקה שבין המלים העיר בבדי־חות הדעת: "זאת כל זה אתם עושים בשבילו רק בשביל שרצח ערבי אחד? אם כבר, היה צריך לרצוח שניים־שלושה". אנשי השדולה של נקש הם לא בדיוק "זורמי" לסו־ג לידידות עם בני ברק, אבל כמה מהם העידו... שבעיני ההומור של רפול הבינו אולי אותו.

נ.ב: "גוון עסקי", המפקד שגם מדי פעם בעיצוב השדולה לסגן נקש, ביקש להבהיר היוקן לסופר שסיפרנו כאן לפני שבועיים, על פגישה של השדולה עם הגברת הנקה שריד במלון "המלך דוד". "מדר גישה", הוסיף "גוון עסקי", "היא שה רעייתו של משוסטים כי זה נפגשת עמה מטם עצמה, בעלה הוא שירולים לגה, במפט של הבר".

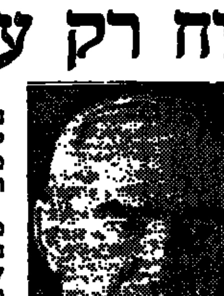

רפול: ההומור מביך

ד"ש לבגין מהרטמן

ביום ג' השבוע, התראיין ראש הממשלה, יצחק שמיר, בשידור חי לתכנית הבוקר היוקרתית "בוקר טוב אמריקה". המראיין, כוכב הטלוויזיה דייויד הרטמן, שאל בענייני רוטאציה וענייני מדיניות שוטפים. את ההפסקה בשידור לצורך הקרנתם של תשדירי הפרסו־מת, ניצל הרטמן למסור ד"ש.

"דרך אגב", שאל את שמיר, "מה שלום מר בגין? האם אתה רואה אותו?"

שמיר השיב כי שלומו של בגין טוב, תודה; וכן, הוא רואה אותו מדי פעם, וביקר אצלו רק לפני שבו־עיים.

הרטמן המשיך והתעניין במעשיו של בגין, ושמע משמיר כי בריאותו של בגין טובה, אף כי אינו פעיל. את השניות האחרונות לפני החזרה לשידור החי מן האולפן, ניצל הרטמן לשני דברים: הוא ביקש משמיר למסור ד"ש ואיחולי שלום חם לב־גין (בקשה שנענתה בשמחה), והו־דיע להזכיר, אני מנה, כי קבוצת הפוטבול שלו בוואשינגטון, הפסידה ל"ג'יאנטס" הניו־יורקים, שאוהד הרטמן (בשורה שהתקבלה בצער).

בנוסף על איתן הראיונות שהע־ניק שמיר לתקשורת האמריקנית החורה, עשה גם בימים האחרונים מאחורי הקלעים בהדגשה האמריק־אית. בשיחות טלפון תכופות לאר־ה"ב, ניצל את קשריו מימי שירותו בוואשינגטון, שהוא אוהבת עם עורכי עיתונים בכירים, ועם אישים בולטים בתקשורת האמריקנית, כמו מרווין קאלב וטד קופל. גפני קלט, כי התקשורת האמריקנית נתונה בתורוה של איראנגייט וגם הוד מאציה, והמסר החוזר בה הוא כעצם תהיה מי הוא האיש שמיר, ומה יעשה: משום מה, תקופת כהונתו של שמיר כראש ממשלה, והשבועות האחרונות כמלא מקום, לא הצבי־עו אותם עוסק על הודעתו של צירוף התקשורת האמריקאית. מנוך מרענן להם את היכרותו, מרגיש את ההמשכיות, מרגיע את האמריקאים המודאגים. את השאר יצטרך שמיר להשלים לבד.

ועדה על סט"יל

חברי ועדת הכנסת לתקציב הביטחון, בראשותו של פסח גרופר, אינם מראים בדרך כלל דבקות מרשימה במטרה. ההיעדרויות של רובם מישיבות הוועדה מעוררת עליהם ביקורת נוקבת מאחורי הקלעים. לעומת זאת, ידועה הוועדה של גרופר כחובבת טיולים. ולטיולים היא מתייצבת דווקא בהרכב מלא.

במסגרת "סע וטייל ברחבי ישר־אל" שמארגן גרופר, כבר סיירה הוועדה בחרמון, בשדה־התעופה של־יד מצפה רמון, וביקרה אפילו בעזה. אלא שתאוות הטיולים של חברי הוועדה לא באה על סיפוקה בקלות.

עכשיו, על־פי בקשתם, יפליגו גרופר, אולמרט, סולודר, מרידור, עמר, כהן וליין על ספינת טילים. גורם המקורב לארגון הטיול, שאינו מתפעל מתפקוד הוועדה, חוכך ידיו בהנאה: "חברי הוועדה אינם יודעים שהפלגה בסט"יל היא תענוג מפוקפק; צפויה להם אכזבה מרה. זה מבצע קשה. הים סוער רוב ימות השנה, הספינה 'צפופה' ומשוחה 'מים לכל עבר'. בקיצור, זאת לא בדיוק גרסה עדכנית של ספינת האהבה. אם כי לנו אין ספק שדבר זה לא יחתיע את נבחרינו.

ציתותים

● הרוטאציה הביאה עימה לי־חיאל קדישאי: בנוסף על העיסוק הקבוע בענייניו של מנחם בגין, יוטל מעתה על קדישאי גם הטיפול בענייני שמיר: קדישאי יטפל בקש־רי המפלגה של שמיר בחו"ל. איך אומר קדישאי עצמו על פעילותו במשרד ראש־הממשלה? "כולם מס־ביב מתחלפים, ורק אני נשאר קבוע".

● אריאלה רבל, מי שהיתה דוברת נמרצת של רשות השידור בימי יוסף לפיד, ועניקה זמנית אל האחור־כדוברת, של השר המתחל־פים, מונתה לממונה על יחסי הציבור והקשר־החוץ של רשות השידור. בעבר, ניהלה רבל, חברת מרכז חירות, מאבק פעיל להמשך כהונתו של יוסף לפיד כמנכ"ל; אורי פורת, המנכ"ל של היום, לא אהב כל־כך את פעילותה זו. ואף זיכה אותה בכמה הגדרות לא מחמיאות. עכשיו היא תעשה לו ולמוסד יחסי ציבור.

● יוסי ביילין, המנכ"ל לענייני מדיניות, יוותר על הנסיעה לאוסטרליה ואוקיאניה עם הנשיא הרצוג. ביילין, כידוע, נכנס לתפקיד חדש, והוא עסוק בעניינים אחרים. במ־קומו, יתלווה אל הנשיא המשנה למנכ"ל משרד החוץ, חנן בר־און.

● גם מזכיר ממשלה לשעבר אחר, ח"כ דן מרידור, לא יתלווה לנשיא. בחירתו של הרצוג בביילין ומרידור היתה לא רק על בסיס אישי, אלא גם על ... הקשרים שנוצרו בין הנשיא למזכירי הממשלה שהיו מוסרים לו מדי שבוע דיווח עדכני מישיבות הממשלה. מרידור סירב להצעת הנסיעה.

هكذا من الاسفل

פלונטר בערוץ שניים (ג')

מי שחושב שהמלה האחרונה נאמרה

מאת רומן פריסטר

יתכן כי שידורי טלוויזיה מסחריים יקדימו בשנה ויותר את הפעלתה הרשמית של הרשת השנייה ★ בזמן שיוותר יעמיקו הגורמים האינטרסנטים את השדולה בכנסת ★ המתנגדים החרדים עלולים לעורר את מחול השדים מחודש

הנסיגה מלבנון עשויה לתרום את תרומתה גם בתחום התרבות והבידור. שני משדרים שרכש צה"ל בשעתו כדי להציבם אי־שם ברצועת הביטחון נותרו בידיו מיותרים כאשר הוחלט לבסוף לסגת. עתה שכר אותם משרד התקשורת מתוך מחשבה למקמם ליד באר־שבע בדרום ובקירבת עכו בצפון כדי שיאפשרו להרחיב את השידורים הניסיוניים בתדר 22. כידוע, משודרות כבר עכשיו תוכניות כאלה, לרוב מקסטים, תמרנתונים ושירים, כל יום בשעות הערב. הם נקלטים היטב על־ידי בעלי מקלטים בשפלת החוף שהאנטנות שלהם מכוונות למשדר איתנים. יועצו של שר התקשורת, עו"ד אברהם פורז, מגלה כי בכוונת המשרד להמתין כחודשה, עד שתאשר הכנסת את הנוסח הסופי של חוק הערוץ השני, ומיד לאחר־מכן לבקש את אישורה להפעלת שידורים מסחריים מלאים בתדר 22. העברת התוכניות בשלושה משדרים יאפשרו קליטה סבירה ברוב חלקי הארץ.

"תוכל להבות שנתיים, עד שיסתיימו כל המאבקים הפוליטיים וכל ההליכים הביורוקרטיים הקשורים בבבריים. אם תסכים הכנסת, תוקם חברה שתפעל בפיקוחה של מועצת הרשת השנייה ותעבוד במתכונת שמקובלת בערוץ 4 הבריטי. הכוונה לחברה שאינה יוצרת דבר רק רוכשת תוכניות מחברות הפקה קיימות. משאביה הכספיים יבואו, כמובן, מפרסום. עם הפעלה מלאה של הערוץ השני תתחסל החברה מיד", מסביר עו"ד פורז ומוסיף כי תקופת קיומה תשמש גם כעין מבחן ליכולתן של חברות ההפקה הישראליות לעמוד בתנאי המכרז.

חוק הרשת השנייה לטלוויזיה המוצע מבטל את זכות מימון המשדרים שישרתו את ערוץ שניים ויהיו רכוש הממשלה — השקעה הנאמדת בכ־20 מיליון דולר — על היזמים שיזכו בזכיונות ההפעלה. במיליונים רבים יצטרכו בעלי הזכיונות לצפות את העיתונות המודפסת ואת רשות הטלוויזיה הקיימת. העול הכספי ההתחלתי יקשה בוודאי על המאשרים שיזכו במכרז למימון תוכניות־איכות מקוריות ויש החוששים כי ההגבלות הבאות שבהקדמה לחוק (לתת ביטוי למורשת היהודית ולהשגי המדינה ולקדם יצירה עברית וישראלית) יהיו מס־שפתיים בלבד. גם במבוא לחוק רשות השידור שעל־פיו פועלת הרשת הקיימת נכללה הצהרת כוונות כזאת, אך בשל מצוקתה הכספית אין הטלוויזיה הישראלית עומדת בתוכנה זו.

"זה מה שיש"

המעמסה הכספית הצפויה אינה מפחידה את החברות האמורות להתערות על קבלת הזיכיון. תוכניות מקוריות ברמה גבוהה לא בהכרח מבטיחות רמת הכנסות גבוהה. להיפך. שידור סרטים קניים ותוכניות בידור זרות הולות עשוי להיות רווחי שבעתיים. כאשר נידונה הצעת החוק בוועדת החינוך ביקר אותה ח"כ יוסי שריד קשות. עכשיו, כשההצעה כבר מקובלת על חברי הממשלה והכל מרמז כי לא יוכלו בו עוד שינויים משמעותיים, טוען שריד כי הצעת החוק "מבטיחה לפוליטיקאים מסגרות פיקוח נרחבות אך אין בו ולוא סעיף משמעותי אחד שיחייב את בעלי הזכיות לשמור על איכות המשודרים. השר רובינשטיין מקדם את נושא הערוץ השני בשם הפלורליזם ומרבה לדבר על הצורך לסיים את המונופוליות של רשות השידור. זה נכון אולי מבחינה הפסיכולוגית, אך לא מהבחינה העסקית. לטלוויזיה מזמן אין מונופולין על המרקע בסלוני הישראלים. מי שמוכן היה להוציא כ־3 אלפי דולר והיה לאחד מהקרובים לצלחת האנטנה, קולט כבר עכשיו את השידורים הצרפתיים והרוסיים ובעתיד הקרוב יקלוט גם את התחנה המשדרת לכוחות הצבא האמריקאי באירופה. קליטת השידורים מירדן ומלבנון היתה לשגרה. בעוד שנתיים, עת יופעל ערוץ שניים, תהיה הקונספציה של שבירת המונופול מיושנת לחלוטין. אשר להתחרות בין שתי הרשתות הישראליות, אין כל הראות שקצאת העוצמים תרבה איכות. הניסיון בעולם מלמד כי השאיפה היא ללכת לקראת המכנה המשותף הנמוך דווקא.

"מה נראה בערוץ החדש? סרטים נוסח דאלאס ושושלת", שואל יצחק (איציק) קול, מנהל חברת ההפקה של גולן וגלובוס. "וחוששני שבגלל אילוצים כספיים וכתוצאה מהפיקוח המופרז תיעלם השפה העברית ממרקעי הטלוויזיה שלנו. הפיקוח על הערוץ המסחרי יהיה בידי אנשים שיהיו חייבים נאמנות לשרים שמינו אותם. נאמנותם לציבור הצופים תהיה משנית. המגבלות שיוטלו לפי החוק על חברות הרשות (שתהיה בבעלות משותפת של בעלי הזכיונות ושל הרשת השנייה לשידורי טלוויזיה הדיה) אינן מבטיחות חופש ביטוי מלא. מדוע צריך לפקח על שידורי הרשות בחברה הנקראת פרטית? האם הממשלה או גוף ציבורי כלשהו מפקחים על מערכת הרשות ב'הארץ' או ב'ידיעות אחרונות'? אם למרות כל המגבלות הללו אנו מתכוננים להתערות על קבלת הזיכיון, נובעת עמדתנו מתוך אמון שהדינמיקה של העשייה תשנה בסופו של דבר את המערכות ותגבר על החוק. אני יודע שהתהליך הזה יהיה קשור במאבקים ובכאבים, בשרולה ובתחושה הדדית — אבל זה מה שיש".

איציק קול אומר שגולן־גלובוס ישקיעו 10 מיליון דולר תוך השנתיים הקרובות בציוד להפקה בווידיאו. הכסף לא יירד לטמיון גם אם לא יזכו בזיכיון להפעלת חלק מערוץ שניים. הציוד שירכש ישמש לייצור סרטי וידיאו שנועדו לייצוא.

על התכונות הנעשות בטלוויזיה הלימודית דיווחנו בכתבה שנתפרסמה ביום ב'. ניתן להאמין כי הטלוויזיה הלימודית לא תיגרר למירוץ אחרי טעמו הזול של חלק מקהל הצופים ותתרום לשידור על רמה תרבותית וחינוכית של תוכניות. כדי לזכות בזיכיון ליום שידורים בשבוע בלי מכרז יהיה עליה — לפי הוראות החוק — להפוך לתאגיד עצמאי. פירוש הדבר כי הטלוויזיה הלימודית תחדל להיות מחלקה במשרד החינוך והתרבות ותהיה חברה ממשלתית. גם בשינוי הצורה תיהנה הטלוויזיה הלימודית מעדיפות רבה על פני מתחריה הפרטיים כיוון שיהיה לה אבא שידאג לה בעתות מצוקה תקציבית ובוודאי יקשב לה גם הסדר שיבטיח הכנסה נאותה משידוריה הלימודיים לבתי הספר.

אייל פלד, סמנכ"ל לשיווק והפקה בחברת טל־עד בירושלים, סבור כי במירוץ הסופי לקבלת הזיכיון ישתתפו בסך הכל 5 או 6 חברות בעלות יכולת הפקה אמיתית וכי כעבור זמן יישארו רק שניים או שלושה גורמים רציניים. תהליך כזה נראה לו חיובי כי הפיצול הרב — כל יום בשבוע לחברה אחרת — עלול להקשות על המשכיות השידורים. מאחורי חברת ההפקה טל־עד ניצב גוף פיננסי גדול: בנק דיסקונט שותף בה ב־50 אחוז. יש לה גם יתרון של מיקום: האולפן שלה שוכן בתוך בית תיאטרון שרובר בירושלים והוא קשור בכבלים לכל ארבעת האולפנים שבבנין. "לקראת הפעלת הערוץ השני אנו מתכוננים להקים אולפן נוסף בתל־אביב, שהרי רוב משרדי הפרסום הגדולים נמצאים בשפלה", מסביר אייל פלד.

גלגולי החוק

בחברת ג'ג, בטל־עד, באולפני הבירה, באולפנים מאחרים בהרצליה ובעוד מספר חברות הפקה בעלות מוניטין, עוקבים בדריכות אחרי ההתפתחויות ומצפים לקצב־רוח לרגע כי תאשר הכנסת את הצעת החוק. אך גם אז מוקדם יהיה לברך על המוגמר. הצעת החוק משאירה נושאים רבים ובעייתיים להכרעתו של שר התקשורת ולמשחק הכוחות הפוליטיים בממשלה ובמפלגות. למועצת הרשות השנייה יציע שר התקשורת למנות 15 חברים — שמונה מתוכם נציגי הממשלה שיבחרו מקרב עובדי המדינה. איזה משרד ואיזה שר ייצגו השמונה במועצה, על כך יתקיימו בוודאי מאבקים רבים. גם מתוך שבעת החברים האמורים לייצג את הציבור, חמישה ימונו על ידי הממשלה. ניסיון הרכבת הוועד המנהל של רשות השידור הקיימת מלמד כי המפלגות פותרות את הבעיה לפי השיטה הידועה של שמור־לי־ואשמור־לך. הצעת החוק שהוגשה זה עתה אינה מבטלת הסכמים בין־מפלגתיים ואין בה כל ערובה שמועצת הרשות השנייה לא תידרדר בעקבות הראשונה.

יועצו של שר התקשורת אברהם פורז שנמנה עם המשתתפים הפעילים בניסוח הצעת החוק אומר כי "קשה מאוד למצוא דגם אידיאלי. בהצעה המקורית קבענו כי יש להבטיח רוב במועצת הרשות השנייה לנוטים שאינם ממשלתיים. משרד המשפטים טען כי זו אחיזת עיניים, כי שליחי הציבור יהיו למעשה שליחי המפלגות. קיבלתי את הדעה. גם אני איני מעוניין שאדם כמו, אהרון פאפו למשל, יישב במועצה על תקן של משורר או סופר. הנושא הובא לוועדת שרים — נסים, קורפו וארנס מצד אחד ורובינשטיין, שחל ונבון מהצד השני — והם הכריעו סופית כי יש להבטיח רוב לנציגי הממשלה".

נושא סבוך לא פחות הוא נושא הקמת חברת החדשות. אחרי דין־ודברים ממושך בוטלה אמנם סמכות הממשלה למנות את מנהלה הכללי, אך בלי המלצת הממשלה הוא לא יוכל להתמנות לתפקיד. מועצת הרשות תחזיק ב־75 אחוז ממניות ההצבעה בחברת החדשות, והרוב זה תשמור הממשלה על השליטה המעשית בגוף האמור, כלשון החוק, לשדר חדשות מדויקות, מהימנות ומאוזנות. את הפסדי החברה, שהפרסומת המסחרית לא תורשה בשידוריה, חייבים לממן בעלי הזכיונות הפרטיים.

עו"ד פורז מסביר כי הוחלט לאסור פרסומת בחדשות ולהבטיח פיקוח על שידורי החדשות "כדי למנוע הדרדרות השידורים הדיצה אחר סנסציות: פיקוח המועצה ימנע מהמפיקים להפיק חדשות חלות, בעזרת הקריין בלבד וכלי יציאה לשטח". בוויכוחים שיתנהלו בכנסת, יימצאו בוודאי ח"כים שיבקשו לחלוק על הדעה הזאת ויתנו לעמוד על עצמאותה המלאה של חברת החדשות.

אברהם פורז מאמין כי עוד לפני הקיץ יסתיים תהליך החקיקה. זו הערכה אופטימית בהתחשב בגלגולי החוק בעבר. ההצעה הראשונה של משרד התקשורת הופצה בין משרדי הממשלה ב־26 בפברואר 1985. באותה עת התנגד שר החינוך והתרבות כי האפשרויות לביצוע החוק ולהתקנת התקנות תימסר לידי שר התקשורת. פורז: "בגלל המחלוקת הזאת נמנע ראש הממשלה פרס מלהעלות את ההצעה לדיון בממשלה. נכון אמנם שדו"ח ועדת קוברסקי שבחנה את הנושא המליץ להפקיד את הסמכויות בידי השר יצחק נבון, אבל מצד שני עמד ההסכם הקואליציוני עליו חתמה תנועת שינוי עם המערך ואשר קבע מפורשות כי ענייני ערוץ שניים יימסרו לאחריותו של השר אמנון רובינשטיין. לנוכח המחלוקת הזאת וכדי לגבור על התנגדות אפשרית של השר נבון, הגיש שר התקשורת בהצעה פרטית בניירון. הצעתם של חברי הכנסת גולדשטיין ודייזר אמורה היתה לשמש קטליזטור".

היה זה פלונטר סבוך מאוד שנדרשו קרוב ל־18 חודשים כדי להתירו. כל אותה עת, ואף לפני־כן, התנגדו סיעות התחיה ואגודת ישראל לכל חקיקה שתאפשר הפעלת ערוץ נוסף בטלוויזיה. העימות נכנס להילוך גבוה עת הובאה ההצעה הפרטית לדיון במליאה. קטע קצר מפרוטוקול הישיבה משקף את המצב טוב מכל פרשנות:

ח"כ פנחס גולדשטיין: "... בתקופת כהונת ממשלה זו ניסינו, יחד עם אחרים, לדחוף, לזרז, לפעול, להתריע, לזעוק ולהזעיק על הצורך בהקמת רשת שנייה לאלתר. אולם המתנגדים הצליחו למנוע קבלת סיכומים חיוביים... גורמים שונים ניסו להכשיל את עבודת הוועדה..."

ח"כ גאולה כהן (תחיה): "חבל שלא הצליחו"

ח"כ אברהם יוסף שפירא (אגו"י): "חוק זה אסור לך להביא"

ח"כ מנחם פרוש (אגו"י): "איך אתה מרשה לעצמך לעשות זאת"

ח"כ אברהם יוסף שפירא: "זה לא יקום ולא יהיה אף פעם"

ח"כ מנחם פרוש: "לא יקום ולא יהיה, לא יעלה ולא יבוא"

עמדתו התקיפה של יו"ר ישיבת המליאה השתיקה אז את קריאות הביניים. אך טועה מי שסבור כי המתנגדים החרדים אמרו את המלה האחרונה. אם ייווצר מערך כוחות מפלגתיים שיעניק להם יתרון של לשון מאזניים יתחיל מחול השדים מחדש.

(כתבה שלישית ואחרונה)

לא הולך בתלם

גם מתנגדיו החריפים ביותר, ויש לא מעט כאלה, מסכימים ש"הילד הנורא", הוא איש הגון, אינטלקטואל עם אופקים רחבים ● דיוקנו של עמוס רובין, יועץ רוה"מ לכלכלה

מאת נחמיה שטרסלר

מי שהקשיב בשבוע שעבר לנאום הבכור של יצחק שמיר, הבחין מיד שאת הנאום הכלכלי כתב היועץ החדש של ראש הממשלה — עמוס רובין. שמיר דיבר על הורדת האינפלציה, על הפחתת מעורבות הממשלה במשק, על אי מתן תמריצים נוספים לתעשייה, על אי סגירת השוק בפני יבוא מתחרה ועל הורדת נטל המיסוי. למדיניות זו טבע את הסיסמה "כלכלה ציונית" — מטבע לשון שנלקחה ישירות מבית האולפנא של יועצו החדש.

רובין, יליד ת"א, בן 48, סיים לימודי כלכלה באוניברסיטה העברית, עבד שנתיים ברשות לתכנון כלכלי, ומשנת 1964 עובד בבנק ישראל במחלקת המחקר. כבר מתחילת דרכו היה רובין "עוף מוזר". הוא ראה עצמו כמי שאינו מסתפק בכתיבת מאמרים תיאורטיים, אלא כאיכפתניק מעורב. תחום אחריותו היה בתחילה ענף הבנייה, ורובין מצא עצמו די מהר קשור למשרד השיכון, ומשם מכך — הוא מצא עצמו גם בעיתונות — מעשה שלא יעשה בבנק ישראל.

באופן רגיל, עיתונאי אינו יכול להיפגש עם כלכלן מן השורה מהבנק, ומששים שם מ"משה יגיע למעלה". אך רובין, הצליח לארגן לעצמו את מעמד "הילד הנורא", ובך היה היחיד שניתן היה לדבר איתו גלויות במשרה, בשעות העבודה, בלי חשש ובלי לתאם עם דובר הבנק.

גם המתנגדים החריפים ביותר לדעותיו בבנק מסכימים שרובין הוא איש הגון, אינטלקטואל אמיתי, עם אופקים רחבים, שטיפל בסוגיות מסוימות מזווית חדשה לגמרי.

ב־1980 הוא התמנה ליועץ לנגיד ארנון גפני, וב־1981, כשהגיע משה מנדלבאום לבנק ישראל, הוא ירש גם את רובין. בתחילת הדרך חשב רובין שהנגיד החדש מאזין לדבריו, ולכן ניתק את הקשר עם העיתונות. אך כעבור זמן התברר שהנגיד אינו מתחשב יותר מדי בעצותיו של היועץ, וחל נתק בין השניים. חלפה שנה, ועוד שנה, עד שבנובמבר 84', הודח רובין מתפקידו, וחזר למחלקת המחקר.

המוזר היה שרובין המשיך לשבת בקומת ההנהלה, לא נשא באחריות ישירה לשום דבר, קיים פגישות עם מי שבא לו, כתב על מה שבא לו — אף פעם לא מחקרים תאורטיים, לא מודלים מדויקים, אלא תמיד משהו קרוב יותר לפובליציסטיקה בנושאי כלכלה, חברה, ביטחון והעם היהודי.

● **כלכלה**

רובין טבע את המונח "כלכלה ציונית". וכשהוא אומר זאת, הוא מתכוון שישראל צריכה להגשים את מטרת הקמתה: בית לעם היהודי. ישראל צריכה להפוך למרכז לכוח האדם היהודי היצירתי, המקורי, היזמי, שיתמקד על השוק העולמי. המטרה היא למשוך לכאן רופאים, מתוכנים בין־לאומיים, מדענים, מנהלי מערכות, קבלנים ויזמים שבסיס פעולתם יהיה ישראל והשוק שלהם יהיה העולם כולו.

כדי לעשות זאת צריך פשוט לא להפריע. לצמצם את הביורוקרטיה, לאפשר לפתוח עסקים במהירות, בלי להיזקק לעשרות אישורים. לכן צריך לצמצם את הביורוקרטיה, ומצד שני לבטל את ההטבות הניתנות למשקיעים — כולל ההטבות בחוק עידוד השקעות הון.

לדעתו, אין זה מצב בריא כי נותנים למשקיע מענקים המעוותים את החלטותיו, כאשר צריך לממן את ההטבות על־ידי הטלת מיסי הכנסה מופרזים על בעלי המקצועות החופשיים, אותם רוצים למשוך ארצה.

השגיאה היא שתמיד רואים את קבוצת האנשים או המפעל, להם עוזרים על־ידי סבסוד זה או אחר. אך לא רואים את אלפי האנשים שההחלטה לסבסד גרמה להם שלא לעלות ארצה — כי הם פשוט מסרבים לשאת בעול העצום המוטבע בכיסוי הכבד הממומן את הסובסידיות.

רובין היה רוצה לראות צמצום חד של הפיקוח על מטבע זר, בחשיפת התעשייה לייבוא מתחרה, בביטול המענקים והסובסידיות להון, ובהורדת נטל המס. בקיצור: פחות ממשלה — יותר שוק חופשי.

● **אינפלציה**

בארץ נחשב רובין לקיצוני מבין הקיצוניים. הוא מאמין זה שנים רבות שאין קשר בין הגרעון בתקציב לבין האינפלציה. למשל, כדי לבלום את האינפלציה ביולי 85' לא היה צורך בהורדת הגרעון הממשלתי. אלא ניתן היה להשיג זאת באמצעות סינכרוניזציה מוקפדת של שער החליפין השקלי, ההצמדות לדולר, במסגרת עיסקת חבילה בין שלושת הגורמים במשק, כי האינפלציה הישראלית איננה אלא "תופעה ריקה".

לדעתו הגרעון בתקציב מתבטא ישירות במאזן התשלומים. כך שאם לא היו מורידים את הגרעון בתקציב ביולי 85', היינו גומרים את 1985 ו־1986 בעודף קטן יותר במאזן התשלומים — ותו־לא.

דעה קיצונית זו מעוררת התנגדות עזה אצל כלכלנים רבים — וגם אצל כותב שורות אלו. עקב כך רואים כלכלני אוניברסיטת תל־אביב ברובין "ארידוויסט מסוכן", שימנע משמיר לבצע את הדבר החשוב ביותר לדעתם: קיצוץ בתקציב.

כדי לאזן במקצת את התמונה ראוי להוסיף שרובין מאמין שיש לקצץ בתקציב — אך לא במטרה להילחם באינפלציה. אלא כדי לאפשר הורדת מיסים.

● **ביטחון**

לדעת רובין, ישראל לא תוכל לעמוד לאורך ימים באתגר הכמותי שמציבות מולה ארצות ערב. הן מבחינת הנטל הכלכלי והן מבחינת חיי אדם. רובין גם אינו מאמין שניתן לחסוך סכומי כסף משמעותיים על־ידי יעול הצבא. לכן צריך לחפש כל דרך כדי להשיג ביטחון במחיר הזול ביותר. לכך יש שתי דרכים:

1. להטיל נטל גדול יותר מההוצאה הבטחונית על ארה"ב. כי היא משיגה היום יתרונות אסטרטגיים באזור — אותם מספקת לה ישראל — במחיר זול בהרבה מאשר מה שעולה לה באירופה, באמצעות נאט"ו.

2. צמצום כוח האדם בצבא תוך כדי הפיכתו לצבא מבחר המשתמש באמצעים מתוחכמים. לדעתו אין מקום לנסות ולהשיג איזון כמותי עם ארצות ערב. תורות אליה נגררנו כתוצאה מהשוק של מלחמת יום הכיפורים. צריך צבא קטן ואליטיסטי, ואז ניתן יהיה להפעיל כלי נשק חימוש חכמים, כולל אמצעים לא קונבנציונאליים.

לא יהיה זה קל לעמוס רובין לרדת עכשיו לחיי היום יום. הרי עיקר עבודתו של יועץ כלכלי הוא להוות חוליה מקשרת בין ראש הממשלה לאוצר. ומשמעות הדבר התעסקות עם בעיות שוטפות, כיבוי שרפות, שיחות מייגעות — הרחק הרחק מניתוח המצב הגיאופוליטי של ישראל.

איש הקשר: דן מרידור

אחת התעלומות היא איך הגיע יצחק שמיר לעמוס רובין. נכון שרובין לא היה אף פעם חבר חרות או חבר בכל מפלגה אחרת, אך דעותיו הפוליטיות מצויות אי שם בין רפ"י לחרות. אם היה מתאפשר לו, היה מצביע נגד הסכמי קמפ־דיוויד. הוא גם לא היה מהסס לאסור את הגולן תמורת שלום.

רובין מאמין שהגדה המערבית היא לב הארץ ויש לה רק פתרון אחד: הפתרון הפונקציונלי נוסח משה דיין, כאשר ישראל והפלשתינאים ילמדו לחיות חיים משותפים.

דעותיו על העם הערבי אינן מחמיאות לעם הזה ונקודת המוצא שלו היא שיש ניגוד אינטרסים בסיסי בין העם הערבי לישראל.

אך יש גם צד אישי למינוי. רובין הוא חבר קרוב של ליאורה מרידור, כלכלנית בכירה במחלקת המחקר של בנק ישראל, ושל בעלה חה"כ דן מרידור — איש סודו של ראש הממשלה.

עמוס רובין: איפמנציק

חלום הפנסיה הגרמנית

מאת אריה לביא

38 אלף ישראלים נרשמו לקבלת פנסיה גרמנית, רק כאלף מהנרשמים קיבלו את הגימלה

משרדי הארגון למימוש האמנה לביטחון סוציאלי, היו מלאים בעשרות ישראלים שביקשו להירשם ולסלול את הדרך לקבלת פנסיה מגרמניה. לקראת ה־12 במאי 1983 שהוא המועד האחרון בו ניתן היה להירשם לתוכנית, גבר הלחץ במשרדי הארגון, לא רק בתל אביב אלא בכמה ערים נוספות בהן פתח הארגון משרדים. ספק אם הנרשמים היו מודעים לכך שהארגון בעל השם היומרני "הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי (ישראל מערב גרמניה)" הינו בעצם עסק פרטי שפירסם מודעות וכינס מסיבות עיתונאים על־מנת להגדיל את מספר הנרשמים וכך ליהנות מדמי הרשמה, יעוץ והכנסות נוספות.

על פי נתונים רשמיים של הביטוח הלאומי הגרמני, נרשמו כשלושים ושמונה אלף ישראלים במסגרת האמנה וקיוו ליהנות מהפנסיה הגרמנית. רובם של אלה, כעשרים ותשעה אלף איש, נרשמו דרך "הארגון למימוש האמנה". ארגון זה נמצא בבעלות חברה בשם "סוליד" שהבעלים שלה הוא עו"ד ישראל פרי. כחמשת אלפים איש נרשמו דרך ארגון מתחרה, שפעל יותר בשקט, בשם "איגוד מקבלי הגמלאות בגרמניה". ארגון זה הופעל על־ידי סוכנות הביטוח ס.ג.ל. בבעלותם של דוד ושלומית ידיד. באמצעות ארגון זה רשומים כמה מאות ישראלים, בהם החל לטפל ארגון אחר בשם "המרכז לטיפול בפנסיה" — ארגון שהוקם על־ידי יואל רבבגור ו"בלוע" על־ידי הארגון בבעלותם של בני משפחת ידיד. היתר נרשמו דרך מחלקת הפיצויים של התק"ם.

מחלקה זו היתה למעשה הראשונה ש"גילתה" את האמנה הבטיחותית בין ישראל לגרמניה. מטרת האמנה, שכמוה יש לגרמניה עם מדינות נוספות, היא להבטיח תנאים סוציאליים בסיסיים של אזרחי אחת משתי המדינות בעת שהם עובדים במדינה השנייה. ישראל הצליחה להרחיב את האמנה לגביה, וזו מאפשרת למעשה ביטוח פנסיה לכל אזרחי ישראל. אמנה זו נכנסה לתוקף ב־12 ביוני 1980, ונקבע בה כי הישראלים יוכלו להגיש תביעותיהם עד ה־12 ביוני 1983.

כאמור, הקיבוצים היו היחידים שהיו מודעים לעניין, והם טיפלו באמצעות מחלקת הפנסיה של התק"ם באלפי חברים שהיו זכאים לה. בשלב מאוחר, גילו את הנושא גם אנשי עסקים פרטיים שהקימו ארגונים שנשאו שמות יומרניים, בניסיון ליצור רושם שמדובר בגוף רשמי, והם החלו לנסות לקבל את הפנסיה הגרמנית.

האגרסיווי מבין הארגונים היה הארגון למימוש האמנה, שדרכו נרשמו כעשרים ותשעה אלף איש. ארגון זה פירסם מודעות ענק בעיתונים, ואף קיים מסיבת עיתונאים במלובה. ניסו הדוברים להסתיר בשלב ראשון, כי המדובר בגוף עסקי. במסגרת נסיונם לשכנע את הציבור להירשם לתוכניות, שכנעו אף את ח"כ ישראל כץ, מי שהיה מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ומאוחר יותר שר העבודה והרווחה, להירשם לתוכנית הפנסיה הגרמנית ולהאוג להעלים זאת ל"הארץ". כנראה בהסכמתו של ד"ר כץ שלא היה צריך לשלם את דמי הטיפול כנרשמים האחרים. בפברואר 1984, לאחר הירשמותו של ד"ר כץ, הוא אמר לי דברים שהצביעו בבירור על כדאיות ההרשמה. להכריז של ד"ר כץ, הוא החליט להירשם כדי להבטיח את זכויותיו. לדעתו, "ההרשמה כדאית מבחינה כלכלית, במיוחד לאנשים בגיל מבוגר, נכים ובעלי השכלה גבוהה" ("הארץ" 15 במרץ 1984).

השיטה בה נקטו הארגונים היתה פשוטה: בשלב ראשון רשמו את האנשים מבלי לדרוש מהם כל תשלום, מה שגרם לאלפים שיבואו ובך ידע הארגון על קיומם. בשלב שני נדרשו הנרשמים לשלם 30 מארק בתוספת מע"מ עבור עריכת הבקשות. בשלב השלישי נדרשו הנרשמים לשלם כספים נוספים. הארגון למימוש האמנה דרש 65 מארק עבור יעוץ אקטוארי, ואיגוד מקבלי הגמלאות גבה 76 מארק עבור הוצאות הטיפול, אך גבה רק 30 מארק בשלב הראשון. במצטבר שילמו כל אלה שבקשו את טיפול הארגונים כ־100 מארק לאיש.

קשה לדעת כמה מהנרשמים דרך הארגונים הפרטיים, שמספרם מגיע לכ־34—35 אלף איש, שלמו את כל מאה המארקים, או רק את הסכום הנע בין שלושים לשלושים וחמישה המארקים הראשונים. עו"ד ישראל פרי המודע לבעייה הציבורית של הנושא בו מטפל ארגונו, אומר כי "פחות מ־20 אלף איש שילמו את שלושים וחמישה המארקים. האחרים חייבים לשלם את הכסף בהתחייבות חוזית, אך לא ברור אם ומתי נעסוק בגביית הכספים". כששת אלפים איש, מעריך פרי בהערכה גסה, שילמו עוד 65 מארק בתוספת מע"מ עבור היעוץ האקטוארי.

על בסיס הערכותיו של פרי גבה ארגונו קרוב ל־700 אלף מארק רק דמי הרשמה ראשוניים. יחד עם ההכנסות מהיעוץ האקטוארי בסך 390 אלף מארק מגיעים ל־1.1 מיליון מארק בקירוב. ברור שלארגון היו גם הוצאות לא מעטות, אותן לא ניתן לאמוד. אך גם לדברי פרי, יש בסכומים אלה כדי לכסות את כל הוצאות הארגון, ולהותיר רווח בידי חברת "סוליד" שבבעלות פרי והעיתון לילי, שהם הבעלים הרשומים של החברה.

עסק לכל דבר

באיגוד מקבלי הגמלאות מגרמניה בבעלותם של הזוג ידיד, מסרבים למסור נתונים מסודרים. "הקליינטורה שלנו שונה לגמרי", מנסה להסביר דוד ידיד. "אנחנו עברנו דרך סוכני ביטוח ורשמנו רק את המתאימים לפי הקריטריונים. רשמנו כ־7000 איש", ממשיך ידיד אך אשתו שלומית מתקנת אותו ומודיעה כי נרשמו 5000 איש בלבד. "למה אנחנו צריכים למסור את כל הפרטים?" היא שואלת. את הסתירה בין הנתונים הם מסבירים בנרשמים דרך הארגון ש"בלענו", אך מאוחר יותר הם מבהירים שבארגון ש"בלעו" היו רק מאות בודדות של נרשמים. מבירורים עולה שרוב הנרשמים שלמו את שלושים המארק הראשונים, אך רבים לא שלמו את שבעים ושישה המארק הנוספים. "למרות שהקשבנו להם הרבה זמן, והסברנו להם הכל". בני הזוג ידיד מסרבים למסור באילו תנאים "בלעו", כלשונם, את הארגון הנוסף. בהנחה שכל 5000 האנשים שלמו 30 מארק כל אחד, הרי שהכנסות מדמי ההרשמה הגיעה לכ־150 אלף מארק. בהנחה שרק מחציתם של אלה שלמו את שבעים ושישה המארק הנוספים, הרי הכנסתם הנוספת הגיעה לכ־380 אלף מארק נוספים — כלומר, ביותר יותר מחצי מיליון מארק.

החלטתם של בני הזוג לעלות על סוס חדש, ולטפל בהשגת פנסיה מיוחדת לאקדמאים, מרמזת שאין גם להם הפסדים מהפעלת הפנסיה הגרמנית. ידיד אף מנסה להתגבר, ומציין שהחליטו לעלות על הסוס החדש, בינוי על־פי עיקרון של פרופ' פרקינסון, לפיו כל ארגון מחפש דרך להמשיך ולהתקיים.

הארגונים פועלים כבעסק לכל דבר. דוגמא אחת היא העובדה, שיפה גולן, לשעבר מנהלת סניף בבנק לאומי, שהיתה המנכ"ל של הארגון למימוש האמנה "הוחטפה" בימים אלה על־ידי הארגון המתחרה, "איגוד מקבלי הגמלאות", שהבטיח לה שכר גבוה יותר. גולן, ותמונתה כעת על מודעות של מקום עבודתה החדש, הנרשמים מבולבלים לא מעט משני הארגונים המתחרים.

על הכדאיות הכלכלית של הפעלת הארגונים הללו ניתן ללמוד מכך שמצד הבודקים שבירור מהארץ, יהודי סלנט וחגי בליך, היו אמורים להיכנס כשותפים בארגון למימוש האמנה. לאמיתו, הודיעו השניים בחודש מרץ 1984, שהם נכנסו לפרוייקט כשותפים בחמישים אחוז. יהודי סלנט, מומחה למחשבים, לקח תחת חסותו את הטיפול במיחשוב הארגון ואף צריך היה לטפל בהשגת המימון החדש למי שאין בידם אמצעים כדי לשלם עבור זכויות הפנסיה שלהם. באותם ימים לא הכחיש ישראל פרי שסלנט ובליך נכנסו איתו לשותפות בארגון. יותר מכך — סלנט אף קיים מספר שיחות רקע עם עתונאים, ואף שכר את איש יחסי הציבור שלו כדי לטפל בבעיות הארגון למימוש האמנה.

השבוע, בעת שיחה עם פרי, הוא הכחיש כי השניים נכנסו איתו לשותפות. לדבריו, אמנם עמדה לפניהם האופציה להיכנס איתו לשותפות, אך הם לא עשו זאת, כנראה בגלל שמצבם הכספי לא איפשר להם. פרי מסרב לגלות את הסכום שמצד הבודקים היו צריכים לשלם עבור השותפות בארגון, אך יש להניח שמדובר בסכום מכובד אם השניים לא יכלו לעמוד בו, שנתיים לפני שהתמוטטו מבחינה כספית. פרי מוסיף ומציין, שעבור שירותי המיחשוב שקיבל באמצעות סלנט שילם "סכום גבוה", אך שותפים הם לא היו.

מי שסבור שהארגונים הללו פועלים רק עבור מאה מארק לזוג נרשמים, טועה. הם מתחייבים לשלם עבור הטיפול שיטפל בהם עורך דין גרמני במוסדות הביטוח הלאומי הגרמני. דמי טיפול אלה מגיעים ליותר משבעה אחוז מדמי הפנסיה. עורך הדין הגרמני נשכר למעשה על־ידי הארגונים הישראלים. אלה מבינים עבור את העבודה המבנית והמוסדרה הם זכאים לחלק מעמלת עורך־הדין. מאיזה חלק מהעמלה הם נהנים, מסרבים הארגונים לגלות. לעומת זאת, עו"ד פרי נכון להיות גלוי לב ולומר ש"השמנת של העסק אינה מדמי הרישום". אלה מאפשרים לכסות את ההוצאות ו"להותיר קצת". כאשר יתחילו לזרום הכספים שהגיעו לעורכי הדין אז ניראה את הברכה מהעמל. סכומים אלה עשויים להגיע למיליוני מארקים רק בשנים הראשונות.

כעת נותר לבדוק כמה מהנרשמים כבר נהנים מדמי פנסיה. הנתונים מדהימים, גם אם מביאים בחשבון שהנתונים שאליהם מתייחסים נמסרו על־ידי הארגונים עצמם. הארגון למימוש האמנה בראשות פרי, אומר שכחמש מאות איש כבר מקבלים את הפנסיה. נתון דומה מגלים גם בני הזוג ידיד, למרות שאצלם רשום רק חלק קטן מאלה שנרשמו דרך הארגון של פרי.

אם נתייחס לשני המספרים, נראה שכעת מקבלים את הפנסיה כאלף מכלל 34 אלף איש שנרשמו דרך הארגונים הפרטיים. כלומר פחות משלושה אחוזים. מדוע הזכאים והאחרים שהגיעו לגיל המתאים לא מקבלים את הפנסיה? למערכת "הארץ" הגיע בימים אלה מכתב של תושבת חיפה שבקשה לשמור על עילום שמה, המציינת ששילמה את כל התשלומים והאגרות לארגון למימוש האמנה, עברה יעוץ אקטוארי, אך היא עדיין אינה מקבלת פנסיה למרות שהיא גבה הכאית לקבל את הפנסיה בגיל 60.

שני הארגונים מסבירים את השיעור הנמוך של מקבלי הפנסיה, בכך שרבים לא השלימו את כל ההליכים המינהליים הכרוכים בקבלת הפנסיה, החל בתעודות אזרחות ישראלית וכלה במסירת תעודות על לימודים ועוד. מי שסיים את כל הסידורים, מתחיל לקבל את הפנסיה מיד בתום שלושה עד ארבעה חודשים לאחר שהגיש האישורים — אומר עו"ד פרי ומוסיף שגם לארגון כדאי שהפנסיה תגיע בהקדם.

כתגובה לתלונה שהגיעה ל"הארץ" מסביר פרי שהמתלוננת מסרה באיחור את תעודת האזרחות שלה למרות פניות רבות אליה. כעת נמצאת בקשתה בועדת עוד בגרמניה. עד כה נענתה ועדת העוד הגרמנית לכל שתים עשרה הפניות שלנו. מה יהיה עם בקשה זו עדיין לא ידוע, דברי עו"ד פרי.

הסברים דומים למספר הקטן של מקבלי הפיצויים מגרמניה מעניקים גם בני הזוג ידיד, המציינים שרבים החלו לטפל בעניין וחדלו מכך מסיבות לא ברורות. אחרים מתקשים, אומר דוד ידיד, לשלם גם סכום קטן לגרמנים אפילו הם יודעים שמאוחר יותר יוכלו ליהנות מהפנסיה. ידיד מוסיף שהארגונים בודקים היטב את כל הבקשות, "הם אוהבים לעשות סלקציה" הוא אומר, "ומוכן להתערב על ביטוי זה".

כתבה ראשונה מתוך שתיים

יחסים רגישים

"הייתי על תקן של זונה" אומר ניזאר חסן, שפוטר מצוות ההפקה של הסדרה "אשכרה", בטלוויזיה הלימודית, על יחסי יהודים־ערבים ● היהודים בצוות היהודי־הערבי החליטו איך צריך הערבי להיראות בתכנית

מאת נילי מנדלר

"אמרתי להם במפורש: אני על תקן של זונה. תמורת זה שאני מקבל משכורת, אני שומר על השתיקה שלי. וכל פעם שהיתה מופיעה ידיעה בעיתון על התכנית, היה מי שדאג להחשיד אותי בכריניות בהדלפה". כך מסכם ניזאר חסן, את שתי שנות עבודתו כתחקירן־יועץ בצוות ההפקה היהודי־הערבי, של הסדרה "אשכרה", על יחסי שני העמים, בטלוויזיה הלימודית.

"עבדנו שנתיים ואף פעם לא היה ביטחון שהתכנית תשודר בסופו של דבר. זו שיטה עלא כיפאק. אומרים: קח, תעשה תכנית, תחקור. תשבור את הראש. ניתן לך סכנית את כל האלמנטים שצריך. אבל אחר־כך מתחילים להוריד לך, טיפ־טיפין, מערכת של מותר ואסור שאין בה שום בסיס ענייני. איש לא אמר לי, למשל, אל תכין כתבה על הפקעת אדמות. להיפך. אמרו לי: בסדר. אבל אחרי שגמרתי את זה, באו ואמרו לי: זה יעבור וזה לא יעבור. כך היה גם עם כתבות אחרות. בצורה הזאת סירסו אותי".

כאמור, פוטר למעשה מעבודתו. החוזה אתו לא חודש. זה היה שלב מתקדם בקרע שאירע מכבר בצוות ההפקה. עוד שלב מכאיב בחבלי הלידה של התכנית היותר יוקרתית שהופקה על־ידי הטלוויזיה הלימודית מאז הקמתה: לראשונה, תכנית מיועדת לצופים בני שני העמים, בגבולות הקו הירוק. בימים אלה, אושרה סופית לשידור על־ידי שר החינוך, יצחק נבון, והקרנתה יוחל, ככל הנראה בתוך חודשים אחדים.

לאישור הסדרה קדמו היסוסים ולבטים רבים בכל הדרגים. בשל המסרים הרגישים שלה, נשמרה העושים במלאכה ממעידה. חברי כנסת מהימין ארבו להם בפינה. בכל שנתמשכו תהליכי ההפקה וככל שרבו ההיסוסים, ניבעו בקיעים במעטה הסודיות שאפף אותה ובמקביל — השתבשה ההרמוניה בין חברי הצוות.

קורות היחסים ביניהם, מרתקות לא פחות מהסדרה עצמה. "היחסים בינינו, לא היו על בסיס יחסי יהודים ערבים, אלא על בסיס סימפתיה ואנטיפתיה אישיים", אומר איש־שיחי. "מנחם שובל, הבימאי והמפיק של הסרטים התעודיים בתכנית, הוא ידידי הטוב. היינו חברים. היינו בראש אחד. גם היינו מתווכחים הרבה. הוא שיכבע אותי. אני שכנעתי אותו. לתמר ריינר, המפיקה, אני רוחש את כל החיבה וההערכה כאדם".

במשך שנתיים שמר על שתיקה עיקשת. אף שהביקורת שלו על מפיקת התכנית היא בתחום המקצועי בלבד. אין הדבר ממעיט מתחושת התסכול והמרירות שלו. ביחס לדרגים בכירים יותר מריינר, הוא אומר כי נרתם מן כוונתם בכל הנושא הערבי.

ערבי יפה — ערבי טוב

"אני מעולם לא קיבלתי את התפישה של התכנית. לא השתתפתי בשלב שהיא עוצבה סופית. התפישה של ההנהלה ושל המפיקה היתה להילחם בסטריאוטיפים, על־ידי הצגת היפוכם. למשל, אם היהודים חושבים שכל הערבים הם גועליים, מסריחים, פרימיטיביים, נחותים תרבותית וגם מכוערים — אז צריך להציג את ההיפך. שזה מישהו כמוני, עם תלתלים, יודע לדבר עברית טוב, נראה חצי צבר; או מישהו כמו השותף בתכנית, מחמוד באמרי, עיניים כחולות, יפה, לא נראה ערבי.

"אני, אישית, לא חושב שצריך להציג 'רעים' ו'טובים'. מה שחושב הוא, להבין את הסיטואציה שיוצרת את המצב הרע. לא מספיק להגיד שהיחסים בין יהודים וערבים הם בעייתיים או לא טובים. צריך להגיד מדוע הם כאלה. צריך להגיד שהיחסים מבוססים על הירארכיה לאומית. ברובד העליון נמצא היהודי שיש לו פריווילגיה, וברובד התחתון — הערבי, שהוא בעצם נטע זר בחברה הישראלית. ואני מבטיח לומר כאן לכל אלה שיש להם תפישה שצריך להכניס לתכנית איזון קדוש, שהמציאות, מעצם טבעה בארץ, היא שאין איזון. אז על איזה איזון הנהלת הטלוויזיה מדברת?"

נפגשתי עם ניזאר חסן, באחד הבקרים. הוא מחוסר־עבודה ולפיכך עתותיו בידו. "אני חושב שהתפישה שהיתה צריכה להיות בבסיס התכנית היא שהערבים — אפילו שלא קיבלו את הלגיטימציה לכך — הם חלק אינטגראלי מהחברה הישראלית, מהכלכלה ומהתרבות. כל מה שצריך לעשות, זה לפעול למען הלגיטימציה הזאת". עם הקמת הצוות, לפני שנתיים, הוגדר על מתן משקל מאוזן, פחות או יותר, לעובדים היהודים והערבים. ניזאר אומר שהיה מעין מקבילה למפיקת התכנית, אף שהחוזה אתו נחתם רק כעבור חמישה חודשים מתחילת העבודה. בחוזה הוגדר תפקידו כתחקירן־יועץ. הוא הופקד, יחד עם מנחם שובל, על הכנת כתבות תחקיריות לתכנית. לא היה לו חלק בהכנת הקטעים באולפן. הוא הרגיש שהוא נרחק אפילו מן ההצגה.

שבוע הספר הפלשתינאי

הפער בין תפישת "הצוות התעודי" ובין תפישת המפיקה את הנושא, התגלה. "היה לפני שנה מקרה נורא מעניין. בית הגפן בחיפה, יחד עם משרד החינוך, ערכו את שבוע הספר והפולקלור הערבי. באותו שבוע, נערך גם שבוע הספר והמורשת הפלשתינית, שאורגן על־ידי המרכז למורשת הפלשתינית, בכפר טייבה. מנחם ואני צילמנו את שני האירועים במקביל. היה לנו ברור שצריך להראות שמי שמייצג אותנטית את הערבי, הוא הערבי ולא משרד החינוך ובית הגפן. הכתבה נפלה כמובן, בגלל הקונצפציה הזאת. אבל גם לוא היה הסרט הזה מתקבל, הצביעות היתה חוגגת. מפני שבצוות עצמו, לחברים הערבים לא היה מה לומר ביחס לאיך צריך להציג את הערבי. היינו רק ספקי הלגיטימציה של מיסגרת התכנית היהודית־ערבית. זאת איננה תכנית יהודית־ערבית. זאת תכנית יהודית. ובעצם, היחסים המקצועיים שהיו שם, לא היו שונים מהיחסים בכל מקום אחר, שבו נפגשים יהודים עם ערבים".

עוד דוגמה לחילוקי הדיעות: חסן ושובל הכינו סרט שעסק בחוסר ההיגיון שבשילוט בדרכים בארץ. רוב השלטים הם בעברית בלבד. רק חלקם, בעברית ובערבית גם יחד. "באחד הקטעים בסרט, רואים שלט ליד הכביש, שכתוב עליו רק בעברית "זהירות, אבנים מתגלגלות" ברקע שומעים קריין אומר באירוניה: "כאן לא צריך לכתוב בערבית, הרי כולם יודעים מי מדרדר את האבנים". כאילו מי שזורק אבנים במדינה, אלה רק ערבים. ואז הקול הערבי ברקע אומר אף הוא באירוניה: "מה זה, אנחנו נמצאים בכביש רמות?"

ועוד דוגמה: "עשינו כתבה על שותפים במסעדה. יהודי וערבי. רצינו להראות שהשותפות הזאת היא לא מלאה ולא שוויונית. השותף הערבי עובד 24 שעות. אחראי לפועלים, לאוכל, לכל העבודה השחורה ונותן את השם שלו למסעדה, כדי שיהיה ברור ליהודים, שהחומוס הוא תוצרת־ערבית ולא מקופסה. השותף היהודי והשותף הערבי השקיעו כל אחד אותו סכום כסף במסעדה. אבל היהודי לא עובד בה. הרווחים מתחלקים. שליש לערבי, שני שלישים ליהודי. לערבי אין ברירה. יותר טוב שהוא יעבוד בכבוד הוא יהיה פחות".

הכתבה לא התקבלה. איש־שיחי מודה שהיא לא היתה טובה. לא מבחינה הטכנית ולא מבחינת המסר (הוא גם אומר שרק שלושה מתוך עשרות הסרטים שעשה, היו ראויים לשידור. אולם הוא מציין שכל העשרה לפחות היו אותנטיים). על בסיס כתבה זו, נולד קטע שעבר אחר־כך באולפן, ובו הגגה, לדברי חסן, הצבוורה. "הקטע מציג שותפות מלאה בין יהודי וערבי. בזה שאתה יוצר מודל מלאכותי, כאשר לכל צופה יש בסיס להשוואה במציאות, אתה גורם שהוא יגיד עליך שאתה צבוע. אמרתי להם את זה, כמובן, נוסף על זה אמרתי שלא במקרה נבחרה הסיטואציה של מסעדה, כי אוכל וערבים מתקשרים ביותר. ואפילו שזה נבחר במקרה, היו צריכים לגלות קצת יותר רגישות ולבחור סיטואציה אחרת".

"תסתכלו, יש להם עיתונאיות"

ניזאר חסן (26), יליד הכפר משהד ליד נצרת, למד אנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה. הוריו אכר דכאים. שניהם מורים. שניים מאחיו לומדים פסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה. אח שלישי לומד בכתה י"ב בנצרת. אחות מאחיותיו עובדת כאחות. רקע זה תרם להרפת תחושת העלבון ממצבים שנקלע אליהם, במשך התכנית, כמו זה: "אחד הפרקים כולל ראיון עם עיתונאיות ערביות. הכוונה שלהם היתה לומר: תסתכלו, הנה יש להם עיתונאיות. הראשונות אמרה בשמאן כמה: 'הערביה הראשונה שעובדת בעיתון עברי'. הם ניסו להראות שהיא אשה כאילו משוחררת. היתה שם שאלה: 'האם תתחתני עם יהודי או לא?'.

המעצבן בשאלה הזאת האם אני צריך לפרש אם בארוחת הצהרים שלי יהיה גפילטע פיש או קוסקוס או קוסקרמושי. או אם אתבול שבבה אתי ערביה, או אנגליה או ישראלית? אני חושב שכל השאלות האלה, כולל עם מי אתחתן, הן אך ורק ענייני שלי ולא דרך זה, אני אוכיח אם אני ערבי טוב או רע".

בטלוויזיה הלימודית מקבלים בכבר הקרנות של התכניות. במהלך העבר זה, נוכחים כל מי שהשתתפו בעשייתן. "אותי ואת מנחם שובל, אף פעם לא הזמינו להקרנה. אולי זאת היתה הדרך שלהם להוציא אותנו קצר. זאת היתה הרגשה מחורבנת. ככה אף פעם לא איפשרו לנו להגיע לויכוח ענייני. זה גרם לי תסכול".

העובדה שלא זכינו לישיבות משותפות לאנשי האולפן עם אנשי הצוות התעודי היתה, לדעתו בעוכרי התכנית. "מבחינה מקצועית, זה הדבר הכי גרוע, כי אחר־כך האולפן אומרים שהכתבות לא טובות. בגלל שהתחקירים לא היו טובים. התסכול הכי גדול זה שלפעמים ישבנו אני ומנחם ליד שולחן העריכה והיינו מחוקקים להולכים. אפילו לא הבלי תנו לחשוב אם זה יעבור לקהל או לא. כל הזמן הצטרכנו לחשוב איך תהיה התגובה כאן בטלוויזיה. זה אמרי לי שהיהודים שייסטו הלכה למעשה את כל מה שהתכנית הזאת התיימרה ליצור, זה אני ומנחם במחלקה התעודית. ויש לי הרגשה, לפעמים, שאת שיתוף הפעולה הזה בינינו, רצו לגמור".

ניזאר חסן: תסכול

דוברת הטלוויזיה הלימודית: אין זה נאה להתנצח מעל דפי העיתון

דוברת הטלוויזיה הלימודית, דפנה וייס, סירבה להגיב את הטענות המובאות בכתבה. "אין זה נאה, אמרה שנתנצח עם עובד שלנו מעל דפי העיתון". מנכ"ל הטלוויזיה הלימודית, יעקב לורברבוים, סירב להגיב, על ידיעה ב"הארץ", כדבר קיץ בצוות ההפקה של "אשכרה". לעיתון "חדשות", אמר אחר־כך, באותו עניין, כי כעורך ראשי, שמורה לו הזכות לאשר או לפסול כתבות. הוא הודה כי למעורבות שר החינוך נודעה השפעה, חלקית לפחות, על הכרעותיו.

ממקורות מקורבים לתכנית נמסר לי שהחוזה עם ניזאר חסן לא חודש, מכיון שעבודתו לא הניחה את הדעת מבחינה מקצועית. אותם מקורות הזכירו את הגיבוי המבריך שהעניקה הנהלת הטלוויזיה הלימודית לחסן, כאשר מישהו הפיץ שמועה, כאילו סימן באצבעותיו את האות "וי", במעמד הטלוויזיה הלימודית.

עוד צויין, כי המפיקה תמר ריינר יצאה מגדרה למענו ומן רב זכי ורגישותה לבעיית היחסים בין יהודים וערבים גדולה. על־פי תפישתה ותפישת ההנהלה, מוטב שהתכנית לא תיגע, בשלבים הראשונים לפחות, בפצעים פתוחים ובלבבי שוקר־נתה תאושר. ברוח זו, הוכנו התכניות הרשעת שאושרו על־ידי נבון. התכניות עשויות היטב. קולחות ומשעשעות. אם כי הן עוקפות את הבעיות המהותיות. גם ניזאר חסן, שנפגש באחד הפרקים שאושרו לשידור, הודה באוזני כי הוא עשוי היטב.

[illegible]

صكتا اصنه الأصل

"ביוספירה 2" — עיר מקלט

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

במערכת אקולוגית סגורה המוקמת באריזונה, ניתן יהיה לבדוק, בין השאר, אם ניתן יהיה להמשיך ולהתקיים בתקופת החורף הגרעיני

על רמת טרשים באריזונה, בה מכים שורש רק צמחי יוקה וצבר, ניצבת תחת זכוכית ופלדה, יצירה קטנה מעשה ידי אדם. היא אמורה להכיל "יער־עד טרופי, ביצה, ערבה ומדבר, לגונה, שונית אלמוגים ופיסת אוקינוס, וגם בעלי חיים מכל הסוגים: דגים וציפורים, זוחלים ויונקים קטנים, עיזים ותרנגולות. בשדה יגדלו פירות בחקלאות אינטנסיווית. כמו כן יוקם בניין שיכלול דירות מגורים, מעבדות, בתי מלאכה, משרדים, ספריות וכן מרכז מחשבים ותקשורת. זהו אב הטיפוס של "ביוספרה "2" המתוכנן ומפותח על ידי קבוצת אדריכלים יועצ"ים, מעצבי נופים, וחוקרי סביבה וחלל, בוטניקאים, זאולוגים, בקטריולוגים, ביוכימאים, וחוקרי אוקינוס ועוד. בראשיתו, התקיים הפרוייקט רק כרגע, אולם עבודות ההכנה של העיצוב ובדיקת החומרים, בחירת צמחים וחי בעלי חיים, המעקב אחר תרבויות ורקמות — כל אלה נמצאים בעיצומם, ועד 1989 אמורה "ביוספרה2" לשכון תחת קורת גג.

אותו ומכנה להתקיים במסגרת הצי־ור הגדול. דרך פתחי האוויר יכנס או לשטח המגורים בן כ־9000 מטרים רבועים שמונה דיירים, ויגנו להד־זיק מעבר במשך שנתיים. הם יוכלו אמנם ליהנות מאור השמש, ויקבלו מהעולם החיצון אנרגיה ומידע, אך מלבד זאת יהיו מנותקים, כאילו התגוררו על הירח. או במקלט האחרון הנותר לפליטה בכדור ארץ הרוס ומזוהם בעקבות מלחמה גרעינית.

חממה היפותטית

אמריקאים ורוסים עורכים זה מכבר ניסויים במערכות טכנולוגיות לשימור חיים בעתיד, שיתאימו לתחנות חלל ולבסיסי קבע בירח ובמאדים. אולם עד כה לא היתה קיימת חממה היפותטית כזאת כמו "ביוספרה2". מערכות תזונה והילוך חומרים, מחזור אוויר ומשק מים — כל אלה יקיימו מערכת סגורה זו בכוחות עצמה ויווסתו אותה על־ידי תהליך מיחזור חוזר — בחלקו "טבעי" ובחלקו מופעל באופן מכני.

חלונות אטומים שיופעלו על־ידי מנגנון אלקטרוני שיוקם מסביב לחממה, ייצרו הבדלי טמפרטורה ואוויר. המישורים המתנפנפים על שונית האלמוגים נוצרו על ידי מכונה. הגלים מעל הים יגונו על ידי זרמי אוויר חוזרים ליער־העד שיגדלו כגודל גינה, ושמעל צמרות העצים שלו הנישאים לגובה עשרים ושבעה מטר, יטפטפו עננים בשעות אחר־הצהריים, גשם ברכה עבור הצמחיה.

"ספייס ביוספירס ואנצ'ארס" — זהו שמה של החברה הפרטית המנהלת פרוייקט נסיוני זה, בתקווה שתוכל לשווק בעתיד "ביוספירות" נוספות. הזולים בן שלושים מיליון הדולרים ממומן על ידי האמריקאי אדוארד פי־באס, בן 40, זאב בודד במשפחה בת ארבעה אחים המתגור־רים בפורט וורת שבטקסאס. עושרה של משפחת באס, הנאמד במי־ליארדי דולרים והמושקע במשק ע־ין, חנויות כלבו ובתי־קולנוע, תעשיות מזון, ביגוד, רהיטים ומ־חשבים, בבנקים ובשוק הכספים, בא לה מן הנפט של טקסאס. המשפחה מחזיקה ברוב המניות של חברת אמריקאנה הוטלס וכמעט ברבע ממניות חברת ההפקות של וולט די־סני.

בני המשפחה השונים לגמרי ממשפחת יואינג של דאלאס, ידועים במגוון חיים מעודן ובקשרי המשפ־חה ההדוקים שהם מקיימים. מפורט וורת, שהיה בזמנו מרכז לגידול בקר בן הקימו מרכז עיר מהודר בעל שני גורדי שחקים. הם מנהלים את האימפריה הגדולה שלהם. רק אדוארד המתרוצץ תמיד בעולי התעמלות, בחר, לאחר שסיים את לימודיו באוניברסיטת ייל, לעבור לניו מכסיקו, כדי לעסוק באקולו־גיה. הוא הצטרף לקומונה. בנה בתי טיט ובא בקשרי מסחר עם האינ־דיאנים. בטקים, יושב־ראש ופטרון חברת הניהול "דאמינוס טינו" בע"מ (צוות הולמסות) הרשומה בהונג קונג ובארצות־הברית. הוא בנה לעצמו אימפריה משלו בה השמש לעולם אינה שוקעת. האימפריה כוללת שתי חוות ענק באוסטרליה, יער־עד בפורטוריקו, מלון לתיירים המופעל בחלקו על ידי אנרגיה סולארית בקאטמאנדו בירת נפאל וחברת הוצאה לאור "סינארג'טיק פראס" בלונדון, המפרסמת שירה והגיגים פילוסופיים של "הריאליזם האור־גאני". גם אניית מחקר "הארקל־טוס" הדומה לג'ונקה סינית, שטה ועורכת מחקרים באוקינוס תחת הדגל של אדוארד "דייסי־אל".

לשמור על המאזן האקולוגי בעולם מלאכותי

לפני שלוש שנים הקימה "דייסי־אל" באיזור המסחרי פורט וורת, את מרכז "שירת הלומות" שמעליו כיפת זכוכית. זהו מרכז תרבות הכולל גלריה לאמנות, מועדון ג'אז ובלה, בגג המשקיף אל נוף מרהיב ותיאטרון שעל בימתו מציגים את המיתוסים הגדולים של בני האדם והאדמה, בין השאר הוצגו שם עיבוד דרמטי של אפוס גילגאמש, "פ־אוסט" בגירסה מודרנית והאגדה של האקרוזן בילי העצר. בין אם משקיע אדוארד באס את מיליוני הדולרים שלו במקום אמנות וספרות או קור־ליות השירותה, או במאבקיו במד־ברי מערב אוסטרליה נגד התפשטות המדבר, מחשבה אחת טורדת תמיד את מוחו — האדם ויחסו לסביבה, "ההידרדרות האקולוגית" של כדור הארץ.

לבאס ולדירקטור ציטי חשוב מעל לכל שממעליו יתרמו תרומה ניכרת להבנה טובה יותר את "ביוספרה1", היינו כדור הארץ, וי־סייעו להכרה בסיבות למשברים בהם היא מתנסה. "זיהום מי תהום, גשם חומצי, התחממות כדור הארץ באמצעות "אפקט החממה" — בעיות אלה יילמדו בתנאי מעבדה ב"ביוס־פירה2", מסביר הפרופסור לאקולו־גיה קראל הודג'ס מאוניברסיטת אריזונה, המשמש כיועץ לפרוייקט.

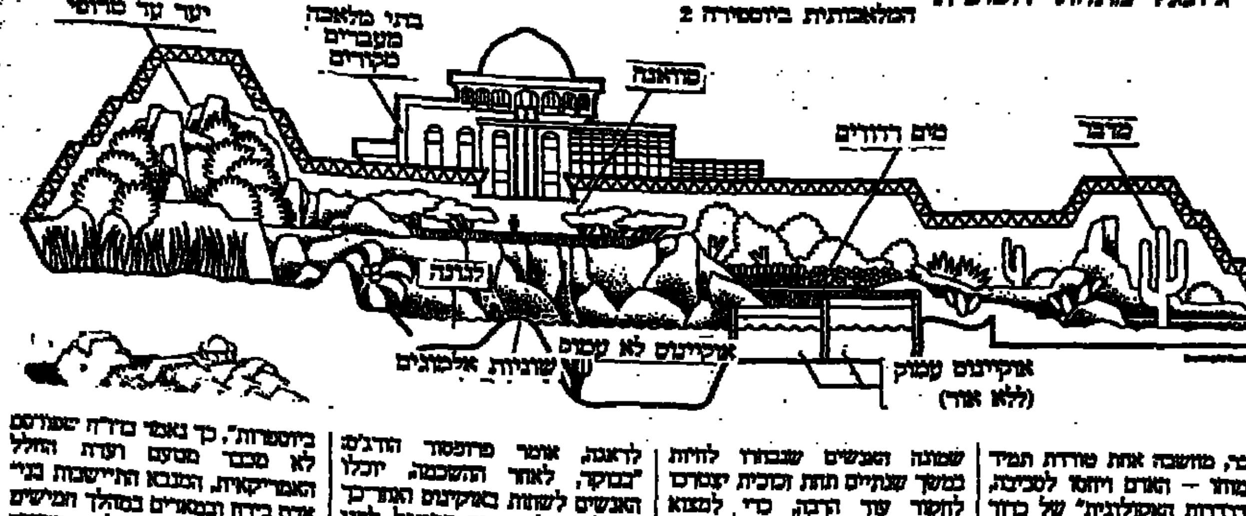

ג'ונגל מתחת לזכוכית: תרשים המערכת האקולוגית המלאכותית ביוספירה 2

שמונה האנשים שנבחרו להיות כמשך שנתיים תחת זכוכית יצטרכו לחקור עוד הרבה, כדי למצוא תשובה הולמת לשאלה כיצד מתפקדת מערכת אקולוגית סגורה, המנסה לחקות באמצעים אלקטרוניים את המיקרואורגניזמים של הביוספירה של כדור הארץ, על ההתפתחויות האבולוציוניות שלה שהתרחשו במ־שך עידנים, על מנגנוני ההיזון החוזר שלה. שאלה נוספת עליה יצטרכו להשיב — האם ניתן יהיה לשמור על המאזן האקולוגי לאורך זמן בעולם מלאכותי קטן זה, ואם אכן "באורח סינרגטי" ישמר הכל הציב, מה יהיה מצבם הנפשי של דיירי הביוספירה? אין שום סיבה לדאגה, אומר פרופסור הודג'ס: "בבוקר, לאחר ההשכמה, יוכלו האנשים לשחות באוקינוס הנהדר־כך לדירלות של יתחיה בנהיול לפני שיסגר לעיסוקים אינטלקטואליים. אני כמעט משוכנע שלא תתפתח אצלם שום נטייה מיוחדת להתמוט־טות נפשית".

האם "ביוספרה־2" מספקת מרחב מחיה ראוי? החוקרים של נאס"א מתייחסים בספקנות רבה לניסוי, אך גם משמיעים דברי שבח נלהבים על "פיסת הטכנולוגיה המעניינת מאד, שהם מקווים כי תעניק לאדם מידע חדש שערכו לא יסולא בפז". "כדי שאפשר יהיה לסייר במערכת הש־מש ולהתיישב בה בצורך לפתח ביוספרות", כך נאמר בדו"ח שפורסם לא מכבר מטעם ועדת החלל האמריקאית, הנבאו התיישבות בני אדם בירח ובמאדים בהמשך החמישים השנים הבאות. ג'ון אלאן, מאורך ויוצר "שירת הלומות", המנהל העסקי של "ספייס ביוספירס ואנ־צ'ארס", יכול רק להמליץ בחול־הבות על יצירות מסוג "ביוספרה2" היכולות גם לשמש במקרה של מלחמה גרעינית כ"מקלט לצורות החיים הגבוהות יותר מפני החורף הגרעיני" עד אשר "השמיים שוב יתבהרו". אלאן שואף בחזונו האוטופי למאה מקלטים דומים, כדי שיהיה ניתן למצוא מקלט כאשר "ביוספרה1" תיפול שדודה.

מות נשיא מוזמביק — אזהרה לאפריקה השחורה

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

ממשלת פרטוריה עלולה לנצל את מות הנשיא והרעב במדינה להפוך את מוזאמביק למדינה גרורה

התועסים במטוס הנוסעים הסובייטי, טופולב 134ב"ג, מטוס דו מנועי לבדרוקים קצרים, הדקו את החגורות לקראת נחיתה. כמה מהם הביטו החוצה בעצבנות מבעד לחלונות רצפו במזג האוויר הסוער. או זעזועה חבטה דמוית התפוצצות את המטוס בצבעי אדום ולבן. הרעש "כמו יר־יות רבות שפרצו בבת אחת" הגיע לאוזניו של תושב כפר בדרום אפריקה זמן קצר לפני שהמטוס נפל והתרסק לחלקים רבים.

"איבדתי את המנהיג שלי", זעק ניצול של האסון שכשל שותת דם לכפר בקתות קש סמוך. אחות רחמניה שמיהרה למקום נתקלה ב"תמונה מבעיתה": "בכל מקום אנשים קרועים לגזרים ושתיקת מוות". עם 34 ההרוגים נמנו נשיא הרפובליקה העממית מוזאמביק, סאמורה מאשל, וכן יועציו הקרובים ביותר. בין עשרת הניצולים של מטוס הנשיא שהתרסק בשטח דרום אפריקה, באזור הגבול שבין מוז־אמביק וסוואזילנד, היו הטייס הסובייטי שאושפז בבית החולים בפרטוריה כשהוא סובל מהלם, זעזוע מוח ופציעות, ושם דיבר על "התפוצצות" כסיבת ההתרסקות.

חולקים עליו שלטונות התעופה הדרום אפריקאיים וכן גם טייסים המכירים את האזור. לדעתם הסיבה לתאונה היתה טעות ניווט שעלתה ביוקר. הרוסי בלבל את סימני הד־הזי של שדה התעופה בעיר הגבול הדרום אפריקאית קומאטיפורט עם אלו של מחוז הפצו בירת מוזאמביק מאפוטו. ה"בום" דמוי הפיצוץ נוצר, על פי תזה זו, כיוון שציוד הנחיתה של המטוס שהונמך נתקל בראש גבעה ואז השיק בכמה צמרות עצים והתרסק לבסוף.

ממשלת פרטוריה עשתה מאמצים קדחתניים כדי להרחיק מעליה את החשד שהיא היתה זו שירתה במ־טוסו של נשיא המדינה השכנה. אף כי דרום אפריקה אינה מקיימת יותר מזה שלוש שנים יחסים דיפלומטיים כלשהם עם ברית המועצות, הוז־מנה אשתו של הטייס, מלווה במז־כיר השני של שגרירות ברית המוע־צות במאפוטו, לבקר את בעלה בבית החולים. לאחר מכן קיבל שר החוץ רולף בותה את השניים שהו־בו בחשאי למושב הממשלה האפריקאנרית בפרטוריה דרך כני־סה אחורית. דרום אפריקה הודיעה שבחקירה הרשמית של התאונה ירשו להשתתף מומחים ממוזאמביק וברית המועצות.

אולם על אף כל זאת ועל אף דברי הצער על מותו של מאשל (בותה אמר "הוא היה ידיד") הגיעו מרבית מדינות אפריקה השחורה כאילו אשמתה של דרום אפריקה כבר קיבלה הוכחה ניצחת. האם שר ההגנה של דרום אפריקה, מאגנוס מאלאן מבזמנה הוזכרה, לא איים לאחרונה על המדינות השכנות ב"הרס וחורבן"? בשמועות ותוקות את גורגו הכריז נשיא זאמביה קנת קאונדה כי נשיא דרום אפריקה פיק בותה הוא האשם. בהאראה, בירת זימבאבווה, פרצו אלפי סטודנטים לרחובות. הם שרפו מכוניות של לבנים — גילויי זעם כאלו לא חוותה הבירה הרדומה מאז קבלת העצ־מאות לפני שש שנים — בזעם ובאבל הם הרסו את משרד חברת התעופה הדרום אפריקאית ואת חברת התעופה של המדינה השחורה אף בעלת הקשרים ההדו־קים עם דרום אפריקה מלאווי, ולבסוף הסתערו — "למה תמיד אנחנו?" אמר דובר אמריקאי — על השגרירות האמריקאית במקום.

"מזימה מתוכננת היטב"

גם באוניברסיטה הליבראלית ב־קייפטאון מחו צעירים. הם מכרו חו־לצות טי שנשאו את הכתובת "סאמורה מאשל האמנה האלה" (כל טוב סאמורה מאשל). בעלונים שחולקו האשימה "התאחדות הסטו־דנטים של אזאניה" (אזאניה הוא שמם של השחורים בדרום אפריקה) כי מותו של מאשל היה "מזימה מתוכננת היטב לקראת תפיסה מלאה של השלטון בידי הבורים של אמ־אנאר במוזאמביק".

אמ־אנאר (ראשי התיבות באנג־לית של התנגדות הלאומית של מוזאמביק) או כפי שהוא מכונה גם ראנאמו (ראשי התיבות בפורטוגזית) הוא הארגון הנתמך על ידי דרום אפריקה במוזאמביק, מושבתה לש־עבר של פורטוגל. ארגון זה הוקם ב־1976, שנה לאחר שהפורטוגזים מסרו את השלטון לתנועת השחרור השחורה פראלימו. מוזאמביק תמכה אז בתנועת השחרור של השחורים נגד שלטונו הלבן של רודזיה איאן סמית. כמה שנים לאחר העצמאות היתה מדינת חוף זו, שסבלה מעוני מאז ומתמיד, אזור רעב אחד גדול.

המטעים שננטשו על ידי החוואים הלבנים התפוררו, בבתי החרושת המעטים מצאו עצמם הפועלים בשביתות קבע, במקום תשלום מש־כורת, וכספי חסר ערך, הם דרשו לקבל סחורות ומוצרים של הסחורים המעטים שנשארו. מערכת התוב־ורה התפרקה. מאות משאיות ממזרח גרמניה הפלו והלורה בנמל מאפוטו — לא היו קרבורטורים עבורן. בנמלי המים העמוקים בחוף האוקינוס ההודי עגנו פחות ופחות אניות. מסילת הברזל לבירה נהרסה שוב ושוב על ידי ראנאמו. ברית המועצות חתמה על הסכם ידידות וסיוע עם שליטי פראלימו, בתמורה היו רשאיות אניות הצי שלה לדוג באזורי הדגה העשירים של מוז־אמביק. אך בסופו של דבר למדינה היה כה מעט להציע עד שהגוש המזרחי סירב לקבל את מוזאמביק כחברה בקומאקו"ן. מאשל שהחכים משגיאותיו פנה לפוליטיקאים פרג־מטיים — מצוקת ארצו לא הותירה לו שום ברירה אחרת. ("אנחנו לא יכולים לבחור את השכנים שלנו"). כך איפוא ב־1984 נחתם הסכם נאקומטי: בטקס ראוותני בגבול עם מוזאמביק, סמוך למקום התרסקותו של המטוס, התגבר מאשל (במדי ייצוג לבנים) ונשיא דרום אפריקה פיטר בותה (בחליפה שחורה אפ־ריקאנרית מסורתית) על חוזה אי־התקפה. מוזאמביק השמאלית הת־נתקה ממאבק מדינות החזית השח־ורות נגד דרום אפריקה. על פי תנאי ההסכם גירש מאשל את לוחמי השחרור של הקונגרס האפריקאי הלאומי מתחומי ארצו.

משחקה הכפול של דרא"פ

בשנה שעברה נחשף לפתע לעיני העולם כולו משחקה הכפול של דרום אפריקה. כאשר כבשו חיילי פראלימו את המטה הראשי של ראנאמו במרכז מוזאמביק, השאירו מאחוריהם הבורחים מסמכים חש־אים. הדבר לא היה נעים לפרטוריה: המסמכים הראו שראש ההסברה הצבאי לואיס נאל, או ממלא מקום שר החוץ, נפגש ללא ידיעת הממונה עליו רולף בותה בפגישה לילית עם נציגי ראנאמו במרכז מוזאמביק. קצינים בורים בכירים סיפרו בגילוי לב לראנאמו על "קשיים עם הפו־ליטיקאים שלנו, בעיקר במשרד החוץ". אולם אנשי ראנאמו יכלו בכל זאת לסמוך על קציני הצבא. "ההשתלטות החשאית של אנשי הצבא" בדרום אפריקה, כדברי הע־תון "סטאר" ביוהנסבורג בשנה שעברה, תועדה איפוא וקיבלה אישור. ברור היה מאז שהפוליטיקה של דרום אפריקה כלפי המדינות השכנות נשאבה יותר ויותר להת־ערבות במאבקים פנימיים במדינות אלה. בעוד משרד החוץ בעיקר דיבר בזכות הסדר והדר עם מדינות החזית, פעלו הימין ואנשי הצבא לערעור היציבות במדינות אלה. בדרך כלל היתה ידם של אנשי הימין הקיצוני על העליונה. פרטוריה, לאחר דברי פיוס ורציה, תמיד איימה או גם תקפה את כל המדינות השחורות השכנות:

★ הממלכה העירונית סוואזילנד נאלצה על ידי חוזה כפוי להעמיד עצמה תחת חסותם של השליטים הלבנים בפרטוריה ★ מדינת לסוטו המוקפת כולה על ידי דרום אפריקה, נאלצה להיכנע בינואר לאחר הסגר כלכלי מחולם. תוך ימים ספורים הפיל הצ'יף לאבואה ג'ונתן המשטר הצבאי שבא בעקבו־תיו נוח יותר לדרום אפריקה ★ בבוטסואנה המתנגדת לאפרטהייד, אחת המדינות הדמוקרטיות הבו־דדות במערב אפריקה, "זכתה" למסע ענישה של חיילי דרום אפריקה ★ באנגולה תומך משטר האפרטהייד בארגון אוניטה של ג'ונאס סאווי־מבי. רק הכנסת הנפט שלה מנעה עד כה את התמוטטותה של הממשלה השמאלית בלואנדה.

ולבסוף העמידה מעצמת העל של אפריקה הדרומית את מוזאמביק פשוטת הרגל על הכוונת. "מלחמת הרים של ראנאמו פיצלה למעשה את מוזאמביק מבחינה גיאוגרפית", קבע לאחרונה "הזיקלי מייל" היוצא לאור בדרום אפריקה. מלחמה, בצורת והניסויים הכלכליים של מאשל גבו עשרות אלפי חיי אדם. זרם הפליטים של השנים האחרונות בעיקר למאלאווי, זימבאבווה ודרום אפריקה, תפח בהתמדה. בסוף ספ־טמבר פנתה ממשלת מאשל לעולם בבקשת עזרה שכן למאות אלפים נשקפה סכנת גוויעה ברעב. "ברור לגמרי שמוזאמביק עומדת על סף התמוטטות", אמר לא מכבר אדם שצריך היה לדעת על מה הוא מדבר, שר ההגנה הדרום אפריקאי מאגנוס מאלאן.

הדבר לא ריכך את לבה של ממשלת דרום אפריקה. 60 אלף פועלי מכרות מהמדינה הרעבה אמורים היו להיות מגורשים חזרה לארצם בחודשים הקרובים. דרום אפריקה הוליכה על צעד זה לאחר שמוזאמביק שוב קיבלה לארצה את אנשי הקונגרס האפריקאי הלאומי בתגובה על הפרת הסכם נאקומטי בידי דרום אפריקה. "ברור שהם יוד־ליכו על השלום לפני שיהיה זה מאוחר מדי", רעם מאלאן. עכשיו עלולים הדרום אפריקאים להת־פתות לנצל את מותו של מאשל כדי להעלות את ראנאמו לשלטון במ־אפוטו ולהפוך את מוזאמביק למ־דינה גרורה. דבר שיכול בתורו לשמש את אוניטה וכלבל פעמונים למלחמה הגדולה של אפריקה הד־רומית נגד השלטון הלבן בפרטוריה.

אזור אסון בלב אנגליה

שרות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בלב הצפון התעשייתי של אנגליה דור שלם של פועלים מובטלים אינו רואה לפניו עתיד כלשהו, ובניגוד לכך, הדרום יודע עכשיו שגשוג של מפעלי טכנולוגיה־חדשה ועסקים פיננסיים

לונדון

"שני עמים, שאין ביניהם שום מגע ושום אהדה; אף אחד מהם אינו יודע דבר על הרגלים, המחשבות והרגשות של השני, כאילו התגוררו באזורים שונים או היו תושבי כוכבים שונים; הם מעוצבים על־ידי גידול וחינוך שונים, ניזונים ממאכל שונה, מונהגים על־פי נימוסים ואורחות חיים שונים, ואינם נשלטים על־ידי אותם חוקים".

"אתה מדבר על..." אמר אגי־רמונט בהיסוס.

מתוך "העשירים והעניים" — "סיביל או שני העמים" מאת בנ־ימין ד'יזראלי (1845).

גם כיום, כמו בימיו של ד'יזראלי, קיים קו הגבול הגדול בחיים הברי־טיים, אבל כיום הקו המפריד הוא גיאוגרפי לא פחות מאשר כלכלי. העימות הראשונות של שגשוג חדש מפיחות רוח חיים בדרום אנג־ליה, כאשר מפעלי טכנולוגיה גבוהה והתפרצות של פעילות עסקית בחיים הפיננסיים יודעים לפתע פריחה, אם גם מאוחרת משהו. המהפכה הפיננסית הנמצאת כעת בעיצומה בסיטי — "הפצץ הגדול" — זכה השבוע לתנופה נוספת על־ידי סידרה מקפת של בי־טולי הגבלות המכניסה רווחים פתאומיים ולא צפויים רבים לגז־ע חדש של מנהלים פיננסיים נמרצים הצופים קדימה לעתיד. אבל בלב התעשייתי הצפוני הגדול של ברי־טניה — בערים כמנצ'סטר, ליוורפול, ניוקאסל וגלאזגו — שגשוג זה הוא רק הד מרוחק. הנמלים ממשיכים לשבות ממלאכה, בתי־החרושת אינם הומים עוד מפעילות, ודור שלם של פועלים מוצא עצמו לעתים קרובות מול עתיד עגום של שנותיה אפורה, סוגים וסיכויים מעטים לחיים טובים יותר.

בריטניה התנסתה לא אחת בז־מנים קשים. את מחיר השגשוג של המהפכה התעשייתית שילם מעמד נמוך עירוני מרושש שאת מצוקתו תיאר דיקנס, וד'יזראלי כראש ממשלה ניסה להעלות ארוכה לכמה מהפצעים שתיאר כסופר. אולם המצוקה הנוכחית של האומה מצבי־עה על משבר מעמיק ונמשך. כ־3.3 מיליוני איש מובטלים כיום, וכמעט מחציתם מחוסרי עבודה זה שנה לפחות. הצעירים הם הנפגעים ביותר: אחד מכל חמישה מתחת לגיל 25 הוא כעת מובטל, שיעור כפול מזה שהיה בדור של הוריהם. למעלה מ־6 מיליוני גברים, נשים וילדים חיים על סף ממשלתי, המספק את הסכום המוערך כדרוש לאדם למגן את הוצאות החיים בשבוע (ללא כולל דיור וטיפול רפואי). כיום מגיע הסכום לאדם אחד ל־42 דולר בלבד, למירב.

אומות נפרדות

הפער בין אלה שיש להם לאלה שאין להם חזר להעמיק, כפי שהיה הדבר בשנות ה־70. כ־93 אחוז מעושרה של המדינה נמצאים בידי 50% של האוכלוסיה, ונראה שמצב זה יימשך. בריטניה נמצאת בנקודת האמצע בדרכה להיהפך שוב לשתי אומות — נפרדות, בלתי שוות ושו־סעות בתסכוליו של מעמד נמוך שנותר הרחק מאחור. "המגמה היתה קיימת כל הזמן", אומר מנהיג המפלגה הליברלית דייוויד סטיל, "עכשיו היא נעשית לבעיה לאומית ממדרגה ראשונה".

אין זו בעיה כלכלית בלבד. ההשפעות על איכות חיים כאובות לא פחות. סיפוריהם של אנשים החיים בשוליים או מעבר להם, נקראים כדו"חות של פאתולוגיה חברתית: שורה ארוכה של מקרי שיכרות, אלימות בתוך המשפחה, משפחות הרוסות, הריונות בגילי העשרה, סמים ופשע. לדברי של־טונות מקומיים, עלו מקרי התעל־ללות בילדים עד ל־60% בשנה שעברה. דו"ח שפורסם על־ידי אוניברסיטת בריסטול השנה מצא קשר ישיר בין דלות ובריאות לקויה, ונוען כי קרוב ל־1500 מקרי מוות מדי שנה באזור הצפון מזרחי של המדינה אפשר לייחס למצוקה כלכלית.

בעשר השנים האחרונות ירד מספר מקומות העבודה בענפי הספ־נות בתעשייה של המכונית המיוצרת מ־31 אלף ל־5,750. מיכרות הפחם שהעסיקו בזמנו 36 אלף כורים מעסיקים כעת 16,500 בלבד. 22 אלף מקומות עבודה בתעשיית הפלדה הצטמקו ל־9,900. עוד ב־1951 היתה ברי־טניה השלישית מבין המדינות התעשייתיות הגדולות בעולם. כיום היא מדורגת במקום ה־19. השיטה המעמדית של המדינה מילאה גם היא תפקיד־מפתח בהידרדרות התע־שייתית. בקרב המעמד העליון רווחת דעה קדומה נגד קריירות בת־עשייה. חשיבות רבה יותר נודעת לשינויי הגישה במעמד הבינוני־עליון. במאה ה־19 יצאו ממעמד זה אילי התעשייה שהעשירו את אנג־ליה; כיום אותם אנשים רוצים — כך נראה — ללכת בעקבות המעמד העליון ולעסוק בתחומים כחוק ובנקאות, ומעמד הפועלים הבריטי עדיין מפגין עוינות מעמדית של "אנחנו נגדם" המסכלת מאמצים לשיתוף פעולה תעשייתי.

פעם בשבוע בירה במועדון

כיום אפילו הבשורות התעשיי־תיות הטובות הצצות מדי פעם רק מדגישות עד כמה המצב נואש. לפני 14 חודשים החלה חברת ניסאן לקבל בקשות תעסוקה במפעל המכוניות החדש שלה בניוקאסל. תוך שבועות פנו כ־11,500 איש לקבלת 240 מקומות עבודה בבית־המלאכה. בחודש שעבר הודיע ניסאן כי תציע עוד 2,300 מקומות עבודה בבית־החרושת. שמועה זאת הבהילה פוליטיקאים, מנהיגי איגו־דים ואנשי עסקים. תקוותם היא שמפעל זה — ניסאן היא החברה היפנית ה־13 המשקיעה באזור — יסייע ביצירת מפנה בר־קיימא. אולם ההתלהבות שוככת לנוכח העובדה, ש־2,700 מקומות העבודה שניסאן תספק בשנים הבאות יקזזו רק כשליש ממקומות העבודה שאבדו באזור בחודשים האחרונים.

אלה שאיבדו את מקומות העבודה שלהם אינם משוללים לגמרי כל סוג תמיכה. אפילו לאחר קיצוצי התקציב החדים של תאצ'ר בשנים האחרונות, עדיין נותרה בבריטניה רשת ביטחון סוציאלית מתוחכמת יחסית וגמישה, הכוללת "תשלומים נוספים" היכולים לכסות הכל משכר דירה ועד לרכישת בגדי ילדים. אולם יחידת השכר הנמוך, קבוצה הפועלת למען העניים בצפון, אומ־רת שלאחר הוצאות על מצרכים בסיסיים נותרים למשפחות רבות המצויות מתחת לקו העוני, רק 3.6 — 4 דולרים ליום לכיסוי פריטים כבביסה, תיקון נעליים ותחבורה לשעות הפנאי.

כמובן, יש גם איאלה עבודות חדשות. הצרה היא שרובן הן עבו־דות במשרה חלקית בשירותים, או תוכניות ליצירת עבודה בחסות ממשלתית; אף אחת מאותן אפשרו־יות אינה מציעה שכר היכול לענות על הצרכים. כך איפוא, הנוף התמלא באנשים שחייהם עתה ריקים ושומ־מים כמו בתי־החרושת שפעם עבדו בהם.

אלאן פארמלי, בן 32, גר בשכ־ונת בבניין דירות ממשלתי בניוקאסל. במקצועו הוא מבריק־מתכת, אך הוא לא עבד זה ארבע שנים וסי־כוייו להשיג עבודה בקרוב הם קלושים במקרה הטוב. ימיו עוברים עליו בשעמום גמור. "אני הולך פעם בשבוע לשתות בירה במועדון (הפועלים)", הוא אומר. "אין לי מספיק כסף לנסוע באוטובוסים ואנו אף פעם לא הולכים לקולנוע או לבלות יום בחוף".

תחושת חוסר התקווה משתקפת בהידרדרות של מפעלי דיור ציבורי רבים שנחשבו בזמנו חלון־ראווה למדיניות המתקדמת במדינה. בפרוי־קט הדיור מריניסי בסאלפורד שב־מנצ'סטר, לדוגמה, חיים כ־2700 איש. בנייני דירות, אפילו בשי־כונים שלמים, התפוררו לשכונות עוני עלובה בעלת חלונות מנופצים, חדרים שרופים, חדרי־מדרגות מלו־כלכים, צינורות מעוקמים וקירות שצוירו עליהם כתובות וציורים. החנויות שעדיין פועלות מכוסות בסורגי מתכת כבדים. בכבישים הסדוקים מבצבצים עשבים שוטים. כלבים רעבים מחטטים בערימות אשפה. פקידי ממשלה שאומרים שגם להם אין כסף, טוענים שידר־שו 28 מיליארד דולר כדי להעלות את יחידות הדיור האלה לרמה מתקבלת על הדעת.

מדוע אין התושבים פשוט אוזרים ופונים לחפש עבודה באזורים שי־דים יותר, כמו הדרום? ראשית, מעטים יכולים להרשות לעצמם את הוצאות הנסיעה והדיור הכרוכות בחיפוש אחר אפשרויות. גם אילו היו יכולים להרשות זאת לעצמם היו מוצאים עבודה, המכשולים הנערמים בפני השתקעות במקום חדש הם כמעט בלתי עבירים. מגזר הדירות השכורות בסיוע ממשלתי מוגבל ביותר, ולא קטן מכך המחסור בדירות פרטיות שכורות. קניית דירה אינה באה בחשבון.

בהנחה שאנשים החיים באזורים הסובלים משפל כלכלי היו בכלל מצליחים למכור את דירותיהם, בתים בלונדון ובדרום עולים פי שניים או שלושה מאשר בכל מקום אחר. יתר על כן, מעמד הפועלים הבריטי לא היה מעולם נייד במיוחד. בכל שהצפון קודר, האנשים חשים שיש להם שורשים שם. קיימת גם תחושה מכרסמת של השלמה.

בניסיון להבין את המצב צצות תיאוריות בדבר קונספירציה. ב־קולם בראון, חבר לייבור מניוקאסל, טוען שממשלת תאצ'ר תיכננה את האסון הכלכלי באזור. "הם מנסים להוציא את קרשי התמיכה מתחת לייבור כאן, מכיוון שזה מעוז של הלייבור", הוא אומר. "אתה יכול להאשים את ההידרדרות או לספר אותה: הם מאיצים אותה".

על אף כל הביקורת הנמתחת על מדיניותה, השמרנים מחויבים להמ־שיך להמשיכה. תאצ'ר מאמינה כי במשך קיצוץ מסים והוצאות ממשלתיות, תוכל הממשלה לעודד את העסקים ולבלום את האינפלציה. הישגים בבלימת האינפלציה בשנים האחרונות אכן מרשימים: מ־27 אחוז בתקופת הלייבור ל־3 אחוזים בלבד. לטענת שר האוצר, גם האבטלה בירידה. מאז 1983, הוא אומר, המספר הכולל של מקומות עבודה בבריטניה עלה במיליון, ועס־קים זעירים גדלים בקצב של 550 לחודש. אולם ברור שאין די בכך. הרווחים לא נפלו בחיקן של הערים הצפוניות. ולקיות, הבעיה היא שהכסף שנחסך עקב קיצוצי תקציב נספג לתוכניות אחרות של השמרנים, בעיקר התוכנית שבמס־גרתה תעשיות ממלכתיות כמו ברי־טיש טלקום ויגואר נמכרו לידיים פרטיות. משקיעים פרטיים פשוט השקיעו את כספם באותם עסקים מבוססים, במקום להמר על מפעלים חדשים.

מצפים שתאצ'ר תכריז על בחי־רות חדשות בשנה הבאה (מחויבתה לעשות זאת עד 1988), הברור שה־לייבור מקווה להפוך את המדיניות הכלכלית של השמרנים לנושא בחירות מרכזי. על פני השטח, דומה שיש לאופוזיציה סיכויים טובים להפיל את תאצ'ר. מכיוון שרוב גדול של מצביעים אומרים כי האבטלה היא הבעיה החמורה ביותר במדינה. אבל הניצחון אולי לא יהיה קל כל־כך.

אנשי עסקים מן הדרום

קודרות זו בצפון עומדת בניגוד לפרץ האופטימיות החדש בדרום. אין ספק שתאצ'ר ניצחה את שיטת העסקים הבריטית במידה ניכרת (היא אף פעם אינה מתעייפת מלספר את סיפור עלייתה שלה ממוצא נמוך, מבן משל מצוצה־הבעליים העשה מיליונר, משל המיועד להפיח השראה באחרים). המיוחסים ובעלי המעמד הגבוה שפנו לעסקים, נטו בעבר לבחור ענפים "מהוגנים" כבנקאות, שם הם שמרו על אווירה מתמידה של בלעדיות. אולם כללים אלה משתנים יותר ויותר. סימן אחד לכך: הכלכלן אנתוני שודוקס באוניברסיטת אסקס מעריך כי מספר המיליונרים הבריטים זינק מ־7000 ב־1983 ל־20 אלף באמ־צע השנה הנוכחית. (לבריטים רבים יש דעה צנועה למדי על התנאים הדרושים כדי להיות עשיר. לפי משאל שנערך באחרונה, רוב האנ־שים סבורים שמי שהכנסותיו עולות על 30 אלף דולר הוא עשיר).

בעמק־הסיליקון־הפאפ מסביב ל־קיימברידג', גל של אנשי עסקים באלה כבר מרוויח ממפעלי הטכנו־לוגיה הגבוהה שלו בתחומים כתו־כנת מחשבים. אולם מירב העושר החדש נקבר בסיטי של לונדון. הדי־סול דמי עמלת־תיווכים במכוניות הברוקרים, משרה אווירה חדשה של תחרות בכל מחיר, הפותחת מסילות הרשות לסוחרים ערמומיים. ובתוך כך הולכת הגרעת השיכבות של הקשרים הישנים של אנשי עסקים מתקופת לימודיהם בבתי־הספר ה־יוקרתיים. "אדוני השוק האלה הם לעתים קרובות מאוד 'ילדי־קוקסי'. ללא רקע אוניברסיטאי. אבל הם גדלו על רינת הבורסה", אומר לסלי האנה, פרופסור להיסטוריה של העסקים בבית־הספר לכלכלה של לונדון. זן חדש זה מסמל בב־הירות אהבה למכוניות מאד, למסע־דות יקרות ולבתים בסגנון הג'ור־ג'יאני. אין קושי בכך כאשר משתכרים עד ל־150 אלף דולר.

"המחלה הבריטית היא שמאפ־תנות הנוער נחשבים מסולים בזכרה השונה", אומר ברוקר בייזות עוך שרצה להישאר בעילום שם. "הדבר לעושר, כמו סגנון חייה, אופייניים לסיפורי הצלחה רבים בסיטי ביום. הוא הפסיק ללמוד בגיל 18 והחל לעבוד בבנק מסחרי. תוך שנה הצטרף לאחת מסוכנויות הברוקרים של לונדון כמתלמד וכיום, בגיל 28, בא למנוחה ולנחלה. יש לו בית באזור האופנתי פולהאם, הוא נוסע במכונית ב.מ.וו ואומר: "מה שקורה בסיטי צריך לקרות בכל מקום אחר".

בכמה אזורים זה קורה. אפילו בקרב החברים השמרנים ביותר של המעמד העליון — הג'נטרי בעלי האחוזות — מתחיל להתפתח אינסטינקט של אנשי עסקים. הנרי סינקלר, בן 31, הוא צאצא לשורה ארוכה של חוואים עשירים בלינקו־לנשייר. הוא למד בפאבליק־סקול (בית־ספר יוקרתי) ובאוקספורד, ר החליט להיכנס לעסק המשפחתי — חקלאות. על פני כ־18 אלף דונם קרקעות הגובלת עם קרקעות הערית באנגליה. אך אין זה הכל. הוא גם החל לייצר מזון בקנה־מידה גדול. בשנים האחרונות נהפך מה שהיה עסק צנוע,"בית־חרושת קטן לארוז בו כמה גזרים" — לספק חשוב של ירקות ומזון־מבושל המע־סיק כ־1000 איש.

"אני משער שאני לא בן אופייני של החוואי", הוא אומר. הבעיה מתגוננת מוסיף: "אני לא חושב שיש דבר פסול אם אתה מי־ליונר, כל עוד אתה מרוויח את הכסף בדרך אתית מתקבלת על הדעת".

האתגר העומד בפני בריטניה הוא לגייס רוח מסחרית זה ליצירת מקו־מות עבודה, בעיקר בצפון. אבל חלק גדול מהפעילות הנוכחית כרוך בבבירית רווחי־יבייר באמצעות מכירה וקנייה של ניירות ערך או השקעה בטכנולוגיות מתקדמות. עיסוקים שאינם תורמים רבות ליצירת הון או המספר הדרוש של מקומות עבודה חדשים. לדעת השר לשעבר השמרן ג'יימס פראיור, כיום יו"ר ג'י־איי־סי, חברת האלקטרוניקה המובילה במדינה, יש מקום לתקווה. הוא אומר שהוא נתקל במספר רב יותר של בוגרי אוקספורד וקיימברידג' המעו־ניינים בקריירה תעשייתית. "יש לי בן בתעשיית הפלדה", הוא אומר. "זו דוגמה לאדם מהרקע שלנו שאכן בוחר בתעשייה כקריירה".

בניוקאסל התאגדו יחד תעשייה פרטית ואיגודים מקצועיים והקימו את נורתרן דוולופמנט קאמפני, הנועדה לגייס הון ראשוני למפעלים שונים. מוקדם עדיין לקבוע באיזו מידה תצליח החברה. "אך כפי שאומר תום ברליסון, ראש קונגרס האיגודים המקצועיים בצפון, "סוף־סוף כולנו עובדים יחד". אבל כל עוד לא יהיו הישגים ממשיים בהח־ייאה מהירה של הבסיס התעשייתי במדינה, עלולה בריטניה לסבול את עצמה בניצול השתן־מרפא אומה של מצליחנים מעטים ושל רבים השרויים בחוץ, בכפור.

בית התפוצות
על שם נחום גולדמן

שעות הפתיחה:
א', ב', ג', ה': 10.00—17.00
יום ד': 10.00—19.00
שישי שבת: סגור
לתיאום סיורים מאורגנים נא לפנות מראש בימים א' — ה', בין השעות: 9:00—15:00 בלבד.

תצוגת קבע וכרונוספירה: 2500 שנות חיים יהודים ברחבי העולם מוצגות תוך שימוש באמצעי הטכניקה המתוחכמים ביותר.

אירועים:

1. מסע למחוזות הילדות ברומניה, אב ובתו מספרים
מפגש עם הסופרת נאוה סמל ואביה ד"ר יצחק ארצי
מנחה: אמנון גרף
יום ראשון, 2 בנובמבר, בשעה 19.00

2. הקרנת הסרט "יענטל", עיבוד קולנועי חופשי לסיפור של יצחק בשביס־זינגר
בכיכוב: ברברה סטרייסנד
שחקנים: ברברה סטרייסנד, מנדי פטינקין, איימי אירווינג
הסרט דובר אנגלית ומתורגם לעברית
יום שני, 3 בנובמבר, בשעה 20.00
כרטיסים במחיר: 4 ש"ח לחברי אגודת הידידים 3 ש"ח

3. "לחזור ולהיות בשיר ובסיפור"
ערב מיוחד לתלמידים, סגור לקהל הרחב
יום שלישי 4 בנובמבר בשעה 19.00

4. יהודי צפון אפריקה בתקופת השואה
ערב עיון לרגל הופעת הספר: "יהודי צפון אפריקה במלחמת העולם השניה", מאת: מיכאל אביטבול והופעת חוברת "פעמים" מס' 28 המוקדשת לנושא.
הערב הוא בשיתוף עם מכון בן־צבי, המרכז לחקר יהדות צפון אפריקה
משתתפים: פרופ' מיכאל אביטבול, פרופ' דניאל קארפי, ד"ר יהושע כהן
מנחה: פרופ' נחמיה לבציון
יום רביעי, 5 בנובמבר, בשעה 20.00

5. "הכמיהה לציון", סדרת הרצאות באנגלית
הרצאה ראשונה בנושא: "מקור הציונות"
מרצה: גב' ברכה סמקסור
המחיר: 4 ש"ח לחברי אגודת הידידים ולחברות ומועדון הנשים הבינלאומי: 3 ש"ח
יום חמישי, 6 בנובמבר, בשעה 9.30 בבוקר

תערוכות ניידות

1. מגילות האש — בית יד לבנים, כפר סבא
2. אתרים יהודים בלבנון קיץ 1982. צילומים: מיכה ברעם — משכן הכנסת, ירושלים
3. הגשר החי — מפגש המתנדבים הארצישראלים עם שארית הפליטה — מוזיאון יד־לבנים הרצליה
4. ביקורים במרוקו, 1979־1985 — היכל שלמה, ירושלים
5. יהודים באתיופיה — רשמי מסע, צילומים מאת פרדריק ברנר — בית פילים מגדי, אילת
6. יהדות השרירים, יהודים בעולם הספורט — מוזיאון הארץ, פתח תקוה
7. בתי כנסת ברומניה במאה הי"ט — מוזיאון הנגב, תל־שבע, באר שבע

מוסיקה יהודית לתולדותיה ולזרמיה
סדרת הרצאות לחברי אגודת הידידים של בית התפוצות בלבד
מרצה: ד"ר יורם יעקבסון
ההרצאות תתקיימנה בימי ראשון בשעה 10.00 בבוקר באודיטוריום "בני ציון"
בתאריכים: 16.11.86; 23.11.86; 30.11.86; 7.12.86; 14.12.86; 21.12.86; 4.1.87; 11.1.87
המחיר לסדרה כולה 16 ש"ח
ההרשמה לסדרה, בבוקר ההרצאה הראשונה

למכירה בחנות החדשה של בית התפוצות:
לוח שנה מהודר לשנת תשמ"ז המתאר פולקלור יהודי,
לוח שולחן מהודר המתאר מקצועות יהודים, חפצי יודאיקה מודרניים, ספרים, תקליטים, כרזות וגלויות

בית התפוצות נמצא בקמפוס אוניברסיטת תל־אביב (שער 2) רחוב קלאוזנר רמת־אביב. טל. 03־425161
אוטובוסים: 13, 24, 25, 27, 45, 49, 74, 79, 86, 274, 572, 604.

למשרד תיווך דרושות עבודות של:
דירות בנות **2־3 חדרים** + טלפון + ריהוט חלקי
ברעננה — כ"ס, בעפולה, בירושלים
בתים פרטיים בני **2־3 חדרים**
+ טלפון + ריהוט חלקי
בנהריה, קרית שמונה.
3־4 חדרי משרד באשדוד
ללא דמי תיווך
בהצעות נא לפנות לטלפונים: 03־205504, 03־205344

אוניברסיטת תל־אביב

מרכז דיין ללימודי המזה"ת ואפריקה
תוכנית עמיתי דיין

לשנה"ל תשמ"ח מוצעות:

1. מילגת מחקר לחוקר בכיר.
2. מילגת מחקר בתר — דוקטורית.
3. מילגות קיום לתלמידים לתואר שלישי באוניברסיטת ת"א.

המילגות תוענקנה עפ"י תחרות למחקרים בתחומים הבאים: המזה"ת במאה ה־20, יחסי ישראל־ערב בהקשרים המדיניים הרחב, סוגיות ביחסי ישראל־ערב בזמן פעל משה דיין ז"ל.

לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למרכז דיין, טלפון: 03־420100, עד ה־1 בפברואר 1987.

מוזיאון תל־אביב
ביתן הלנה רובינשטיין שד' תרס"ט 6 ת"א

הרשמה לסדנאות נוספות:

לתלמידי כתות א—ב, ג—ה, ו—ז,
בנושאים: ציור, פיסול והדפס.
למבוגרים: סדנת קולנוע ווידאו.

ימים א'־ה' 9—13 טל. 299750
15—19 טל. 287196

צה"ל — "השלמת ציוד"

האופטימי רואה את חצי הכוס המלאה, הפסימי את חצי הכוס הריקה. בנושא זה אנשי אגף האפסנאות בצה"ל, הם כנראה מאוד אופטימיים. לאחרונה נתמלאו שמחה רבה לאחר שבמבצע שנערך לאיסוף ציוד צבאי עודף במספר יחידות, הצליחו לאסוף פריטי ציוד שווים בשווי 32.5 מיליון שקל חדש. המדובר בציוד, שנמחק מספרי הצבא לאחר שנחשב כאבוד או מתבלה.

כדאי לשים לב — בפעולה שגרתית אחת, בלא שגויס כוח אדם גדול במיוחד, בלא שגויסו לצורך המבצע אנשי מילואים בכוח עזר, נאסף ציוד צבאי בשווי עשרות מיליוני שקלים!

ממילא נשאלת השאלה כמה ציוד צבאי ובאילו סכומים היה נמצא ומוחזר לשימוש הצבא, אם אגף האפסנאות בצה"ל היה פועל במלוא כוחו כדי לנפות את אי הסדרים הקשים השורדים בתחום זה. מה שלא פחות חשוב מהחיסכון הכספי המשמעותי, היא העובדה שאולי גם היה מגיע בכך הקץ לנורמות התנהגות פסולות שהתפתחו בתחום זה בצבא, המשחיתות כל חלקה טובה.

כל העובר בשוקי הארץ, באתרי בנייה שונים במרכז ליד דוכני מכירה בפרברי הערים הגדולות, רואה המוני אזרחים העוסקים בעבודתם כשהם לבושים בבגדי עבודה צה"ליים גנובים. מעולם לא שמענו שצה"ל נקט יד קשה כנגד אותם גנבים הלובשים פריטי לבוש לא להם לאור היום, במקומות ציבוריים. בחמש השנים האחרונות, שמענו, פעם אחת, על מבצע להחזרת ציוד צבאי. אנשי הצבא היו מלאי התפעלות על שבין עשרות אלפי הפריטים שהוחזרו והואילו להחזיר — תוך הבטחה שלא ייענשו — היו גם מקלעים כבדים, טילים, משקפות יקרות ערך בנוסף לציוד יקר ערך נוסף. במקום להתפעל היו ראשי הצבא חייבים לשאול עצמם כיצד בכלל תיתכן תופעה שאזרחים יחזיקו בבתיהם ללא בושה וללא חשש, ציוד צבאי בשווי מאות מיליוני שקלים.

כל איש מילואים מכיר את התופעה המכונה "השלמת ציוד" ביום השחרור. החיילים גונבים איש מרעהו פרטי ציוד שנגנבו מהם במהלך שירותם במילואים והאפסנאים גונבים מכולם — אם לצורך השלמת ציוד, אם לצורך הכנסות מלאי חירום, במקרה שלפתע יתגלה כי הם חסרים ציוד זה או אחר ואם כדי למכור את הציוד בשוק האזרחי.

התופעה מצערת פי כמה כאשר מדובר בחיילי שירות חובה. הצבא מנסה לחנך את הצעירים לעזרה הדדית ולנאמנות בשעת קרב, אך הדבר אינו מסתדר עם עובדות החיים בהן נתקלים הצעירים מדי יום. לא מובן להם מדוע בתוך בסיסי צה"ל עליהם לתלות מנעול כבר בתיק המצי־הם, כדי למנוע גניבת ציוד, מדוע כל יחידה חייבת, ביציאה לאימונים, להשאיר שומר בחדרי המגורים כדי למנוע גניבות — והרי אין המדובר בשטח הפקר, אלא במחנה צבאי מגודר, בשעירין מופקדת שמירה. ומעל לכל, לא מובן להם מדוע צה"ל אינו נוקף אצבע כדי לבער, אחת ולתמיד, את התופעה שהפכה מחנותיו לשטחי הפקר מוכי גניבת־חיילים.

תחנה לאיסוף ציוד צבאי: לבער את הגניבות

על חשבון הברון

עונת החגים הסתיימה ועמה הסתיים, עד לשנה הבאה, משלוח ה"שנות טובות". עתה לא נותר אלא לבדוק נורמות התנהגות של שרים, חברי כנסת, אישי ציבור ומנהלי חברות ממשלתיות. לכאורה מדובר בכסף קטן — הוצאה, בזיל ומשלוח "שנות טובות" על חשבון כספי ציבור. אך מעניינת תגובת השרשרת — כיצד יותר ויותר דרגי ביניים מחקים התנהגות פסולה של אלה הניצבים בראש הפירמידה.

השבוע נפגשתי עם שתי קבוצות אורחים שהסכימו לצורך העניין להיפגש יחדיו. חברים במרכז מפלגת העבודה וחברים בוועידת תנועת החרות. היו אלה מדגם מייצג לקבוצה המונה יחדיו קרוב לשלושת אלפים וחמש מאות אורחים. הם שפכו על השולחן את המוני ה"שנות טובות", אחרות מהן מפוארות ביותר, אחרות מלוות בלוחות שנה כרוכי עור, שקיבלו מגורמים ממסדיים שאין להם עמם קשר אישי, עסקי או חברתי. הקשר היחיד — היותם חברי מרכז המפלגה ובתור שכאלה קיבלו "שנות טובות". אולי יש הגיון בשיגור ברכות לגורמים העוסקים בקשר עבודה הדוק עם משרדים ממשלתיים, אך לא מובן מדוע שרי הממשלה מהמערך והליכוד ראו חובה לעצמם לשגר "שנות טובות" לחברי מרכז מפלגותיהם, גם לכאלה שאין הם מכירים אישית ואין להם כל קשר עמם, והכל מתקציב משרדיהם, על חשבון הציבור.

ואם שרי הממשלה נוהגים כך, הרי גם אחרים נוהגים כמותם. כך למשל, שיגר אריה גורדון, ראש המחלקה לעליית ילדים ונוער בסוכנות היהודית "שנות טובות", בצירוף חומר בשם "חותם אישי" ובו פיאור עצמי ו"פילוסופיית החיים הכפולה של" לחברי מרכז מפלגתו, המערך, כמו גם לחברי מרכז תנועת החרות. הכל, על חשבון הסוכנות, כמובן.

"גורדון חבר הנהלת הסוכנות, ראש מחלקה. במעמד מקביל למעמד שר. אם שרים מרשים לעצמם לנהוג כך, גם הוא רשאי". הסביר לי דובר הסוכנות.

ומדוע לא סגני שרים או לפחות סגן השר רוני מילוא ובעקבותיו צחי הנגבי, אותו זמן "עוזר מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ". אם לכל אלה מותר, הרי אך טבעי שבעקבותיהם יורגבו מנהלי חברות ממשלתיות או ציבוריות. כך הארונים איגנ' ליאור רושניצקי, מנכ"ל חברת [illegible] ובנצרון בע"מ ורוברט סמואל, יו"ר מועצת המנהלים של החברה לפיתוח אזור רמלה־לוד.

יו"ר מועצת המנהלים של חברת שיכון ופיתוח, איש תנועת החרות דוד מור הגויל עשות — הוא לא הסתפק בשיגור "שנות טובות" לחברי מרכז מפלגתו, על־חשבון החברה הציבורית, אלא אף צירף יומן שנה מפואר ביותר של החברה — שבעמוד הראשון מתנוססת, בצבע, תמונת היו"ר והיא מלווה דברי שבח עצמיים. במותו נהג ח"כ גדעון גדות, מנהל מפעל הפיס ששיגר לחברי מרכז חרות "שנות טובות" מפוארות של מפעל הפיס, על־חשבון החברה כמובן. ושוב, הברכות נשלחו גם לאלה שאינם מכירים אישית את גדות, הם אף אינם מהמרים בפיס...

משה שמעה, יו"ר המועצה לצרכנות, נאמנו של השר שרון שמונה באחרונה לתפקיד זה, צירף למשלוח ה"שנות טובות" לחברי המרכז, מדריך לצרכן ובקשה להצטרף לפעילות המועצה. "מה אתה רוצה?", הוא אומר. "הרי ביקשתי מהם להתנדב לפעילות־המועצה!"

גורדון: הסוכנות תשלם

הטרדות טלפוניות

בהכרעת הדין במשפטו של יגאל לביב, קבע השופט המחוזי אורי שטרוזמן כי המשטרה האזינה לשיחות הטלפון של לביב בביתו ובמשרדו במשך יותר משלוש שנים ועל כך ננזפה על־ידי בית־המשפט שציין כי במקרה זה היה עליה לעשות שימוש הרבה יותר מרוסן באמצעות סתר.

עתה, יש מקום לבדוק על חשבון מי הירשתה לעצמה המשטרה להקצות כוח־אדם מיד זה, במשך תקופה כה ארוכה, להאזנות סתר מיותרות.

לא מכבר פנתה פקידת מערכת "ידיעות אחרונות" סניף חיפה בתלונה למשטרה על שטרדן טלפון אלמוני, כנראה סוטה מין, ממרר את חייה. הגיעו הדיבורים לידי־כך שנאלצה להפסיק לענות לצלצולי הטלפון. במשטרה נאמר לה שעליה להקליט את השיחות במשך שבועיים ימים ואם עד אז ההטרדות לא תיפסקנה, תיכנס המשטרה לפעולה. כנראה לא הכוונה לה פעולה נמרצת.

מקרה זה מזכיר לי מקרה דומה שאירע לפני שנים אחדות כאשר אלמנתו של שופט מחוזי בתל־אביב הוטרדה טלפונית על־ידי סאדיסט שתאר באוזניה שוב ושוב כיצד יחסלה. פנייתה הנרגשת למשטרה נענתה בתשובה כי עליה להמתין שבועיים ובפרק זמן זה תנסה להיזכר אם הקול מוכר לה. כשעתו פניתי בעניינה למשטרה, ציינתי שהמדובר באלמנה לא צעירה המתגוררת בגפה וכי היא אחוזת אימה. אולי מתנכל לה אחד הבריונים שנשפטו בשעתו על־ידי בעלה המנוח. תשובת המשטרה נותרה בעינה. רק בהתערבות שופט מחוזי נוסף החלה המשטרה לפעול ואף הציבה ניידת ליד הווילה.

קל למשטרה להתחמק מטיפול מהיר במקרים של הטרדות טלפוניות משום שלמעשה אין כל נהלים קבועים לטיפול בהם. ממשטרת חיפה אמר לי סגן מפקד המרחב ישראל סדן: "אין כללים מוגדרים בנושא. מיגוון ההטרדות הטלפוניות משתרע החל ממעשי קונדס, עבור דרך הטרדות על רקע מיני וכלה בהטרדות הקשורות בעבריינים כבדים". הוא הוסיף כי המשטרה מתייחסת במלוא הרצינות לכל תלונה.

ממשטרת תל־אביב קיבלתי תשובה דומה, לפיה אופי הטיפול תלוי בסוג ההטרדה, בשעות ההטרדה ובעיקר אם היא חד־פעמית או מתמשכת. בשני המקרים אמרו לי הדוברים המוסמכים שהמשטרה מטפלת ברצינות בכל תלונה. כמסתבר, שבהעדר נהלים קבועים, הטיפול ה"רציני" של המשטרה הוא קודם כל לדחות כל טיפול מתוך תקווה שאולי בסופו של דבר יימאס לטרדן הפסיכופאת להציק, או אולי יימצא קורבן אחר שגם הוא "יאלץ" להמתין זמן רב לטיפול משטרתי.

צל"ש

צה"ל התחיל להקפיד על איכות הסביבה

שנים רבות היה נושא איכות החיים והסביבה במחנות צה"ל ובמתקני תע"ש מוזנח. בולטות ביותר היו ערימות האשפה במחנות, כמו גם הזוהמה במתקנים השונים כולל מבני המגורים. חמורים לא פחות, אך פחות נראים על־פני השטח, היו מטרדי הפסולת הרעילה, זיהום האוויר וזיהום מי התהום על־ידי שפכי דלק.

בעקבות לחץ ציבורי והתגברות המודעות לנושא של מספר גורמים במערכת הביטחון, חל בשנים האחרונות שיפור משמעותי במצב. חלק ניכר משיפור זה יש לזקוף לזכות הוועדה לשמירת איכות הסביבה במערכת הביטחון. וועדה זו עוסקת, בין שאר תפקידיה, בשילוב, בתיאום ובריכוז נושאים משותפים, קביעת מדיניות, שילוב שיקולים סביבתיים בעת תכנון פרויקטים, טיפול במפגעים סביבתיים, מניעת זיהום אוויר, מים וכו'. בוועדה חברים עשרה נציגים של זרועות מערכת הביטחון.

הוועדה עסקה השנה בפיקוח על הטיפול בשפכי תעשיה בתע"ש, במפעלים בחיפה ובאזור המרכז. בין השאר בהשלמת בניית מתקן רציף, אוטומטי, לטיפול בשפכים הנובעים מתהליכי ציפוי כרום, ובבניית והפעלת מתקנים לטיפול בשפכים המכילים שאריות ט.נ.ט, שאריות נחושת ושאריות עופרת.

טיפול מיוחד הוקדש למניעת זיהום מי תהום. זאת בעקבות זיהום קשה של מי תהום באזור מבסיסי חיל האוויר במרכז הארץ. ניתנו הנחיות מתאימות לשינוי נהלי עבודה ולתכנון ובינוי מחדש.

דגש הושם בכל הקשור לנושא הטיפול בסילוק אשפה במערכת הביטחון. בדו"ח פנימי של הוועדה מפורטת שורת צעדים שהביאו לייעול פינוי האשפה. אין ספק שצעדים אלה כבר תורמים לשיפור איכות החיים והסביבה במחנות צה"ל השונים. במרכזן הוכנה טיוטה של מפת מוקדי זיהום האוויר והרעש בכל רחבי הארץ, שמטרתה לשמש כלי עזר תכנוני לגופי התכנון במערכת הביטחון.

כשם שהצבא "צועד על קיבתו", כך הוא אף חייב לצעוד על "איכות החיים והסביבה" במחנותיו, כמו גם במפעלי התעשייה השונים. אין גם כל סיבה שהאזרחים המתגוררים בסמוך למחנות צה"ל הפרושים בכל רחבי הארץ, יסבלו ממטרדי רעש, זיהום אוויר או זיהום מים.

בפעילותה הנמרצת של הוועדה — אם כי היא עדיין פועלת במשאבים מצומצמים ובדרכי שתדלנות יותר מאשר בכוח תקנות ברורות, יש לראות התקדמות חשובה בנושא שהיה מוזנח בצה"ל שנים כה רבות.

מעקב

המודח שלא הודה

איש המפלגה הליברלית מיכאל צולר, המשמש כמשנה לנציב שירות המדינה, זכה במינוי מידי פטרונו השר מודעי כשהלה היה שר האוצר. אברהם נתן, איש תנועת החרות ששימש עד לחודש זה כנציב שירות המדינה, זכה בתפקיד מידי פטרונו יורם ארידור, כאשר הלה שימש כשר האוצר.

נתן הודח מתפקידו. צולר גילה בראיון ב"הארץ" שפורסם באמצע חודש אוגוסט 1985 את דעתו על נציב שירות המדינה ואגב כך תקף קשות את שרי הממשלה. כפי שדיווחו אמצעי התקשורת "דרש ראש הממשלה שמעון פרס מועמד" על צולר והאחרון פומבית כי לא יסכים שעובד ציבור בתפקיד כה רגיש וכה בכיר יתקוף שרי ממשלה, לכן ידיח מתפקידו.

אחת לשלושה חודשים נהגתי להתקשר ללשכתו של שמעון פרס, כדי לברר מתי מתכוון ראש הממשלה (כאשר שימש בתפקיד זה) לממש הודעתו הפומבית. תמיד קיבלתי תשובות תמקיזות.

[illegible] פתוחות ורושה. נציב שירות המדינה שמאס מזה ומקומה בתפקידו ושאף למצוא ג'וב יוקרתי בשירות המדינה בחו"ל, אכן הוחל לשמש מאמצע החודש בתפקיד ציר כלכלי בלונדון.

נתן, שבמשפט אורחי קבע בית־המשפט שאינו דובר אמת ושבמהלך המשפט הוכח כי קודם שמונה לתפקיד הנציב, היה בעלים של חברת ניקיון שהתמוטטה, יעסוק מעתה בלונדון, בעניני כלכלה. הליכוד המעוניין לחזות עתה על איוש התפקיד שהתפנה. שתי המפלגות מבקשות לשריין את התפקיד עבור אחד מעסקניה. כך נוצר קיפאון ושר האוצר, לו כפופה הנציבות, נאלץ למנות, כמינוי זמני, את מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר עמנואל שרון גם לתפקיד נציב שירות המדינה. ממילא יובן שהמדובר במינוי פיקטיבי, שהרי ד"ר שרון לא ימצא זמן כדי להתפנות ולעסוק ברצינות גם בתפקידו החדש.

מיכאל צולר, שהפך בפועל, לנציב שירות המדינה — אותו אדם שראש הממשלה לשעבר הכריז שאין להשאירו בתפקיד ויש להדיחו. השבוע אמרו לי מלשכתו של שמעון פרס "אכן היה סיכום בין פרס לבין שר האוצר קודם יצחק מודעי שצולר יודח מתפקידו. תוכן הסיכום הועבר לידיעת שר האוצר הנוכחי, נסים".

כדאי לשים לב למה שמסתתר מאחורי הודעה לכאורה תמימה זו. מדוע הסכים מודעי ל"הדיח" את נאמנו ואיש מפלגתו צולר מתפקידו ובכלל מדוע היה חייב ראש הממשלה להשיג את הסכמת שר האוצר? מסתבר שבניגוד להצהרה הפומבית, אין המדובר בהדחה אלא במציאת תפקיד אחר, לא פחות מכובד עבור צולר ואכן לכך הסכים שר האוצר. במשך למעלה משנה שחלפה מאז הצהרת ראש הממשלה ראה, הוצעה לצולר שורה של תפקידים מכובדים אך צולר דחה את כולם משום שעיניו נשואות לקבלת תפקיד נכבד בחו"ל, ולא סתם בחו"ל אלא דווקא בארה"ב. עד שרצונו יתממש הוא ממשיך בתפקידו ולמעשה הוא אף קודם בתפקידו בהיותו מחודש זה נציב שירות המדינה בפועל. אם זו הדחה, הרי אני מאחל הדחה דומה לטובי ידידי.

צולר: הלוואי עלינו

מבצע סיני: לא יודעים את כל הסודות

כנס שנערך השבוע באוניברסיטת בן־גוריון במלאת 30 שנה למבצע חושף רק טפח מהמהלכים שקדמו ומתהליך קבלת ההחלטות

מאת מרדכי ארציאלי

אחד המכשולים העיקריים לחשיפה מוחלטת של כל פרטי מבצע סיני היא העובדה שלא נרשמו סטנוגרמות של הפגישות והשיחות החשאיות. ניתן להסתמך רק על עדויותיהם של אלה שנטלו חלק בפגישות ועל יומניהם של בן גוריון ושל אנתוני אידן.

בימי חייו אסר בן גוריון כל פרסום מתוך יומנו על המגעים החשאיים, על "הקנוניה" שנרקמה עם הצרפתים והבריטים. בספרו של משה דיין, "יומן מערכת סיני" שיצא לאור ב־1965 יש רמזים מועטים על המהלכים המדיניים החשאיים. גם בספרו האוטוביוגרפי "אבני דרך" שהתפרסם 20 שנה אחרי המבצע, יש פרטים מעטים על השיחות בווילה החשאית בפרבר הפריסאי — סאבר, שבה השתתפו בן גוריון, ראש ממשלת צרפת ושר החוץ הבריטי. גם בספרו של ד"ר מיכאל בר־זהר אין דיווח מלא על מגעים סודיים אלה. יומנו של בן גוריון, העוסק בתקופה זו טרם נחשף, עלינו להמתין עוד כמה חודשים.

מה אומרים, מה חושבים היום בפרספקטיבה של 30 שנה הבריטים, הצרפתים, האמריקאים, הישראלים, המצרים? זאת ביקשו לדעת פרופ' אילן טרואן וד"ר משה שמש, מאוניברסיטת בן־גוריון בנגב, יוזמי ומארגני הכנס על מבצע סיני, שהתקיים השבוע בבאר שבע ובשדה בוקר. הם הצליחו לזמן אישים שהיו קשורים ישירות למבצע — מדינאים ואנשי צבא וכן חוקרים והיסטוריונים, שחקרו אספקטים שונים של מבצע סואץ. כל הנסיונות להביא לכנס גם נציגים מצרים, עלו בתוהו. הנסיונות נעשו באמצעות שגרירות מצרים בתל אביב ושגרירות ישראל בקאהיר. המצרים אפילו לא השיבו תשובה שלילית. הם פשוט התעלמו מהפניות.

אוניברסיטת בן גוריון ויד בן גוריון בשדה בוקר לא היו היחידים שיזמו כנס על מבצע סואץ, במלאות 30 שנה. לפני כמה חודשים התקיים כנס באוניברסיטת אוקספורד. בעוד כחודשיים: יתקיים כנס בוואשינגטון. גם מצרים יזמה כנס שהתקיים במלון בקאהיר ושבו השתתף, בין היתר, כריסטיאן פינו.

"יונה זקנה ובלה"

הפסקות הקפה שהיוו את עיקר מוקד המשיכה של הכנס, היו הזדמנות בלתי חוזרת לשיחות חולין, להערות, שאותן אין משמיעים בהרצאות. כאשר מזן אמר בורז'ס מונורי, שר ההגנה הצרפתי לפני 30 שנה ולאחר מכן ראש ממשלת צרפת: אני מודע מהתחושה שקיים אני בשעתיים מבוגר יותר ממה שהיה בן־גוריון לפני שלושים שנה. לא רק אני, כולנו היינו באותם ימים צעירים חסרי ניסיון בהשוואה לבן גוריון". בהפנותו לאשר בן נתן אמר: "האם אתה זוכר כי בתום הוועידה בסאבר, שהתקיימה כשבוע לפני שהצנחנים שלכם צנחו במיתלה, אמרתי לשמעון פרס, כי גדולתו של בן גוריון שהוא לא רק מדינאי הדרש להחליט אלא גם פילוסוף".

"אתה זוכר כיצד בן גוריון קרא בזעם "יונה זקנה ובלה", שאל ח"כ מרדכי (מורל'ה) בר און, את אשר בן נתן. "אותנו" נשאר בפנים חתומות, אך אינו יכול שלא להסתיר חיוך. ו"מורל'ה" מספר: "סוכם עם הבריטים כי יופצצו את שדות התעופה המצרים ביום רביעי בבוקר — היום השני לאחר הגשת האולטימאטום. בא הבוקר וההפצצות לא הוחלו. בירדנו מה מתרחש וקיבלנו מברק מהנציגות שלנו בפאריס ובו נאמר שהבריטים הודיעו על דחיית ההפצצה לשעות הערב. הבאתי מיד את המברק לבן גוריון ששכב חולה במיטתו. בן גוריון קרא את המברק, פניו העלו סומק והוא קרא בזעם "יונה זקנה ובלה". "הזקן" הורה לי לטלפן לדיין ולהודיעו. דיין הגיע והזקן אמר שהוא חושש שהבריטים לא ימלאו אחר ההסכם. "הם בוגדים". קרא בסערה. הוא חשש שהבריגדה המצרית ובה טאנקים רוסיים תתקוף את הכוחות שלנו במיתלה. דיין הרגיע את "הזקן" והציע להמתין עד 12 שעות, עד הערב. ואמנם בערב הוחלה ההפצצה של הבריטים".

"האמריקאים אשמים"

הכנס היה מעין "רשומון". הדעות היו חלוקות. היו שהגנו בכל לבם על המבצע. היו שראו בו כישלון. רוברט רודס ג'יימס, חבר הפרלמנט הבריטי, ששימש תת שר לעניני חינוך, היסטוריון נודע שפרסם באחרונה את הביוגראפיה על אנתוני אידן קבע בהרצאתו שהמבצע לא היה אלא שגיאה גדולה. את האחריות לכישלון הטיל על הדרג הצבאי. בורז'ס מונורי הגן על המבצע. כמוהו הגנרל הצרפתי אנדריי בופר, שהיה בימי המבצע מפקד חיל האוויר הצרפתי השתתף בדיונים עם המטכ"ל הישראלי לתיאום המבצע. שניהם — ולא רק הם — הטילו את האשמה לתוצאות מבצע סיני על האמריקאים.

סיפר בורז'ס מונורי: "יום לפני המבצע הגיע ללשכתי, כשכמפתת לבוות על ידיו, האדמירל של הצי האמריקאי בים התיכון ושאל אותי: מה מתרחש במימי הים התיכון? מה אתם הולכים לעשות? השבתי לו מדוע אתה שואל אותי. לך אל דיילן, השגריר האמריקאי בפאריס, שנתן לי את כל חלקי התיקון למבצע הזה".

המבקר החריף ביותר נגד מבצע סואץ היה סיר ג'וליאן אמרי, חבר הפרלמנט. במלחמת העולם השנייה היה איש הקשר עם המחתרות במזרח התיכון, באירופה ובמזרח הרחוק ולאחר מבצע סיני שימש סגן שר המלחמה. שמרן זה, שהיה לפני יותר מ־30 שנה מראשי "קבוצת סואץ" שנאבקה נגד הפינוי הבריטי ממצרים כינה את המבצע "המורלו של אירופה". אמרי לא חסך את שבט ביקורתו מהאמריקאים, שגרמו לדעתו, לכישלון המבצע. הכישלון פגע ביחסי בריטניה עם העולם השלישי, גרם לקרע בין בריטניה וצרפת, אילץ את הצרפתים לסגת מאלג'יר והביא לתהליך הדהקולוניזציה. אלמלא לא היה עולה לשלטון, הסובייטים לא היו חודרים לאזור ובריטניה היתה ממשיכה למלא תפקיד חשוב במזרח התיכון.

הוא תקף גם את אידן ששיקר בפרלמנט כשהכחיש כי הבריטים קיימו מגעים עם הישראלים במבצע. דיפלומטיה, אמר, היא האמנות לשקר אחרים למען מדינתך, אך לא לשקר את אנשיך. בין היתר סיפר על פגישתו עם נאצר. בשיחה אמר נאצר שראש ממשלת עיראק פגע ומתנכל קשות למתנגדיו הפוליטיים. "שאלתי אותו: "יותר ממך?" "לא, אך בפחות יעילות ממני", השיב נאצר. הוא סיפר גם על אחת מפגישותיו עם בן גוריון. "היה זה למחרת הבחירות ב־1965, בה הובסה מפלגת רפ"י. בן גוריון היה מדוכא ושאל אותי: איך אתה מסביר את הכישלון שלי ושל רפ"י השבתי לו שגם צ'רצ'יל הובס בבחירות. יש עיתים לגיבורים ויש עיתים לאנשים ממוצעים".

רבין: הצור הצבאי מוחודר

כל המרצים הישראלים שהתרכזו במהלכים המדיניים והצבאיים ציינו את הסודיות שאפפה את ההכנות למבצע. סיפר אלוף (מיל.) שלמה גזית: "דיין שמר מאוד על סוד המבצע ותשעך במסה הכללי הודרך דיבר על המבצע בצורה כללית, מבלי שנכנס לפרטים. לפתע הניף את ידו לעבר יצחק רבין שהיה אלוף פיקוד הצפון ולעבר צבי צור ("צ'רה") שהיה אלוף פיקוד המרכז והורה להם לעזוב את החדר. לכם אין זכות לשמוע ושני אלופים מתבכדים יצאו מהחדר סמוקי לחיים ומבוישים".

אלוף (מיל.) רחבעם זאבי ("גנדי") גילה בהרצאתו שגם קציני צה"ל לא ידעו עד ליום תחילת המבצע, היכן יתקיפו. עוד לפני המבצע תוכננה "דיס־אינפורמציה" הכולל היו משוכנעים שנתקוף בירדן. גם בשלב הראשון הצלחנו לשכנע שזו פשיטה קטנה, פעולה נגד הפידאיון. לא השתמשנו בשלב הראשון בנשק כבד, בחיל האוויר.

אך מדבריו של רוי אתרטון, הדיפלומט האמריקאי הבכיר, שהגיע לתפקיד של תת שר החוץ, הסתבר שהדיס־אינפורמציה הישראלית לא היתה יעילה כפי שחשבנו. ידעו על המבצע יותר ממה שרבים חושבים, אף כי ישראל, בריטניה וצרפת עשו כל מה שביכולתם להשאיר אותנו באפילה, אמר. אמנם היום יש אמצעים מודיעיניים משוכללים ביותר, אך גם אז ידענו, אבל בממשל בוואשינגטון היו רבים שלא רצו לדעת או שלא ביקשו לדעת יותר מדי פרטים.

הוא גילה שיום לפני המבצע קיבל הוראה מהשגריר שלו בדמשק לצאת לחלב שבצפון סוריה, כדי לפנות את האזרחים האמריקאים. הייתי אז מזכיר שני, זוטר, בשגרירות בדמשק. לא ידעתי דבר ולא שאלתי מה פשר ההוראה. רק לאחר תשע שעות שמעתי ברדיו במכוניתי שהחלה מלחמה בסיני. הוא הוכיח חוש הומור ואמר: "לא שמעתי כאן דברים פופולריים על אמריקה אך למה החלטתם לנקום בי ו...לתת לי להיות הנואם האחרון ביום הרצאות ארוך, גדוש ומעניין, כשכולם כבר עייפים".

רבין: הרצאה מנוסחת היטב

מושב שלם הוקדש לנושא מגבלות הכוח וכדיון זה נגע את ההגנה שר הביטחון יצחק רבין. הרצאתו, שאותה לא קרא מן הכתב, היתה בנויה לתפארת ובה השמיע בצורה מוחכמת ובהירה את תפיסתו המדינית־אסטרטגית. הדעה כי במלחמת "זבנג וגמרנו" ניתן לפתור את הסכסוך הישראלי־ערבי, היא אשליה מסוכנת מאוד. מלחמה שבה נכפה שלום על הערבים המובסים ושתשים קץ לכל המלחמות, נועדה מראש לכישלון. לכוח הצבאי הגדול שלנו יש מגבלות. הוא הצביע על הדימיון בין מבצע קדש למלחמת של"ג. שתיהן היו מלחמות ברירה. אך מבצע קדש הביא לישראל שלום ויציבות במשך 11 שנים ואילו מלחמת של"ג היתה כשלון. בהתייחסו למבצע סואץ אמר כי המנצחים בו היו מצרים וישראל. המפסידים — צרפת ואנגליה אשר הפסיקו לשחק תפקיד מכריע במזרח התיכון.

מי שקשר את הקשרים עם צרפת ושהיה מעורב, אם לא היזום של המבצע המשותף — שמעון פרס — אמר שלאחר סגירת המיצרים החליט בן גוריון לפתוח, גם במלחמה, את המצר. לפני ש"הזקן" יצא לצרפת הוא לא ביקש לשנות מפה. אלא לשנות מצב ובארבע עינים אמר "הזקן" שאחרי המבצע לא נישאר בסיני. אך בפרהסיה אמר שנישאר בסיני ואת, כדי להשיג את מה שביקש — פתיחת המיצרים והפסקת פעולות הפידאיון. אחרי המבצע, אמר פרס, התהדקו מאוד הקשרים שלנו עם צרפת. הוא לא סיפר שאחרי המבצע הגשים חלום אישי והשיג מהצרפתים את הסיוע לבניית הכור הגרעיני בדימונה.

לוא היתה מתקיימת תחרות על הנקודים שהושמעו בכנס, היה זוכה במקום הראשון סיר ג'וליאן אמרי. הוא שלף מכיסו מכתב שקיבל לפני 3 שנים מריצ'ארד ניכסון. נשיאה לשעבר של ארצות הברית כתב כי במבט לאחור הוא נוכח לדעת שהתערבות האמריקאית במבצע סואץ היתה שגיאה. גם הנשיא אייזנהאואר, כתב ניכסון, אמר לי דברים זהים לאחר שפרש מהנשיאות.

גם לח"כ מרדכי בר און היה ספק: "לידל־הארט נחשב למומחה עולמי באיסטרטגיה והוא שפיתח את התקפה עם הגישה העקיפה — בקרבות. אחרי מבצע קדש סיפר לו קצין צה"ל שלא הכיר ולא ידע את השיקולים המדיניים הסודיים, את שיקולי הצניחה במיתלה. הקצין הישראלי "גילה" שהצניחה היתה אקט איסטרטגי שנועד לעקוף את מערכי הארץ ולשבש את היערכות המצרית בסיני. לידל־הארט "קנה" את הסיפור ובספרו כתב שהמבצע הישראלי בסיני הוא דוגמא קלאסית של ביצוע תפיסתו בדבר הגישה העקיפה. הוא לא ידע ואולי לא יודע עדיין שהצניחה במיתלה היתה אקט פוליטי מובהק ולא איסטרטגי".

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למשפטים
הרצאה לזכרו של עו"ד יוסף סהר ז"ל
במלאת שנתיים לפטירתו
ביום שלישי, ב' בחשון תשמ"ז, 4.11.86
בשעה 18.00
באולם כס המשפט ע"ש מלכה ברנדר
הפקולטה למשפטים, בנין טרובוביץ
קרית האוניברסיטה, רמת אביב
דברי פתיחה:
פרופ' אוריאל רייכמן
דיקאן הפקולטה למשפטים
דברים:
כב' השופט מאיר שמגר
נשיא בית המשפט העליון
ח"כ פרופ' דוד ליבאי
הרצאה:
כב' השופטת מרים בן פורת
משנה לנשיא בית המשפט העליון
מכירה באשראי — הלוואה או המחאה

מרכז זלמן שזר
להעמקת התודעה ההיסטורית היהודית
פעולות לשנת תשמ"ז
השתלמות המורים בנושא:
קורות היהודים בארצות האיסלאם
מתקיימת בירושלים בימי ג' בשעות 4.00־7.00 אחה"צ, בגבעת רם, האוניברסיטה העברית
מתקיימת בתל־אביב בימי ד' בשעות 4.00 — 7.00 אחה"צ, ברח' טשרניחובסקי 17
במסגרת זו יתקיימו ימי עיון מרוכזים
"יורשת ההיסטוריון — במה למתחדש בחקר ההיסטוריה"
סדרת ערבי עיון חודשיים
באר שבע — "מנהיגות בעימות" הפתיחה ביום ראשון, ה־9.11.86, בבית היאס, הקמפוס הישן
חיפה — "הנהגה יהודית בעיתות משבר" הפתיחה ביום שלישי, ה־18.11.86, בבית אבא חושי, מה שאנן
פתח־תקוה — "ארץ־ישראל והתפוצות — זיקת יהודי הגולה אל מולדתם" הפתיחה ביום רביעי, ה־26.11.86, בבית אבא שפירא, רח' הרצל
רמת־גן — פרטים בקרוב
דמי השתתפות בסדרה — 15 ש"ח. לחברי החברה ההיסטורית הישראלית — 10 ש"ח
פרטים, הרשמה וקבלת תכנית מלאה, במרכז זלמן שזר, רשב"א 22, ת.ד. 4179, ירושלים 91041, טל. 02-637171/669464

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללימודי חוץ
מודיע על קיום האירועים הבאים:
★ סמינר בעיות נבחרות בניהול כח אדם ויחסי עבודה
5 — 7 בנובמבר 1986 מלון "אכדיה" הרצליה
★ סמינר ניהול אחזקה
19 — 21 בנובמבר 1986 מלון "רמת — אביב", תל־אביב
★ יום עיון במיזוות בתעבורה
בהשתתפותו של שר התחבורה מר חיים קורפו
15.12.1986, תל־אביב
פרטים והרשמה: הטכניון, המדור ללימודי חוץ, רחוב ליסין 14, תל־אביב טלפון: 262134

האוניברסיטה העברית בירושלים
ביה"ס לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה
בי"ס לרפואת שיניים של האוניברסיטה העברית והדסה מיסודה של אחוות אלפא אומגה
מודיעים כי
טקס פתיחת שנת הלימודים תשמ"ז
יתקיים כמתוכנן ב־3.11.86 בשעה 15.00
הפעילות בשנות הלימוד הקליניות (ד', ה', ו') תתקיים כרגיל

A.S.A N.O.K
לימודים בארה"ב

קייטרינג
מבצעים ישר לביתך
אוכל ביתי אירופאי
גם דיאטטי
ברמה גבוהה
ארגון ארועים
אקסקלוסיביים
לשני אנשים ומעלה
03—9226870

האוניברסיטה העממית
עיריית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך והתרבות
רח' אנטוקולסקי 4 (כניסה מרח' אבן־גבירול 108) ת"א
טל. 03-242460, 247896
ההרשמה מתקרבת לסיומה
לימוד לשם הנאה
לימודי בוקר וערב
בשנת הלימודים תשמ"ז 1986/7
מציעה האוניברסיטה העממית מבחר קורסים עיוניים ויצירתיים. ביניהם:
★ סידור פרחים ★ אריגה ★ תורה אומנותית ★ התוקפנות האנושית ★ טיפוח הקשר והזוגיה ★ יוגה ★ רקודי עם ★ תיאטרון ★ תולדות האמנות ★ הקולנוע הישראלי
מלים ולחן ★ שיפור הלשון העברית ★ משחקים - מה, למה ואיך ועוד רבים אחרים
פרטים מלאים בידיעון שניתן להשיג במקום
ההרשמה התחילה ב־15.9.86
כל יום (פרט ליום ו') בין השעות 9.00־12.00, 16.00־19.00, בבנין האוניברסיטה העממית.
פתיחת שנת הלימודים ביום א' 9.11.86
(האוניברסיטה העממית אינה מוסד להשכלה גבוהה ואינה מעניקה תארים).
תושבי ת"א בעלי תעודת תושב זכאים ל־20% הנחה.

עיתונות מקצועית
גלובס — העתון הכלכלי למקבלי החלטות, יגיע ערב ערב לביתך ע"י רץ מיוחד.
כספים השבועון הכלכלי מבית מוניטין, יגיע מדי שבוע לביתך ע"י רץ מיוחד.
מוניטין המגזין שקוראים עכשיו, יגיע מדי חודש לביתך ע"י רץ מיוחד.
מבצע
עד 31.12.86
חתום על גלובס+כספים ותקבל חינם מנוי שנתי על הירחון מוניטין
ניתן להזמין טלפונית בטלפון 251626 (ישיר) • 253211 — מחלקת מנויים.
לכ' גלובס
ת.ד. 20456
תל־אביב 61200
הנני מעוניין לחתום על מנוי משולב גלובס + כספים ולקבל חינם את הירחון מוניטין למשך שנה.
שם:
כתובת:
טלפון:
מצ"ב צ'ק ע"ס 540 ש"ח כולל מע"מ לפקודת גלובס.
מחירון מנוי שנתי: גלובס 380 ש"ח
כספים 160 ש"ח
מוניטין 70 ש"ח

מעונינים בסוכנות
מפעל במפרץ חיפה עם משרדים בשטח של 200 מ"ר, כח, מחסנים. סככות של 600 מ"ר או 1,600 מ"ר (לפי דרישה).
מעונין לקבל סוכנות לחיפה והצפון.
השקעה אפשרית.
בהצעות נא לפנות: ת.ד. 10072, מפרץ חיפה 26110 (עבור סוכנות)

דחפון
שרות הודעות [illegible]
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

תרבות וספרות

בדרך אל הר המוריה

חיל ורעדה / לירִיקה דיאלקטית
מאת סרן קירקגור
תרגם מדנית איל לוין
הקדים וערך יעקב גולומב
הוצאת ספרים ע"ש מאגנס,
האוניברסיטה העברית, ירושלים, 152 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

הוויית (הייתה?) קירקגור — זו הבאה על ביטויה השלם כאחד, אך בהכרח הנחות, לעדותו שלו עצמו. כי שפע העצים של כתביו — היא כה יהודית, כה חריפעית, כה סובייקטיבית, עד שלכל כתיבה על אודותיה, על אודות אספקט כלשהו שלה, נלווה כעס של תפלות גבוהה. קירקגור עצמו עושה באמצעים מכונים, נוקט באלף ואחת התבולות פנטאסטיות ביותר — כל אותם פסבדונימים ופסבדונימים בתוך פסבדונימים, כל הבדיות האינטימיות — כדי להביע את מה שאפילו הוא בקושי מצליח להביע. איך לנוכח מצב כזה לא תכבד ידו של כל כותב, איך לא תעוכב ידו של מבקר כלשהו, לנוכח הצלים היחידאיות הללו, המרוחות על הד־ פתקה והגות אחת־יחידה בתולדות הפילוסופיה (בעצם, הכותב "פילוסופיה" מוצא את עצמו מבויש בהקשר הזה), כן הסוג שאף הפתקותיהם של ניטשה ושל פסקל, הקרובות לה ביותר, נראות פשוטות למדי לעומתה? הרגשה זו העשויה או הצריכה ללוות כל מי שבא לכתוב כיהו על קירקגור נוחתה כמובן עליו, והיא אף מתיהרית לנוכח הרישום הבא ביומניו המאוחרים: "כאשר אמות, או אז יהיה כבר לפרופסורים במה להתעסק: גלילים עלובים אלה ואין שום סיכוי. אין שום סיכוי שלא יקרה כך, ואפילו אכתוב זאת שוב ושוב. הפרופסורים בכל זאת יצליחו להפיק מפני רווח, בכל זאת יוסיפו להרצות על אודותי, אולי בליווי ההערה שייחודו של איש זה היה בכך שאי־אפשר בעצם להרצות על אודותיו".

ואם כלפי פרופסורים, כלפי אנשי הממסד האקדמי לפרטיה, הביע לעתים קרובות דברי זלזול בוטים וקשים — ב"חיל ורעדה" הוא מדבר בזלזול תהומי על ה"דוצנטים" (ובתרגום שלפנינו "מרצים באוניברסיטה") — הרי הבוז העמוק ביותר שלו, דברי השנינה העוקצים ביותר, שמורים היו לקירקגור כלפי העיתונאים. זה הסוג האנושי הנחות ביותר, שהוא האמין כי נציגיו המוסיימים בקופנהאגן של ימיו הם האחראים לאומללותו. פעם העתקתי ליומני שלי את דבריו מתוך יומני השנים האחרונות: "אילו הייתי אב", כותב שם קירקגור, "והיתה לי בת שהיו מפתים אותה, לא הייתי פונה לה עורף, כלל לא; אך אילו היה לי בן שהיה נעשה עיתונאי הייתי רואה אותו כאבוד". אילו היה יהודי היה קירקגור אומר במקרה כזה: הייתי יושב עליו שבעה... אגב, קשה שלא לתת את הדעת על השמצות של העיתונאים המכדירים שהיו שנואים על קירקגור במיוחד. מאיר גולדשמידט, עורך העיתון "קורסאר" שהתקלקלתו בקירקגור גרמה להשפלתו הציבורית הקשה ביותר, נתנזר... כצד אופי שם מוכיח של קירקגור, מי שהכאיר עליו דיכוחות מעניינים, היה ישראל לוין. אמנם מן הזיכרונות נובע שהוא לא חש כל חיבה כלפי הכוב שלו, מובן גם שקירקגור לא נטה אהדה מיוחדת ליהדות האחורה, אף שלא היה אנטישמי מכל וכל. ב"חיל ורעדה" הוא נדרש לדוגמה מתוך המחזה "היהודי" מאת הסופר האנגלי קאמברלנד למצב שבו אדם "נחשב בעיני כל ליהודי, ואילו בפועל כל מעשיו בעיניים טובים" (עמ' 118 בתרגום העברי).

אבל כל הכסכה הזאת על אודות "קירקגור והיהודים" פורחת ומביאה להתפארות, בלי כל ספק, כאחד מאותם מאות אלפי הכרכים של מחקרי־קירקגור שהופיעו בעשרות השנים האחרונות. כי, כמובן, נבואתו התבדתית של קירקגור נתקיימה אחרי מותו. הוא נעשה, אגב בתהליך ממושך ומפותל, למושא של תעשיית מחקר אדירה שבעקבות כבת. הפרופסורים הפיקו מכבו רווח, כפי שכפה בהיותו סופר נידח ודחוי בעיר שבקצווי אירופה, כותב בשפה שאינה מוכרת כלל מחוץ לגבולות ארצו. ייתכן שגם קירקגור לא חזה בבהירות כה שבו העיתונאים יכתבו עליו בהערצה, ולא יכזבו להעיד גם הם שייחודו בכך שאי־אפשר בעצם לכתוב על אודותיו...

אכן, אני מוצא את הבושה על כך שאבי־דושם־דיפימה קבנה זו על קירקגור לגגל בצאת "חיל ורעדה" בתרגום עברי — ורבים אותה לכתב התפרסם בעיתוני — באכזור הכללי של מחיה על האיש הזה, כאשר כבר ישנו זה כלול גם הכספה "ופועלר". שהרי, כפי שסיפר

סרן קירקגור: אלף התחבולות

סוביוגרפיות המוחלטת של יצירת סרן קירקגור. אבל בעצם, המושג אוטוביוגראפיה אינו מתאים כלל, שהרי יש בכתבי קירקגור בריחות מן האוטוביוגראפיה, בריחות וקפיצות תמיקות והשתולליות, יותר משיש בהם אוטוביוגראפיה ישירה כלשהי. אפילו "היומנים" (שריק יומני קפקא, באמת, יעשו להם) הם יותר העצשות האני, בריחות ממנו, מאשר נתינת דרור ליפוזותיו ולרפלקסיות שלו. אגב, קירקגור רשם פעם את המשפט הבא ביומניו "כל כולי איני אלא רפלקסיה" (יעקב גולומב רומז לאמרה זו, אני מניח, בהסבירו את המושג "רפלקסיה" בנספח המועיל לספר "לקסיקון קצר של מונחי קירקגור") — כששים שנה לאחר מכן יכתוב קפקא ביומניו את המשפט "כל כולי איני אלא ספרות" — ושניהם יתכוונו לבזות את עצמם תכלית ביזוי בהוראות הללו שלהם.

בקיצור, את קירקגור צריך לקרוא, אין שום ברירה אחרת, ושום סיכומים ומאמרים ופרשנויות ואנציקלופדיות לא תעוררנה. אמנם נכון שאין זו מלאכה קלה כל־עיקר. קירקגור הוא בעת ובעונה אחת הספרותי ביותר והאנטי־ספרותי שבהוגי־הדעות, או בסופרים בכלל. הוא כה גדוש ב"ספרות" (או בלשונו ב"רפלקסיה") עד שזו נשפכת עד גדותיה ביצירותיו הגדולות. ספר־הביכורים הגדול "כך או אחרת" (כפי שמתרגם גולומב את השם. התרגום הישיר יותר יהיה "או/או") אופייני לגודש הנשפך הזה עד־מאוד. כל הז'אנרים ידדיו מעורבים בו, למן המכתבים הפותחים את הספר הראשון (הלקוחים ברובם ישירות מיומניו האישיים) ועד המשא הפילוסופית או הפסבדו־פילוסופית, הנאום הסאטירי אל המתים (נוסח לוקיאנוס היווני, אך באורח המזכיר מעט מעמד מתוך "סוחרי הגומי" של חנוך לוין, זה שבו פונה הגיבור אל השוכבים בבית־העלמין בלשון "חבר'ה מיתים"), מכתבי־האהבה והאמרי־ההלל וכל כיוצא בזה. הסוג הספרותי של קירקגור הוא בעצם ה"סאטירה" הרומית, התערובת של מכל־בכל, שהיתה לה תחייה בתקופה הרומאנטית, ואשר הרומן "לוצינדה" של פרידריך שלגל היווה את מופתה. גם המופת שעמד נגד עיני קירקגור עודן בספרו של שלגל בתות־ המאסטר שלו על "מושג האירוניה". יהיו סגולות הסוג הזה אשר יהיו, ה"סאטיריקון" של פטרוניוס הוא דוגמה נודעת שלו מן הספרות הקלאסית, ודאי שביום אין הוא קל לקריאה. וביותר אצל קירקגור, כשהכתיבה צפופה כל־כך, שוקקת שקיקה מתמדת, מוצארטית ממש, בלי רגע של מנוחה. נדמה שבעוד משפט אחד נכתב מתחבטים כבר בראשו של קירקגור לפחות שלושה המשפטים הבאים (כמו הצלילים אצל מוצארט לפי דיווחו באחת מאיגרותיו): נוצרת פנטאסמגוריה של מלים, ויוקקין דינור שאינם שוכבים לעולם של רעיונות והמחשבות והגיגים וקטעי־הגיגים. קרנבל רעיוני כזה אינו מניח לרגע לקורא כתבי קירקגור, כשם שלא הניח לכותבם, שלא בכדי בחר להסתתר מאחורי אלף שמות־עט. כך במשך יותר מעשר שנים, ומה הפלא שבסופם היה קירקגור תשוש לחלוטין, ואף הקורא תשוש באורח אנאלוגי.

ואף שאת קירקגור צריך עקרונית לקרוא בשלמות, עד הרישום השולי והמשוגע ביותר של יומניו, מובן שהקורא "הנורמלי" אינו יכול בלא סדר קסום. וכאן מציע את עצמו "חיל ורעדה" כמין מבוא מעולה לקירקגור כולו, אם גם לא כדיוק קירקגור על רגל אחת. "חיל ורעדה" שנכתב אחרי "או/או" ולפני ההערפלה על הכרכים הפנטאסמגוריים ביותר, דוגמת "סוף פסוק בלתי מדעי", הוא מין צומת ביצירת קירקגור.

להטעים יעקב גולומב בהקדמתו המצוינת, מעטות הפילוסופיות שעד כדי כך הן פרי חייה של מחברן, פרי כל מה שאירע לו מילדותו ועד מותו. מעטות הפילוסופיות שהן כה אוטוביוגראפיות, כאומר, גם ניטשה וגם פסקל הם "פחות אוטוביוגראפים" ביצירותיהם — עד שאולי רק דוגמתו של קפקא, ולאו דווקא הוגה דעות — היא היחידה הבאה בחשבון לשם הצת האד־

מיטב הרעיונות של הספרים הקודמים ניתנים בו, בליווי הצעד הנוסף, מוטב לומר הקפיצה הנוספת, לעבר התחום שמעתה ואילך ישלוט בכתבי קירקגור. הקפיצה לעבר האמונה. מבחינות רבות, "חיל ורעדה" הוא גם הפשוט המושלם שבכתבי קירקגור, מן הבחינה הצורנית, הספרותית. אכן, זהו המבוא הגדול. אמנם מבוא שמוביל את קוראו מיד אל הפסגה, אל פסגת הר המוריה.

לשם, להר המוריה, פונה אברהם ואלה אשר עמו בארבע הוואריאציות על יציאתו של אברהם מביתו לשם עקדת יצחק. אותן ארבע וואריאציות שבהם מנסה המחבר הפסבדונימי, יוהאנס השתקן, לתאר לעצמו את הרגשתו של אברהם לנוכח הצו האלוהי. בסיומה של כל וואריאציה מחכה לו הכישלון. המספר, יוהאנס השתקן, אינו מסוגל להבין את אברהם. הוא יכול רק לשיר לו שיר הלל.

"חיל ורעדה" הוא סיפור מופלא של כישלון. המחבר אינו מסוגל להבין את אברהם העומד לעקוד את יצחק, את אברהם "אביר האמונה". הוא מסוגל להבין את האיש שוויתר על הכל, הויתור המוחלט — אכן, ברמה שהוא עצמו ביצע אותו — אבל את הצעד הבא, את הצעד לעבר האמונה, צעד שבמובנים רבים הוא הפוך בכיוונו מן הצעד הקודם, הוא אינו מסוגל להבין. "אביר הויתור האינסופי" הוא ניגודו של "אביר האמונה", אף שהוא גם השלב בדרך אליו גם התנאי לקיומו. לבסוף מסוגל אביר הויתור האינסופי, יוהאנס או קירקגור, להבין רק זאת שאין הוא מסוגל להבין. ועל הדעת עולה רישום מתוך היומנים: "אין להבין את הצרות, יש להבין שאי אפשר להבינה". מובן שהגיבור המוחלט של קירקגור, האדם הדתי בגילויו העליון, הוא אברהם היהודי. אבל כאן, לפני הסברים נוספים או התבוננויות נוספות ראוי לעצור. המורכבות גדולה, הבעיות רבות. קירקגור הוא סופר מסוכן. אולי אין מסוכן ממנו בישראל של שנת 1986. וצריך לקרוא אותו כפי שקוראים ספרות אסורה. בגנבה, במסתרין, בלחיים בוערות. מי שיבין אותו לא יהיה זקוק לכל אותם צבאבאים היזורים בני המאה העשרים של התופעה הדנית, תופעת סרן קירקגור.

למתרגם הספר, איל לוין, ולעורכו המדעי, יעקב גולומב, מגיעות ברכות ותודות רבות. למרות שבמשך השנים הופיעו פה ושם קטעים שונים של קירקגור, בספרים או אסופות, זו כמדומה ההצגה הרצינית הראשונה של קירקגור לקורא העברי. "חיל ורעדה" מתורגם כאן מן המקור הדני, ולאו מילתא זוטרא היא. קירקגור הגיע אל הציבור האירופי הכללי באמצעות התרגומים הגרמניים, וזמן רב עבר עד שאנשים הבינו שהוא יצירה של שפה פילוסופית יחודית לגמרי, ושאפילו התרגום הגרמני — ויש האומרים: דווקא התרגום הגרמני — אינו מסוגל למסור את הדקויות של המקור הדני. גוסיה תוספסון הדגים זאת בספרו על קירקגור תוך ניתוח המושג של קירקגור, בעצם המושג הדני (שנעשה ל"מונח קירקגוריאני") להוראת "יראה". המלה הדנית "פורטוילסה" קשורה במלה המציינת את המספר שתיים בדנית (טוי), וממילא במשהו כמו כפילות מעגה של התודעה, והיא מוקפת ברשת שלמה של מלים המתרמזות ממנה, כמו ספק, דו־משמעות וכיו"ב. העומק שלה, לעומת העומק של המלה בתרגומים — דוגמת "יראה" — הוא עצום. בקצרה, תרגום קירקגור מכרח לאבד לא פחות מתרגומה של שירה גדולה. ההוגה הספרדי מיגל דה אונמונו ידע יפה מה הוא עושה כאשר למד דנית כדי לקרוא את קירקגור. לא כולנו, עם זאת, מסוגלים למבצע כזה. ולא־כולנו יודו לאיל לוין על התרגום העשיר הזה הממזג לשון גבוהה, כיאות, עם עברית חיה ואפילו תת־תקנית (עם הרבה "יש לו את" "ראיין לו את").

יעקב גולומב מביא את הקורא בסוד עיקרי הביוגראפיה הפשוטה והאימתנית של ההוגה הקיומי ("זאבן. הקיום נהיב ונאמן יותר מחכמת אנשים מלומדה, יען כי אינו מעלה שום אבק, והם לא את הנמוכים שבבני אדם, יען כי אינו משכח בשום אופן שכן בעולם הרוח מרומה הוא רק זה המרמה את עצמו" (עמ' 111), החד־פעמי, הלא מתמצה, הגדיב והאכזר הזה.

בין הקו למקבת

הנרי מור: דמויות שרועות עוטות בד (1942)

"ממד אחד פחות", תערוכה במוזיאון ישראל.

מאת ניצה מליניאק

מבחר עשיר של רישומי פסלים, הכולל מתווי חסף ראשוניים, או מתווים בהם הגיע הרעיון הפיסולי לניסוחו הסופי האחרים, היינו כאלה שנוצרו מלכתחילה כעבודה מושלמת בתחום הרישום, מוצגים באולם הגראפיקה של מוזיאון ישראל.

בתערוכה צנועה זו יכול המתבונן לזהות רעיונות שמומשו והיכנו כמה מעבודות הפיסול המפורסמות של המאה. כמו למשל, את מדבר בעירום, האשה הגדולה מן הולומות של גאסטון לאשאו, על עבותיה האדירות וקימוריה המודגשים. [illegible] סיגת של אריסטיד מאיול, או ראשה הזעיר של אבה [illegible] המודל הנערץ ומי שלימים היתה רעייתו של אלברטו ג'אקומטי.

בנוסף להיבט מעניין זה מאפשרת התערוכה לצופה להכיר בהתבוננות בלתי־אמצעית את כתב־ידם האמנותי של רבים מחשובי היוצרים בדורות האחרונים, בכל מגוון הסגנונות האפשרי, למן רישומים מוקדמים של ברנקוזי ועד לכריסטו המיוצג באחת העבודות, היותר מושלמות על נייר שיצאו מתחת ידו, "גשר פאן אבנ'לו העטוף".

מבין רישומיהם של הפסלים הישראלים המשתתפים בתערוכה מרשימות במיוחד עבודותיהם של יחיאל שמי, [illegible] יצחק דנציגר ימצא כאן ניסוחי רעיונות פיסוליים שלא הגיעו לכלל מימוש, ולמוקירי הנשים השרועות של הנרי מור מצפה כאן חוויית העימות בין הרישום המושלם לבין הפסל הגמור המוצג בבהו.

מחירה של הציונות

אין שאננים בציון
שיחות על מחיר הציונות
מאת אהוד בן־עזר
ספריית אופקים, הוצאת עם־עובד,
ת"א 1986. 346 עמ'

מאת ב"ז קדר

בשיחות גלויות־לב עם אינטלקטואלים יהודים בבעבר עולה לא־פעם השאלה: מה קרה בישראל ל"גניוס היהודי"? כיצד להסביר את העובדה שבתחומים כה רבים של כרעיונות בולטים הישראלים בעבודתם הסולידית אבל הקונוונציונאלית, ושאף ישראלי העוסק במדעים המדויקים לא הגיע עד כה להישג מן הסוג המזכה את בעליו בפרס נובל? היכן חוסר־השגרתיות, האיפכא־מסתברא, פריצת הדרך, שאפיינו את האינטלקטואל היהודי מאז כניסתו למעגל התרבות המערבית, והממשיכים לאפיין את האינטלקטואל היהודי בתפוצות? ועד לפני כתריסר שנים היו עולות גם השאלות: מדוע קונפורמיים כל־כך האינטלקטואלים בישראל מבחינה פוליטית? ומדוע אין הסופרים הישראליים מדברים גם אל קהל שאינו קורא עברית?

פרובלמאטיקה זו עומדת במוקד ספרו החדש של אהוד בן־עזר, הכולל ארבע־עשרה שיחות עם פרופסורים, פוליטיקאים, פובליציסטים וסופרים, שכמעט כולן נערכו בשנים 1965 ו־1970. בן־עזר התעורר לקיים שיחותיו אחרי שג'ורג' סטיינר עימת את ישראל עם הישגי "הגאונות היהודית" באירופה ובאמריקה, וטען לקיומה של זרות בין ישראל כמדינת־לאום לבין תביעות ההומאניזם היהודי. השאלה שבן־עזר הציג לפני בני־שיחו בנושא זה היתה האם אחד ממחיריה של הציונות הוא צמצום פוריותו של הגניוס היהודי, אותו גניוס שמקורו במפגש שבין היהודי הזר, התלוש, ה"אאוטסיידר", לבין אותן מתרבויות המערב. כמו כן שאל האם הלחצים של תודעת־מצור וסכנת־קיום מונעים מן האינטלקטואל הישראלי לנקוט עמדה ביקורתית רדיקאלית והופכים אותו לחלק מן הממסד.

התשובות שונות זו מזו עד מאוד. שני הפוליטיקאים שבין בני־שיחו של בן־עזר נוטים להכחיש, במידות שונות של החלטיות, את עצם קיומה של הבעיה. דוד בן־גוריון קרא באוזני בן־עזר מתוך כתב־העת SCIENCE, שם נאמר שהמדע בישראל הוא בעל איכות עליונה, ושישראל היא הארץ היחידה המוכשרת למשוך אליה אנשי־מדע אמריקאים כתושבים קבועים. את הטענה בדבר הקונפורמיות של האינטלקטואל הישראלי דוחה בן־גוריון כהכללה בלתי־מוצדקת. שולמית אלוני מפנה את בן־עזר להישגים של מכון וייצמן והטכניון, ומצביעה על בתי־המשפט והטכנולוגיה כעל התחומים שבהם מתבטא הגניוס היהודי בישראל כיום. אשר לרעיונותיו האוניברסאליים של ג'ורג' סטיינר, ה"מדורגה" להם צריכה להיות האוניברסיטה העברית, ולא קיבוץ יהודי שאינו חי במדינה ריבונית משלו. אמנם אלוני רואה "קושי" בתחומי ההגות והספרות היפה, שמושפעים כנראה ממצוקתה הפוליטית של המדינה. היא גם קובעת, נאמנה לשיטתה, שאיבוד תוכנה האוניברסאלי של היהדות בישראל אינו מחיר הציונות, "אלא פשוט מחיר השותפות הפוליטית והכניעה הפוליטית למפלגות הדתיות" (עמ' 34). חבל שבן־עזר לא העלה לפני בני־שיחו אלה את שאלת פרסי הנובל. חבל גם שלא כלל מישהו מאנשי המדעים המדויקים בין מראייניו. אפשר שהיה שומע מפיו על בעיות שאינן מוכרות כלל בשיחות המקובצות בספר, כגון בעיות תקציב ותשתית.

שמואל הוגו ברגמן, גרשם שלום וא.ב. יהושע מקבלים שהציונות גרמה לביטול תפקיד ה"אאוטסיידר". אלא שאין הם רואים בכך הפסד שיש להצטער עליו. בעיניו של ברגמן תפקידו של האינטלקטואל היהודי בגרמניה שלפני מלחמת־העולם הראשונה, ובעיקר אחריה, היה תפקיד פאראזיטי. תפקיד הציונים כלוד מכנו, ומעניין שגם יונתן רטוש, שכל השאלה בדבר הגניוס היהודי היא עבורו כמובן "שאלה חיצונית היהה לגמרי", מעיד דרך־אגב שהאינטלקטואלים היהודים בין שתי מלחמות העולם היו "תוצר שריים הברותי של התנוונות... שאוביקטיוויות סייעו לפרוץ המלחמה" (עמ' 255).

גרשם שלום, המעיד בצדק שטיעונים כמו זה של ג'ורג' סטיינר נשמעו מפי אינטלקטואלים־יהודים עוד בתחילת המאה, מציג עמדה ציונית נחרצת. הוא מוקיע את האינטלקטואל היהודי שאינו מוכן להזדהות עם שום גוף לאומי, "מעדיף את סיבוכיו הרוחניים האישיים... ומתנפק על חשבון האפשרויות היצירתיות של ההתבנות", וקובע שעמדת האאוטסיידר עשויה לקסום לאינטלקטואל הבודד, אבל מחירה כבד כשעם שלם מאמץ אותה לעצמו. זהו מחירה של הגלות שהציונות סירבה לשלמו.

שונה אך במעט עמדת בן הדור הצעיר יותר, א.ב. יהושע, המודה שעם אובדן תפקיד האאוטסיידר "איבדנו כמה קניינים רוחניים", אבל אובדן זה הוא מחיר קטן בהשוואה להישגיה של הציונות. אפשר היה כמובן לחדד את הדברים ולומר שאובדן עמדת האאוטסיידר אינו מחיר הציונות אלא מהותה. אשר לקונפורמיות של האינטלקטואל הישראלי משיב נתן רוטנשטרייך כי זו איננה נובעת מלחץ ממסדי אלא מתוך תודעת אחריות חברתית.

דעתו של ישעיהו ליבוביץ שונה כמובן לחלוטין, הוא מוצא באינטליגנציה שלנו "סימני שפלות" יותר מאשר בארצות אחרות. קרוב לו בזעו עברון המפקפק אם יש בכלל אינטלקטואלים בארץ, או רק סכנאים שלידות. מכל מקום, כולם מהווים חלק מן הממסד, חסרי כבוד־עצמי, נעדרי יכולת לפתח מחשבה ביקורתית או לשמש משקל נגדי לאנשי המעשה. מקורה של התופעה באתוס החלוצי שסגד לאנשי המעשה ובז לאינטלקטואלים, אתוס שהאינטליגנציה עצמה הפנימה אותו. (סימפטומאטי הדבר ששיחתו של בן־עזר עם עברון, בה הובעו דעות אלה, נפסלה בשנת 1966 לפרסום על־ידי עורך "מאזניים" ראו). עמדה דומה, אך מתונה בהרבה, נוקט ארנסט סימון, הזוכר עדיין כיצד כעס על ברל כצנלסון שזה הציג את אנשי "ברית שלום" כאנשים תלושים. סימון סבור שעל האינטלקטואל לנקוט עמדה של הזדהות ביקורתית, ועמדה זו מחייבת מידה של תלישות מן המציאות. ואולם, המרחק מן המציאות אינו צריך להיות כה רב עד שהביקורת תגבר על ההזדהות, כפי שקרה לאינטלקטואלים היהודים בגולה, וגם אינו צריך להיות כה מועט עד שההזדהות תגבר על הביקורת, כפי שקרה לטיפוס הממוצע של האינטלקטואל בארץ.

בעיקרו של דבר נוטים בן עזר ובני שיחו לראות את אופייה של הפעילות האינטלקטואלית בארץ כתוצאה של התנאים המקומיים. מעניין שאיש מהם אינו מעלה על דעתו את האפשרות שאופי זה נבע אולי גם מתהליך של סלקציה עצמית בקרב האינטלקטואלים היהודים בגולה. הרי אפשר לשאול, לדוגמה, האמנם אך מקרה הוא שהוגו ברגמן עלה לארץ בעוד שידיד נעוריו פראנץ קפקא נשאר בפראג (אף שחשב על אפשרות של עלייה)? האמנם אך מקרה הוא שגרשם שלום עלה לארץ ואילו ידיד־נעוריו, ואלטר בנימין, נשאר באירופה? במלים אחרות, הגיעה השעה להציג את השאלה בגילוי־לב, האמנם מקרה הוא שאותם אינטלקטואלים יהודים שנועד להם האימפאקט הגדול יותר על תרבות המערב, לא באו לכאן? שמא הפתרון הציוני, עם כל היותו רדיקאלי, נתפס כפשוט מדי על־ידי הרב־ממדיים והמורכבים יותר שבבני הדור? שמא האינטלקטואלים שבחרו לעלות ארצה נבדלו מחבריהם מלכתחילה בהתעניינויות מצומצמות יותר, שהיהדות במרכזן, ולא ראו עצמם, ביסודו של דבר, כאאוטסיידרים לחברה האירופית אלא כזרים לה? אפשר לטעון שהאינטלקטואלים העולים היוו "פראגמנט" מתוך כלל האינטליגנציה היהודית, ודווקא מגזר המאופיין על־ידי האוריינטאציות התרבותיות הכוללות ולא רק הפוליטיות שלו. הפראגמנט הזה כונן משום כך בארץ הוויה אינטלקטואלית שהיוותה המשך חלקי בלבד לזו שבאירופה. (אציין בסוגריים שעבודותיו של לואי הארץ על התורות ה"פראגמנטאריות", שהוקמו על־ידי יוצאי אירופה מאז תחילת הזמן החדש, ראויות לדעתי לתשומת־לבם של חוקרי תולדות הישוב בכללו). דור חדש בארץ, שהאוריינטאציות שלו רחבות יותר, עשוי לכונן הוויה אינטלקטואלית שונה, ויש רגליים לסברה שאנו מצויים בעיצומו של תהליך זה. במקביל דוחקים תהליכים אחרים את האינטלקטואל הישראלי לעמדה דומה, מכמה בחינות חשובות, לזו של האאוטסיידר היהודי בגולה.

אכן, ראוי לציין שאיש מבני שיחו של בן־עזר בשנים 1965—1970 לא העלה על דעתו שמעמדם הציבורי של האינטלקטואלים הישראלים ישתנה כה [illegible] ושיחותיהם בשאלת ממסדיותו של האינטלקטואל יאבדו את האקטואליות שלהם תוך שנים כה מעטות. במידה רבה הוא אף יותר איבוד אקטואליות הדיונים בשאלות השלום עם הערבים, דת ומדינה, האימפאקט המוגבל של הספרות העברית בחו"ל ועוד. עם זאת, לפנינו תיעוד נאה של ה"דיסקורס" האופייני שמלפני 15—20 שנה, שבעלי דעות מגוונות היו שותפים לו, והשונה למדי מן הדיסקורס הנוכחי.

הרי כמה ממאפייניו של אותו דיסקורס. קודם כל; רוב בני שיחו של בן־עזר אינם משוחחים אלא מרצים. הגיגיהם משתרעים לפעמים על־פני כמה עמודים ברצף אחד. הקביעות נחרצות גם כשהדעות סהרוריות ממש. כך, למשל, אומר פנחס שדה: "למעשה אין סכסוך אמתי בין היהודים לערבים. זה סכסוך שטחי מאוד. הריב האמתי הוא בין נוצרים ויהודים. הערבים הם שליחי הצורך של העולם הנוצרי לחסל את התופעה של היהודים, וביחוד בגלגול הנוכחי — הפרובוקאטיבי במידה תוצמית — של שיבת היהודים לציון, ירושלים ונצרת. הערבים משרתים את תקוות העולם הקאתולי להרוג את היהודים אחת־ואחוד" (עמ' 270—271), וקובע גרשם שלום: "השאלה הערבית יכלה להתעורר במישור היסטורי רציני רק ברגע שהשלטון הטורקי הוסר. אילו היה השלטון הטורקי מגלה מאות אלפים מן הערבים, כמו שנעשה לארמנים, היה המצב אחר. אינני אומר זאת מתוך געגועים לכך, אלא כדי להסביר לך כמה דקה היא השערה שהשאלה הערבית היתה תלויה בה" (עמ' 294). שוב ושוב מתגלה נטייה לחזות את העתיד מראש. ברוך קורצווייל, לדוגמה, בשיחה משנת 1966, אינו נותן [illegible] של הספרות היהודית [illegible] ייגמר, מתוך התבוללות, ולא יהא להם מטען להמשיך, בתור יהודים" (עמ' 214). תחזיתה של אלוני דומה, אך פחות נחרצת: "בעוד שלושה דורות אולי לא תהיה באנגליה תופעה כמו סטיינר היהודי. תיעלם הזהות" (עמ' 34). ומעניינת תחזיתו של בן־גוריון, באפריל 1970, ש"לא ייתכן כי לפחות חלק של האינטליגנציה המצרית לא יעמוד, במשך שמונה עד שתים־עשרה השנים הקרובות, על הצרכים החיוניים של עמם, ולא יתמכר לשכלול מצבו של רוב העם. ובלי שלום לא יוכלו לעשות זאת" (עמ' 79).

המרחק הנפשי מן הדור הצעיר מגיע לביטוי קיצוני בחילופי־הדברים בין בן־עזר לגרשם שלום שנתקיימו באביב ובקיץ 1970, כלומר בעצם ימי מלחמת ההתשה, ושראוי לצטטם במלואם. שלום בן ה־72, נשיא האקדמיה הלאומית למדעים, המודה כחולק מן הממסד "אשר יושב היום בתעלת סואץ", שואל את בן־עזר בן ה־34: "קשה לי להבין מה מציק לך? מדוע יש בשאלה שלך מידה של התבטלות בפני האינטלקטואל היהודי בגולה? מה מפריע לך לחיות את חייך בשלמותם?

בן־עזר: המלחמה הממושכת. הערבים. ההכרח לראות את מדינת ישראל שנות חיי, ממש כמו של שאר בני־דורי בארץ, בפרספקטיווה של שירות בצבא ושירות ממושך במילואים מדי שנה. יותר נכון לומר — שירות המתמשך בהפסקות על־פני כל השנה. ואנו מצטברת תחושה של מחנק ומצור. קשה לאדם הישראלי להסתגר בפינתו ולעסוק מתוך [illegible] ורווחת בפעילות אינטלקטואלית יוצרת.

שלום: כך? פאנטאסטי? מדוע אני לא מרגיש בכך?" (עמ' 291).

תגובתו של שלום מדהימה עוד יותר כשאנו זוכרים את הדברים שכתב על שירותו הצבאי שלו־עצמו במלחמת העולם הראשונה: "שירותי הצבאי היה קצר וסוער, ואינני רוצה לדבר עליו. התקוממתי נגד כל מה שקרה שם. ואחרי מעט יותר מחודשיים שוחררתי בתור 'פסיכופאט' בקטגוריה: זמנית בלתי־כשיר לשירות". (מברלין לירושלים, פראנקפורט 1977, עמ' 124).

כללו של דבר, בן־עזר מתעד בבהירות ובאומץ את השיג־והשיח האינטלקטואלי שמלפני רעידת האדמה של 1973 וליקוי המאורות של 1982. השינוי המשמעותי, שחל בינתיים במעמדו של האינטלקטואל הישראלי, מצדיק תיעוד מחודש. היום, עוד פחות מאשר בשנת 1970, אין שאננים בציון.

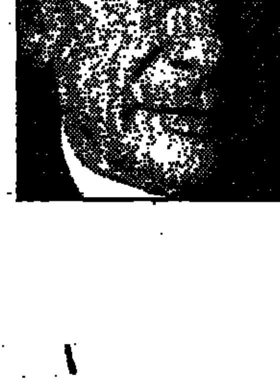

מימין לשמאל: ישעיהו לייבוביץ, גרשום שלום, ג'ורג' סטיינר, א.ב. יהושע

נופים בנחמה ובמשל

לפני המוסיקה, שירים
מאת אסתר אטינגר
הוצאת "סימן קריאה" 1986

נסיעה עירונית, שירים
מאת עמוס לויתן
ספריית פועלים 1986

משך הזמן, שירים
מאת דן ערמון
הוצ' "סימן קריאה" 1986

מאת איל מגד

אם לשפוט לפי סוג השירה הרווח בספרים שמוציאה "סימן קריאה", ולפי רוב השירים המתפרסמים בכתב־עת זה, אוהב עורכם מ' פרי, מה שמכונה באמריקה "MELLOW POETRY", שירה נעימה. לא מסעירה, לא מרגיזה, לא פרובוקאטיווית. במלים אחרות, שירה לא מגרה. אלה ספרי שירה, אשר יש האוהבים לשים אותם על המדף שליד המיטה, לקרוא בהם לפני השינה, כי הם "עוזרים להירדם". כלומר, שירים שאינם טורדים את מנוחתך. בכלל, יש רבים הסבורים שזה תפקידה של השירה. להרגיע.

הטעם שלי שונה וכמובן אינו מחייב אף אחד. שיר שלא מטריד אותי גם אינו מעניין אותי. הוא יכול להיות יפהפה, בנוי לתלפיות, מקסים, עדין מאין כמוהו, והרבשעה להטריד. "האם ידעתי את העדין בכולם", כותבת אסתר אטינגר, "זה שלא ינוח/בע כל הזמן כחיה/ — כל הזמן מתהפך בקרבי/העדין בכולם, המיוסר".

"לפני המוסיקה", הספר מתוכו לקוחות שורות אלה, הוא הטוב בספרי השירה של "סימן קריאה" מזה זמן רב. למרות ששירתה של אטינגר אף היא שייכת לאותה מגירה של "שירה נעימה". ודווקא השיר "העדין בכולם" הוא המטריד מכולם. שיר הזורק מהתפעלות הרווחת בספר מנופים ירושלמיים, מ"גגים יפהפיים", מ"עונת הזהב", מפעמונים, פרפרים ומשי.

אסתר אטינגר אוהבת את מחלצות השירה. את צעיפיה. את הכסות שלה. והיות שהשירה מיטיבה עמה, נעניית לה, מתמסרת לה, היא אינה מעוניינת לבדוק בציציותיה. נוח לה בקסם, ביופי, בהסוואה.

השאלה היא עד כמה זה מעניין, מעבר לליטוף המענג והמרגיע. אני מעדיף אצלה את השירים שבהם מבצבץ הקושי, ששומעים חריקה. "גם בין עפר לעפר/ בין יסודו ובין סופו —/גם אז. אומרים משול כחרס הנשבר/ציץ נובל, ענן כלה".

כשהנופים מניחים לחרוצי הכאב לבקוע בהם ולא נובעת מהם רק נופת הצופים של התפעמות משכרת, הם הופכים למה שהם צריכים להיות בשיר, בבואה למצבי־רוח עמוקים, לא רק חולפים. "הי חרס נשבר שלי, אפשר עוד לטעום מן הזר/... גם במסתרים דמעה לא להזיל ולהגיד/חלום יעוף..." על רקע שורות אלה הופך "אור עובר... עם רעש אמירים וקריאת ידידות/ של ציפור משתהה", לנחמה. לא רק תיאור יפה, אלא מלים בסלע של עידוד.

עמוס לויתן, בספרו החדש "נסיעה עירונית", אומר את הדברים האלה במפורש באחד משיריו: "בהתבוננך בה, בפריחה צהובה/אתה מתבונן לאמתו של דבר במשהו אחר, אם זה צהב אקציה, או צהב חרצית/אינו מעלה ואינו מוריד.//ואתה חוזר ומביט בכתם צהוב/זה סוג של התייחסות ביניכם".

לויתן, כבספרו הקודם "ארץ נער", שהוקדש כולו לנושא נופים־כמשל, הופך את ההתבוננות ב"חוץ" לאמצעי בדוק לאבחון תחושות פנימיות. "בא גשם והוציא/את כל רצועת הצהוב.../מה שלא עשו חסיפה וקילוף/מעמיקים, בצליפה אחת עשה הוא".

מה שחסר לי לעתים לשם השוואה בשירה היפה־לעצמם של אסתר אטינגר הוא, במלים פשוטות, גילוי־לב. "שוב בחלון/אני מביטה לחוץ הרוחץ/באלכסון הגשם, לרוח המרקיד עצים כאילים" שורות באות המעוררות ציפייה להיכרות לא רק עם מראה מרהיב, אלא גם עם המתבונן בו. שירי אסתר אטינגר מעודדים "השר", שהם מתעסקים אמנם בינה. אך לא בעיקר. שר כתום כהסות ותיעת מסויר באמת. "בתי מנגנת פסקליה של הנדל/קרימת כלים עצומה בביוה, כולם אבלו./ הטלפון שקט מתמיד..."

מדוע חסר צלצול הטלפון דווקא באמצע נגינה נפלאה? המשוררת פוטרת אותנו בתשובה מרושלת, שאינה אופיינית לה. "עכשו אתה צריך להתקשר לשאול לשלומי סוב/רגע אגיד לך". כאן מסתיים השיר בהיוותרו כפיגום שנבנה במנוסה מבוהלת. במלים שלה עצמה בשיר אחר: "השיר הזה מוטל לפני/חסרה השורה המסיימת/אבד שאיננו והכאב שנשאר".

שיר מרתק כאשר מתחולל בו תהליך של חילוף חומרים. חילוף התמורים הוא הצד החזק ב"נסיעה עירונית" של לויתן. "ראיתי ינק דבש/בנקודה אחת. מעל למוט, מרחף/בכנף צבעונית//היו לי רצונות, שמא יומרות (אומר גלויות: להלך בגדולות) אבל הריחוף הוא, בנקודה אחת,/מעל למוט, בלען כולן אל תוך מרקד שוקט".

כך רוב שיריו של לויתן. מתנהלים על שני מישורים, החוץ והפנים, תוך החלפת הילוכים מתמדת. "אור מסונן מבעד לעלים/כמו דרך מסננים רבים./... אני בשבתי בגן מוצא בו הסתר/מפני השירות האנושית". לויתן אינו מניח לנופים לשכך בו את הצורך, החיוני כל־כך למשורר, לחשוף את קצות העצבים, ולגעת בהם. לא לחשוש מפני מישוש הנקודה הכואבת ביותר. "הן לא תוכל להסב פניך ולא תרצה/מן הכעור ומן המתכער.../זו תמורות היפה בקשה — נתינה בלא מענה".

בניגוד לאסתר אטינגר, שרוב שיריה מתנהלים על מי־מנוחות, ביפעה שבין "אמריקן קולוני" ל"הר העצה הרעה" — "הנוף היפה בעולם" ("זה הגברש שלי/עליו אני משוחקת") — אומר לויתן: "באה שעתך להיפרד מן היפה/בעל כרחך.../הן לא תוכל להסב פניך ואל תרצה,/מן הכעור ומן המתכער".

בקריאה בשני הספרים במקביל דומה שעמוס לויתן עושה את העבודה השחורה שממנה נרתעת אסתר אטינגר. היא אומרת "לא אדע/את נפשי בלי הרולב/ ואיפה אני בכלל". ולויתן, הגולה מן הנופים האהובים עליו, מ"אפת המים", מ"תחום המורע", מ"תעלת העפר", מ"ברוש שכצמת", מגלה את ה"מרכז" שלו, את תמצית הוויתו, את חולשתו ואת כוחו, בעשותו את פעולת הוויתור הכרותית. "ולומר אף לאלה כך: לטיח נקלף/לעור נקמט, לאריג בלה".

מעניין שברוב שירי אסתר אטינגר לא באה לביטוי כלל ההשפעה שצריכה להיות להכרזתה הבודדת, ממש בסוף "לפני המוסיקה". "אני בגלות מאהבה המלות אהבה/... בגלל דברים שלא הייטבתי להסביר/בשל פשטותם ומקוצר רוח, ושאני משגת אותם לעצמי/מדי בוקר בקומי. כדי שלא יתמזג אותי הצער/... ואז אני מתעוררת... ומבקשת מחילה/מודדי הגביש ומודדי הגנים היפהפיים על/הקורים הקושרים את לבי ועל ועל שטחו עיני". להכרזה זו אין, כאמור, כיסוי בשיריה, כי השירים הם הם הכיסוי. מעין התחבשות על פצעים. בשיר היפה ביותר בקובץ, "האומן לי", היא אומרת: "אינני רוצה לערוך את היסודים ואת הדה", אך זה בדיוק מה שהיא עושה בספרה. ובהמשך אותו שיר "רק לספר לך על תמצית היופי שהיא היתה/שהגיע להתפעמות כשהגיעו את הילד על בטנה". ולאור מכך שתי השורות המסכמות, אולי, את מעשה השיר שלה בכלל:

(הסוף בעמ' 23)

העורך: אברהם רמון

هكذا من الاصل

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

מקור

אפרודיטי, או הטיול המאורגן — מסע בעשרה שלבים
מאת אהרן אמיר
ציורים: עודד פיינגרש
מעריב קורא מעריב, 1986, 111 ע'

במיטור האיספוזאבית כל־כך של אהרן אמיר "אפרודיטי, או הטיול המאורגן" הוא אתגר של משנה ספרותית. סיפור על עשיית סיפור מתוך זיכרונות נסיעה, המכיל יותר מכל, מי אם לא, את אגדה ל־די סכא. שביקש לחדש בשעתו את הז'אנר הבינוני של ה־sotie בצורה של שעשוע בתיבה על כתיבה על כתיבה. אמיר, הוי בעידן האלקטרוני, הוסיף לשעשוע את ממד הקלטת, שבגוד מבנה הדיבור הישיר, הלא־אמצעי כביכול, של מספר הסיפור. והרי לנו sotie עברי ראשון אחרי אלפיים שנה.

מסע העלילה (הקריין שלה, למעשה) הוא פסיכיאטר ישראלי ושמו אפרים יונגר, שמסתגר בדירה מול הכנרת כדי להעיד אל תוך הרשמקול שמונה ימים של טיול מאורגן בקפריסין עם אשתו, ובלוויית סופר ישראלי ואשתו, ועוד חבורה רעשנית של "ישראלים מצריים". לא צריך להתאמץ כדי להבין מראש את הבחירה בקפריסין ואת היכולת של אמיר ה"כנעני" לומר שהיה ים־תיכוניות נחוץ מכנו. האי המוצג בין יוונים לטורקים אינו רק בבואה של ארץ ישראל התלויה בין יהודים לערבים, אלא מספק גם דגם דומה של מלחמת מתחרות להשתחררות מהכובש הבריטי. ויש התלהבות לא מסותרת עם מציאות כל קו הימין נוטף בינינו ליוונוקפריסין.

בעלים אחרות, קפריסין שבספר, יותר משהיא קפריסין היא אלגוריה של ישראל, כשם שחבורת הישראלים ועקביות יותר משהיא חבורת תיירים סתמית היא פרט מייצג כלשהו של החברה הישראלית על שרוחותיה וטיפוסיה. אמיר מפליא לעשות בתיאור ההיתולי של טיפוסי "עמך", ולוּ מפני שהוא עוצר תמיד על גבול ההומור. אלה ההערות המיניות של ה"מאצ'ו" הישראלי מול פסלי העירום במוזיאון, וההתבוננות המגוחכת לדיון בישותני למראה אוהדים פלשתינאים העושים בסלון, והבהירה אחר המציאות והלולל התהרמי מתוכות. ומתוך כל המרכיבים השליליים לכאורה הללו, שמכיר הפסיכיאטר, המדבר אל הטיפ, נשאב בסוף של השבוע מאון חיובי ואוהב לעם, שאשרין שכך הוא וטוב שכך הוא, שיש בו הגיוון המיטוב הנכון של אינטלקטואלים (המיוצגים בפסיכיאטר ובסופר) ופשוטי עם, של גברתנים ושל המוסקסואלים (המיוצגים במאיר ספרוטה, כעין בדרמתו של קוראפים והנר בחשכה הלילה אחר חטיפים של נערים יוונים).

מסע בקפריסין, שהוא אמתלה להשקיף על המהות הישראלית, מסע של דיבור לרשמקול, שהוא אמתלה להשקיף על מהותה של הכתיבה. בשני המקרים המסקה אופטימית ומשועשעת ברוחה לפואול תהאודיה. בנוסח תנו לחיים לדבר בעד עצמם, ותנו לספרות לכתוב את עצמה.

מחזה

יוהנה הקדושה של בתי המטבחיים, מחזה
מאת ברטולט ברכט
עברית: מרים קיני
הוצאת בית צבי, ביה"ס לאמנות הבמה, 1986, 146 ע'

ברכט כתב את "יוהנה הקדושה של בית המטבחיים" בין השנים 1929 ל־1930, שנות ההבהלה למשבר הכלכלי הגדול, שבגרמניה הגיע לשיאו והשאיר עם עליית היטלר לשלטון כשלוש שנים לאחר מכן. המחזה לא הוצג מעולם בגרמניה הקדם־היטלראית, ושודר בקיצור חלקי אחד כלבד ברדיו בשנת 1932. היה זה מוסג נועז־לומר מכמה בחינות ובראש וראשונה באופן הפוליטי־קאפיטלי שבו נטל ברכט נושא "הרואי" קלאסי ויישם אותו על בעיה כלכלית אקטואלית. העלילה מתרחשת בבתי המטבחיים של שיקאגו, אך הם אינם אלא הגם מוקטן של העולם כולו ושל גרמניה בפרט.

אין זה העיבוד הראשון של סיפור עליותיה על המרץ של ז'אן ד'ארק, ומשייקספיר ועד ברנארד שאו רש ורש בה, והאחרון אף השפיע ישירות, כנראה, על מחזה של ברכט. התוכן את הקדושה הצרפתית להתורה בוויל הישע (הקרוי כאן "ארגון כובעי הקש השחורים") ומעביר אותה לג'ונגל האמריקאי של שיקאגו. יוהנה דארק, הדבקה בשליחותה האלוהית, מאמינה שתוכל לְהקל את סבלם של הפועלים בכך שתעורר את היצר הטוב בלבו של מאולר, מלך שוק־הבשר בשיקאגו. אך מאולר, כדי לשכנע את יוהנה עד כמה העניים רעים ואינם ראויים לסיוע, שולח אותה לבתי־המטבחיים, שבהם היא מגלה שהעוני והאבטלה אכן מביאים לידון מוסרי רוחני. בריבוד מנהל מאולר מאבק להשתלטות על שוק הבשר ועמיתיו עושקים עוד ועוד פועלים אומללים, ויוהנה מגיעה בהדרגה למסקנה שהיא משמשת כלי משחק בידי העשירים, וכי חילוק שלה מרגיע את הפועלים המנוצלים בנחמות שמיות במקום שיפנו את זעמם למרד נגד עושקיהם. כשהיא נשברת לבסוף, היא עומדת הסרת־אגוזים ולאתספקות בין המהות, ועורקת מן המאבק הפועלי. השביתה מסתיימת בניצחון מאולר והעשייני השוורים, הנושאים את יוהנה הנוססת אל הכנסייה ומפיצים עליה כקדושה, ומשתיקים בזמרתם את תפיסתה האחרונות.

שמונה, "יוהנה של בתי המטבחיים" הוא בראש ובראשונה פארודיה על המחזאות הקלאסית של גתה ושילר, וברכט פונה. יש להבין, לקהל שלמד מילדות לזקום בעליבה את פתיחת "הבתולה מאורליאן" של שילר, באלוהיות פארודיסטית ברורות, למשל, במחזור של ברכט מכסים את גופתה של יוהנה בדגלים בפסקודון של מאולה, כשם שבמחזה הקלאסי של שילר פורק המלך כי יעשו לז'אן ד'ארק תכריכים מדגלים. אלא שברכט נטל את התמונה ההרואית ועשה אותה לפארודיה על הקאפיטליזם, והופך לקודש כל מי שמביא לו תועלת כלכלית.

הרעמה של מרים קיני משתדל להיות נאמן להדר דבר־דיבור השבש והאבטוי של ברכט, אבל נראה מגרש לאריסוסי.

תולדות האמנות

מיכאל אנג'לו — עיונים בדרכי גילומה של הגותו האמנותית
מאת משה ברש
הוצאת מוסד ביאליק, 1986, 122 ע'
ו־37 תמונות (מהדורה ראשונה — 1961)

משה ברש עושה בספר יפהפיה, שהיתה לקלאסית בחקר אמנות הרנסאנס, מסע אל נבכי מיכאל אנג'לו הפסל, ומוצא כי התמאסיקה של המוות רדפה את אמן הרנסאנס הגאוני הזה ביצירתו בכל שלביה, הוא בפסל הצעורים שלו "הפיאטה היפה", שבו שילב יופי קלאסי עם תימה נוצרית, וכלה ב"פיאטה" של זקנתו, שבה חזר לנושא האם המחזיקה בזרועותיה את בנה המת, מבקרת מבט של מיסטיקן, שחרל להאמין בסיסמאות הרנסאנסיות שתרו אחר האלוהות בתוך יפי הגוף.

לשון אחר, מיכאל אנג'לו, הנחשב לסמלו של התרנסאנס בשיאו, לנושא דגל הרנסאנס, אינו אלא כזה, הרי שבוחנים מקרוב את יצירתו הספקולאטיבית (כלומר, של מצבות קבורה) מתגלה כי מידת הנוצריות הבינימית שלו גוברת במידה רבה על הנאמנות לערכים האסתטיים של הרנסאנס. אם אמן הרנסאנס האמין שהיופי האלוהי מגולם בגוף האדם היפה — המיכאל אנג'לו צייר לציורי הזה בציורי התקרה המפורסמת של הקאפלה הסיסטינית, וביחוד ברמזתו העירומה, המאגאנית, של אדם הראשון — הרי כשצייר לאחר מכן את "יום הדין האחרון" על קיר הקאפלה, כבר נראה שבעט, בפריסיות, בסיסמה הרנסאנסית ופינה את המקום לגוש, לאמורפי, ולדמויות כבדות ומסורבלות במבנה, הגער רות איזון הרמוניה. המגמה הפסימית מתחזקת ביותר באמנות מצבות הקבורה שלו, ובייחוד בפסלים הלארגמנטים שהיו אמורים להשתלב בפרויקטים הגראנדיוזיים של קבר יוליוס מדיצ'י והקאפלה. הדמויות המפוסלות נראות כפופות בכבלים לא נראים, כאילו נתקפו שיתוק בטרם הושלמו, ומאמצי השרירים שלהן נעשים לשוא, ואפילו בסיטואציות של מנוחה הן נראות כמי שלקו באפיסת כוחות גמורה.

לשלב האחרון ביצירתו, ולשיאה, לדעת ברש, מגיע מיכאל אנג'לו ב"פיאטה" האחרונה שלו, ה"גותית" במבנה האבנה, המזכירה תבליט־יסוד של קתדרלה. שוב אין זה פסל של שרירים משורגים, אלא יצירה המסמלת את נטילת הגופניות, השלמה עם המוות והתבטלות ההבדל בין החיים והמוות.

עיון

ריכארד ואגנר בסבך האנטישמיות
מאת יעקב כ"ץ
מגרמנית: יעקב גוטשלק
הוצאת מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 1986, 124 ע'

"ריכארד ואגנר בסבך האנטישמיות" נכתב במקור גרמנית, והועד להביע דעה בפולמוס שהתעורר בגרמניה לרגל אחריותו של ואגנר לנאציזם ולשואה. הספר תורגם גם לאנגלית ולצרפתית ורק עתה לעברית. יעקב כ"ץ מזהיר כבר מתחילתו, כי כל יחפש הקורא בספר את דעתו האישית בעניין החרמת המוסיקה של ואגנר, שאינה יהודית מסודר היום הציבורי בארץ. ובכלל, מזהיר כ"ץ מפני מגנים שתנים של זולת בדיון הזה, כגון הדידה לדמה של רכילות ביוגראפית, המאפיינת לפעמים את ... הוא האנטישמיות הוואגנראנית ... ואגנר היה בעצמו יהודי, בן לאדיאקי של השחקן ...

השאלה המרכזית ששואל כ"ץ היא אם התבטאויותיו האנטי־יהודיות של ואגנר השפיעו על האידיאולוגיה של התנועה האנטישמית ואם אכן מותר לקבוע, בחשבון סופי, שהוא היה "אחראי" למערכת ההשמדה הנאצית, כפי שמאשימים אותו מחרימיו. לשם כך בודק כ"ץ, בסקירה היסטורית קצרה, את תולדות האנטישמיות בקרב הוגי־אגבנים וסופרים גרמניים בתקופת ואגנר ולפניה, שאף אלה מבינים שרוצים שהחזה לייהודים לא יכלו שלא לתמוה עליכך שיהודים מסוגלים להגיע להישגים בתחום האמנות, וכשסופו השיגהם של אמנים כמנדלסון והיינה על פניהם, פינתה התמיהה את מקומה להשמצות ארסיות על זרותם או למשפטים כגון מה "יש להשמיד את היהודים עד אחר או להעניק להם אמנציפאציה מוחלטת". המפליא מכל הוא שוואגנר הצעיר היה בהחלט ראוי להגדרה של פילושמי מובהק על הרקע האנטישמי הכללי של תקופתו, מבחינת רשת ידידותיו עם אינטלקטואלים ומבצעים יהודים. המפנה בא, לדעת כ"ץ, בעקבות יריבויותיו האישיות עם מנדלסון ומאיירבר, שגרמו לו לפתח את השקפותיו האנטי־יהודיות מתוך הצורך להתנגח עמם.

מסרתו המפורסמת של ואגנר בחיבורו האנטישמי "היהדות במוסיקה", היתה להשיב את השפעתה ההרסנית של השתתפות היהודים ביצירה האמנותית בכלל, והמוסיקאלית בפרט. היהדות מתוארת בה, באמצעות שניים מנציגיה, מנדלסון ומאיירבר, ככוח זמני שנועד לשרוד ולזנות את התרבות הגרמנית מבפנים. יש המעמיקים בהשפעתו של החיבור עצמו ויש המרבים בה, אבל אין ספק כי הוא עורר פולמוס, שבמהלכו נודו אבני־היסוד של האידיאולוגיה האנטישמית: אבחנת הזרות הנוכחית של היהודים כבביאתם וכעם, לעומת עמי אירופה ובמיוחד העם הגרמני. הצלחת החיבור והמוניטין שיצאו לוואגנר בעקבותיו, גרמו לכך שנהפך לאבר טיפוסי־התורן של התרבות הגרמנית, אם עדיין מבחינת מאקסימת שמר על מרחק של המתיכות מעמללי התנועה האנטישמית ה"רשמית", הרי היה זה משום אי רצונו לוותר על עזרת תומכיו ומעריציו היהודים, ... עלמה האנטישמית. רק כשהתנודע אל תורת הגזע של הרוזן הצרפתי גוביני, הגיעה האנטישמיות שלו לשיא הריפותה, וכשעלתה על הפרק השאלה מה ייעשה ביהודים, אם גם טמיעה אינה עוד אפשרית בשבילם, השתעשע ואגנר ברעיונות כגון שרפה או גירוש, או בהתבטאות, שהיהודים יביאו להתרבכם של הגרמנים, ואין דרך למנוע זאת. "מהלכי חשיבתו של ואגנר", מסכם כ"ץ, "הם במובן זה אבן חוץ נוראות העתיד".

מעולם הספרות והאמנות

מקסים גורקי: מחירה של הישרדות

מקסים גורקי: מכשולים אינטימיים.

מקסים גורקי, שאנרי טרואיה מקדיש לו הספר את כשרונותיו כביוגראפיה, היה וינו עדיין דמות שנויה במחלוקת. הוא נערץ מעל לכל ספק ברחבי בריה"מ־עצות, אבל היבטים מסוימים של חייו הושתקו. אלה היבטים המעודדים רוחיה בקרב אריאלה רשויות מן האינטליגנציה הרוסית. בהקשר לכך קובע מבקר "לא מגבר" "הישויות מורכבות, גם אם היצירה מורכבת פחות". "ספור היפה", כפי שמבטה המבקר, של טרואיה מתמקד בגורקי האדם ובמסלול חייו של פרוזן, שנלחם בקריצות ונגר העול וסיים את חייו "בשכיר עט" והמשרתו של סטאלין. את המסמונת הסמוכה המרדה האמת חוקר טרואיה בביוגראפיה, המתפתחת באות התקופות הסוערות ביותר בתולדות רוסיה, תקופה שבה מתרחשים שם שינויים מכריעים, נולדות ומתות תנועות פוליטיות, ושוקעות מסורות רחיות יחד עם אורחות־חיים שנחשבו כבלתי ניתנים לשינוי.

ילדות קשה. סב אכזר בדחו שגופו ללא הרף בזהרו המתהפכת של אלוהים חסר־רחמים, נוקם שאין כל אפשרות לפייסו. סבתא טובה תבלית שינוי, רחומה ומלאת רגשי אשמה ביחס לנכדה. היוזה זו הסבתא שלימדה את גורקי, או עדיין פשקוב, להתירא מפני העשירים ובעלי העצמה, ואת האמונה שאדם ישר צריך להתקומם נגד אלה ולהתייצב לצד הנרכאים. מרד כמעט־מולד זה הוזן בשנות התגבשות הקשות של חייו הצעירים מן המכשולים האיך סופים שנצעדו על דרך הישרדות שלו: שולית קצב, ספן, שומר לילה ועוד ועוד. בכל אלה התנסה בהשפלה הבניצול ולמד להכיר את המצב האנושי, שאותו הוא מתאר בספריו "ילדות", ו"האוניברסיטאות שלי".

ואולם, בעת ובעונה אחת, בסוף המאה ה־19, הוא עלם ממוצא פלבאי, חסר השכלה, משוקע בעולם של פרעלים, מצליח גורקי לחדור אל החברה האינטלקטואלית ומתקיימות בו שתי הוויות במקביל, הוויות נבדלות. פה ושם הוא משתתף במרד סטודנטים (קאזאן) או במרד של פרעלים (טיפליס) ומפרסם לראשונה ספרי עטו ב־1902. במרוצת עשר השנים שבין 1881—1891 הוא מקיים קשר עם כל התנועות המהפכניות והאינטלקטואליות, ובעשר השנים שלמן 1902 ואילך הוא זוכה לתהילה ספרותית במוסקבה ומקובל על כל הצדדים הפוליטיים של הזמן. ב־1905 נאסר גורקי בשל פעילותו הפוליטית ומשתחרר חודש ימים לאחר מכן בהשפעתה של מחאה בינלאומית שבראשה מתייצב אנטול פראנס.

טרואיה מתחקה אחר החיים הסוערים הללו צעד אחר צעד. המהפכה של 1905, גלותו של גורקי בקאפרי, המהפכה הגדולה של 1917, הגלות השנייה של גורקי, שנתמשכה עד 1928, האחרונה השיבה המפוארת לברית־המועצות ועד למותו. טרואיה שחזר את החיים הפרטיים והציבוריים אלה באלה ומתעכב על ההשוואה בין השיטה הצאריסטית של הדיכוי לבין השיטה הסטאליניסטית, כשגורקי שתיעב את הראשונה ונלחם בה, מתפשר בקלות עם השנייה המולקת לו כבוד ותהילה.

נושא חשוב ומעניין אחר בספרו של טרואיה הוא פרשת יחסי גורקי—לנין, ואחר כך פרשת יחסיו של גורקי עם סטאלין. (לא מנבר)

Gorki, d'Henri Troyat.
Flammarion, 94F.

הנהלה: רות אלמוג

תערוכות

חושניות בקו ובצבע

תערוכת אסתר פריקארד, גלריה גורה, ברמימון 9, ירושלים.
מאת ניצה מליניאק

אסתר פריקארד: בסימנה של האינטימיות

הצגנת הירושים לשם חידוש אינם מטימציה של תערוכה זו, הערמת — כאבסניה המאירות אותה — בסימן האינטימיות.

מתפגן כאן שוב שאסתר פריקארד, כלת פרס דיזנגוף מזה שלוש עשרות שנים, ניחנה ביד קלה תנופות ובכשרון רישומי מובהק, מתנה שאינה מצויה בשפע במחזוריותינו הרלים בקשמים ויפטואריים.

מיטב המבחר המוצג העמט הוא כמה רישומי עירום בוספי חושניות של נשים רשנות, קתות־מבט ופשר קתיריכים, המופקות אפריקון או ישובות בתנוחה שכל כולה עצלות אדישות מזמינה. ...
עבודות מבורישה אחרות הן רישום נשים ... בגבים, כזה שמבטם העין ושפם המידות שלו הנם מסרפה, ... מותו וכן תמונת צמד סוסים שועטים, המבטאים בקווים הדינאמיים הדורמים לשירת התשוקה המסווגת תחת אצבעותיה של אסתר פודריארד על חלקת הנייר הלבן.

עבודות מסוג אחר מתמקדות בכתמיות לירית נפישה. המרובד ברידקן (ככל הנראה, דיוקן עצמי) הבצע בטכניקת האקוארל (ציור מס' 6) הבמות גבר רכון בתוך חדר אפלולי שחלונו פתוח (ציור מס' 9).

כמריק יצרין לשבח נוף הגבעות המשתפלות (ציור מס' 25).
למרות כל אלה, לא כל המוצג בתערוכה עומד בסטנדרטים גבוהים, שכן לפנינו גם רוממים שגרתיים מבחינת העמדתם ובעלי מעדף צבעי הנוטה למתקתקות. או דמויות מאכזבות שהולשתן בצבע אינה מכסה על הקו הרישומי הנכון בו הזהוה. קרוב לוודאי שאלה אטיורים סתמיים שהצגתם מקלקלת את השורה.

מיקוד המאמץ

שאול סבת, גלריה תירוש, גורדון 25, תל־אביב.
מאת נסים מבורך

מלאכת־ציור טובה מאפיינת חלק ניכר מעבודותיו של שאול סבת. בחלק מן העבודות הוא משתמש במכחול־שיער, בעוד שבחלקן הוא העדיף את האפקטים המושגים על־ידי מה שמכונה בשם "מכחול אוויר", כלומר על־ידי עשיית ספריי, ולעתים הוא משלב את שתי הטכניקות הנזכרות. בעבודות המותנות הטורות, לעתים, נקודות אחיזה מבניות, סכמטוראליות וצבעוניות, אולי בכוונה־תחילה, שכן התוצאה מוכיחה לעתים צילום. ברם, דומה שניתן להעריף עליהן את אלה שמכחול רגיל התיר בהן סימנים שיש בהם יסודות של כתב־יד אישי.
בכל מקרה, ניכרים בהן, בעבודות כולן, סימנים שבוהקים וחוזיים של חיפוש־דרך במישור ההוויה־הומורי. ראוי לציון, בהקשר זה, בין מוצגי התערוכה דיוקן עצמי מרתק, בעל צבעוניות קונטראסטית הבהרת־צבע נועזות ואכספרסיוויות המופיעות על פנים מסויים ברישום האנאטומי, של הגרוע, למשל.
ברם, דומה כי החוק שבמוצגים הוא גם הקטן שבהם, והוא דיוקן קודר המזכיר במשהו פורטרטים מצריים של גאוקוטמי. אותה קדירות מאפיינת, כמדומה, את הרוח הכללית בתערוכה זו, שבה כל העבודות, למעט אחת, מתוארות דמויות־אדם.
דומה כי אילו מיקד סבת את הרמאמץ שהושקע להשגת הרגשים הרובניים, לביצורם הנוקף של היסודות הפלאסטיים של אמנותו, כי אז היו עבודותיו היפות משכבעות עוד יותר.

נופים בנחמה וכמשל

(סוף מעמ' 6ב)

"איך זה שהוא הלכה מזפי אל יופי/בוא ללכת מזיכרון אל זיכרון אחר".
ולעומתה עוסק לוינו שאינו עושה לעצמו ב"נסיעה עירונית" שום הנחות, גם לא לשמע המוסיקה. "את טעם הכישלון הזה בפי/עלי ללעוס שוב/עד שיתמצה בו כל הסוד המיאוס/של מעשה תפל בלשון. ואחר/לרקוק אותו בבוז ולפעור/את פי למשב מטהר".

"משך הזמן" של דן עומן הוא פארודיה נהדרת על הקלות הבלתי־נסבלת של להיות־משורר. במסווה של שירה רצינית, כפרית באופיה, מרגים עומן סוגים שונים של שירים, בעיקר על טבע ונוף, אך גם הנרתיים, שלמקראם נדמה לעתים לאנשים ש"עובדים עליהם" ו"כל אחד יכול לכתוב כבה".

בהומור ובכשרון רב מוכיח עומן כיצד מספיק לשבור פסוק פשוט, לקבוע רווח־לבן בין שתי מלים, לקטוע מלה את הא הידיעה ולהעביר אותה לשורה הבאה, כדי שהתוצאה תראה שיר. או, כמו שאומרים הגששים, "באילו": "הרים/לולב/הדר/ובחן/מלוא/קומה/על ה/אסקלט/ושם".

ניכר שעומן קשוב במיוחד לנטייה המסוימת הצרכת בקרב עמיתיו, "משוררי סימן קריאה", "להיות־לזה". ולדה תילונית, נטולת אלוהים, וכמי שוכה מפי הערך פרי לתאר "המשורר הבולט ביותר אחרי הרביץ", הוא מרשה לעצמו, הבצרק, לעשות־צחוק מהתופעה זו. וכך הוא פונה "לולות" אלה בזימה, הייתי אומר, ספק ליצנית ספק מרושעת. "פרות המשורר אינם/חוויים: לפתע/על עץ תפוח בדלים/מלפפונים, אבל האהבה/חודה. ויש מלפפון/בטעם תפוח. שניהם/ מול הים הרוח או/עם יין..."
עומן מאתר אחר לאחר את המצאירות, את הויות את מה שעושה כאילרשיר. למשל, החוויה הבלתי גלאית על המלה "דבש", ולהדביק לה, באופן הדיק מאוד, תארים שירותיים, לא סבירים ולא מוסברים, כמו: "הדבש/התמיר", "הדבש האחר/הכחול", והרוז תואם: "ילד נרעש". "כל דבר שנגעת בו/הפך סוכר, מידאס", הוא מסכם בסרקאזם.
אף התנסנסיות, רוח השטות, המעטרת לא מעט שירים, אינה נעדרת מדגמי הפארודיה שעליהם טרח עומן. "דשאים עצי הנוי האורן הפרא הבריניים הערב/כוכבים גלי עלים אבנים בחשכה קול צפים בפרט/כר אב לי הדמיון איני רוצה לבזה". אין פה אפילו אחזת עיניים, אומר בעצם המשורר, זה פשוט הצפאריש.
ומי שרוצה יכול להשתעשע אף ביחושים למי התכוון המשורר, למשל בשורות הבאות "יושב במרפסת קורא קרימינל/מגולח, מסודר, נקי מאוד/... בשעה הבכונה קם ועובר/אל חדר הטלוויזיה, צופה/בחדשות.../ אפשהו אלוהים בכל העניין/לא מוכח..." למה זה דומה?
אני מניח שיהיו משוררים שאף ייעלבו קצת לנוכח שיר־לצון אלה, אך גם הם ייאלצו להודות שדן עומן עשה באמצעותם שירות מסוים לשירה ולשוחריה.

זמורה
ביתן
מוציאים לאור
דביר

ספרים טובים
מבחר ספרים חדשים

תומס מאן / לוטֶה בויימר
אחרי 40 שנה באה לוטֶה קסטנר לבקר את גתה הגדול. דמותו של גאון יוצר.

אלחו קרפנטייר / הנירדף
מירדף אחרי סטודנט־מהפכן הנמלט ממצפונו לאחר שבגד בחבריו.

סטפן צווייג / קוצר רוחו של הלב
בראייה אנושית חודרת בוחן צווייג את כוחם ההרסני של הרחמים.

פול תֶרוּ / חוף מוסקיטו
ממציא מבריק שנוטש את אמריקה כדי ליצור עולם חדש משלו.

פרנץ ורפל / המשפחה מַנפולי
משפחתו של דון פסקרלה האלכן המשקפת תקופה והתמוטטותה.

וירג'יניה וולף / חדרו של ג'ייקוב
ידידיו של ג'ייקוב פלנדרס, שנפל במלחמת העולם הראשונה, מעלים את זכרו בפסיפס מרתק.

ברנרד קלרמן / המנהרה
מאבקו של מק אלן, איש החזון, החותר למטרה כול אסונות ומול שנאת ההמון.

גרטרוד סטיין / האוטוביוגרפיה של אליס ב. טוקלאס
החיים ברחוב פלאֶרי 27 — הסלון הספרותי עם חשובי האמנים והסופרים בראשית דרכם.

אדמון רוסטאן / סירנו דה ברז'ראק
הניגוד בין הופעה גרוטסקית לבין נשמה הירואית.

יוזף רוּת / קברות הקפוצינים
אובדן הנעורים, ידידים מתרוששים ועולם נמוג על רקע גוויעתה של הקיסרות ההבסבורגית.

ז'ורז' אמאדו / ארץ החמס
מימד התקווה בצד האלימות והשחיתות במטעי הקקאו של באהיה.

אריך קסטנר / שלושה אנשים בשלג
סיפור של יצרים, אכזבות, אכזוריות ואהבה. ידידות תמה על רקע של צביעות ורשע.

סומרסט מוהם / הפרוטה והירח
דיוקנו של צייר בעל כשרון גאוני שהשד נכנס בו.

הנאמנות ע"ש הצייר והסופר נחום גוטמן ז"ל
ד' תשרי תשמ"ז 7.10.86
התחרות לפרס ע"ש הצייר והסופר נחום גוטמן ז"ל

הנאמנות והקרן ע"ש נחום גוטמן ז"ל מכריזות על תחרות להענקת פרס יקרתי לספר עברי מאויר מאיר אמנותי.
סופרים ומאיירים ימשו את מועמדותם לתחרות על הפרס בלווי חמשה עותקים מספריהם, עד התאריך כ"ח חשון תשמ"ז (30.11.86) למזכירות הנאמנות־הקרן, גב' רינה לוי, בית "מעריב", תל אביב.
בתחרות ישתתפו רק ספרים מאוירים שנדפסו והוצאו בשנתיים האחרונות ושלא זכו עד עתה בשום פרס אחר. כל מתחרה רשאי להגיש לא יותר משניים מחיבוריו המאוירים.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעי הרוח
בית הספר ללשון ולספרות — הקתדרה לספרות ערבית ע"ש א. הלמוס

יום עיון
לזכרו של פרופ' חיים בלנק ז"ל
בנושא: **הבדואים:**
לשון, תרבות, חברה

מרצים:
ד"ר עמרף אבו־רביע, המכון לחקר המדבר (אונ' בן גוריון)
ד"ר רוני הנקין, בית קמה
פרופ' עמנואל מרקס, אונ' תל אביב
מר יהודה נבו, המכון לחקר המדבר (אונ' בן גוריון)
ד"ר פרנק סטיוארט, המכון לחקר המדבר (אונ' בן גוריון)
ד"ר יהודית רוזנהויז, הטכניון, חיפה
יו"ר: פרופ' ששון סומך

ביום א', 2.11.86, בין השעות 10.30 — 16.30, בבניין גילמן, אולם 449, קרית האוניברסיטה, רמת אביב.

— הציבור מוזמן —

מוזאון לימודי היהדות

בית המדרש ללימודי היהדות
הקרן ע"ש גולדי רוסמן של בית המדרש לרבנים
מתכבדים להזמינך

שמונה ערבי לימוד 3.11.86 — 22.12.86

סדרת שיעורים
יום ב' 19.00 – 20.00
מדרש ספרי דברים: ליסוד קטעים נבחרים מספרי דברים, מדרש מתקופת התנאים.
נתייחס במיוחד לסיפורים על חיי משה וקריאת שמע־פרופ' ראובן המר
ספר קוהלת — מר גרשון קרביץ

הרצאות "על היהדות"
יום ב' 20.00 – 21.30

3.11.86	יחסה של העליה השניה לדת ולמסורת — פרופ' אליעזר שבייד
10.11.86	קבלת החלטות בהלכה — פרופ' זאב פלק
17.11.86	האם היתה החסידות ברשיתה תנועה עממית? — ד"ר עמנואל אטקס
24.11.86	הציונות הרדיקאלית של בורוכוב ושל הרב קוק — ד"ר זאב הארוזי
1.12.86	ההסטוריוגרפיה של תולדות תורת הסוד העברית — פרופ' יוסף דן
8.12.86	בין אמונה למחקר — ד"ר מיכאל רוזנק
15.12.86	רצף ותמורה במחשבה היהודית — פרופ' אלכסנדר ברזל
22.12.86	ההלכה ומוסר היהדות — פרופ' אליעזר ברקוביץ

סדרת שיעורים
יום ג' 4.11.86 – 23.12.86
17.00 – 18.00 סיפורי עגנון — ד"ר עדנה אפק
18.00 – 19.00 תלמוד — מסכת סנהדרין — הרב זאב רויטמן

התשלום עבור כל קורס או סדרת הרצאות: 10 ש"ח, לסטודנט 5 ש"ח. חיילים חינם. התשלום עבור הרצאה בודדת 2 ש"ח. למנויים — ניתן להירשם לכל קורס במשך השנה, כולל סמסטר ב' שיתחיל בחודש פרס, ללא תשלום נוסף. דמי חברות: יחיד 25 ש"ח. זוג 40 ש"ח. עמית — 75 ש"ח (או יותר)
השיעורים יתקיימו בבית המדרש ללימודי היהדות רח' בלפור 6, ירושלים 92102
הרשמה: 30 דקות לפני תחילת הקורס או טלפונית לטל' 631121, או 663261

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744

מכירת אמנות בינלאומית
בירושלים – אביב 1987

לקראת מכירה זו אנו מקבלים יצירות של האמנים: שאגאל, סוטין, אדלר, אפשטיין, קיסלינג, ליפשיץ, פסקין, מודליאני, פיסארו, זדקין, ואמני אסכולת פריז היהודיים.

ליעוץ והדרכה נא לפנות למשרדנו
סותבים, רח' דב הוז 19 ת"א 63416
טל. 03-223822, 03-246897 שעות: 9.00–16.00

סותבים
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם.

PENGUIN BOOKS SALES DISPLAYS

Look out for the prominent displays and wide selection of Penguin Books in all the major bookstores in Israel.
Recent titles include Iris Murdoch/**The Good Apprentice**, Sholom Aleichem/**From the Fair**, Primo Levi/**If Not Now, When?** and Milan Kundera/**Life is Elsewhere**.
Have you seen the new craze in Israel – Beryl Cook's fabulous books: **One Man Show**, **Private View** and **The Works**. Watch out for her **New York** which is coming soon.
Any of Penguin's 6000 titles can be ordered for you through your local bookseller, as can any Puffin and Kestrel children's book, Microsoft Press computer book and Viking book.

קורא יקר!
מבחר גדול ותצוגה של
ספרי "פינגווין"
לרשותך בחנויות הספרים.

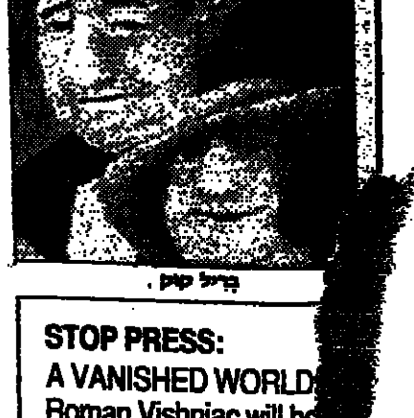

בריל קוק.

STOP PRESS:
A VANISHED WORLD Roman Vishniac will be available in paperback in November.

Details and information from Penguin's Israel Representative:
Rodney Franklin, Rodney Franklin Agency, PO Box 37727
Tel Aviv 61376 (Tel: 288948)

هكذا منذ الأصل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

מלחמת ספרד — בפרספקטיווה אחרת

מלחמת האזרחים בספרד: המלחמה הרומנטית האחרונה

לאחר חמישים שנה קרה משהו למלחמת־האזרחים בספרד, ולדרך שבה היא מצטיירת בעינינו. כתמיד, ישנו המיתוס, וישנן העובדות שנצברו במחקרים ובספרים רבים. וישנם האנשים שהשתתפו במלחמה זו, אם כי מספרם הולך ומתמעט. זיכרונותיהם, על־פי רוב, זיכרונות מרים: "המוזר היה איום", אומר בנימין לובלסקי, קומוניסט שהתפכח במשך השנים. ללובלסקי ניסיון מר גם מפולין הקומוניסטית. הוא אחד הלוחמים שזכה בחייו ולא חוסל. אבל הוא עבר מדורי־גיהנום רבים. הוא ששום דבר לא השתנה בספרד.

לובלסקי שייך למחנה של אנשי רוח, אינטלקטואלים אירופאים ואמריקאים — מהם שמות מוכרים ונודעים כקסטלר, ספנדר, אורוול, מלרו, המינגווי דוס־פסוס, ארנבורג, האחרים — שאת ויכוחיהם קראנו לאחר־מכן ב"אל שהכזיב".

אנו נקלעים אל בין המיתוס המצייר את מלחמת־האזרחים בספרד כמלחמה הרומנטית האחרונה, מלחמה למען מסורות אבודות — לבין הדיעה הרוויזיוניסטית, המתבססת על עובדות, שזו היתה בעצם מלחמה פנימית, שהאכזריות היתה בה נחלת שני הצדדים; מלחמה שלא השפיעה אף כהוא־זה. בניגוד לדעה המקובלת, שהובעה בפרסומים רבים.

ב"סוף ציטוט" שנקודת־הפתיחה שלה חוברת "זמנים" המוקדשת למלחמת ספרד, ותרגום מחודש של "למי צלצלו הפעמונים" מאת ארנסט המינגווי, בידי גדעון טורי. הדמות המרכזית בתבנית הדברים המעניינים ביותר נשמעים מפי הפרופסור שלמה בן־עמי. הוא בעל ידע רב, כושר ביטוי מעולה ועמדה משלו. הוא כמו נולד להופעה בטלוויזיה. בניגוד לאחרים בדיון, בן־עמי חוזר ומדגיש את מורכבות התמונה. נחשפים בה מתנות מורכבים והאכזריות אכן רבה בשני הצדדים.

בן־עמי תופס את מלחמת ספרד ברמות שונות. ובכל זאת הוא נוטה לראות בה מלחמה אידיאולוגית, אולי המלחמה האידיאולוגית בהא הידיעה, נגד הכוחות שיצאו או להרוס את תרבות המערב. החטא הגדול באמת הוא ההתקוממות נגד השלטון הדמוקראטי. הוא מסביר כיצד קרה שרוב האינטלקטואלים בספרד באותם ימים תמכו ברפובליקנים. דור שלם של אינטלקטואלים ספרדים נגרע במלחמה זו.

הוא מנסה לבחון את מלחמת ספרד גם כהיסטוריון, וגם מנקודת־ראייה של בני אותו דור. בדיון הוא ניצב בעצם בין הפרופ' זאב שטרנהל לבין אהרן פאפו. שטרנהל עדיין מייצג את המיתוס הנלהב, ללא כל ביקורת, ורואה את מלחמה ספרד כמלחמתם של בני אור בבני חושך, מלחמה אוניברסאלית כנגד הגרדום, נגד הפאשיזם והנאציזם. לעומתו, אהרן פאפו מפתיע ממש, בידע המלומד שלו — ממש ידע אנציקלופדי שלא הייתי מייחסת לו.

לא מקובל על פאפו הניתוח של שטרנהל. הוא רואה בניתוח זה או תמימות או רומאנטיקה סלפנית. פאפו בקי מאד בעובדות ומסתמך על ספרות ענפה שנכתבה על מלחמת ספרד. לדעתו, מלחמת ספרד היתה מלחמה פנימית, בין שני חלקי אוכלוסיה מפוצלת. פאפו נשאל אם היה מסכים להיות אז קומיסר של פרנקו. עמדתו כעמדת לורקה — לדבריו. נציונאליסט האישרות, שלא רצה להשתתף במלחמה, ולא תמך אף באחד משני הצדדים: רק בתוקף הנסיבות נהפך לקדוש מעונה של מחנה הרפובליקנים. פאפו כופר בהשפעתה הרבה של מלחמה ספרד, ובכך דומה שהוא טועה. אבל הוא צודק בקביעתו שב־

בידור ב"סוף ציטוט" לא בידור את בעיית הספרות, וזו היתה כמדומה מטרתה של התכנית.

יהיו אשר יהיו העובדות, מלחמת ספרד כפי שנאמר בדיון, היא בכל זאת מלחמה חשובה שעירערה אמיתות. היא היתה מוקד לעלייה לרגל אינטלקטואלית, נעשתה מודל של הרוחות בעולם כולו. גם אם לאחר השואה, כפי שטוען הפרופ' בן עמי, היא נראית בפרספקטיווה אחרת. המיתוס עדיין חזק מכל. גרניקה היא עדיין שם דבר. לא נותר לנו אלא לקרוא בחוברת "זמנים", כדי לקבל תמונה שלמה יותר.

במזל נשים

הנשים השתלטו בליל שבת על "סיבה למסיבה", וזה לטובת התכנית. לצד המנחה רבקה מיכאלי, כתבות רדיו, שאת קולן אנו שומעים לעתים מזומנות. הנה ניתנת לנו הזדמנות לחזות בהן על מסך הטלוויזיה. מי שמטפח דיעות קדומות על נשים באמצעי־התקשורת, היה עשוי לשנות את דעתו כליל.

השתיים אינן שייכות לקטגוריה מוכרת של נשים־עיתונאיות, המרשרשות בטורי הרכילות, והמוזרים בעלי אופי נשי כביכול. כרמלה מנשה היא כתבת לענייני משטרה, ואילנה דיין, כתבת פרלמנטרית בעבר, היא כיום בצוות המגישים של "בוקר טוב ישראל" בגלי צה"ל. השתיים אינטליגנטיות וסימפטיות מאד.

אילנה דיין היא בחורה צעירה, מעניינת ומוכשרת, שקנתה לה בגיל עשרים ושתיים ביטחון עצמי רב. כמעט מופרז. היא גם אומרת במפורש שאינה רואה כל פסול לעשות שימוש במינה, בגילה, ובמדי צה"ל, כדי להשיג את רצונה; כלומר אינפורמציה. זה וידוי טיפוסי אולי לנערות בנות גילה, שאינן חוששות לומר בפה מלא, דברים שנשים מבוגרות יותר לא הודו בהם, בשל חינוכן והתניותיהן. כרמלה מנשה טוענת שנתונים אלה אינם עוזרים לה בתפקידה, ומתייחסים אליה כאל עיתונאי.

מיד לאחריהן, אסירות מכלא תרצה לנשים, המקיימות חוג דראמתי, בהדרכתה של השחקנית שושיק שני. אמנם אסירים אינם מוקצים והחברה רואה להוכחתה לנסות ולשקמם, אבל יש גבול כלשהו, שעברוהו הפעם. בין האסירות יש שהורשעו על רצח. אני מוצאת טעם לפגם הפגנת צדקנות במסווה של אהבת אדם — ואולי תאוות פרסומת — כאשר מתייחסים אליהן בכפפות משי ובהבנה מוגזמת. וכך, בתשובה לשאלה, על מה הן יושבות, אנו זוכים לתשובה המלבבת: "על כיסא", ולהשפלת עיניים של המנחה. והאסירות נהפכות לכוכבות טלוויזיה.

ומשהו משעשע יותר: את המופע "תולדות עם ישראל — השלמות ותיקונים" אין ספק שאלך לראות. ולוא בשל השילוב של טוביה צפיר ומוטי קירשנבאום: צפיר הוא בינתיים — לאחר אורי זוהר — הקומיקאי היחיד לצד הגששים, המצליח להצחיק אותי עד דמעות. וכמובן, אי־אפשר לשכוח את שלמה ניצן, ואת אמרת השבוע, "לוענטר", הוא אומר, "אין כל חשש להיתלות על גילוי סודות האטום, אבל אם היה מגלה את משכורתם של הבכירים בבנק לאומי, זה היה סיפור אחר".

חריגה מכל נורמה

פרשת כפר קאסם רודפת אותנו ומטילה את צלה הכבד, גם לאחר שלושים שנה. ב"זה הזמן" מתנהל מין עימות — אם כי לא ממש — בין יששכר שדמי, שהיה אז מפקד החטיבה, לבין עבדאללה נימר באדיר, שכילד בן אחת־עשרה ראה מחזה איום של הרג, שלא נשתכח ממנו, עד עצם היום הזה.

שדמי נושא אתו את קללת כפר קאסם. הוא חי עם הפרשה בכאב, מגדיר את רצח ארבעים ותשעה הנשים הילדים והגברים, שחזרו מעבודתם — כטראגדיה. אירוע שחרג מכל נורמה וקריטריון, אפילו במצבים של לחץ ומירוץ. הוא מעניק פירוש שונה לסיסמה הגורלית "אללה ירחמו" שיצאה מפיו.

בתשובה לשאלה, אומר שדמי כי לא היתה שום אווירה שהצדיק את הטבח. אין שחר להאשמה שהפקודה באה ישר ממשרד הביטחון. עבדאללה נימר באדיר אינו בטוח בכך. הוא מקשה ושואל אם בן־גוריון ודיין, היו קשורים בפרשה. הוא אינו עונה על שאלתו של המנחה, מתי גולן, הרוצה לדעת, אם הוא רואה בפרשת כפר קאסם אירוע חריג, או שזה היה לדעתו תוצאה ישירה של מגמות אליות והלכי רוח מסוימים. בימים, משמיע באדיר דרישה להקמת ועדת חקירה. אני כבר ראיתי עצמה חתומה, ושמו של יני לא נעדר ממנה.

ועדת־חקירה לעניין זה אינה נראית לי. הרי התקיים משפט והאשמים באו על עונשם. מה גם שרוב האשמים הישירים זה אחרים — החשודים כאילו — אינם עוד בין החיים. אין כל סיכוי שיתגלו הוכחות חדשות מאירות עיניים. רק ההיסטוריה מסוגלת לשפוט את פרשת כפר קאסם. לישראל פרשה זו היא כתם כל ימיה. לערביי כפר קאסם זו טראגדיה שאי־אפשר לשכוח. עכשיו הבעיות שונות. אין טעם לקשר אותן ישירות עם הפרשה. הרי אפילו תחושת אשם מצד ישראל — וזו קיימת — לא תפתור בעיות של ביוב והקמת בתי־ספר וכבישים. יש להתמודד עם אלה במישור אחר.

אנס לא אלים

דני כץ: חביב

פרקליטו של דניאל כץ, עו"ד מנחם רובינשטיין, מתראיין ב"ערב חדש" של יום שלישי, עוד לפני שנודע על תפיסת הלקוח שלו. הוא מתאר את לקוחו כאיש חביב ועדין נפש שאינו מסוגל למעשי אלימות — בניגוד גמור להודעת המשטרה. זה נשמע כקטע מסיפור אבסורדי. לפנינו תיאור אוהבו של מי שמואשם במעשי אונס אלימים ואכזריים. האולי האונס אינו מצטייר לפרקליט הנכבד כמקרה של אלימות פיזית? אולי זה עניין גברי, נורמאלי מאד? מעניין מה יאמרו על כך קורבנותיו של האנס הלא־אלים הזה?

המגרד רגוע בינתיים

המגרד ממגן דוד אדום קיבל כנראה גלולות־הרגעה זמניות. הוא מנסה בכל כוחו להיראות רגוע יותר. אבל הניצוץ בעיניו לא כבה. אומרים לי, הוא אומר, שהגזמתי. ומסביר, שפשוט התרגש.

אבל משום־מה אני עדיין חוששת בו. לפי המבט בעיניו, הוא עלול להתרגש שוב, אם יציעו לו הצעה מפתה בתחום הגירוד. ראו כי הוזהרתם.

גלות רוחנית

במוסף "הארץ" אני קוראת על האינטליגנציה היהודית־הרוסית, שגם היא בישראל, כמין גלות, ובמגירות שכפתה על עצמה. הנה כמה מאותם גברים ונשים, שסופר עליהם בכתבה, נראים בסרטה של לינה צ'פלין, "ידיד היסודים של לובימוב", במסגרת "מבט שני". הם מופיעים במסיבה לכבוד הבימאי הרוסי יורי לובימוב, שביים ב"הבימה" את "השקיעה" מאת באבל.

אלו דמויות אנשים החיים בגלות רוחנית קשה ומייסרת. הם מודעים לניתוקם ולניכורם. אנשים כלובימוב, שאיבדו את השורשים. המסיבה והידידים שלהם, ונתקו מתרבות שממנה באו ובה צמחו. הנה הם חוזרים אל אותה תרבות, במסע ייסורים מחודש עם לובימוב. הנה השחקנית שעלתה מבריה"המועצות, מתרבות עברית שותפת, בהיגרדוסי כבד. גם אם לא נמצא לה תפקיד ב"השקיעה" — אין היא משה מלובימוב, תולה בו עיניים מעריצות, שותה בצמא את דבריו. בערב הבכורה היא מתמוטטת מרב התרגשות, כאילו כל שאיפותיה וחלומותיה מתרכזים בו, אך ורק בו.

לתרבות כזאת מקום מרכזי בחייהם של אנשים אלה. המוזאית ניבה וחזנל נותנת לזה ביטוי באמירה שבבריה"המועצות — מדינה קפקאית שאינה בשביל בני אדם, לפי לובימוב — האמנות היא היחידה המשקפת את החיים, ומשום כך מעניקים לה האינטלקטואלים חשיבות כה רבה.

סרטה המרגש של לינה צ'פלין הוא כפרק מתוך אוטוביוגרפיה אישית וביוגראפיה כללית. הסרט חושף עולם של גולים מגורשים, שהטילו בהם מום, תלשו מחייהם משהו, הפכו אותם לנכים רוחניים. וכך, תרבות ללובימוב, הבימאי הנערץ עליהם, שהתיאטרון שלו, "טגנקה", היה שם דבר במציאות התרבותית הסובייטית — הם חוזרים לעולם שנציתו מאחוריהם. הם חוזרים לשירים המרדניים, המרגשים, של ויסוצקי, שאולי היטיב מכל לתת ביטוי למצבם ולמצבו.

את "השקיעה" ב"הבימה" לא ראיתי, אבל קראתי את הביקורות הקטלניות על ההצגה. עכשיו אני מצטערת שהושפעתי מהן. לובימוב עצמו הוא דמות תיאטרלית מאד, איש דרמטי, בעל עוצמה פנימית, רודן של שחקנים. הם כנראה לא רוו ממנו נחת. הוא כמו יצא מדפיו של אחד הרומנים הרוסיים, כאילו המציאות קטנה עליו.

מיכאל קריפין, עורך "מבט שני", ראוי לשבחים רבים, על האופי והמהות, שהוא מעניק ל"מבט שני" ועל הסרטים שהוא בוחר. בסרטה של לינה צ'פלין נחשפת מציאות עצובה של אנשים החיים כאן. שייכותם החזקה היא לאותה תרבות שעליה חונכו גם רבים מאתנו. הם חלק ממנה, ואין הם יכולים אפילו לגעת בה. רק כאשר מזדמן בדרכם אדם כלובימוב — או הם שבים לחיים.

דיוקן

בשביס־זינגר — כמכשף זקן

אולי זו מקריות מוזרה, ואולי לא. אבל בשבוע האחרון שהיתי במחיצתן של רוחות משם. רוחות רפאים של יהודים. לפני שנה כאשר כתבתי ב"משקפי קריאה", על ספרו של יוסל בירשטיין "כתם של שקט", ומיד לאחר־מכן, ב"מסע עם יצחק בשביס־זינגר במלאת לו שמונים", בטלוויזיה.

בשביס־זינגר, יהודי זקן וכפוף, המושך את רגליו. מרושע, פיקח, בעל פנים ארוכות, שעיניו הכחולות, הפיקחיות מסגירות חכמה ואירוניה עוקצנית. הולך בעקבות הזיכרונות, והזיכרונות כמו יצאו מאחד הרומנים שלו. אין הבחנה בין מה שאנו רואים בסרט, לבין ספריו, שבהם תיאר את המקומות והאנשים. אמנם אינני חסידה נלהבת שלו ושל ספריו — אבל הסופר הזקן, שספריו חוצים אוטוביוגראפיה ודמיון, מהלך קסם. הוא כאחד מגיבוריו האותנטיים האחרונים של עולם שאבד. כך הוא מצטייר, כשהוא ניצב לפני מלך שוודיה, בקבלו את פרס נובל לספרות — כאילו היה נציגם של רוחות־רפאים יהודיות.

בשביס זינגר: רוחות

באנגלית אידישאית מבוהקת מהלך בשביס־זינגר קסמים על קהל שומעיו, ומטיל עליהם מין כישוף. למראה הקהל באולם, דומה שרק באה"ב שרדו עדיין יהודים של ממש. בישראל כנראה קרה לנו משהו. איבדנו את הצלם היהודי.

בשביס זינגר הוא אדם חכם, בעל חוש הומור חותך וקטלני. אנו צועדים אתו ברחובות ניו־יורק, שהיו פעם רחובות יהודיים: יושבים אתו בקפטריה, שהיתה בשעתה כפלא לצעיר מווארשה: נמצאים אתו בתוך־תוכו של עולם המהגרים היהודים, שהצליחו לשמור על זהותם היהודית. זה עולם של עיתונים ישנים מצהיבים, כאלה הצבורים בחדר־העבודה שלו. הם אוצרים בתוכם את יצירתו הספרותית. מדי את הרומאנים שלו, שהתפרסמו בעיתוני אידיש הניו־יורקים בהמשכים, כמנהג אותם ימים, על ועל המסע בעקבות בשביס... כי הוא מסע לעולם שאבד. המצעים כקוסם זקן ומגושם, מעלה מאורות: רוחות, משליט עלינו אותן אך זה על־טבעית, עד שאנו מושפעים כמו כי גם באמריקה... שדים ורוחות. ואולי הם מכבן שתי שדיו בשביס זינגר מכשף אלה בכלל; ומעלה אותם באנו.

מכתבים למערכת הארץ

בין דיקטטורה לאנרכיה

דווקא מי שדמוקרטיה יקרה לו והסוציאליזם חשוב בעיניו צריכים להילחם נגד הפיכת גבולות על ידי האחיות היום וכדוגמת הרופאים אתמול.

דמוקרטיה אינה אנרכיה — אלא האיזון בין דיקטטורה (שבה אין שום שביתה) לבין אנרכיה (שבה כל קבוצה עושה כטוב בעיניה), כאשר מאבדים את האיזון, מיטלטלים בין שתי האפשרויות הקיצוניות הללו.

מול "חוזה עבודה חרות", מול זכותך להיאבק לשיפור רמת חיים ו/או תנאי עבודה — מגבלת זכות החולה לחיות וגם לסבול פחות ככל האפשר ואין שיווי משקל בין שני אלה.

הסגל הרפואי בממש לי את הזכות הזו בכיסוי אחר, כשם שאיש הצבא מממש לך — תוך סיכון חייו — אותה זכות במישור אחר וכו' וכו'.

בהסיעה מוסרית כזו גם אין זכות להסתתר מאחורי החלטות רוב או ועדים, אלא כל אדם באשר הוא אדם אחראי מבחינה מוסרית. ומי שהצד המוסרי אינו נחשב עוד בעיניו, ייתן נא את דעתו על הצד הפרגמטי לפחות: פריצות גדר אינן נעצרות, ומי שנקט אותה היום נגד אחרים, ימצא עצמו קורבנה של אותה שיטה מצד אחרים.

מנחם גלן

הרצליה

מי צריך תחרות חופשית

נחמיה שטרסלר כתב ("הארץ" 29.10) על הדרישה העקשנית המזון להקיפה שיבודדו את עניין האשראי בבנק.

שטרסלר מביע פליאה כיצד תעשיינים דורשים חקיקה המגבילה את חופש הבנקים ואת התחרות החופשית. אין הוא מבין מדוע אנו טוענים שחקיקה כזו היא לטובת הצרכן.

חופש הבסחר וחופש התחרות יקרים לתעשיינים לא פחות מלכל גורם אחר במשק. אך מקום בה לא כפייה לשטרסלר העובדה שתעשיית המזון נתונה מזה שנתיים, על פי חוק, לפיקוח מחירים כולל. בעבר לכך שאינו מאפשר לתעשייה להמחיר את מוצריה לפי העלויות ולפי תנאי היצע והביקוש, הוא גם אינו מאפשר הבאת מוצרים חדשים לשוק ללא אישור וגם אינו מאפשר לתעשיינים לפנות לרשתות השיווק בדרישה לשינוי תנאי הסחר ביניהן.

לכן, כל התייחסות לתחרות חופשית בהקשר זה אינה רצינית. המשק הישראלי כולו נתון בתקופה זו בפיקוח ובהכוונה ממשלתית. כל עוד זה המצב אין לדעתנו לאפשר דווקא לרשתות השיווק חופש לא מוגבל להכתיב את תנאי הסחר ליצרנים.

דוד מרשבייץ

יו"ר אגף המזון בהתאחדות התעשיינים

תל אביב

ציונות במי־ביוב

באחרונה שודרה בטלוויזיה כתבה על תנאי החיים באום אל פחם. הכתבה חושפת את בעיית היסוד של היחסים בין העמים בארץ — האפליה הכלכלית. המצב הזה שם ללעג ולקלס כל טענה על קיפוח יהודים באיזו שהיא מדינה. זו חרפה לכל יהודי בעולם.

בינתיים ראינו גם את השר אריאל שרון במשרד "מוקד". סדר העדיפויות של הממשלה החדשה ברור כשמש:

הממשלה תקים ביהודה ובשומרון התנחלויות תחת כל עץ רענן ועל כל גבעה רמה. תושבי אום אל פחם ימשיכו לבוסס במי ביוב.

אכן, זו דמותה של ציונות ללא פרצוף אנושי. רחוקה כרחוק מזרח ממערב מהחזון המקורי של הוגיה. תוצאותיה, דם ואש ותמרות עשן.

אפרים שטיפמן

אפק

10% הנחה ממחיר הדירה*!

לחיים

דירות 4 חדרים ברח' וייצמן

יהוד לחיים טובים

אמריקנא - עד 45,000 ש"ח ל-17 שנה.

רוצים לשפר את איכות החיים ולעבור לדירה גדולה ומרווחת יותר? מחפשים מקום שכיף לגדל בו ילדים? מחפשים מקום שהוא קרוב לעיר אבל שונה ממנה? יהוד, התשובה של שיכון ופיתוח לזוגות צעירים ולאלו הרוצים לשפר את איכות חייהם. יהוד, מקום שטוב לגור בו. 20 דקות מתל־אביב.
שיכון ופיתוח מציעה לכם דירות 4 חדרים ברח' וייצמן ביהוד. בנין בן 6 קומות מעוצב בהידור.

יהוד יש בה הכל.

יהוד — מקום שטוב לחיות בו: אזורי מגורים יפיפיים, מבנים מודרנים, שכונות מסודרות ומטופחות, בתי ספר מהטובים בארץ (יסודיים־ממלכתיים, ממלכתיים־דתיים ותיכוניים), גני ילדים, מעונות, קופת חולים, מתנ"ס מודרני שבו עשרות פעילויות לכל המשפחה, בריכת שחיה, אולם קולנוע, מגרשי ספורט ומרכז מסחרי גדול.

גן עדן לילדים

ביהוד הרבה גני ילדים ומעונות. הרבה גינות נוי ופינות משחקים. בקיצור — גן עדן לילדים.

שלוש, ארבע, לעבודה...

יהוד קרובה למרכז התעשייה הגדול באזור המרכז. מפעלי התעשייה האוירית, התעשיה הצבאית, מפעלים עתידי מדע ומפעלים רבים אחרים. ת"א נמצאת במרחק 20 דקות נסיעה.

* למשלמים את מלוא המחיר הדירה תוך 30 יום מההתקשרות.

שיכון ופיתוח

קניה בטוחה בחברה אמינה

פרטים ותנאי מכירה: תל־אביב - "בית אליהו" רח' אבן גבירול 2, פינת המאספים. טל' 03-250918-9.

אמריקנא - המשכנתא שתביא לך דירה.